

KNJIGA O MUŠKARCU

OSHO

O S H O

KNJIGA 0 MUŠKARCU

SADRŽAJ

Predgovor.....	7
Uvod.....	8
1. dio	
Adam.....	13
Žrtvu.....	29
Rob.....	41
Sin.....	50
Robot.....	58
Životinja.....	68
Seksualni manijak.....	76
Redovnik.....	90
Homoseksualnost.....	97
Zorba.....	103
2. dio	
Eva.....	109
Agresivan muškarac.....	120
Prosjak.....	130
Prijatelji.....	140
Suprug.....	148
Otac.....	155
Prijatelj.....	162
Playboy.....	168

3. dio	
Političar.....	175
Svećenik.....	179
Znanstvenik.....	183
Poslovan čovjek.....	187
Amerikanac.....	190
Prosvjetljeni.....	217
4. dio	
Novi čovjek.....	225
Meditant.....	230
Ratnik.....	237
Kockar.....	246
Stvaratelj.....	252
Starenje.....	258
Učitelj.....	264
Zorba Buddha.....	273

PREDGOVOR

Naslovi poglavlja izabrani su tako da istaknu bogatstvo materijala koji je bio dostupan Oshu na temu: *Oslobođenje muškarca*. Ovi arhetipovi: Adam, robot, prosjak, ljubavnik, političar, kockar, stvaratelj i drugi - ne smiju se shvatiti kao fiksni tipovi karaktera ili osobnosti, već jednostavno kao opisi određenih tendencija, ograničenja uzorka ponašanja osobnosti zajedničke svima nama.

Kao što Osho pokazuje, naša stvarnost leži iznad svih tih teorija i kategorizacija. Ovi arhetipski koncepti su korišteni zato da bi nam pomogli prepoznati naše posebne sklopove uma. Tada se možemo vinuti iznad umnih ograničenosti i granica — vinuti se iznad osobnosti i otkriti naše originalno lice, stvarno i bitno sebe.

UVOD

Još nije došlo do oslobođenja muškarca. Ne samo ženama, već i muškarcima potreban je veliki oslobodilački pokret - da se oslobode prošlosti, robovanja vrijednostima koje negiraju život i društvenim ograničenjima koje su sve religije nametale čovječanstvu već tisućama godina. Svećenici i političari bili su uzrokom strašnog raskola u čovjeku. Oni su stvorili čovjeka oslobođenog krivice, otuđenog od sebe, koji vodi neprestane unutarnje borbe što zahvaćaju sva područja njegova života - sukob između tijela i duše, između materije i uma, materijalizma i duhovnosti, znanosti i religije, između muškarca i žene, Zapada i Istoka.

Život se može živjeti na dva načina - kao proračunatost u znanosti, tehnologiji, matematici, ekonomiji - ili kao poezija u umjetnosti, glazbi, ljepoti, ljubavi.

Svakom čovjeku, od njegova najranijeg djetinjstva, postavljaju se uvjeti da funkcionira i preživi u tom svijetu koji je orijentiran na efikasnost i natjecanje. On se pridružuje ambicioznoj borbi i utrci za novcem, uspjehom, slavom, moći, ugledom i društvenim položajem. Već kao malo dijete on uči prihvatiti ciljeve i vrijednosti svojih roditelja i učitelja, svećenika i političara, vrijednosti svih mogućih zakonskih interesa bez da ih provjerava. Tako se pažnja skreće od njegove prave prirode, od njegova originalnog lica te on gubi sposobnost za nemotiviranu radost, djetinju nedužnost i obijesnu kreativnost. Odsječen je od svoga kreativnog potencijala, od

svoje sposobnosti da voli, od svoga smijeha i svoje žarke želje za životom... Način na koji ga društvo odgaja umrtvljuje njegovo tijelo i njegova osjetila te ga čini neosjetljivim i mrtvim. On gubi pristup do svojih vlastitih urođenih ženskih osobina osjećajnosti, nježnosti, ljubavi i intuicije te postaje djelotvoran, bezosjećajan robot koji se koristi samo glavom.

Društvo uči čovjeka da postane "jak", što je sinonim za prigušivanje ženskih osobina nježnosti i osjetljivosti, ljubavi i osjećajnosti. Ali svaki čovjek ima u sebi također jednu "unutarnju ženu" — svoj vlastiti nesvjesni ili napola svjesni ženski dio koji mu nisu priznavali, već je bio potiskivan tisućama godina.

Osho ukazuje na treći način življenja — na život s meditacijom. Prvi korak je prepoznavanje transformirajuće moći meditacije i svijesti da se postane potpunost, zrela individualnost. Meditacija je katalizator koji pokreće i ubrzava proces unutarnjeg rasta. Meditacija nas čini integriranom cjelovitošću, ona stvara ravnotežu između naših muških i ženskih dijelova. Uči nas živjeti i veseliti se životu u njegovoj multi dimenzionalnosti - u zdravoj ravnoteži tijela, uma i duše, materijalnoga i duhovnog, vanjskoga i unutarnjeg svijeta.

Muškarac danas doživljava duboku krizu. Imajući na umu prijetuću globalnu krizu našeg planeta na pragu trećeg tisućljeća, javlja se pitanje: "Sto sada, Adame?" Granice rasta davno su dostignute, vjerovanje u neograničeni znanstveni i društveni napredak iz temelja je uništen. Nije uspjela ni jedna vanjska revolucija. Došlo je vrijeme za unutarnju revoluciju.

Ako muškarac ne počne napuštati svoje mehaničko funkcioniranje robota i stanje niske razine svijesti, ako ne počne živjeti svoj život ispunjen ljubavlju prema sebi, sviješću, ako ne počne duboko poštovati svoju vlastitu istinsku prirodu, čini se da neće biti šanse da naš svijet izbjegne globalno samoubojstvo.

"Čovjeku je potrebna nova psihologija kako bi shvatio sebe", kaže Osho, a osnovno razumijevanje koje treba duboko upiti u sebe i doživjeti je ovo — "Nijedan muškarac nije samo muškarac i nijedna žena nije samo žena. Svaki muškarac je i muškarac i žena, a tako je i svaka žena — žena i muškarac. Adam i Eva su u njemu kao i u njoj. Nitko nije samo Adam i nitko nije samo Eva. Svi smo mi i Adam i Eva. To je jedno od najvećih opažanja koje je ikad postignuto.

Ali budući da su muškarca prisiljavali da poriče i odbija svoje ženske osobine, naprotiv - vježbali su ga da potisne svoj ženski dio u sebi, to se odražavalo potiskivanjem ženskog elementa i u vanjskom svijetu. Ako muškarac ne počne otkrivati svoju unutarnju ženstvenost, bit će sputavan razočaravajućom potragom za ženskim osobinama koje su urođene njegovoj prirodi, a koje će on tražiti vani, u ženi izvan sebe. On mora u sebi uspostaviti svoj ženski dio kako bi postao zdrava i cjelovita, potpuna osobnost.

"Moja vizija novog čovjeka je vizija buntovnika, čovjeka koji traži originalni dio sebe, svoje pravo lice. To je čovjek koji je spreman strgati sve maske, sve pretenzije i licemjerje te pokazati svijetu što je on zapravo. Nije važno je li on voljen

ili proklinjan, poštovan, ugledan ili ne, jesu li ga okrunili ili raspeli. Jer biti ono što jest najveći je blagoslov postojanja. Čak ako vas raspnu, bit ćete raspeti ispunjeni i neobično zadovoljni. Čovjek istine, čovjek iskrenosti je onaj koji poznaje ljubav, onaj tko zna za suosjećajnost i razumije da su ljudi slijepi, da je njihova svijest na niskoj razini, da oni spavaju, da duhovno spavaju.

1. DIO

ADAM

Adam je bio prvi čovjek, ne zato jer je bio prvi čovjek — bilo je mnogo drugih prije njega, ali nitko drugi nije rekao: "Ne!" Zato ih povijest nije zabilježila. Oni nisu imali ego. I evo što se ja pitam; kako je Adam mogao biti prvi čovjek? Bilo je mnogo milijuna muškaraca prije njega, ali nitko drugi nije rekao: "Ne!" Oni nisu mogli postati muškarci, oni nisu mogli postati egoisti.

Adam je rekao: "Ne!" Naravno, patio je zbog toga, bio je protjeran iz raja blaženstva. (1)

Adam je muškarac, a svaki je muškarac sličan Adamu. Svako djetinjstvo događa se u rajskom vrtu. Svako dijete sretno je poput životinje, sretno je kao svi primitivci, kao drveće. Jeste li promatrali dijete koje trči po plaži i pod drvećem - ono još nije ljudsko biće. Njegove oči su još uvijek bistre, ali njegova je svijest na niskoj razini. Ono će morati izići iz rajskog vrta. To je značenje Adamovog protjerivanja iz rajskog vrta — on nije više dio nesvjesnog blaženstva. On je postao svjestan jer je jeo voće s drveta spoznaje. Postao je čovjek.

Nije stvar u tome što je Adam bio jednom protjeran, svaki Adam mora biti protjeran, uvijek iznova. Svako dijete treba biti izbačeno iz Božjeg raja. To je dio njegova rasta. Bol nastaje zbog odrastanja. Čovjek mora izgubiti svoje djetinjstvo, kako bi ga opet dobio, kako bi ga dobio još s punom sviješću. To je čovjekov teret i njegova sudbina, njegova tjeskoba i njegova sloboda, čovjekov problem i njegova veličina. (2)

Zašto nisam nikad posve zadovoljan mišlju tko sam, ni s onim što mi je život dao? Uvijek tražim da radim nešto bolje, tražim da budem netko drugi, uvijek žalim kad drugi ima više nego što sam ja dobio. Kao što poslovice kaže: "Trava je uvijek zelenija s druge strane ograde." Zašto?

To je zato jer ste vi bili rastrgani. Bili ste usmjereni tamo kamo vas priroda nije vodila. Ne krećete se prema vlastitim mogućnostima. Pokušavate biti ono što drugi žele od vas, ali to nije zadovoljavajuće. Kad vas to ne zadovoljava, logika vam kaže: "Možda to nije dovoljno — uzmi više." Tada težite da dobijete više, počnete se osvrutati. I svatko izlazi s maskom koja se smije, izgleda sretno pa tako svatko vara sve ostale. I vi dolazite s maskom, zato drugi misle da ste sretniji. A vi mislite da su drugi sretniji.

Trava izgleda zelenija s onu stranu ograde - ali s obje strane tako izgleda. Ljudi koji žive s druge strane ograde gledaju vašu travu i ona im se čini zelenijom. Ona doista izgleda zelenija, gušća, bolja. To je iluzija što je stvara daljina. Kad se približite, vidite da to nije tako. Ali ljudi se drže na udaljenosti. Čak se i prijatelji i ljubavnici drže podalje jedan od drugoga.

Previše bliskosti je opasno, iz blizine se vidi stvarnost.

A vi ste zavedeni već od samog početka. I zato, što god učinite, ostat ćete jadni. Priroda nema nikakvu ideju o novcu, inače bi dolari rasli na drveću. Priroda nema nikakve ideje o novcu — novac je čisti čovjekov izum — koristan, ali i opasan. Vi vidite nekoga s mnogo novca i mislite da novac možda donosi radost pa kažete: "Pogledajte tu osobu, kako veselo izgleda!" I zato trčite za novcem. Netko je zdraviji od vas, trčite za zdravljem. Netko čini nešto drugo i izgleda vrlo zadovoljan — slijedite ga.

Ali uvijek su u pitanju drugi, a društvo je sve sredilo tako da nikad nećete misliti na vlastite mogućnosti. A sva je nevolja u tome što vi niste ono što jeste. Samo budite ono što jeste, tada neće biti bijede ni natjecanja, niti ćete se brinuti što drugi imaju više, a vi manje.

I ako želite da drveće bude zelenije, nije potrebno gledati na drugu stranu ograde. Možete travu učiniti zelenijom i na vašoj strani. To je tako jednostavno. Ali vi gledate u krivom smjeru pa vam svi travnjaci izgledaju tako lijepi osim vašega.

Čovjek se mora ukorijeniti u vlastitim mogućnostima bez obzira na to kakve su one i nitko mu ne treba davati upute niti ga voditi. Treba mu pomoći kamo god on ide, što god će postati. I svijet će biti tako zadovoljan, ne biste mogli povjerovati!

Ja nisam nikad osjećao nikakvo nezadovoljstvo, čak niti u djetinjstvu, zbog jednostavnog razloga - jer nikad nisam nikom dopustio da odvrća moju pažnju od onoga što radim ili

od onoga što sam pokušavao biti. To mi je neobično pomoglo. Bilo je teško, a teškoće su se povećavale i sada je cijeli svijet protiv mene. Ali to me ne uznemiruje. Ja sam savršeno sretan, savršeno zadovoljan. Niti ne pomišljam da je moglo biti drukčije. U svakom drugom slučaju, bio bih jadan...

Svijet je protiv individualista. On je protiv toga da vi budete ono što zapravo jeste. Svijet želi da vi budete robot, a zato jer ste pristali biti robot, u nevolji ste. Jer vi niste robot. Priroda nije imala namjeru da od vas učini robota. I zato jer niste ono što ste trebali biti, što vam je bilo dosuđeno, vi neprestano pitate: "Sto nedostaje? Možda bolji namještaj, bolje zavjese, bolja kuća, bolja žena, bolji posao?" Cijeli svoj život pokušavate nešto, jurite s jednoga na drugo mjesto. Ali od samog početka društvo vas je zbunjivalo.

Ja vas nastojim vratiti k sebi, iznenada ćete otkriti da je nestalo svega nezadovoljstva. Nema potrebe da budete nešto više - vi ste već dovoljno.. Svatko je dovoljan. (3)

Zašto mi je tako teško voljeti sebe ?

Svako je dijete rođeno sa silnom ljubavi za sebe. Društvo uništava tu ljubav, religija uništava tu ljubav - jer ako dijete i dalje njeguje ljubav za sebe, tko će voljeti Isusa Krista? Tko će voljeti predsjednika? Tko će voljeti roditelje? Ljubav djeteta prema sebi treba preusmjeriti. Treba mu postaviti uvjete, tako da je njegova ljubav uvijek usmjerena prema predmetima izvan njega. To čini čovjeka siromašnim jer kad volite nekoga izvan

sebe, bez obzira je li on Bog, papa, vaš otac ili supruga, vaš suprug ili djeca — što god je predmet vaše ljubavi — vi postajete ovisni o njemu. U svojim očima vi postajete onaj drugi, vi postajete prosjak.

A vi ste rođeni vladar, posve ste zadovoljni sa sobom. No vaš otac želi da ga volite, vaša majka želi da je volite. Svi oko vas žele postati predmet vaše ljubavi. Nikog ne uznemiruje činjenica da čovjek koji ne voli sebe, ne može voljeti nikoga drugog. Zato je nastalo vrlo ludo društvo u kojem svatko pokušava voljeti svakoga, ali nemaju ništa dati jedni drugima. Zašto se ljubavnici stalno svađaju, napadaju jedni druge, prigovaraju jedni drugima? Iz jednostavnog razloga — oni ne dobivaju ono što su mislili da će dobiti. Oba su prosjaka, oba su prazna.

Ispravno odgojenom djetetu bit će dopušteno da raste u ljubavi prema sebi, tako da ono postane tako puno ljubavi da je mora podijeliti s drugima. Takav čovjek je tako opterećen ljubavlju da želi nekoga s kim će je podijeliti. I tada nikad ne postaje ovisan ni o komu zbog ljubavi. Vi dajete, a onaj tko daje nikad nije prosjak. Onaj drugi također daje. A kad se susretnu dva vladara, gospodara svoga srca, nastaje silna radost. Nitko ne ovisi ni o komu drugom. Svatko je neovisan i individualan, duboko usredotočen u sebi, duboko utemeljen u sebi. On ima korijene koji sežu duboko u njegovu biće, odakle sokovi zvani ljubav izviru na površinu i rascvjetavaju se u tisuće ruža.

Do sada nije bila moguća ova vrsta čovjeka zbog vaših proroka i mesija, zbog drugih utjelovljenja Božjih i raznih

drugih vrsta idiota. Oni su vas uništavali zbog vlastite slave, zbog svoga egoizma. Oni su vas posve skršili.

Vidite li tu logiku! Ili mesija, spasitelj postane objekt vaše ljubavi, a vi postajete samo sjena koja ga slijepo slijedi. Ili ako ste potpuno zadovoljni i bujate i cvjetate tisućama ruža, tko se onda brine da bude spašen? - Vi ste već spašeni! Tko se brine za raj? — Vi ste već u njemu.

Svećenik će umrijeti ako vi naučite kako voljeti sebe, političar neće imati sljedbenika. Svi zakonom utvrđeni interesi u društvu, bankrotirat će. Svi oni napreduju vrlo suptilno psihološki iskorištavajući vas.

Ali naučiti voljeti sebe nije teško, već vrlo prirodno. Ako ste mogli učiniti nešto što je vrlo neprirodno, to jest ako ste naučili kako voljeti druge, a ne voljeti sebe, tada je druga stvar vrlo jednostavna. Učinili ste nešto što je gotovo nemoguće. Samo je pitanje razumijevanja, jednostavnog razumijevanja da "ja moram voljeti sebe, inače ću propustiti shvatiti što je život. Nikad neću odrasti, jednostavno ću ostarjeti. Neću imati nikakvu individualnost. Neću biti pravo ljudsko biće, poštovano i cjelovito."

No ako ne možete voljeti sebe, ne možete voljeti nikoga drugog na svijetu. Nastalo je tako mnogo psiholoških problema jer su vam odvrćali pažnju od vas. Vi ste bezvrijedni, niste ono što morate biti. Vaše akcije treba ispraviti. Mora vas se oblikovati u pouzdanu osobnost.

U Japanu uzgajaju četiri stotine godina staro drvo, ali to je drvo visoko tek desetak centimetara. Japanci misle da to drvo

ima umjetnički oblik. No to je ubojstvo, čisto ubojstvo! Drvo izgleda staro, ali visoko je samo desetak centimetara. Trebalo bi biti visoko nekoliko desetaka metara, trebalo bi dosizati do zvijezda! A što su Japanci učinili? Kakvu su strategiju upotrijebili? Ista se strategija koristi protiv čovječanstva, protiv ljudskih bića. Drvo se stavlja u lonac bez dna. I kad god drvo naraste u svom korijenu, oni mu režu korijen jer posuda nema dna. Oni i dalje režu korijene, a ako se korijen ne spušta dublje u zemlju, drvo ne može postati više. Ono stari, ali nikad ne odraste. Upravo to isto radi se s ljudskim bićima.

Vaša ljubav za sebe osnovna je potreba za vaš rast. Zato vas učim da budete sebični - što je i prirodno.

Sve vaša religije vas uče da budete altruisti. Vi se žrtvujete za neku idiotsku ideju — za zastavu koja je samo otrcani komad tkanine. Žrtvujete se za naciju koja nije ništa drugo nego fantazija jer Zemlja nije nigdje podijeljena na nacije. Lukavstvo političara podijelilo je Zemlju na zemljopisnim atlasima. Vi se žrtvujete za crte povučene na atlasima. Umirete za svoju religiju: za kršćanstvo, hinduizam, za budizam i islam. A religije su organizirane na takav način da je pojedinac uhvaćen u zamku. Ako umrete za svoju naciju, nazvat će vas mučenikom. Vi samo izvršavate samoubojstvo i to zbog vrlo suludog razloga. Ako umrete za svoju religiju, stići ćete u raj, uživat ćete vječne blagoslove. Oni manipuliraju vama. Ali jedna stvar je bitna u toj manipulaciji a to je — morate mrziti sebe jer ništa ne vrijedite.

Svi su puni mržnje koju osjećaju prema sebi. A mislite li vi, ako mrzite sebe, da ćete naći nekoga tko će vas voljeti?

Čak ni vi niste spremni voljeti sebe, zato je nemoguće da vas itko drugi voli. Prihvatili ste ideju da ništa ne vrijedite ako ne slijedite neka pravila, religiozne dogme, političku ideologiju.

Kad ste se rodili, niste se rodili kao kršćanin ili katolik, niste se rodili kao komunist. Svako dijete dolazi na svijet kao *tabula rasa*, potpuno čisto. Ništa nije zapisano na njemu - ni *Biblija* ni *Koran*, *Gita* ili *Kapital* - ne, ništa nije zapisano na njemu. Dijete ne nosi nikakvu svetu knjigu sa sobom, već dolazi potpuno nedužno. Ali njegova nedužnost postaje njegova najveća nevolja, jer svuda oko njega su vukovi - skriveni u političarima, svećenicima, roditeljima i učiteljima. Svi se oni obaraju na vašu nedužnost, počnu pisati po vama, a vi ćete kasnije vjerovati da je to vaše naslijeđe. Njima je sada važno da vas pretvore u robove, da radite što god oni zažele. Ako požele - da ubijate i nedužne ljude...

To su religijski mafijaši, politički mafijaši, oni vas i dalje iskorištavaju. Oni mogu biti neprijatelji jedni drugima, ali svi se slažu u jednom - da se čovjeku ne smije dopustiti da voli sebe. Tako režu korijene njegova bića i tada je on bespomoćan - bez korijena je samo naplavljeno drvo s kojim svatko može učiniti što god želi.

Ljudi ove zemlje (mislim na Sjedinjene Države Amerike) ubijali su nedužne, jadne ljude u Vijetnamu. Je li to bio njihov posao? A ubijanje nije bilo jednosmjerno. Amerikanci su slali vlastite ljude koji još nisu ni okusili život, da ubijaju i budu ubijani, a sve u ime demokracije, u ime Amerike. Ali zašto se treba žrtvovati u ime bilo koga? Muslimani i kršćani su se

borili, ubijali su jedni druge u ime Boga. I jedni i drugi su se ubijali u isto ime - u ime Boga. Čudan smo to svijet stvorili!

Ali strategija je vrlo jednostavna: uništiti čovjekovu prirodnu ljubav za sebe. Tada on postaje bezvrijedan u vlastitim očima, spreman je učiniti bilo što za zlatnu medalju, samo da bi se osjetio bar malo vrijednim, da bi osjetio da je i on netko. Vidite li na svojim generalima mnogo raznobojnih oznaka činova? Kakve li ludosti! Sto više general napreduje u ubijanju sebe, u uništavanju sebe, broj tih činova se povećava.

Možete imati sve te činove na vašim uniformama. Ne vidim da postoji neki zakon koji to može zabraniti, ali izgledat ćete jednostavno glupo. Zar ti generali ne izgledaju glupo? Oni su poštovani, veliki su junaci. A što su učinili? Ubili su mnoge ljude vaše zemlje, ubili su mnogo ljudi drugih zemalja. Te ubojice su nagrađene. Jeste li vidjeli da i jedno društvo nagrađuje svoje ljubavnike? Ne, ljubavnike se mora prokleti. Ljubav je anatema društvu. Dakle, prva stvar koju svi ti zakonom određeni interesi moraju učiniti jest da vas udalje od ljubavi — i do sada su u tom uspijevali.

Prošli su milijuni godina - a čovjek je ostajao rob, osjećao je duboki kompleks manje vrijednosti u sebi, osjećao se ne vrijednim jer nije mogao ispuniti sve što se očekivalo od njega. A što ste vi vrijedili manje, vaše mesije su vrijedile sve više jer su vam obećali da će biti vaši spasitelji. Oni će vas spasiti. Vi ne možete spasiti sami sebe. Oni vam nikad nisu dopustili da naučite plivati. Po vama, možete se samo utopiti.

Političari vam i dalje daju nade da uskoro neće biti siromaštva - a siromaštvo sve više raste. Ono se ne smanjuje,

već se povećava. U Etiopiji tisuće ljudi umiru od gladi svakog dana. A u Americi, iznenadit ćete se, pola milijuna ljudi pati zbog gojaznosti. Oni i dalje postaju sve deblji. U Etiopiji ljudi se stanjuju, gladuju i umiru od gladi, a u Americi ljudi umiru zbog toga što previše jedu. Mislite li da je zdrav taj svijet koji smo stvorili?

Uskoro će se pola Indije suočiti sa sudbinom Etiopije - a indijska vlada prodaje pšenicu i izvozi je u svijet. Njihovi ljudi će umrijeti od gladi, i to ne mali broj ljudi. Pedeset posto Indije je već na granici — svakog časa Indija može postati velika Etiopija. Ali politički vođe prodaju pšenicu drugim zemljama jer žele nuklearne elektrane, atomsku energiju kako bi se mogli natjecati u ludoj trci koja se upravo sada odvija.

Sve se to događa u ime altruizma. Želim da postanete apsolutno sebični. Volite sebe, budite ono što jeste. Ne dajte da skreću vašu pažnju bilo kakvi ljudi - ni oni religiozni, ni političari, niti bilo kakve društvene strukture ili pedagozi. Vi niste odgovorni niti političarima niti naciji. Vi ste prije svega odgovorni sami sebi. Samo pogledajte - kad bi svatko volio sebe, brinuo se o sebi, njegova bi inteligencija dosegla svoj vrh, njegova bi ljubav bila obilna. Po meni, filozofija sebičnosti učinit će čovjeka zaista altruistom jer će imati tako mnogo toga za dijeliti, tako mnogo toga dati da će davanje biti pravo veselje, da će dijeljenje biti prava svečanost. Altruizam može biti samo usputni proizvod ljubavi prema sebi.

Zato jer se ne volite, osjećate se slabima - zato jer je ljubav hrana, ona je vaša snaga. Naravno, kako ćete se osjećati

odgovornima? Vi prebacujete svoju odgovornost na tuđa ramena. Bog je odgovoran, sudbina je odgovorna, Adam i Eva su odgovorni. Vidite li kako je idiotski bacati sve te vaše odgovornosti na drugoga? Prije mnogo godina bila je zmija odgovorna. Pokušao sam svim silama malo porazgovarati sa zmijom — ali zmije ne govore. Zapravo, one niti ne čuju. Otkrio sam da zmije nemaju uha, uho nije dio njihove fiziologije. A ako ne čuju, kako onda mogu govoriti? Ali mi moramo prebaciti našu odgovornost na nekoga drugoga. Adam je prebacuje na Evu, a Eva na zmiju. Zmija, kad bi mogla govoriti, prebacila bi je na Boga. Na takav način mi prebacujemo našu odgovornost, a ne razumijemo da ako niste odgovorni za sebe, niste pravi individualist. Izbjegavanje odgovornosti uništava vašu individualnost. Ali odgovornost možete prihvatiti samo ako silno volite sebe.

Ja prihvaćam svoju odgovornost i uživam u njoj. Nikad je nisam prebacivao na nekoga drugog jer to znači gubitak slobode, to znači početak robovanja, biti na milost i nemilost drugih. Štogod ja jesam, potpuno sam i jedini odgovoran za to. To mi daje veliku snagu. Ukorjenjuje me, usredotočuje me. Ali evo izvora te odgovornosti: ja volim sebe. Prošao sam također kroz istu vrstu masovnog izrabljivanja. No od samog početka bilo mi je jasno — budu li me gurali na nebo, odbit ću otići tamo. Svojevoljno sam spreman otići u pakao. Barem ću biti nezavisan, bit će to moj izbor.

Moji roditelji, moji učitelji i profesori bavili su se sa mnom. Ali ja sam im rekao: "Jedno je sigurno — ne mogu

prihvatiti nikakav mito da bih postao rob. Radije bih patio cijelu vječnost u paklenoj vatri, ali ostat ću ono što jesam. Barem ću imati tu radost — da je to moj izbor i da me nitko nije prisilio na to."

Mislite li da možete uživati da vas uzmu u raj kao zatvorenika? Kakav će to raj biti kad uđete u njega slijedeći Isusa Krista, Mojsija, Buddhu ili Krišnu, raj u kojem se očekuje da budete slijepi sljedbenici, raj u kojem ne možete ništa pitati, ništa istraživati? Takav raj je lošiji od pakla. Ali ljude su odvrćali od njihova izvora.

Ja samo želim da se vratite kući. Poštujte sebe. Osjećajte radost i ponos jer vas postojanje treba. Inače ne biste bili ovdje. Veselite se da to postojanje ne može biti bez vas. Zato ste ovdje. Postojanje vam je dalo priliku, život sa silnim blagom skrivenim u vama - s ljepotom, zanosom, slobodom.

Ali vi niste samostalni! Vi ste kršćanin, budista, hinduista. A ja želim da vjerujete samo u jedno: u postojanje. Nema potrebe odlaziti ni u kakvu sinagogu ili crkvu. Ako ne možete doživjeti nebo, zvijezde, zalazak i izlazak sunca, cvijeće kako cvjeta, ptice kako pjevaju... cijelo postojanje je jedna propovijed koju nije pripremio neki glupi svećenik... ona je posvuda.

Vi morate samo vjerovati sebi. To znači da morate voljeti sebe. A kad vjerujete u sebe i volite se, očito je da ste preuzeli odgovornost na svoja leđa. To vam daje tako silno iskustvo da postojite, da vas nitko više ne može zarobiti.

Vidite li ljepotu pojedinca koji stoji na vlastitim nogama? I što god se dogodi - radost ili tuga, život ili smrt - čovjek koji

voli sebe tako je cjelovit da će moći ne samo uživati u životu, već će uživati i u smrti.

Sokrata je kaznilo njegovo društvo. Ljudi poput Sokrata moraju biti kažnjeni jer su individualisti i ne dopuštaju da itko vlada njima. Sokratu su dali otrov. On je ležao u krevetu, a čovjek koji mu je trebao dati otrov, pripremao ga je. Sunce je zalazilo — bilo je pravo vrijeme. Sud je odredio točno vrijeme, ali čovjek je oklijevao u pripremanju otrova. Sokrat ga je pitao: "Vrijeme prolazi, sunce zalazi, zašto oklijevaš?"

Čovjek nije mogao vjerovati da netko tko će ubrzo umrijeti tako točno prati vrijeme približavanja vlastite smrti. Zapravo, Sokrat je trebao biti zahvalan za oklijevanje. Čovjek koji je pripremao otrov volio je Sokrata. On ga je slušao u sudnici, vidio je njegovu ljepotu — on sam bio je inteligentniji od cijele Atene. Čovjek je malo oklijevao kako bi Sokrat živio malo dulje. Ali Sokrat mu to nije dopuštao, već je naredio: "Ne budi lijen! Donesi otrov!"

Čovjek koji je pripremao otrov zapitao je: "Zašto si tako uzbuđen? Na tvom licu vidim takav sjaj, u tvojim očima takvo pitanje! Zar ne razumiješ? - ti ćeš uskoro umrijeti!"

Sokrat je odgovorio: "To je ono što želim saznati. Život sam upoznao. Bio je prekrasan - sa svim svojim tjeskobama, brigama, ipak je bio veseo. I samo disanje je radost. Živio sam, volio sam, radio sam što sam htio, govorio sam što god sam želio. Sada želim okusiti smrt — što prije to bolje.

Samo su dvije mogućnosti - ili će moja duša živjeti u drugim likovima, kao što kažu mistici Istoka — vrlo je uzbudljivo

poći na to putovanje duše oslobođene tereta tijela. Tijelo je kavez, ono ima svoja ograničenja. Ili su možda materijalisti u pravu kad kažu da sve umire kad tijelo umre. Ništa ne ostaje poslije toga. I to je vrlo uzbudljivo — ne biti! Znam što znači biti, stigao je čas da saznam što znači ne biti. A kad me više ne bude, hoće li postojan problemi? Zašto da se brinem zbog toga? Neće me više biti da bih se brinuo, zašto onda sada gubiti vrijeme?"

To je čovjek koji je volio sebe. Izabrao je sam i odgovornost smrti — jer sud nije imao ništa protiv njega — radilo se samo o javnoj predrasudi, o predrasudi prosječnih ljudi koji nisu mogli razumjeti velike uspone Sokratove inteligencije. Ali oni su bili u većini i svi su odlučili da Sokrat mora umrijeti.

Oni nisu mogli odgovoriti niti na jedan argument koji je on predložio. Mislim da nisu čak niti razumjeli o čemu je on govorio — njihov odgovor nije dolazio u obzir. On je poništio sve njihove argumente. Ipak, postojala je gradska demokracija — ljudi su odlučili da je taj čovjek opasan i treba ga otrovati.

Koja je bila njegova pogreška? "On buni mlade, oni pod njegovim utjecajem postaju sumnjičavi, naši mladi postaju čudni. On stvara provaliju između mlade i stare generacije. Mladi nas više ne slušaju, svadaju se zbog svega. A svemu je kriv ovaj čovjek."

Ali suci su bili malo bolji od običnih ljudi. Oni su rekli Sokratu: "Napustiš li Atenu i obećaš da se više nećeš vratiti, možeš se spasiti od smrti. Ako želiš ostati u Ateni, prestani govoriti, zašuti! Tada možemo uvjeriti ljude da te ostave na

miru. Postoji i treća alternativa: Kad sutra sunce izađe, morat ćeš popiti otrov!"

Sto je Sokrat učinio? Odgovorio im je: "Spreman sam popiti otrov sutra ili danas, kad god otrov bude pripremljen, ali ne mogu prestati govoriti istinu. Dok sam živ, govorit ću je do zadnjega daha. Ne mogu napustiti Atenu samo zato da se spasim jer tada bih se uvijek osjećao slabićem koji se prestrašio smrti, koji je pobjegao pred smrću, bio bih kao netko tko ne može preuzeti odgovornost za smrt. Živio sam onako kako sam mislio i osjećao. Želim tako i umrijeti.

I nemojte se osjećati krivima. Nitko nije odgovoran za moju smrt, osim mene. Znao sam da će se to dogoditi, jer govoriti istinu u društvu koje živi od laži, prijevare i zablude, znači tražiti smrt. Nemojte okrivljivati ove jadne ljude koji su odlučili da umrem. Ako je itko odgovoran za to, ja sam kriv. Želio bih da svi znate da sam živio preuzimajući odgovornost na sebe. Živio sam kao individualist, umirem kao individualist. Nitko ne odlučuje za mene. O sebi samo ja odlučujem."

To je dostojanstvo, to je cjelovitost. Takvo mora biti ljudsko biće. I kad bi cijeli svijet bio pun takvih ljudi, zemlja bi postala prekrasna, tako zanosna, bilo bi obilje svega...

Ali nedostaje pojedinaca i zato morate biti odgovorni za sebe. No to se može dogoditi samo ako počnete voljeti sebe onakve kakvi jeste - postojanje je željelo da budete takvi. Da je željelo da budete drugi Isus Krist, ono bi vas takvim stvorilo. Ružno je biti kršćanin, ružno je biti musliman, ružno je biti hinduist.

Budite ono što jeste, jednostavno, budite to. I zapamtite,

izlažete se velikoj opasnosti kad izjavljujete da ste jednostavno ono što jeste. Znači da ne pripadate ni jednoj grupi, nikakvom stadi. Sve su to stada: hinduisti, muslimani, kršćani, komunisti. Vi objavljujete da ste individualist, znajući savršeno dobro da je to opasno. Možda vam gomila to neće uopće oprostiti. Ali tako je lijepo izložiti se toj opasnosti, hodati po oštrici britve, gdje je svaki korak opasan. Što opasnije živite, to intenzivnije živite. Moguće je u jednom trenutku proživjeti cijelu vječnost, samo ako ste spremni živjeti potpuno, stavljajući uvijek i sve na kocku.

Ne želim da postanete poslovan čovjek, želim da postanete kockar. A kad se kockamo, stavljamo sve na kocku. Ne ostavljajte ništa za sljedeći trenutak. Tada će vam sve donijeti velike blagoslove, što god se dogodi. Čak ako postanete prosjak, uživat ćete više dostojanstva od vladara. (4)

Čovjek ne može pasti dublje, nego što je pao. Zaboravio je smijeh s kojim je rođeno svako dijete. Izgubio je svoj put do zdravlja i cjelovitosti.

Vrata se otvaraju upravo ovog časa - uvijek onda i ondje gdje se neprestano susreću život i smrt. Izabrali ste orijentirati se na smrt jer je to bilo u interesu onih koji imaju moć, a vi ste zaboravili da život prolazi dok se utapate u tuzi.

Jednom je neki učenik pitao Konfucija kako biti sretan, kako živjeti u blaženstvu. Konfucije je odgovorio: "Postavljaš čudno pitanje, to su prirodne stvari. Nijedna ruža ne pita kako da bude ruža." Što se tiče žalosti i jada, imat ćete za njih dosta vremena u grobu. Ali dok ste živi, budite posve živi. Iz te

cjelovitosti i intenziteta nastat će sreća, a sretan čovjek sigurno nauči plesati.

Želim da cijelo čovječanstvo bude sretno, da pleše i pjeva. Tada će cijeli naš planet postati zreo, njegova svijest će se razviti. Tužan čovjek, bijedan čovjek ne može imati izoštrenu svijest. Njegova svijest je mutna, dosadna, teška, mračna. Samo kad se smijete od srca, sva tama iznenada nestaje poput bljeska.

Dok se smijete, vi ste autentični. U žalosti, pokrili ste svoje pravo lice s varavim identitetom koji društvo od vas očekuje. Nitko ne želi da budete tako sretni da počnete plesati po ulici. Nitko ne želi da se srdačno smijete, inače će susjedi kucati na vaše zidove i zahtijevati da se prestanete smijati. Jadni ljudi ne mogu trpjeti nikoga tko nije jadan. Jedini zločin ljudi koji su bili slični Sokratu je taj, da su bili nevjerojatno sretni, da je njihova sreća stvarala golemu zavist u gomili koja živi u bijedi. Masa ne podnosi takve sretne ljude. Takve ljude treba uništiti jer oni u vama stvaraju mogućnost za revolt, a vi se bojite takvog revolta. Kad se čovjek zaljubi u buntovništvo, on je na pravom putu. (5)

ŽRTVA

Zašto ne poznate sebe? To bi trebala biti najlakša stvar na svijetu, a postalo je tako teško, najteže. Postalo je gotovo nemoguće poznati sebe. Što se dogodilo? Vi imate sposobnosti da to znate. Vi ste ovdje, vaša sposobnost da znate je ovdje. Što onda nije u redu? Zašto se ta sposobnost ne može uključiti?

Samo jedna stvar nije u redu i ako je ne sredite, ostat ćete neznalica, nećete saznati ništa o sebi. A loše je to da se u vama nešto raspuknulo, izgubili ste svoj integritet. Društvo vas je stavilo u razjedinjenu kuću, podijeljenu protiv vas.

Strategija je jednostavna. Kad je shvatite, možete je maknuti. Evo te strategije — društvo vam je odredilo ideale kakvi morate biti. Ono je usadilo te ideale tako duboko u vas da se uvijek brinete za ideal "kakav trebam biti", a zaboravljate tko ste.

Opsjednuti ste s budućim idealom, zaboravili ste sadašnju stvarnost.

Vaše su oči fokusirane na daleku budućnost. Zato se ne možete usmjeriti na sebe. Vi neprestano mislite kako da to učinite, kako da to postanete. Vaš jezik je ostao jezik koji izražava ono što morate i što trebate učiniti. A stvarnost se sastoji samo od sada. Stvarnost ne zna za *morati* i *trebati*.

Cvijet ruže je cvijet ruže, ne dolazi u obzir da je išta drugo. Lotos je lotos. Niti ruža ikad pokušava postati lotos, niti lotos ikad pokušava postati ruža. Zato oni nisu neurotični, ne trebaju psihijatra, nije im potrebna psihoanaliza. Ruža je zdrava jer ona jednostavno živi svoju stvarnost. A tako je i sa svim stvorenim, osim s čovjekom. Samo čovjek ima ideale, prisiljavaju ga: "Moraš biti ovo, moraš biti ono." Tada ste podijeljeni protiv sebe. *Morati* \ *biti* su neprijatelji.

A vi ne možete biti ništa drugo nego ono što jeste. Uronite duboko u svoje srce, možete biti samo ono što jeste, nikad nešto drugo. Jednom kad ta istina duboko prodre u vas,

da možete biti samo ono što jeste, svi će ideali nestati. Oni će biti automatski odbačeni. A kad nema ideala, susrećete se s realnošću. Tada su vaše oči ovdje i sada, prisutni ste u onom što jeste. Nestalo je nesuglasica, raskola. Vi ste jedno.

To je prvi korak: budite jedno sa sobom. Prvi korak je postao težak zbog tako mnogo uvjeta, tako mnogo edukacije, tako mnogo civilizacijskih nastojanja. Ako ste učinili prvi korak da prihvatite sebe, da se volite onakvi kakvi jeste, od časa do časa... Na primjer, vi ste žalosni. Ovog časa ste žalosni. Svi vaši uvjeti koji vas ograničavaju kažu vam: "Ne smiješ biti tužan. To je loše. Ne smiješ biti tužan. Moraš biti sretan." Sada se javljaju nesuglasice, tu je problem. Vi ste žalosni i to je istina ovog trenutka. A vaše uvjetovanosti, vaš um vam kaže: "Ne smiješ biti takav, moraš biti sretan. Smiješi se! Sto će ljudi misliti o tebi?" Vaša žena vas može napustiti ako ste tako žalosni, prijatelji vas mogu ostaviti ako ste tako tužni, vaš posao će propasti ostanete li tako tužni. Morate se smijati, morate se smješkati, morate se barem pretvarati da ste sretni. Ako ste liječnik, vaši pacijenti neće se osjećati dobro ako ste tako tužni. Oni žele liječnika koji je sretan, veseo, zdrav, a vi izgledate tako tužno. Smješkajte se, ako ne možete na licu namjestiti pravi smiješak, namjestite barem lažni osmijeh, ali se smješkajte. Barem se pretvarajte, djeluj te!

U tomu je problem: vi se pretvarate. Možete učiniti da se smješkate, ali tada više niste jedno, postali ste podvojeni, postali ste dva. Potisnuli ste istinu, postali ste lažljivac.

A društvo cijeni lažljivce. Lažljivac postaje svetac,

lažljivac postaje veliki voda. I svi počnu slijediti lažljivca. Lažljivac postaje vaš uzor.

To je razlog zbog kojega ne možete saznati tko ste. Kako možete spoznati sebe, ako ne prihvatite sebe? Vi uvijek samo potiskujete svoje biće. Sto se može tada učiniti? Kad ste tužni, prihvatite tugu. To ste vi. Nemojte reći da ste tužni. Nemojte reći da je tuga nešto odvojeno od vas. Jednostavno recite: "Ja sam tuga, ovog časa sam tuga." I proživite svoju tugu posve autentično. Iznenadit ćete se kad osjetite da se u vašem biću otvaraju neka čudesna vrata. Ako možete živjeti svoju tugu ne misleći da ste sretni, postat ćete odmah sretni jer nestaje nesuglasice u vama. Nema više nesuglasica. Kad kažete: "Ja sam tuga", nema više nikakvog pitanja o bilo kakvom idealu da budete nešto drugo. Dakle, nema nikakvog nastojanja, nema sukoba. "Ja sam jednostavno to" - dolazi do olakšanja.

A to olakšanje je milost, to olakšanje je radost.

Svi psihološki bolovi nastaju samo zato jer ste podvojeni. Bol znači razdvojenost, a blaženstvo nepodijeljenost. Ovo će vam izgledati paradoksalno: ako je netko tužan, ako prihvaća svoju tugu, kako može postati veseo? Izgledat će paradoksalno, ali to je tako. Pokušajte!

Ja ne kažem da pokušate biti sretni, nisam rekao: "Prihvatite svoju tugu kako biste postali sretni", ja to ne kažem. Ako je to vaš motiv, ništa se neće dogoditi. Vi se još uvijek borite. Gledat ćete iz prikrajka: "Tako je mnogo vremena prošlo i ja sam prihvatio čak i tugu i govorim da sam tužan, a radost još ne dolazi. No ona neće ni doći na takav način.

Radost nije cilj, ona je samo usputni proizvod, prirodna posljedica jednosti, jedinstva. Samo se sjedinite s tom tugom bez ikakve motivacije, bez nekoga posebnog razloga. Ne postavlja se pitanje ni o kakvoj svrsi. Takvi ste u ovom trenutku, to je vaša istina toga časa. A sljedećeg trenutka ćete se možda ljutiti. Prihvatite i to. A sljedećeg trenutka, možda ćete biti netko drugi, i to prihvatite.

Živite od trenutka do trenutka, prihvaćajte sve, nemojte stvarati nikakve podjele, to je put do sebespoznaje. Odbacite sve ideje koje stvaraju taj antagonizam u vama. Vi ste onakvi kakvi jeste, prihvatite to radosno, sa zahvalnošću. Iznenada ćete osjetiti sklad. Ona dva dijela u vama, idealni dio i stvarni dio, neće se više svađati. Naći će se i uroniti jedan u drugoga.

Nije zapravo tuga ono što vas boli, već je to objašnjenje da je tuga pogrešna, to vam nanosi bol, to postaje psihološki problem. Nije ljutnja bolna, već ideja da je ljutnja pogrešna, to stvara psihološku zbunjenost. To je objašnjenje, a ne činjenica. Činjenica uvijek oslobađa.

Isus kaže: "Istina oslobađa." I to je silno važno. Da, istina oslobađa. Ali ne znanje o istini. Budite istina, bit ćete oslobođeni. Vi je ne morate donijeti od nekuda, ne morate je čekati, ona se odmah događa.

Kako biti istina? Vi već jeste istina. Samo što sa sobom nosite lažne ideale, oni donose probleme. Napustite ideale, budite nekoliko dana prirodni. Samo volite drveće, ptice i životinje, prihvatite sebe kakvi jeste. I nastaje velika tišina. Kako može biti drukčije? Nema objašnjenja - tada je tuga

prekrasna, ona ima svoju dubinu. Tada je i ljutnja prekrasna, ona ima svoj život i vitalnost. Tada je i seks prekrasan jer je kreativan. Kad nema objašnjenja, sve je prekrasno. A kad je sve prekrasno, vi ste opušteni. U toj opuštenosti, pali ste u vlastiti izvor i to vam donosi samospoznaju. Kad padnete u vlastiti izvor, to znači ono što Sokrat naziva: "Spoznaj sebe!" Nije u pitanju znanje, već unutarnja transformacija. A o kojoj transformaciji govorim? Ja vam ne određujem nikakav ideal koji morate slijediti. Ne kažem vam da se morate transformirati od onoga što jeste u nekoga drugog. Morate se tek opustiti u onom što jeste i samo promatrati.

Jeste li čuli što vam govorim? Samo pogledajte što će se dogoditi — to je oslobođenje. A čuje se veliki sklad, duboka glazba. Ta glazba je odjek samospoznaje. I vaš se život počinje mijenjati. Vi imate čaroban ključ koji otključava sve brave. (1)

Sto je potiskivanje?

Potiskivati nešto znači živjeti onako kako niste mislili živjeti. To znači činiti stvari koje niste željeli učiniti, znači biti ono što niste. To je način da se uništite. Potiskivanje je samoubojstvo - naravno, polako ali sigurno samoubojstvo, to je polako trovanje. Izražavanje je život, potiskivanje je samoubojstvo.

To je poruka tanstre - nemojte živjeti tako da potiskujete sebe, inače uopće ne živite. Živite život izražavanja, kreativnosti, radosti. Živite onako kako postojanje (Bog) želi da živite, živite prirodno. I nemojte se bojati svećenika.

Slušajte svoje instinkte, slušajte svoje tijelo i srce,

slušajte svoju inteligenciju. Ovisite o sebi, idite tamo gdje god vas povede vaša spontanost i nikad nećete biti u neprilici. Ako budete tako spontano postupali u životu, jednog dana morat ćete stići do Božjih vrata.

Potiskivanje je način da se izbjegne opasnost. Na primjer, vas su učili da se nikad ne smijete ljutiti pa vi mislite da onaj tko se nikad ne ljuti mora biti vrlo ljubazan. Nemate pravo. Onaj tko se nikad ne ljuti, nikad neće moći ni voljeti. To dvoje ide zajedno — ljutiti se i voljeti.

Onaj tko zaista voli, katkad će se zaista i naljutiti. Ali njegova ljutnja je prekrasna — ona nastaje iz ljubavi. Njegova energija je vruća, njegova vas ljutnja neće povrijediti. Zapravo, osjećat ćete se zahvalni što se onaj naljutio. Jeste li to promatrali? Ako nekog volite i nešto učinite pa se osoba zaista naljuti, iskreno naljuti, vi morate biti zahvalni jer vas ta osoba toliko voli da si može dopustiti da se ljuti. Zašto bi se inače ljutila? Ako si ne želite dopustiti ljutnju, ostajete pristojni. Kad si ne želite ništa dopustiti - kad se ne želite izložiti opasnosti - vi se i dalje smješcate. Nije važno!

Ako vaše dijete želi skočiti u provaliju, zar se nećete ljutiti? Zar nećete vikati? Zar se nećete pjeniti od bijesa? Hoćete li se smješcati? Ne, to je nemoguće!

Kad volite, možete se ljutiti. Kad volite, možete si to dopustiti. Ako volite sebe, to je jedan od imperativa u životu, inače propuštate sam svoj život. Vi nikad nećete potiskivati sebe, već ćete uvijek pokazati i izraziti sve što vam život daje. Izrazit ćete to — bilo da se radi o radosti, tuzi, o životnim usponima ili padovima, o danima ili noćima.

Ali vas su odgajali da izmišljate, odgajali su vas na takav način da postanete licemjerni. Kad se naljutite, vi se i dalje smješkate namještenim osmijehom. Kad ste bijesni, vi potiskujete bijes. Kad osjećate svoju spolnost, vi je potiskujete. Nikad iskreno ne izražavate ono što je u vama.

Jednom se dogodilo ovo:

Joe i njegova kćerkica Midge pošli su na izlet u jedan zabavni park. Na putu do njega zaustavili su se i dobro se najeli. U parku su naišli na štand s hrenovkama i Midge je pokušavala reći: "Tatice, želim..." Joe ju je prekinuo i naručio joj kokice. Kad su došli do mjesta gdje se prodavao sladoled, mala Midge je još jednom povikala: "Tatice želim..." Joe ju je opet prekinuo, ali ovaj put je rekao: "Ti želiš, ti želiš! Znam što želiš! Sladoled, zar ne?"

"Ne, tatice!" ona se branila. "Želim povraćati!"

To je ona željela od samog početka, ali tko ju je slušao? Potiskivati znači ne slušati svoju prirodu. Potiskivanje je doskočica koja će vas uništiti.

Dvanaest obrijanih momaka, žvačući kaugume za napuhavanje ušetalo je u jednu gostionicu, obučeni u traperice, noseći sa sobom sve svoje rekvizite. Pošli su ravno do gostioničara i naručili trinaest čaša gorkog piva.

"Ali samo vas je dvanaest!"

"Gle, mi želimo trinaest čaša!"

Gostioničar im je dao pivo i oni su sjeli za stol. U kutu je sjedio neki stari, sitni momak. Vođa obrijanih dođe do njega i kaže:

"Izvoli tatice, čaša piva za tebe!"

"O, hvala, hvala ti, tako si darežljiv, sine!"

"U redu je! Ne smeta nam pomagati bogalje!"

"Ali ja nisam bogalj!"

"Postat ćeš, ako ne naručiš sljedeću rundu pića."

To je potiskivanje, smicalica koja će vas osakatiti. To je smicalica koja će vas okrenuti protiv sebe. To je način koji će stvoriti sukob u vama, a kadgod je čovjek u sukobu sa sobom on je, naravno, vrlo slab.

Društvo je tu odigralo veliku ulogu — ono je postavilo svakoga protiv sebe. Zato se vi stalno borite u sebi. Nemate energije da bilo što drugo radite. Zar ne vidite da vam se to stalno događa? Stalno se borite sa sobom. Društvo vas je podijelilo na razdvojenu osobu: učinilo vas je šizofrenikom, zbunilo vas je. Postali ste naplavljeno drvo. Ne znate tko ste, ne znate kamo idete, ne znate što radite. U prvom redu ne znate zašto ste ovdje. Doista ste zbunjeni.

A iz takve zbunjenosti rođeni su veliki vođe: Adolf Hitler, Mao Cetung, Josif Staljin. Iz te zbrke uzdiže se vatikanski papa, iz te zbrke tisuću i jedna stvar nastaje. Ali vi ste uništeni.

Tantra kaže: "Budite izražajni!" Ali zapamtite, izražajnost ne znači neodgovornost. Tantra kaže: "Budite inteligentno izražajni i nikog nećete povrijediti." Čovjek koji

ne škodi sebi, neće povrijediti ni drugoga. A onaj tko šteti sebi, na neki je način opasan i drugima. Ako čak ni sebe ne voli, opasan je, svakog će povrijediti.

Kad ste tužni, kad ste depresivni, stvorit ćete oko sebe ljude koji su tužni i depresivni. Kad ste sretni, voljeli biste stvoriti sretno društvo, jer sreća može postojati samo u sretnom svijetu. Ako živite veselo, želite da svi budu veseli — to je prava religija. Zbog vlastite radosti blagoslivljate sve što postoji. (2)

Kao katoliku postavljena su mi takva ograničenja da za sebe ne vidim nikakve nade. Možete li mi ipak nekako pomoći?

Katolik ili komunist, musliman ili maoist, Židov ili pripadnik *jaina*, svejedno je. Sve je to isto. Naravno, katolici to čine sistematičnije od hinduista. Oni su sofisticiraniji. Oni su razvili veliku ekspertizu kako ograničiti ljude. Ali sve religije to čine, manje ili više, sva društva to čine na svoj način, svi postavljaju uvjete.

Onog časa kad se rodite počinje postavljanje uvjeta, od vašega prvog daha. To se ne može izbjeći. Roditelji će vas ograničavati, djeca s kojom se igrate postavljat će vam uvjete, susjedi će vas ograničavati kao i škola, crkva, država. Mnoga ograničenja ne nanose se svjesno. Ali nesvjesno, dijete i dalje gomila ta ograničenja. Dijete uči oponašajući.

Zato se ne brinite. To je normalna situacija u svijetu: svi postavljaju uvjete. A svatko mora sam iz toga izići. To

je teško, to nije kao svlačenje, već sliči guljenju vlastite kože. To je tegobno, mučno jer smo se poistovjetili s našim ograničenostima. Mi poznamo sebe samo kao katolike, kao komuniste, hinduiste ili muslimane, kao kršćane. A najveći strah pri odbacivanju ograničenosti je strah da ne upadnemo u krizu identiteta...

Teško je odbaciti ograničenosti jer to je cijela vaša prošlost, vaš um, vaš ego, sve što jeste. No ako ste spremni, ako ste hrabri, ako imate dovoljno odlučnosti da pođete sa mnom, to je moguće, to nije nemoguće....To se događa mnogim ljudima. Postanite dio toga događanja, nemojte ostati gledatelj. Pridružite se plesu.

Moj poziv je upućen svima, moj poziv ne postavlja nikakve uvjete.

Mogu se odbaciti bilo kakva ograničenja, jer su vam bila nametnuta izvana - i zato jer su vam bila nametnuta izvana, mogu se odbaciti izvana.

Ja vam ne mogu dati Boga, ne mogu vam pružiti istinu, ne mogu vam osigurati vašu unutarnju srž, ali mogu vam oduzeti sve smeće koje se nagomilalo u vama. A kad se jednom to smeće makne, u vama počinje oživljavati Bog. Kad se odmaknu sve zapreke, vaš život počinje teći iz svoga izvora, postajete ponovno nedužni.

Kad ponovno steknete nedužnost, ponovno ćete steći raj i opet ćete ući u rajski vrt. (3)

Moderni čovjek pati od prošlosti. On ne pati zbog svojih grijeha, kao što vam to govore takozvani pobožni

propovjednici. Vi patite od stoljetnih grijehova...ali sada su stvari dosegle svoj vrhunac. Čovjek se raspada. Do sada smo se nekako uspijevali održati zajedno, ali sada su stvari došle do takve točke da čovjek mora ili potpuno promijeniti viziju svoga života, ili se mora ubiti.

Ako slijedite prošlost, onda ste na rubu da izvršite globalno samoubojstvo. A to zapravo pokušavaju učiniti vaši politički vođe: pripremanjem atomskih bombi, super hidrogenskih bombi - gomilanjem bombi na bombe. Već ih imaju previše. Zapravo, već prije desetak godina mogli su svakog čovjeka ubiti sedam puta. Prije deset godina bili su spremni uništiti ovu zemlju sedam puta premda čovjek može umrijeti samo jednom — ne morate ga ubiti dva puta, to je nepotrebno. Ali u slučaju da netko preživi, političari moraju paziti - oni perfektno planiraju. No tako su stvari stajale prije deset godina.

Iznenadit ćete se: oni mogu uništiti ovu zemlju sedam stotina puta - svaki pojedini čovjek može biti uništen sedam stotina puta. Ne, to je ipak previše i apsolutno nepotrebno. Sedam puta je u redu - ima dosta lukavih ljudi koji možda neće umrijeti. Ali sedam stotina puta! A utrka se i dalje nastavlja. Čak i siromašne zemlje pridružuju se utrci, žele se pridružiti. Oni gladuju, ali žele imati atomsku bombu. Gladuju, ali žele još više moći kako bi mogli ubijati i uništavati.

I iz ptičje perspektive vidljivo je da se Zemlja priprema za globalno samoubojstvo, na totalno uništenje, na totalni rat. Zapamtite, to nema nikakve veze s modernim čovjekom.

Moderni čovjek je samo žrtva cijele prošlosti. A svećenici govore i dalje da nešto nije u redu s modernim čovjekom, oni i dalje hvale prošlost.

Moderni čovjek je proizvod cijele prošlosti. Kršćani, muslimani, hinduisti i budisti — sve kulture doprinijele su toj situaciji. Oni su odgovorni. Ako svi oni ne nestanu, ako svi ne odbacimo ovu patološku prošlost i ne počnemo iz početka, ako ne budemo živjeli sa sadašnjošću bez ideje o nekoj perfekciji, bez ikakvih uzora, bez primoravanja, bez zapovijedanja, čovjek je osuđen na smrt. (4)

ROB

Jedan od problema s kojim se mora suočiti svako ljudsko biće je svijet u kojem je čovjek rođen. Njegovo biće i namjere svijeta ne idu zajedno. Svijet želi da mu čovjek služi, da bude rob, da ga koriste oni koji imaju moć. Naravno, čovjek mu to zamjera. On želi biti samostalan. Svijet nikom ne dopušta da bude ono što se pretpostavlja da je on po svojoj prirodi. Svijet pokušava svakoga oblikovati u potrošnu robu: korisnu, djelotvornu, poslušnu - koja se nikad ne smije buniti, nikad ništa tvrditi, nikad izjavljivati da ima vlastitu individualnost, već uvijek mora biti podložna gotovo poput roba. Svijet ne želi da vi budete ljudsko biće, on želi da budete efikasan stroj. Sto ste efikasniji, to ste ugledniji i poštovaniji. A to je ono što stvara probleme.

Nijedan čovjek nije rođen ovdje da bude stroj. To je poniženje, degradacija. To znači da vam oduzimaju vaš ponos,

vaše dostojanstvo, da vas uništavaju kao duhovno biće, da vas smanjuju na mehanički entitet. Stoga se svako dijete počne zatvarati u sebe već od samog početka, čim postane svjesno namjera društva, roditelja, obitelji, odgojno- obrazovnog sustava, nacije i religije. Počinje se braniti iz straha jer se mora suočiti sa strašnom silom. A dijete je tako maleno, lomljivo, tako ranjivo i bespomoćno, tako ovisno o drugim ljudima od kojih se mora štititi.

Problem postaje još kompliciraniji jer ljudi, od kojih se dijete mora zaštititi, su ljudi koji misle da ga vole. A možda oni niti ne lažu. Njihove su namjere dobre, ali nedostaje im svijest. Oni čvrsto spavaju i ne znaju da su lutke na koncu u rukama nemilosrdne moći koja se zove društvo, društveno uređenje — svi zakonom utvrđeni interesi nastupaju zajedno.

Dijete se suočava s dilemom. Ono se mora boriti protiv onih koje voli, a misli da i oni vole njega. Ali čudno je - ljudi koji ga vole, ne vole ga onakvog kakav on jest. Oni mu kažu: "Mi ćemo te voljeti, mi te doista volimo, ali samo onda ako slijediš put koji mi slijedimo, ako slijediš religiju koju mi slijedimo, ako budeš poslušan onako, kako smo i mi poslušni."

Ako postanete dio ovoga golemog mehanizma u kojem ćete živjeti cijeli svoj život - jednostavno je beskorisno boriti se protiv njega jer ćete biti uništeni. Mudrije je predati se i naučiti govoriti *da*, želite vi to ili ne. Obuzdajte svoj *ne*. U svim uvjetima, u svim situacijama, od vas se očekuje da kažete *da*. Zabranjeno je reći *ne*. *Ne* je iskonski grijeh. Neposlušnost je iskonski grijeh - a tada se društvo osvećuje, a njegova je

osveta strašna. To stvara veliki strah u djetetu. Cijelo njegovo biće želi da drugi potvrde njegov potencijal. Dijete želi biti ono što jest jer inače ne vidi nikakva smisla u životu. Ako bude drukčije, nikad neće biti sretno, veselo, potpuno ostvareno ni zadovoljno. Nikad se neće osjećati ugodno, uvijek će u sebi osjećati razdor. Dio njega, najistaknutiji dio njegova bića uvijek će biti gladan, žedan, nezadovoljan, nepotpun. Ali snage su prejake, opasno je boriti se protiv njih.

Naravno, svako dijete malo po malo počinje učiti kako se braniti i zaštititi. Zatvara sva vrata svoga bića. Nikom se ne povjerava, jednostavno se počne pretvarati. Počinje glumiti. Glumi prema pravilima koja su mu drugi dali. U njemu se javljaju sumnje, no ono ih potiskuje. Njegova se priroda želi dokazati, no ono je obuzdava. Njegova inteligencija želi reći: "To nije ispravno, što radiš?" Ono prestaje biti inteligentno. Sigurnije je biti zaostao, sigurnije je biti neinteligentan. Sve što vas dovodi u sukob sa zakonskim interesima, opasno je. Opasno je također otvoriti se čak i pred ljudima koji su vam vrlo bliski. Zato su svi postali zatvoreni. Nitko ne otvara svoje laticice neustrašivo poput cvijeta koji pleše na vjetru, na kiši i suncu... tako lomljiv, ali bez ikakva straha.

Svi mi živimo zatvorenih latica, bojimo se da ćemo postati ranjivi ako ih otvorimo. Zato svi koristimo štitove svih vrsta - čak i fenomen poput prijateljstva koristi se kao štit. To će vam izgledati kao nešto što je protuslovno - jer prijateljstvo znači otvorenost prema drugom biću. Znači uzajamno dijeliti s nekim tajne, znači srce dati nekome drugom. No svi žive u

takvim protuslovljima. Ljudi koriste prijateljstvo kao štit, čak i molitva Bogu postaje štit. Kad žele plakati, ne mogu zaplakati. Smješkuju se jer smiješak ima ulogu štita. Kad im se ne plače, oni plaču jer i suze u nekim situacijama mogu funkcionirati kao štit. Naš smijeh je samo vježba usnica. Iza toga mi skrivamo istinu — naše suze.

Cijelo društvo stvoreno je oko jedne ideje koja je u osnovi licemjerna. Morate biti ono što drugi očekuju od vas, a ne ono što jeste. Zato je sve postalo lažno, sve je prijevara. Čak i prema prijatelju držite se na odstojanju. Nikom ne dopuštate da vam se približi. Ako netko dođe preblizu, možda će moći zaviriti iza vaše maske. Ili može prepoznati da to nije vaše pravo lice, da je to samo maska, a vaše pravo lice je iza nje. U svijetu u kojem živimo, nitko nije iskren ni istinit.

Moja vizija novog čovjeka je vizija buntovnika, čovjeka koji je u potrazi za svojim iskonskim likom. To je čovjek spreman odbaciti sve maske, sva pretvaranja, sva licemjerja, koji je spreman pokazati svijetu ono što on zapravo jest. Nije važno je li voljen ili proklet, poštuju li ga, cijene ili ne, je li okrunjen ili raspet. Jer najveća sreća čovjekova postojanja jest biti ono što jest. Čak ako vas raspnu, bit ćete raspeti ispunivši svoju svrhu i bit ćete zadovoljni.

Budite čovjek istine, iskren čovjek, čovjek koji zna što je ljubav, koji zna što je suosjećanje, koji razumije da su ljudi slijepi, da im je svijest na niskoj razini, da duhovno spavaju... Ono što rade, rade gotovo spavajući. Bili ste ograničavani tako dugo, tako mnogo godina - cijeli svoj život - sada će

vam trebati malo vremena da se uklone ti uvjeti koje su vam postavljali. Opterećivali su vas sa svim vrstama lažnih pseudo ideja. Trebat će vam vremena da ih odbacite, da prepoznate da su lažne, da su neistinite. Zapravo, kad jednom prepoznate nešto kao lažno, to nije teško napustiti. Onog časa kad to prepoznate, to će lažno pasti samo od sebe. Dovoljno je samo prepoznati to. Vaša veza je prekinuta, vaš identitet je izgubljen. Odjednom nestaje ono što je lažno, stvarnost se pojavi u svoj svojoj ljepoti, u novom obliku, jer iskrenost je ljepota, poštenje je ljepota, istinitost je ljepota.

Vaša svijest, vaše razumijevanje i vaša hrabrost da budete odlučni, da vam je povjereno da pronađete sebe, poništiti će sva lažna lica koja su vam nametnuli ljudi. I njihova svijest je također na niskoj razini - vaši roditelji, vaši učitelji - ne ljutite se na njih. I oni su žrtve poput vas. Njihovi očevi, njihovi učitelji i svećenici iskvarili su njihove umove. A vaši roditelji i vaši učitelji, iskvarili su vas. Vi niste nikad ni pomislili da bi moglo biti loše ono što su vas učili vaši roditelji koji su vas voljeli, ono što su vas učili vaši učitelji i svećenici. Ali bilo je loše. Jer ono što su vas učili, stvorilo je sav taj loši svijet. Bilo je loše, svaka sitnica onoga što su vas učili bila je loša. A dokaz je cijela povijest, svi oni ratovi, zločini, grabeži...

Milijune ljudi su ubijali, klali, spaljivali žive u ime religije, u ime Boga, u ime slobode, u ime demokracije, u ime komunizma...prekrasnih li imena! Ali ono što se dogactalo iza tih prekrasnih imena je tako ružno da će jednog dana čovjek gledati na povijest kao da je to bila povijest bolesnih ljudi, a ne povijest zdravog čovječanstva. (1)

Sve su religije osuđivale život na sve moguće načine. A kad svi osuđuju život - cijeli svijet je pun onih koji osuđuju — što može učiniti malo dijete? Njega impresioniraju sve te osude. Pogledajte samo povijest o stvaranju svijeta. Bog je rekao Adamu i Evi: "Ne jedite s drveta spoznaje, ne jedite s drveta života!" Bog im je zabranio da jedu s ta dva drveta. To su dvije najvažnije stvari na svijetu: mudrost i život. A Bog ih je obje zabranio. Možete jesti sve vrste trave, možete jesti sve što želite. Bog nije rekao: "Nemojte jesti marihuanu, nemojte piti alkohol." Ne, Njega to nije zanimalo. Adam i Eva mogli su pušiti travu, to je bilo dopušteno. Mogli su praviti vino iz grožđa, to je bilo dopušteno. Samo dvije stvari nisu bile dopuštene: oni nisu smjeli znati, morali su ostati neznalice. I nisu smjeli živjeti, morali su zapostaviti život. A zato jer nisu poslušali i jeli su voće s drveta znanja...nisu uspjeli pojesti voće s drugog drveta, bili su uhvaćeni. Nakon što su pojeli voće spoznaje, pošli su brzo prema drvetu života, ali odmah su bili zaustavljeni. To je bilo prirodno: svatko tko ima svijest, to je osobina mudrosti, prva stvar koju će učiniti bit će da uroni malo dublje u život, da ga okusi što više, da se poveže s njegovim središtem, da uroni u misteriju života.

Ali priča ne govori o tomu, priča nije potpuna. Kažem vam da su oni odmah otrčali prema drvetu života - to je apsolutno logično, nakon što su pojeli voće s drveta saznanja, potrčali su prema drvetu života. I zato je Bogu bilo tako lako da ih uhvati. Inače, u rajskom vrtu bilo je mnoštvo drveća. Kako bi ih Bog mogao pronaći? Trebala bi mu vječnost da

ih pronađe. Umjesto da čovjek traži Boga, Bog bi još uvijek tražio čovjeka, jer gdje je on?

Ali ja znam kako su se stvari dogodile - one nisu ispričane u priči o postanku svijeta. Kad je Bog saznao da su Adam i Eva jeli sa stabla spoznaje, mora da je odmah pojurio prema drvetu života i čekao ih ondje, znajući da oni moraju doći. To je jednostavna logika, tu nije potreban Aristotel. I naravno da su tamo uhvaćeni. Oboje su jurili, onako goli, veseleći se, jer su im se prvi puta oči otvorile. Prvi put su postali ljudska bića, Prije toga su bili samo životinje među drugim životinjama...i Bog ih je izbacio iz rajskog vrta. Od tada čovjek teži za životom, za još više života. Ali svećenici koji predstavljaju Boga koji vas je potjerao iz rajskog vrta — pape, imami, šankaračarije, rabini — svi oni predstavljaju istog momka.

Čudno, nitko ne kaže da je taj momak bio vaš prvi neprijatelj. Naprotiv, jedna zmija bila je prva koja je uvjerala Evu rekavši joj: "Ti si budalasta što ne jedeš s drveta saznanja. Bog je ljubomoran, On se boji da ćeš biti pametna ako jedeš s toga drveta saznanja. I boji se da ćeš biti poput Njega, budeš li jela s drveta života. Tko će Ga onda štovati? On je ljubomoran i boji se - zato je to zabranio."

Ta zmija bila je prvi prijatelj čovječanstva. Ali ona je prokleta, nju su prokleli. Prijatelj je nazvan đavolom, a neprijatelj Bogom. Čudni su putevi ljudskog uma. Trebali biste zahvaliti zmiji. Upravo zbog zmije postali ste ono što jeste. Zato jer niste poslušali Boga, stekli ste nešto dostojanstva, ponosa da ste čovjek, stekli ste nešto integriteta, nešto individualnosti.

I zato, umjesto da zahvaljujete Bogu, promijenite frazu. Umjesto da kažete: "Hvala Bogu!", recite: "Hvala zmiji!" Sve se dogodilo zbog njezine uslužnosti...inače, zašto bi se ona brinula za vas? Mora da je bila vrlo suosjećajna!

Neposlušnost je temelj pravoga religioznog čovjeka — neposlušnost prema svim svećenicima, svim političarima, svim zakonom utvrđenim načelima. Samo tada možete odbaciti postavljanje uvjeta. A onog časa kad više niste ograničeni, nećete pitati koja je svrha života. Cijelo vaše pitanje doživjet će revoluciju. Pitat ćete: "Kako mogu živjeti potpunije? Kako mogu posve uroniti u život?" Jer život je cilj svega, zato život nema poseban cilj. Ali vi bijedno živite i čini vam se da nema ničega osim smrti. Život curi kroz vaše prste, a smrt je svakog časa sve bliže. Vaš život nije ništa drugo, nego polagana smrt.

A tko vam je sve to učinio? Svi vaši dobročinitelji, vaši proroci, vaši mesije, vaša Božja utjelovljenja. To su ljudi koji su promijenili vaš život u polaganu smrt, a činili su to na vrlo lukav način. Bila je korištena vrlo jednostavna strategija: oni su rekli da je vaš život kazna.

Kršćani govore da ste rođeni u iskonskom grijehu. Kako onda možete živjeti? Vi ste tek grešnik. I zato je jedini način kako doći do pravog života, prekinuti taj život koji nije ništa drugo nego grijeh. Tko su vaši sveci? Ljudi koji žive od minimuma, to su vaši sveci! Sto jadnije žive, to su veći. Svi vaši mudraci žive u noćnim morama, oni vam govore da ih slijedite. Cijelo njihovo nastojanje sastoji se od želje da što više skrate vaš život. Jer život je proklet, seks je proklet, želja da se

živi udobno, prokleta je. Željati bilo što — hranu, odjeću, sve je to osuđeno i proketo. To skraćuje vaš život. Oduzimaju vam komadić po komadić života.

Ako istražujete povijest kršćanskih samostana, samostana *jaina*, budističkih ili hinduističkih samostana, jednostavno ćete se iznenaditi. Nevjerojatno je da su s ljudskim bićima postupali na tako nečovječan način u ime religije! Sve su to gluposti...

Ako ste manje živi, to samo pomaže političaru, jer onda ste manje buntovni, poslušniji ste, skloni ste konvencijama, poštujuete tradiciju — niste opasni. I svećeniku pomaže ako ste manje živi. No ako ste doista živi, tada ste opasni za svakoga, za svakoga tko vas pokuša iskoristiti, za svakoga tko vam se nameće. Vi ćete se boriti svim silama. Radije ćete umrijeti, nego živjeti poput roba. Jer čak ni smrt za posve živog čovjeka nije smrt, već kulminacija života. I kad umre, on će i dalje živjeti intenzivno i potpuno. On se ne boji smrti, on se ne boji ničega.

Zbog svega toga se svi zakonom utvrđeni interesi boje živog čovjeka. Oni su pronašli vrlo suptilnu strategiju, a to je - dati vam cilj vašeg života: da morate postati netko.

Vi već jeste ono što je postojanje željelo da budete. Ne morate postati nitko!

Ali oni vam i dalje govore da morate postati Isus Krist. Zašto? Ako Isus Krist nije postao ja, zašto bih ja morao postati Isus Krist? Isus Krist treba biti Isus Krist, ja trebam biti ja. Ali što svi kršćani rade? Oni pokušavaju oponašati Isusa

Krista, pokušavaju na neki način postati Isus Krist. Hinduisti pokušavaju postati Krišna, budisti pokušavaju postati Buddha. Čudno! Nitko se ne brine o sebi. Svatko pokušava postati netko drugi. To posve ograničava vaš život. Zato vam ja kažem: život nema nikakva cilja, on je sam svoj cilj.

Odbacite sve ciljeve. Odbacite i samu ideju o budućnosti.

Zaboravite posve da će postojati budućnost. Odmaknite se od svake dimenzije i usmjerenja. Budite koncentrirani na sada i ovdje, i u tom jedinom trenutku moći ćete spoznati život u njegovoj vječnosti. (2)

SIN

Svi se roditelji nadaju, a tom svojom nadom uništavaju svoju djecu. Oslobodite se svojih roditelja - kao što se dijete jednog dana mora osloboditi majčine utrobe. Inače će ga utroba usmrtiti. Kolikogod je to bolno i kolikogod se majka osjeti praznom, dijete mora izići. Tako, jednog dana, dijete mora napustiti očekivanja svojih roditelja. Samo će tada, prvi put, postati svoje vlastito biće, stat će na vlastite noge i postati doista slobodan. Ako roditelji budu oprezni, ako budu imali više razumijevanja, pomoći će djeci da postanu što slobodnija i da se to dogodi što prije. Oni neće ograničavati djecu govoreći im da moraju biti korisna, već će im pomoći da vole.

Posve različit svijet čeka da bude rođen, svijet u kojem će ljudi raditi ono što vole... Stolar će raditi jer voli drvo,

učitelj će predavati u školi jer voli poučavati druge. Postolar će izrađivati cipele jer to voli raditi. Ali sada se događa nešto što vrlo zbunjuje. Postolar je postao kirurg, kirurg je postao postolar. Obadva se ljute. Stolar je postao političar, političar je postao stolar. Oba su ljutiti. Čini se da je cijeli život u velikoj opasnosti. Pogledajte samo ljude, svi izgledaju vrlo ljutiti. Čini se da je svatko ondje gdje ne želi biti, da nitko ne pristaje u svoju okolinu. Izgleda da su svi nezadovoljni zbog takvog koncepta da budu na takav način korisni i to ih pogađa.

Čuo sam jednu prekrasnu priču:

Gospođa Ginsberg, stigavši na nebo, obratila se stidljivo dežurnom anđelu: "Reci mi, je li moguće razgovarati s nekim tko je na nebu?"

"Naravno, uz pretpostavku da je osoba koju imate na umu, ovdje na nebu."

"O, sigurna sam da je ovdje! Zapravo, željela bih vidjeti Djevicu Mariju."

Dežurni anđeo se nakašljao.

"O, da. No ona je slučajno u drugom odjeljku, ali ako vi baš želite, ja ću prosljediti vašu želju. Ona je vrlo susretljiva gospođa i možda će željeti posjetiti staro susjedstvo."

Zahtjev je bio propisno predan i Djevica je bila zaista susretljiva. Vrlo brzo gospođa je Ginsberg dobila milost njezine prisutnosti. Promatrala je dugo prozračni lik, prije nego što je konačno rekla:

"Molim vas, oprostite na mojoj znatiželji, ali uvijek sam vas željela nešto pitati. Recite mi, kakav je osjećaj imati sina koji je tako čudesan, da ga milijuni ljudi štiju kao Boga od kad se rodio?"

"Da vam budem iskrena, gospodo, mi smo se nadali da će on biti liječnik!" odgovorila je Djeвица Marija.

Roditelji se uvijek nadaju - njihova nada postaje sam otrov. Reći ću vam ovo: volite svoju djecu, ali nikad se nemojte nadati ničemu u vezi s njima. Volite svoju djecu kolikogod možete, pružite im osjećaj da ih volite zbog njih, a ne zbog neke koristi koju ćete imati od njih. Volite svoju djecu silno i potrudite se da osjete kako ih prihvaćate onakve kakvi jesu. Ona nisu ovdje zato da ispune vaše zahtjeve. Rade li ovo ili ono, to ne smije utjecati na ljubav koju ćete im dad. Ljubav ne postavlja uvjete. Tada može nastati posve novi svijet. Tada će se ljudi prirodno baviti onim što vole. Prirodno će se kretati onim putevima za koje instinktivno osjećaju ljubav.

Ako niste posve razvijena osobnost, ako niste našli nešto što nije samo profesija, nego je i poziv, nikad nećete moći biti sretni sa svojim roditeljima jer oni su uzrok što se vi nalazite na ovom prekrasnom svijetu. Ne možete se osjećati ponosnima, nemate na što biti ponosni. Kad se jednom potpuno razvijete, osjećat ćete silnu zahvalnost prema roditeljima. A vaše ispunjenje je moguće samo onda ako ne postanete stvar. Vaša je sudbina da postanete osobnost. Vaša je sudbina da postanete prava vrijednost. Vaša je sudbina da postanete cilj samom sebi. (1)

Zar ne bis??io trebali voljeti i% svega srca?

Otac uporno zahtijeva: "Voli me, ja sam tvoj otac." I dijete se mora pretvarati da ga voli. No dijete nema nikakve potrebe da voli svoju majku. Jedna stvar je zakon prirode - majčin instinkt ljubavi za svoje dijete, ali ne postoji i obratan instinkt — dijete nema prirodni instinkt da voli svoju majku. Ono treba majku, to je jedna stvar, ono koristi majku, i to je jedna stvar, ali ne postoji prirodni instinkt djeteta da voli svoju majku. Dijete je voli jer mu ona pomaže i korisna mu je. Bez nje ono ne bi moglo postojati. Zato je dijete zahvalno, poštuje je - sve je to u redu, ali ljubav je posve različit fenomen.

Ljubav teče od majke prema djetetu, ali ne i obratno. I to je vrlo jednostavno., jer djetetova ljubav teći će prema njegovom djetetu, ona ne može teći natrag. Kao što Ganga teče prema oceanu, a ne prema izvoru. Majka je izvor - ljubav teče prema novoj generaciji. Skrenuti je da teče unatrag bilo bi nasilnički, neprirodno, ne bi bilo biološki.

Ali dijete se mora pretvarati jer majka kaže: "Ja sam tvoja majka, moraš me voljeti." A što dijete može učiniti? Može se samo pretvarati, zato postaje političar. Svako dijete postaje političar već u kolijevci. Počne se smješkat i kad majka uđe u sobu - to je smiješak Jimmyja Čartera! Ono ne osjeća nikakvu radost, ali mora se smješkat i. Mora otvoriti usta i vježbat i usnice — to mu pomaže, to je mjera za preživljavanje. No takva ljubav postaje lažna. A kad jednom naučite jeftinu vrstu ljubavi, plastičnu ljubav, tada je vrlo teško otkriti originalnu,

stvarnu, autentičnu ljubav. Tada dijete mora voljeti svoje sestre i braću, a za to nema nikakva razloga. Zapravo, tko voli svoju sestru i zašto bi je uopće volio? Sve su to ideje usađene u vas da održe obitelj na okupu. Ali cijeli taj proces falsificiranja dovodi vas do ove situacije — kad se zaljubite, i ta će ljubav možda biti lažna

Zaboravili ste što je prava ljubav. Vi se zaljubljujete u boju kose — kakve to ima veze s ljubavlju? Poslije dva dana nećete ni vidjeti boju kose. Ili se zaljubite u naročit oblik nosa, ili u neke posebne oči, ali nakon medenog mjeseca te vam stvari postanu dosadne. Ali tada se morate nekako snalaziti, pretvarati se, varati druge. Vaša spontanost je pokvarena i otrovana, inače se ne biste zaljublivali u dijelove neke osobe.

Ali vi se zaljubljujete samo u dijelove. Ako vas netko pita: "Zašto volite ovog muškarca ili ženu?", vi ćete odgovoriti: "Jer ona izgleda tako prekrasno!" Ili: "Zbog njezinog nosa, očiju, proporcija tijela, zbog ovoga ili onoga." A sve su to gluposti! Takva ljubav ne može biti vrlo duboka, ne može imati nikakvu vrijednost. Ona vam ne može postati bliska. Ne može trajati cijeli život. Uskoro će usahnuti - ona je tako površna, nije se uzdigla iz srca, već je fenomen uma. Možda neka žena izgleda kao glumica i zato vam se sviđa, ali svidanje nije ljubav. Ljubav je posve drukčiji fenomen, neodređen, tajanstven - tako tajanstven da je Isus rekao: "Bog je ljubav." On kaže da su ljubav i Bog sinonimi. Ali ta prirodna ljubav je izgubljena.

Pitali ste me: "Zar ne bismo trebali voljeti iz sveg srca?"

Mislite li da je riječ o tome da se učini nešto najviše što je moguće? Nije stvar u tome da se nešto učini. Ljubav je fenomen srca. Ljubav znači transcendirati um i tijelo. Ljubav nije proza, ona je poezija. Ona nije matematika, već glazba. Ljubav se ne može *učiniti*, ona se može samo *biti*. Ljubav nije nešto što se učini, ljubav je nešto što vi jeste. Naša spontanost teško prihvaća naredbe. Ljubav nikad ne znači da se nešto mora učiniti, ona se ne može naređivati. Ne možete nikoga prisiliti da vas voli sve više. To je ono što ljudi rade, i zbog toga na svijetu nedostaje ljubavi. (2)

Kako da volim svoju majku?

Majku treba voljeti na posve drukčiji način. Ona nije vaša ljubljena, a ne može to ni biti. Ako se previše vežete za majku, nećete moći naći ljubljenu osobu. I tada ćete se duboko u sebi ljutiti na majku - jer zbog nje se ne možete pokrenuti prema nekoj drugoj ženi. Zato je dio odrastanja — okrenuti se od roditelja. To je kao da ste u utrobi i tada morate iz nje izići. To je na jedan način bilo napuštanje majke - to je na jedan način bila izdaja majke. Ali ako u utrobi dijete misli da će odlazak biti izdaja - "Kako mogu napustiti majku koja me rodila?", tada će se ubiti, a i majku će ubiti. Dijete mora izići iz utrobe.

Najprije je dijete posve povezano s majkom. Tada uzicu treba prerezati. Dijete počne disati samo, to je početak njegova rasta. Ono postaje individualist-počne funkcionirati odvojeno

od majke. Ali još mnogo godina ono će ostati zavisno. Zbog mlijeka, hrane, zakloništa, ljubavi, dijete će ovisiti o majci, bit će bespomoćno. Ali kad ojača, kretat će se sve dalje od majke. Mlijeko će presušiti i dijete će ovisiti o nekoj drugoj hrani. Sad će otići još dalje.

Tada jednog dana mora poći u školu, mora sklapati prijateljstva. I tako postane mladić, zaljubi se u neku ženu i na neki način posve zaboravi majku. Jer ova nova žena ga posve zaokuplja, ona ga je svladala. Ako se to tako ne dogodi, nešto nije u redu. Ako majka pokuša vezati se uz vas, ona ne ispunjava svoju dužnost majke. Majka vam mora pomoći da odete - a to je vrlo delikatno. Majka vas mora učiniti jakim tako da možete otići od nje. To mora učiniti njezina ljubav. Tada ona ispunjava svoju dužnost majke. Ako se vi vežete uz majku, ni vi ne činite ispravnu stvar jer je to protiv prirode. To je kao da rijeka teče natrag...tada će sve biti naopako, iskrenuto.

Majka je vaš izvor. Ako počnete teći prema majci, vi idete u obratnom smjeru. Morate se udaljavati. Rijeka se mora udaljavati od svoga izvora da bi stigla do oceana. Ali to ne znači da vi ne volite svoju majku.

Zapamtite, da ljubav za majku mora biti više kao poštovanje, a manje kao ljubav. Ljubav prema vašoj majci mora imati više kvalitete zahvalnosti, poštovanja, dubokog poštovanja. Ona vas je rodila, ona vas je donijela na svijet. Vaša ljubav prema majci mora biti poput molitve. Zato radite sve što možete da je služite. Ali ne pretvarajte svoju ljubav prema njoj u ljubav prema voljenoj ženi. Inače zamjenjujete svoju

majku s voljenom ženom. A kad su ciljevi zbunjujući, i vi ste zbunjeni. Stoga zapamtite dobro da je vaša sudbina pronaći ljubavnicu, drugu ženu, a ne vašu majku. Tada ćete prvi puta postati potpuno zreo, jer naći drugu ženu znači da ste sada posve odvezani od svoje majke, i zadnja vrpca je odrezana.

Stoga postoji suptilni antagonizam između majke i žene njezina sina, vrlo suptilni antagonizam koji postoji na cijelom svijetu. To mora biti tako jer majka nekako osjeća da joj je ta druga žena oduzela sina. A i to je prirodno na neki način. Prirodno, ali je znak neznanja. Majka bi trebala biti sretna da je pronađena druga žena. Sada njezino dijete nije više dijete, ono je postalo zrela, odrasla osoba. Majka bi trebala biti sretna, zar ne?

Dakle, vi možete postati zreli samo na jedan način — da odete od majke. A to se tako događa na svim razinama postojanja. Jednog dana sin se mora pobuniti protiv oca — ali to se ne smije učiniti bez poštovanja — bez dubokog poštovanja. Ali sin se mora pobuniti. To treba učiniti vrlo delikatno. Postoji revolucija i pobuna, no treba to obaviti uz duboko poštovanje. Ako nema poštovanja, tada je to ružno, takva pobuna nije lijepa, ona znači da vama nešto nedostaje. Pobunite se, budite slobodni, ali imajte poštovanja jer su vaš otac i majka - vaš izvor.

Dakle, treba se udaljiti od roditelja. Ali ne samo otići od njih, već katkad biti i protiv njih. No to ne smije biti ljutnja, to se ne smije događati na ružan način, odnos mora ostati lijep, pun poštovanja. Ako odete, idite, ali duboko se poklonite

pred majkom i ocem. Recite im da morate otići...plačite. Ali recite im da ste nemoćni, da morate tako postupiti. Izazov vas zove i vi morate ići. Čovjek plače kad napušta dom. Osvrće se uvijek iznova, čeznutljivih očiju, punih nostalgije. Dani koji su prošli bili su prekrasni. Ali što da se radi?

Ako se vežete za dom, ostat ćete bogalj. Ostat ćete maloljetnik, nikad nećete postati pravi čovjek. Zato vam kažem da odete s poštovanjem. Kadgod vas roditelji trebaju, budite im dostupni. Ali nikad nemojte pogrešno shvaćati da vam je majka vaša ljubljena. Ona je samo vaša majka.

ROBOT

Zašto sufiji kažu da je čovjek stroj ?

Čovjek i jest stroj, eto zašto to kažu! Čovjek ovakav kakav jest ima posve nisku razinu svijesti. On nije ništa drugo nego navika, zbir svojih navika.

Čovjek je robot. On još nije čovjek. Ako svijest ne uđe u vaše biće, ostat ćete stroj.

Zato *sufiji* kažu da je muškarac stroj. George Gurdjieff (*) pokupio je od *sufija* te ideje i prenio ih na Zapad - da je muškarac stroj...Kad je to rekao prvi puta, mnogi su ljudi bili šokirani. Ali rekao je istinu.

Vrlo je rijetko čovjek svjestan sebe. Ako proživite običan život, u cijelom svom prosječnom sedamdeset godišnjem životu, niste svjesni čak ni sedam trenutaka svoga života.

A čak ako i znate tih sedam trenutaka života, ili nešto manji broj takvih trenutaka, to će biti samo slučajno. Na primjer, možete biti svjesni trenutka kad ste osjetili svoju svijest, ako netko iznenada dođe i prisloni vam revolver na srce. U tom trenutku zaustavi se vaše razmišljanje, vaše uobičajeno razmišljanje. Na trenutak postajete svjesni — jer to je tako opasno da ne možete ostati uspavani kao obično.

U nekoj opasnoj situaciji vi postajete svjesni sebe. Inače često spavate. Vi ste savršeno svjesni da obavljate svoje poslove mehanički.

Samo stanite uz cestu i promatrajte ljude — vidjet ćete da svi hodaju kao u snu. Svi su spavajući šetači, somnambulisti.

I vi ste takvi.

Dvije skitnice bile su uhapšene i osumnjčene za ubojstvo koje se dogodilo u susjedstvu. Sud ih je proglasio krivima i sudac ih je osudio na smrt vješanjem, dok se Bog ne smiluje njihovim dušama.

Njih dvojica su prilično dobro podnijeli suđenje, dok nije došao dan izvršenja kazne. Dok su ih pripremali za vješanje, jedan se okrenuo drugom i rekao: "Prokletstvo, ja sam posve izvan sebe. Ne mogu se sabrati. Čak ne znam ni koji je danas dan u tjednu!"

"Ponedjeljak je", odgovori druga skitnica.

"Ponedjeljak? Bože moj, kakav odvratn dan za početak tjedna!"

Samo promatrajte sebe. Do samog trenutka smrti ljudi i dalje ponavljaju stare uobičajene uzorke. Sada neće više biti tjedna. Došlo je jutro kad skitnice moraju biti obješene. Ali evo stare navike — netko kaže da je ponedjeljak, a vi odgovarate: "Ponedjeljak? Bože moj, kakav odvratn dan za početak tjedna!"

Čovjek reagira. Zato *sufiji* kažu da je čovjek stroj.

Ako ne počnete odgovarati, ako ne postanete odgovorni...reakcija dolazi iz prošlosti, odgovor dolazi iz sadašnjeg trenutka. Odgovor je spontan, reakcija je samo'stara navika.

Samo promatrajte sebe. Vaša žena vam nešto kaže — promatrajte i razmišljajte o tome što vi odgovarate na to. Je li to samo reakcija? Začudit ćete se — devedeset devet posto vaših djelovanja nisu nikakva djelovanja jer nisu ni odgovori, to su samo mehanička reagiranja, to je čista mehanika.

Događalo se tako uvijek iznova: vi kažete istu stvar, vaša žena reagira na isti način, a tada vi reagirate i sve završava uvijek na isti način. Vi to znate, ona to zna. Sve se može predvidjeti.

Čuo sam ovo:

"Tata", pita desetogodišnji dječak, "kako počinju ratovi?"

"Dakle, sine recimo da se Amerika prepire s Engleskom... počne tata objašnjavati.

"Amerika se ne prepire s Engleskom", prekida ga mama.

"Tko je rekao da se prepire?" reče tata, vidljivo uzrujan. "Samo sam dječaku dao hipotetički primjer."

"Smiješno!" prezirno otpuhne mama. "Stavljaš sve vrste pogrešnih ideja u njegovu glavu!"

"Zaista smiješno", uzvraća tata. "Da sluša tebe, nikad u glavi ne bi imao nikakvih ideja."

Upravo kad se bližilo vrijeme da se počnu bacati tanjuri, sin opet progovori:

"Hvala mama, hvala tata. Nikad više neću trebati pitati kako počinju ratovi."

Samo promatrajte sebe. Stvari koje radite, radili ste mnogo puta. Način na koji reagirate uvijek je isti. U određenoj situaciji uvijek činite iste stvari. Nervozni ste, vadite cigaretu i počinjete puški. To je reakcija - kadgod ste nervozni, radite istu stvar.

Vi ste dakle stroj. Imate ugrađeni program u sebi: nervozni ste, vaša ruka se zavlači u džep, vadi kutiju cigareta. Tako reagira stroj. Vadite cigaretu, stavljate je u usta, palite je i sve to radite posve mehanički. To ste radili milijun puta i ponovno to radite.

I svaki puta kad to radite, to je sve jače. Stroj postaje sve više mehanički, sve je vještiji. Sto to više radite, potrebno vam je manje svijesti.

Zato *sufiji* kažu da čovjek djeluje kao stroj. Ako ne počnete uništavati te mehaničke navike... na primjer, učinite nešto suprotno od onoga što ste uvijek radili.

Pokušajte. Dođete kući i bojite se jer kasnite kao uvijek i žena je već spremna da se svađa s vama. A vi planirate kako ćete joj odgovoriti, što ćete reći - da je bilo previše posla u uredu, svašta ćete reći. A ona zna sve što ste planirali reći i zna što ćete reći ako vas pita zašto ste zakasnili. I vi znate ako kažete da ste došli kasno jer je bilo previše posla, ona vam neće vjerovati. Ona to nikad nije vjerovala. Već je provjerila, možda je telefonirala u ured, možda je pitala gdje ste. Ali ipak, to je vaš uzorak ponašanja.

Danas pođite kući i ponašajte se posve drukčije. Žena će vas pitati gdje ste bili, a vi odgovorite: "Bio sam s jednom ženom, vodili smo ljubav." Pogledajte što će se dogoditi! Ona će biti zaprepaštena. Neće znati što da kaže, neće naći načina da pronađe riječi. Na trenutak će biti posve izgubljena, nedostajat će joj reakcija, stari uzorak ponašanja neće biti primjenljiv.

Ili možda, ako je postala previše stroj, reći će: "Ne vjerujem ti!" Kao što vam nikad nije vjerovala kad ste se ispričavali. "Mora da se šališ!", reći će.

Čuo sam kako je jedan psihijatar rekao svom pacijentu: "Danas kad pođete kući..." jer se pacijent uvijek žalio da se boji ići kući jer njegova žena izgleda tako bijedno, uvijek je sva očajna, srce mu tone kad je vidi takvu i on želi pobjeći od kuće.

Psihijatar je rekao: "Možda ste vi uzrok tome. Učinite nešto drugo. Danas kupite cvijeće, sladoled i kolače za svoju ženu i kad vam otvori vrata zagrlite je, snažno je poljubite. Nakon jela odmah joj počnite pomagati rasprijeti stol, oprati suđe

i pod. Učinite nešto posve novo, nešto što nikad prije niste učinili."

Ideja je bila privlačna i čovjek ju je pokušao provesti u djelo. Došao je kući. U času kad mu je žena otvorila vrata te ugledala cvijeće, sladoled i kolače, kad je vidjela kako je grli taj blistavi čovjek koji se nikad nije smijao, ona nije mogla povjerovati što se događa. Bila je posve šokirana, nije mogla vjerovati svojim očima. Možda je to netko drugi! Morala je ponovno pogledati.

I tada, kad ju je poljubio i odmah nakon jela počeo spremati stol te pošao do sudopera i počeo prati suđe, žena je počela plakati. On ju je pitao zašto plače, a ona je odgovorila:

"Jesi li poludio? Uvijek sam sumnjala da ćeš jednog dana poludjeti. Sada ti se to dogodilo. Zašto ne odeš psihijatru?"

Sufiji imaju takve savjete. Oni kažu: "Radite nešto posve suprotno pa će biti iznenađeni ne samo drugi nego i vi. Postupajte tako s malim stvarima. Na primjer, kad ste nervozni, hodate brzo. Nemojte hodati brzo, idite polako i promatrajte. Bit ćete iznenađeni kad vidite da vam to ne odgovara, da cijeli vaš mehanički um odmah kaže: 'Sto radiš? Nikad to prije nisi radio!' A ako hodate polako, opet ćete se iznenaditi: nervoze će nestati jer ste uveli nešto novo.

To su metode *vipassana* i *zaren*. To su budističke metode meditacije. Ako se udubite u njih otkrit ćete da su im temelji isti kao kod drugih meditacija. Kad koristite *vipassanu* dok hodate, morate hodati polaganije nego prije, tako polagano da

vam je to nešto posve novo. Cijeli taj osjećaj je posve nov a um koji bi reagirao, ne može funkcionirati jer nema program za to stanje. On tada jednostavno prestane funkcionirati.

Zato se kod meditacije *vipassana* osjećate tako mirno dok promatrate svoj dah. Uvijek ste disali, ali nikad niste to promatrali, to je nešto posve novo. Kad sjedite mirno i samo promatrate svoj dah - kako izlazi i ulazi, izlazi i ulazi - um se osjeća zbunjen: što radiš? čujete sebe. Jer to niste nikad radili. To je tako novo da um ne može odmah pronaći reakciju za to. Zato šuti.

Osnova je ista. Svejedno je, je li to meditacija *sufija*, budista ili muslimana. Ako se udubite u temelje meditacije, bitno je ovo: kako izići iz automatizma?

Gurdjieff bi obično izvodio vrlo bizarne stvari sa svojim učenicima. Došao bi k njemu netko tko je uvijek bio vegetarijanac, a on bi mu rekao da jede meso. To je isti temelj - taj čovjek je malo previše zaokupljen sobom, ekscentrik je. Zato bi mu Gurdjieff rekao da jede meso. Gledajte kako vegetarijanac jede meso. Cijelo njegovo tijelo želi izbaciti meso, čovjeku se povraća, cijelo je tijelo zbunjeno i uznemireno, on se počinje preznojavati jer um nema način kako da se bori s tim.

Upravo to je Gurdjieff želio vidjeti. Kako ćete reagirati u novoj situaciji. Čovjeku koji nikad nije pio alkohol, on je rekao: "Pijte, pijte koliko možete!"

A čovjeku koji je pio, rekao je da prestane piti mjesec dana.

Želio je stvoriti situaciju koja je nova za um, kako bi on jednostavno zašutio. Tu nema odgovora, nema nikakvoga gotovog odgovora. Um funkcionira poput papagaja.

Zato zen učitelj katkad udari svoga učenika. To je opet isti temelj. Dakle, kad idete k nekom učitelju, ne očekujete da vas neki prosvjetljeni istuče, zar ne? Kad idete k Buddhi, idete s očekivanjima da će on biti pun suosjećaja i ljubazan, da će vas obasuti ljubavlju, da će staviti svoju ruku na vašu glavu. A taj vas prosvjetljeni udari! Uzme svoj štap i lijepo vas udari po glavi. Dakle, to je šokantno, prosvjetljeni vas tuče! Um se na čas zaustavi, on nema nikakve ideje što da radi, on jednostavno ne funkcionira.

A to ne funkcioniranje je početak prosvjetljenja. Katkad se netko prosvjetli samo zato jer je učitelj učinio nešto apsurdno.

Ljudi očekuju neke stvari. Ljudi žive očekujući nešto. Oni ne znaju da učitelji nisu predviđeni ni za kakva očekivanja.

Indija je bila navikla na Krišnu i Ramu i ljude slične njima. Tada je došao Mahavira koji je hodao naokolo neodjeven. Ne možete ni zamisliti Krišnu da hoda gol. On je uvijek nosio prekrasnu odjeću, najljepšu moguću odjeću. Bio je jedan od najljepših muškaraca, nosio je ukrase od zlata i dijamanta.

A tada se iznenada pojavio Mahavira. Sto je on mislio kad se pojavljivao gol? Šokirao je cijelu zemlju. Time je mnogim ljudima pomogao.

Svaki učitelj mora odlučiti kako šokirati ljude.

U Indiji stoljećima nije bilo čovjeka poput mene. Štogod ja radim, štogod govorim, ljudi su zaprepasteni. Cijela zemlja je šokirana. Velika drhtavica prolazi kičmom cijele Zemlje.. .Ja zaista uživam u tome jer ljudi ne znaju što misliti...

Ja nisam ovdje da ispunim vaša očekivanja. Ako ispunim vaša očekivanja, nikad vas neću moći transformirati. Ovdje sam zato da uništm sva vaša očekivanja, ovdje sam zato da vas šokiram. I dok doživljavate takva šokantna iskustva, vaš um se zaustavlja. Vi ništa više ne možete zamišljati. A upravo tada nešto novo ulazi u vas.

I tako ja katkad kažem nešto što ljudi misle da ne bi trebalo reći. Ali tko ste vi da odlučite što ja trebam reći, a što ne? I prirodno, kad se dogodi nešto protivno njihovim očekivanjima, ljudi odmah reagiraju prema svojim starim navikama.

Takvi ljudi propuštaju nešto bitno. Oni koji ne reagiraju prema svojim starim navikama i ograničenostima zašute i ulaze u novi prostor.

Ja govorim svojim učenicima, pokušavam ih povrijediti na ovaj ili onaj način. Sve to radim namjerno. Kad kritiziram Morarjija Desaija, indijskog političara, ne radim to zbog Morarjija Desaija, već zbog Morarjija Desaija u vama, jer svatko ima nekog političara u sebi. Udarajući po Morarjiju Desaiju, pogodio sam Morarjija Desaija u vama, pogodio sam političara u vama.

Svatko ima političara u sebi. Političar znači želju za dominacijom, želju da budete prvi. Političar znači ambiciju,

ambiciozan um. I kad udarim po Morarjiju Desaiju, ako se vi osjetite pogođeni i počnete razmišljati: "Ovaj čovjek ne može biti prosvijetljen, zašto bi inače udarao tako snažno po Morarjiju Desaiju?" — vi jednostavno pokušavate biti racionalni. Vi nemate nikakve veze s tim političarom, već spašavate vašega vlastitog političara koji je u vama, pokušavate zaštititi svoga vlastitog političara.

Ja nemam nikakve veze s Morarjijem Desaijem. Kakve bih mogao imati veze s tim jadnim čovjekom? Ali imam veze s političarom u vama.

Sufiji kažu da je čovjek stroj jer čovjek reagira samo prema programu koji je ugrađen u njega. Počnite se ponašati odgovorno, tada nećete biti stroj. A kad niste stroj, postajete čovjek. Tada se rađa čovjek.

Promatrajte, budite oprezni, primjećujte stvari, nastavite napuštati sve racionalne uzorke u sebi. Svakog trenutka pokušajte odgovoriti na stvarnost — ne prema unaprijed spremnoj ideji u vama, već prema stvarnosti kakva je izvan vas. Odgovorite na tu stvarnost! Odgovorite sa svojom potpunom sviješću, ali ne svojim umom.

I tada, kad odgovorite spontano i kad ne reagirate, rađa se akcija. Akcija je prekrasna, reakcija je ružna. Djeluje samo čovjek koji ima svijest, čovjek koji je nema, reagira. Djelovanje oslobađa, reakcija stvara iste okove, ona ih čak čini debljima, težima, jačima.

Živite život koji je pun odgovornosti, a ne život reakcije.

a)

ŽIVOTINJA

Ja volim svog muža, ali mrzim seks i tu se sukobljavam s mužem. Zar nije seks znak animalnosti?

To je točno. Ali muškarac je životinja — životinja kao i svaka druga životinja. No kad to kažem ne mislim da je muškarac samo životinja. On može biti i više od životinje, a može biti i manje od nje. To je veličina muškarca, sloboda i opasnost, agonija i ekstaza. Čovjek se može spustiti mnogo niže od životinje, a može se uzdići i više od bogova. On ima neograničene mogućnosti.

Pas je pas, on ostaje pas. On je rođen kao pas i završit će kao pas. Čovjek može postati Buddha, a može postati i Adolf Hitler. Čovjek je vrlo otvoren za obje strane pa lako može pasti na leđa.

Možete li pronaći i jednu životinju opasniju od čovjeka, luđu od čovjeka? Zamislite ovaj prizor: pedeset tisuća majmuna sjedi ne stadionu i ubijaju malu djecu, bacajući ih u vatru. Velika vatra gori usred stadiona, a pedeset tisuća majmuna uživa veseleći se, plešući — dok djecu bacaju u plamen, vlastitu djecu. Sto biste mislili o tim majmunima? Zar ne biste mislili da su poludjeli? Ali to se događalo i čovjeku. Dogodilo se u Kartagi. Pedeset tisuća ljudi spaljivalo je djecu. Spalili su tri stotina djece odjednom kao žrtvu svom bogu. Radilo se o vlastitoj djeci.

Ali zaboravite Kartagu, nje već davno nema. Sto je Adolf Hitler radio u dvadesetom stoljeću? Naravno, to je bilo

mного naprednije stoljeće, zato je Adolf Hitler mogao učiniti veće stvari od Kartage. On je ubio milijune Židova, tisuće ljudi odjednom bilo je stjerano u plinske komore i ubijano plinom. A stotine ljudi promatralo je prizor izvana kroz jednosmjerna zrcala. Sto biste pomislili o tim ljudima? Kakvi su to ljudi bili? Ljude su davili plinom, pretvarali ih u pepeo, a drugi su to gledali. Možete li zamisliti životinju koja radi te stvari?

U tri tisuće godina čovjek je sudjelovao u pet tisuća ratova — ubijajući, ubijajući, ubijajući. A vi seks zovete animalnošću! Životinje nisu učinile nikad nešto animalnije od čovjeka. A vi mislite da čovjek nije životinja?

Čovjek je životinja. A ideja da čovjek nije životinja jedna je od zapreka za vaše odrastanje. Uzmite zdravo za gotovo da niste životinja, tada ćete prestati rasti. Najprije morate priznati: "Ja sam životinja i moram biti na oprezu kako bih se uzdigao iznad životinje."

Dogodilo se ovo:

Neki čovjek pisao je jednom seoskom hotelu u Irskoj i molio da se dopusti njegovom psu boravak u hotelu. Primio je sljedeći odgovor:

Dragi gospodine, radim u hotelijerstvu već preko trideset godina. Nikad nisam morao pozvati policiju da izbaci raspuštenog psa u sitne jutarnje sate. Nijedan pas nije mi nikad pokušao dati krivotvoreni ček. Pas nije nikad zapalio posteljenu cigaretom. Nikad nisam našao hotelski ručnik u psećoj prtljazi.

Vaš pas je dobro došao.

P.S. Ako on može garantirati za vas, možete i vi doći.

Životinje su prekrasne, kakve god da jesu. One su samo nedužne. Čovjek je vrlo lukav, vrlo proračunat, vrlo ružan. On može pasti niže od životinje jer se može uzdići više od čovjeka, više od bogova. Čovjek ima neograničene mogućnosti. On može biti najniže, ali i najviše biće. On ima u sebi cijele ljestve, od prve do zadnje prečke.

Zato, prva stvar koju bih vam želio reći bila bi ova: nemojte seks nazivati animalnošću, seks može biti i animalan, to je moguće, ali ne mora biti tako. On se može vinuti više, može postati ljubav, može postati molitva. Sve ovisi o vama.

Seks sam po sebi nije nešto određeno, on je samo mogućnost. Vi ga možete stvoriti prema svom ukusu, da bude onakav kakvim ga vi želite. To je cijela poruka tantre: seks može postati kozmička svijest. To je mudrost tantre: preko seksa možete doživjeti krajnju ekstazu. Seks može postati most između vas i konačnosti.

Vi kažete: "Ja volim svog muža, ali mrzim seks i tu se sukobljavam s mužem."

Kako možete voljeti muža, a mrziti seks? Mora da se igrate riječima. Kako to možete?

Pokušajte razumjeti ovo: Kad volite muškarca, voljeli biste ga držati za ruku. Kad volite muškarca, voljeli biste ga katkad i zagrliti. Kad volite muškarca, ne biste voljeli samo čuti njegov glas, nego vidjeti i njegovo lice. Kad samo čujete zvuk

glasa svoga voljenoga, a on je udaljen, zvuk vam nije dovoljan. Zadovoljni ste tek kad ga vidite. Kad ga dodirujete, sigurno ste još zadovoljniji, a kad ga doživite, još ste više zadovoljni. Sto je seks? To je susret dviju dubokih energija.

Mora da u umu nosite neke tabue, neke psihičke smetnje. Sto je seks? To je susret dviju osoba u jednoj maksimalnoj točki — to nije samo držanje za ruke, to nije samo zagrljaj dvaju tijela, već prodiranje u energetsko kraljevstvo onoga drugoga. Zašto biste mrzili seks? Vaš um su sigurno ograničile razne velike duše, tako zvani "religiozni" ljudi koji su otrovali cijelo čovječanstvo, koji su otrovali i sam izvor vašega rasta.

Zašto biste mrzili? Ako volite svog čovjeka, voljeli biste podijeliti cijelo svoje biće s njim, zato nema potrebe da mrzite. Ako mrzite seks, što to govori? To jednostavno znači da želite da se muškarac brine za vas financijski, da se brine o kući, da vam doveze automobil i kupi vam krzneni kaput. Vi želite iskoristiti muškarca...i vi to zovete ljubavlju? I ne želite ništa podijeliti s njim!

Kad doista volite, vi želite podijeliti sve. Kad volite, vaše je srce posve otvoreno, vi ste posve dostupni. Kad volite, spremni ste otići s njim čak i u pakao, ako on tamo ide.

Ali događa se sljedeće: mi smo veliki stručnjaci na riječima, ne želimo reći da ne volimo, zato sve učinimo kao da volimo, ali mrzimo seks. Seks nije sva ljubav, to je istina, ljubav je više od seksa — i to je istina. Ali seks je temelj ljubavi. Da, jednog dana seks nestane, ali mržnja nije način da on nestane. Mrziti seks znači potisnuti ga. A što god se potiskuje, prije ili kasnije će izroniti.

Molim vas, nemojte pokušavati postati redovnica ili časna sestra...

Zapamtite, seks je nešto prirodno, čovjek se može vinuti iznad njega, ali ne tako da ga potiskuje. Ako to učinite, otkrit ćete neki drugi način da ga izrazite — morat će se pojaviti neka perverzija — morat ćete naći neku zamjenu. A zamjene nisu ni od kakve koristi, one ne pomažu, one ne mogu pomoći. Kad se jednom prirodni fenomen preokrene na takav način da zaboravite na njega i on prekipi negdje kao nadomjestak, vi se možete boriti s nadomjeskom, ali to vam neće pomoći.

Nadomjestak nikad ne pomaže. On stvara samo perverzije i opsesije.

Budite prirodni, ako se jednog dana želite vinuti iznad prirode. Budite prirodni, najprije se to traži. Ne kažem da ne postoji ništa više od prirode. Postoji i nešto više od nje - u tom je cijela poruka tantre. Ali budite na zemlji, ako se zaista želite uzdići visoko na nebo.

Vidite li ono drveće? Ukorijenjeno je u zemlju, i što je dublje u zemlji, naraste više. Sto više želi biti, dublje se mora ukorijeniti u zemlji. Ako drvo želi dotaknuti zvijezde, morat će dotaknuti i pakao - to je jedini način.

Ukorijenite se u svom tijelu ako želite postati duša. Ukorijenite se u svom seksu, ako doista želite postati ljubavnik. Da, što se više energije pretvara u ljubav, bit će sve manje potrebe za seksom. Ali nećete ga mrziti.

Nije dobro ništa mrziti. Mržnja jednostavno pokazuje da ste duboko u sebi još uvijek nečim privučeni. Ako mrzite

seks, tada će se vaša energija početi kretati u nekom drugom pravcu. Energija se mora kretati. (32)

Ako vam je Bog dao seksualnu energiju, ona postaje sveta. Sve od Boga je sveto, a sve je od Boga. A kad kažem Bog, ne mislim na određenu osobu, mislim na cijelo postojanje.

Kad kukavica počne pjevati, jeste li ikad pomislili zašto pjeva? Zato da privuče seksualnog partnera. Ali nitko ne osuđuje kukavicu zbog opscenosti. Kad se cvijet otvara i šalje svoje mirise, što mislite da on radi? On obavještava: ja sam procvjetao, pozivam leptire i pčele da dođu." Ali zašto? Jer cvjetovi imaju male sjemenke koje će odletjeti s leptirima i pčelama. Ista podjela postoji u svemu stvorenom: neke su biljke muške, a neke ženske. Muška biljka mora poslati svoje sjemenke ženskoj biljci, svojoj voljenoj.

Jeste li vidjeli ples pauna? Mislite li da on pleše zbog vas? Zapamtite jedno: prekrasan rep duginih boja i paun koji pleše znak su muškosti. On time privlači neku ženu. Samo u bolesnom čovječanstvu, žena mora privući muškarca.

U cijeloj prirodi muškarac privlači ženu. I zbog tog razloga, u prirodi je muškarac onaj koji je ljepši. Žensko uopće ne treba biti lijepo. Dovoljno je da je žensko. Ali čudno - čovjek je sve postavio naglavce. Muškarac je onaj koji treba biti ljepši kako bi privukao ženu.

Religije su tu učinile zbrku. To je išlo tako daleko, da kad vidite bogatog čovjeka kako šeće sa svojom ženom, on izgleda kao sluga, a žena izgleda samo kao zabava uz njegovo bogatstvo. Svi dijamanti, smaragdi i rubini, sve zlato - to su

njegovi oglasi. On je samo poslovan čovjek. Imati lijepu ženu, to je poslovna strategija kako biste mogli pozvati svoje mušterije u svoju kuću na večeru, a vaša će ih žena hipnotizirati svojom ljepotom da vi možete isprazniti njihove džepove. Muškarac je postao samo sluga, poslovan čovjek. Njegovo bogatstvo poznato je preko njegove žene — njegovo pravo bogatstvo, njegova ljepota, njegova genijalnost mora biti dobro skrivena.

Kadgod uznemirite prirodu i počnete proizvoditi vlastita pravila, zapamtite da je to zločin, neoprostiv zločin. (33)

Ako čovjek ne meditira, on će poludjeti, poludjet će za ženom. Muškarcu je teže meditirati nego ženi. Iskusne majke koje su rodile dva ili tri puta, mogu i prije rođenja djeteta reći je li u njihovoj utrobi djevojčica ili dječak. Jer djevojčica je mirna dok dječak igra nogomet u majčinoj utrobi. On je povremeno udara iznutra.

U meditaciji žene se mogu dublje spustiti. S jedne strane one mogu dublje meditirati, a s druge strane, njihova seksualnost je negativna, ona im nije prijeko potrebna.

Bio sam iznenađen svojim iskustvom krećući se među svim vrstama redovnika i redovnica jer redovnici ne žive u celibatu dok je kod redovnica baš suprotno. Redovnice mogu živjeti u celibatu jer njihov seks nije agresivan, a osim toga, priroda se pobrinula da svakog mjeseca seksualna energija izlazi automatski iz njihova tijela i one su opet mjesec dana čiste.

Ali muškarac ima teškoća. Njegova seksualna energija

može se obuzdati samo dubokom meditacijom. Tako neće poludjeti.

Ako ne meditirate duboko, nećete moći transcendirati svoju seksualnu ludost...

Studentska se demonstracija pretvorila u pobunu. Iznenada neki čovjek nasrne iz gomile noseći u rukama djevojku-lutku za napuhavanje.

"Daj je meni", povikao je policajac, potrčavši prema čovjeku.

"Ja ću je iznijeti iz gomile."

"Idi do đavola!", odgovori čovjek. "Nadi drugu za sebe."

Čak i u pobunama, dok se ljudi ubijaju i pucaju jedni u druge, um muškarca ostaje stalno zaokupljen seksom. Seks je čovjekovo najveće ropstvo.

Svaki trenutak iskoristite za meditaciju kako bi se sva vaša seksualna energija, umjesto da se kreće prema dolje, počela kretati prema gore. Umjesto da pronalazite prekrasnu ženu, počnite stvarati prekrasnog muškarca u sebi. Umjesto da nalazite dražesnu ženu, vaša energija može vas učiniti otmjenim muškarcem.

No muškarac je gluplji od žene. Muškarac je stvorio svu tu povijest. Vidite li tu ludost - to nije povijest čovječanstva, već povijest ludosti, ratova, otmica, povijest spaljivanja živih ljudi, uništenja...

Jedan bračni par poveo je svoga malog sina u cirkus. Dok je nastupao gorila, muž je morao izići i kad je on otišao, maleni se dječak nagne svojoj majci i upita: "Kakva je ono duga stvar koja visi između gorilinih nogu?"

Njegova majka je bila vrlo zbunjena pa reče: "O, nije to ništa!"

Kad se muž vratio, iziđe žena kupiti kokice i dok je bila odsutna, mali se dječak nagne prema ocu i upita: "Tatice, kakva ono velika stvar visi između gorilinih nogu?"

Otac se nasmije i reče: "Sine, to je njegov penis."

Mali dječak je izgledao zbunjen jedan čas, a tada je rekao: "Zašto je onda mama rekla da to nije ništa?"

"Sine", reče otac vrlo ponosno, "ja sam razmazio tu ženu!"
(38)

SEKSUALNI MANIJAK

Seks je vrlo suptilna tema, vrlo delikatna jer s riječju seks povezana su stoljeća iskorištavanja, korupcije, stoljeća perverzних ideja i ograničavanja. Riječ je vrlo opterećena svim i svačim. To je jedna od najviše opterećenih riječi na svijetu. Kad kažete Bog, to zvuči prazno, no kad kažete seks, to zvuči previše opterećeno. Tisuću i jedna stvar pojavi vam se u umu: strah, perverzija, privlačnost, strašna želja ali i strašna anti želja. Sve se to pojavi zajedno. I sama riječ seks stvara zabunu, kaos. Kao da je netko bacio stijenu u mirno jezero, podigne se na tisuće valova samo na riječ seks. Čovječanstvo je živjelo pod utjecajem vrlo pogrešnih ideja...

Jeste li primijetili da seks postaje važan u određenim godinama života? Ne činite ga vi važnim. On nije nešto za što ste vi zaslužni da se dogodi, on se jednostavno dogodi. U dobi od četrnaest godina ili po prilici oko tih godina, energiju iznenada preplavi seks. Kao da je u vama popustila brana. Suptilni izvori energije koji još nisu bili otvoreni, sada se otvaraju i sva vaša energija postaje seksualna, obojena seksom. Vi mislite na seks, pjevate o seksu, hodate sa seksom — sve postaje seksualno. Svaki čin obojen je seksom. To se događa. Vi tu ne možete ništa učiniti. To je prirodno. Promjena je također prirodna. Ako se seks živi potpuno, bez osuđivanja, bez ideje da se čovjek mora osloboditi seksa, tada se s četrdeset dvije godine života ta brana ponovno zatvori, kao što se sa četrnaest godina otvorila. I to je jednako tako prirodno kao i oživljavanje seksa. Seks dakle počinje nestajati.

Seks se transcendiraju bez vašeg uplitanja. Ako se vi tu nešto potrudite, on će postati represivan jer on nema nikakve veze s vama. On je ugrađen u vaše tijelo, u vašu biologiju. Vi ste rođeni kao seksualno biće. Tu nema ništa pogrešnoga. To je jedini način da se čovjek rodi. Biti čovjek znači biti seksualan. Kad ste vi nastajali, vaša majka i otac nisu se molili Bogu, nisu slušali propovijedi svećenika. Oni nisu bili u crkvi, već su vodili ljubav. Čini se da je teško čak i zamisliti da su vaša majka i otac vodili ljubav dok ste vi bili začeti. Ali oni su vodili ljubav, njihove seksualne energije su se sastale i spojile. Tako ste vi bili začeti. Vi ste začeti dubokim seksualnim činom. Vaša prva stanica bila je seksualna stanica, tada su iz te stanice nastale

druge. Ali svaka stanica ostaje seksualna u svojoj biti. Cijelo vaše tijelo je seksualno, stvoreno od seksualnih stanica. Sada ih ima na milijune.

Zapamtite, vi postojite kao seksualno biće. Kad to jednom prihvatite, nestaje sukoba koji je stvaran stoljećima. Kad to jednom duboko u sebi prihvatite, bez neke usputne ideje, kad na seks mislite kao ne nešto prirodno, vi ga živite. Ne pitate me kako transcendirati jelo, ne pitate me kako transcendirati disanje - jer ni jedna vas religija ne uči kako transcendirati disanje. Inače biste me to pitali. Vi dišete, vi ste životinja koja diše. Vi ste i seksualna životinja. Ali postoji razlika. Četrnaest godina vašeg života na samom početku gotovo da nisu seksualne, ili u najboljem slučaju - to je tek rudimentalna seksualna igra koja nije zapravo seksualna - to je samo pripremanje, generalna proba, i to je sve. Sa četrnaest godina energija iznenada postaje zrela.

Pogledajte, dijete je rođeno i odmah, nakon tri sekunde ono mora disati, inače će umrijeti. Disanje mora postati cijeli njegov život jer se pojavilo na prvom koraku njegova života. Ono se ne može transcendirati. Možda prije nego što umrete, ono će se zaustaviti tri sekunde prije, ali ne prije. Uvijek se sjetite da su posve slični i simetrični početak i kraj života. Dijete je rođeno i počne disati nakon tri sekunde. Kad ostari i umre, onoga trenutka kad prestane disati, za tri sekunde bit će mrtvo.

Seks se počne javljati vrlo kasno. Četrnaest godina dijete živi bez seksa. I da doista nije tako represivno i stoga

opterećeno seksom, dijete bi živjelo posve nesvjesno činjenice da postoji seks ili nešto slično seksu. Dijete bi moglo ostati posve nedužno. No ta nedužnost također nije moguća. Jer ljudi tako potiskuju svoje osjećaje. A kad se dogodi potiskivanje, nastaje i opsjednutost.

Dakle, svećenici potiskuju seks, a ima i onih koji su jednostavno protiv seksa, kao što su Hugh Hefners i drugi - oni stvaraju sve vrste pornografije. Na jednoj su strani svećenici koji potiskuju seks, a na drugoj su njihovi protivnici koji se trude da seksualnost učine glamuroznom. Jedni postoje uz druge - oni su dva aspekta istog novčića. Kad crkve nestane, tek će onda nestati i *Playboya*, ne prije. Oni su partneri u biznisu. Izgledaju kao neprijatelji, ali neka vas to ne zavarava. Oni govore jedni protiv drugih, ali tako se stvari događaju.

Čuo sam da su dva čovjeka ostala bez posla, propao im posao pa su odlučili početi nešto vrlo jednostavno. Počeli su putovati od grada do grada. Najprije bi jedan od njih ušao noću u jedan grad i zasuo prozore i vrata ugljenim katranom. Nakon dva tri dana došao bi drugi i ponudio građanima da im očisti prozore i vrata. U to vrijeme onaj drugi bi već napravio pola posla u drugom gradu. Na taj način počeli su zarađivati mnogo novca.

To isto događa se između Hugh Hefnersa i crkve te ljudi koji stalno stvaraju pornografiju.

Čuo sam ovu priču:

Dražesna gospođica Keneen bila je u ispovjedaonici.

"Oče", rekla je. "želim priznati da sam dopustila svom prijatelju da me poljubi."

"Je li to bilo sve što si učinila?", pitao je svećenik, vrlo zainteresiran.

"Pa, ne! Dopustila sam mu da stavi svoju ruku na moju nogu."

"I onda?"

"I onda sam mu dopustila da mi skine gaćice."

"I onda, i onda...?"

"I onda je moja majka ušla u sobu."

"Prokletstvo!", uzdahne svećenik.

Pornografija i crkva idu zajedno, oni su partneri u igri. Kadgod nešto potiskujete, počnete otkrivati neki perverzni interes. Taj perverzni interes je problem, a ne seks. Taj svećenik je neurotičan. Seks nije problem, ali taj čovjek ima problema.

Časne sestre Margaret Alice i Francis Cathwerine šetale su jednom sporednom uličicom. Iznenada su ih napala dva čovjeka, odvukla ih u mrak neke aleje i silovali ih.

"Oče, oprostite im", reče sestra Margaret Alice, "jer ne znaju što čine."

"Zašuti!" plakala je sestra Catherine, "onaj moj je znao što radi."

To mora biti tako. Zato nikad nemojte gajiti nikakve ideje protiv seksa, inače ga nikad nećete moći transcendirati. Ljudi koji uspiju transcendirati seks su oni koji ga prihvaćaju kao prirodnu stvar. Znam da je to teško jer ste rođeni u društvu koje je neurotično zbog seksa. Na ovaj ili onaj način, ljudi su neurotici. Teško je izići iz te neuroze, ali ako ste imalo oprezni, možete se izvući. Dakle, nije problem u transcendiranju seksa, nego kako transcendirati tu perverznu ideologiju društva, ovaj strah od seksa, ovo potiskivanje seksa, ovu opsjednutost seksom.

Seks je prekrasan. On je zapravo prirodan ritmički fenomen. On se događa kad je dijete spremno da bude začeto i dobro je da se to tada događa, inače život ne bi postojao. Život postoji kroz seks, seks je njegovo sredstvo. Ako razumijete život, ako volite život, znat ćete da je i seks svet. Tada ćete ga živjeti, veselit ćete se njemu. Kao što se prirodno pojavi, prirodno će i nestati, sam od sebe. S četrdeset i dvije godine, ili negdje oko tih godina, seks počinje nestajati isto tako prirodno, kao što se i pojavio. Tako se to događa.

Iznenadit ćete se kad kažem da se to događa kad čovjek navrší četrdeset dvije godine. Jer vi poznajete ljude koji imaju i sedamdeset ili osamdeset godina i još su uvijek zaokupljeni seksom. Zovete ih "prljavim starim ljudima." Oni su žrtve društva. Zato jer nisu mogli biti prirodni, oni su sada ovisnici o seksu — jer su ga potiskivali kad su trebali uživati u njemu. U onim trenucima radosti, oni nisu bili potpuno u njemu. Nisu ga potpuno uživali, bili su mlakonje. Dakle, kadgod se nečim bavite na pola, to vas dulje zaokuplja.

Ja to tako shvaćam: ako su ljudi živjeli ispravno, ako su bili puni ljubavi i prirodni, oni će već oko četrdeset dvije godine početi transcendirati seks. Ako nisu živjeli prirodno, ako su se borili sa seksom, tada četrdeset dvije godine postaju njihove najopasnije godine - jer u to doba njihova energija slabi. Kad su bili mladi, mogli su svašta potisnuti jer su imali mnogo energije. Pogledajte ironiju ove činjenice: mlad čovjek može vrlo lako potisnuti seksualnost jer ima za to energije. On je može povući dolje i sjesti na nju. No kad energija odlazi, kad slabi, tada će se seks braniti i vi ga nećete moći kontrolirati.

Čuo sam ovu anegdotu:

Stein, star šezdeset pet godina, posjeti ured svoga sina, doktora Steina i zamoli ga nešto što bi pojačalo njegovu seksualnu potenciju. Liječnik daje svom ocu injekciju i odbije primiti novac. No Stein je uporan i daje mu deset dolara.

Nakon tjedan dana, Stein se vrati po drugu injekciju i tada daje sinu dvadeset dolara.

"Ali tata, injekcija stoji samo deset dolara."

"Samo ti uzmi novac, onih deset dodatnih dolara su od mame."

To će se tako nastaviti... i zato, prije nego što postanete tata ili mama, molim vas, završite s tim. Ne čekajte starost jer stvari su tada ružne. Tada sve izbjegne kontroli. (1)

Zašto mu pornografija tako fascinira?

To je vjerojatno zbog vašega religioznog odgoja i nedjeljnih škola. Inače nema razloga da vas pornografija zanima. Kad ste protiv stvarnosti, počnete zamišljati. Onoga dana kad sa Zemlje nestane religioznog odgoja i pornografija će umrijeti, ne prije. To može izgledati paradoksalno. Časopis poput *Playboya* postoji samo uz pomoć Vatikana. Bez pape ne bi bilo tog časopisa. Ne, ne bi mogao postojati. Ne bi imao razloga postojati. Iza *Playboya* stoji svećenik.

Zašto bi vas zanimala pornografija kad postoje živi ljudi? A tako je lijepo gledati žive ljude! Ne zanima vas slika golog stabla, zar ne? Jer sva su stabla gola. Učinite li samo jednu stvar, pokrijete li sva stabla, otkrit ćete da su se pojavili časopisi koji se tiskaju u podzemlju: Gola stabla! I ljudi će ih čitati, stavljati ih među listove svoje Biblije, gledati ih i uživati u njima. Samo pokušajte to učiniti i vidjet ćete što će se dogoditi.

Pornografija može nestati samo onda kad ljudi prihvate svoju golotinju kao nešto prirodno. Vi ne želite vidjeti mačke, pse, tigrove i lavove gole na slikama - oni i jesu goli! Zapravo, kad pas prođe pokraj vas, vi ga čak niti ne primjećujete. Ne primjećujete da je on gol. Čuo sam da u Engleskoj ima gospođa koje pokrivaju svoje pse odjećom. One se boje da bi možda golotinja njihova psa mogla uznemiriti neku pobožnu duhovnu dušu. Čuo sam da je Bertrand Russell napisao u svojoj autobiografiji da su u njegovom djetinjstvu — a bilo je

to doba kraljice Viktorije - čak i noge stolaca pokrivali jer su - noge.

Neka čovjek bude prirodan i pornografije će nestati. Neka ljudi budu goli - to ne znači da sjede neodjeveni u svojim uredima, nema potrebe ići tako daleko. Ali na plažama, na rijekama, ili kad se odmaraju u svojim domovima, dok se opuštaju pod suncem u svojim vrtovima, trebali bi biti goli. Neka se djeca igraju naokolo gola, neka skaču oko svoje gole majke i oca. Pornografije će tada nestati! Tko će gledati *Playboy*? Zašto bi ga gledao? Nešto se uskraćuje, uskraćuje se neka prirodna znatiželja, zato se javlja pornografija...

Oslobodite se svećenika u sebi, recite mu zbogom. I tada ćete vidjeti da je iznenada nestalo pornografije. Ubijte svećenika u svojoj podsvijesti i vidjet ćete da se u vama događa velika promjena. Bit ćete više sa sobom. (2)

Neki putujući trgovac koji je prenoćio u hotelu, našao je Bibliju uz krevet. Na prvoj stranici bilo je napisano: "Ako ste bolesni, pročitajte stranicu 42. Ako ste osamljeni, pročitajte stranicu 92."

On je bio osamljen pa je otvorio stranicu 92 i pročitao ju. Kad je završio, primijetio je na dnu stranice zapisanu ovu poruku: "Ako ste i dalje osamljeni, nazovite broj 62 485 i pitajte za Gloriju." (3)

Kad nam govorite, čini se da su prosvjetljenje i blagoslovi Božji tako blizu, samo je korak do njih. Zašto se onda ponašam kao mrzovoljni gorila kad sam s prijateljicom?

Svi se ponašaju tako kad su s prijateljicom. Inače bi se prijateljica osjećala razočarano. Sto se više ponašate kao gorila, ona je zadovoljnija. Samo promatrajte — vaše ponašanje koje slični ponašanju gorile takva je radost, nijedna prijateljica neće to propustiti. Ako se ponašate kao gospodin, razočarat ćete prijateljicu.

Prosvjetljenje je još uvijek udaljeno jedan korak od gorile. Nije važno gdje ste, prosvjetljenje je uvijek na udaljenosti od jednog koraka. Prestanite biti gorila i prosvjetlit ćete se. Katkad je lakše prestati biti gorila - jer tko to želi biti? Teže je ako ste predsjednik Ronald Reagan ili premijer neke zemlje, ili najbogatiji čovjek na svijetu. Teže je riješiti se te uloge koja se glumi na pozornici drame života.

Prosvjetljenje postaje lakše kad igrate ulogu koju ne volite. Vi je mrzite iz dna duše, ali morate je glumiti zbog svoje prijateljice. I ona pokušava glumiti svoju ulogu, ali dvije gorile u jednom krevetu preteške su uloge, zato se čovjek pobrinuo da djevojka bude dama, zatvorenih očiju, da leži kao mrtva, kako bi on mogao skočiti na krevet poput gorile.

Ali vama se ne sviđa ta uloga. Bilo bi dobro da imate kameru koja bi vas snimila u ulozi gorile. A kasnije, da to vidite, osjetili biste stid i pomislili: Sto radiš? Kakav si to idiot? Dobro je da ljudi gase svjetlo za vrijeme ljubavne igre. Sva društva u prošlosti bila su protiv ljudi koji su vodili ljubav na otvorenom, na plaži ili u parku. Sva su društva bila protiv toga iz jednostavnog razloga — svatko tko se ponašao na plaži kao gorila, podsjećao je svakog čovjeka koji je bio na plaži da se i on tako ponaša u tami noći.

Ali od gorile do prosvjetljenja samo je jedan korak - da postanete svjesni što radite, a kad se izvlačite iz svoje uloge, sličite zmiji koja izlazi iz svoje stare kože. Iskočite iz kreveta i postanite prosvjetljeni. Učinite to noćas, pokušajte! Usred svoje uloge gorile, iznenada iskočite iz kreveta, sjednite u položaj lotosa i postanite prosvjetljeni! I obećavam vam, vaša prijateljica bit će čak sretnija kad to učinite. Pomislit će da ste ipak postali razumni.

A vas će iznenaditi činjenica da je udaljenost tako mala. Možete u snu postati gorila, u snu možete postati i predsjednik ili najbogatiji čovjek - ali sve je to samo san. Zapravo, kad postanete gorila u snu, to postaje noćna mora. Sve ljubavne afere postaju noćne more. Ustati iz noćne more također se čini teškim, ali ljudi pokušavaju ustati tek onda kad se njihov san pretvori u noćnu moru. Ako je san nježan, prekrasan, tko želi ustati?

Dobro je da ste prepoznali jednu stvar - da se ponašate kao gorila. Znači da ste mnogo toga shvatili. Noćas učinite prvi korak da postanete prosvjetljeni, a sutra ujutro svatko će vidjeti da je taj čovjek - koji je prije bio gorila - postao prosvjetljen. Čuda se uvijek događaju. (5)

Koja je razlika između normalnoga i tantrickog seksa?

Postoji temeljna razlika. Normalni seks znači oslobođenje, kao da se oslobađate potrebe za kihanjem. Energija se odbacuje, vi se rasterećujete. To je destruktivno, tu

nema ništa stvaralačkog. Taj seks je dobar, djeluje kao terapija. Pomaže vam da se opustite, ali ništa više.

Tantrički akt seksa u osnovi je orijentiran dijametralno suprotno, različit je. On ne donosi oslobađanje, niti se energija odbacuje. On znači ostati u aktu bez ejakulacije, bez odbacivanja energije, to znači ostati uronjen u akt seksa, a ne misliti na kraj. To mijenja kvalitetu, cijela kvaliteta je sada posve drukčija.

Pokušajte shvatiti dvije stvari: dvije su vrste klimaksa, dvije vrste orgazma. Jedna vrsta je poznata. Vi stižete na vrh uzbuđenja i ne možete dalje - došao je kraj uzbuđenju. Uzbuđenje stiže do točke kad ono izmakne kontroli. Energija skače u vas i izlazi. Vi ste oslobođeni, rasterećeni. Teret je zbačen, možete se opustiti i zaspati.

Vi seks koristite kao umirujuće sredstvo. To je prirodno sredstvo za umirenje. Iza toga slijedi dobar san, ako vaš um nije opterećen religijom. Inače će i to sredstvo za umirenje biti uništeno. Samo ako vaš um nije opterećen religijom, seks može biti sredstvo za smirenje. Ako osjećate krivicu, čak i vaš san će biti nemiran. Osjećat ćete depresiju, počete se osuđivati, počete se zaklinjati da sada više nećete uživati u seksu. Tada će vaš san poslije toga postati noćna mora. No ako ste prirodni i niste opterećeni religijom ili moralnošću, seks će biti sredstvo za smirenje.

To je jedna vrsta orgazma - stići do vrha uzbuđenja. *Tantra* se koncentrira na drugu vrstu orgazma. Ako prvu vrstu nazovemo planinski orgazam, tantricki orgazam možemo nazvati orgazmom nizine. Sada se ne penjete na

vrhunac uzbuđenja, već ostajete u dubokoj dolini opuštenosti. Uzbuđenje se mora koristiti na početku oba slučaja. Zato kažem da su te dvije vrste jednake na početku, ali kraj im je posve različit.

Uzbuđenje mora postojati u oba slučaja: ili se penjete do vrhunca uzbuđenosti, ili se zadržavate u dolini opuštenosti. Za prvi slučaj uzbuđenje mora biti intenzivno — mora postajati sve intenzivnije. Mora rasti, morate mu pomoći da se uzdigne do vrhunca. U drugom slučaju, uzbuđenje postoji samo na početku. A kad se jednom uđe u uzbuđenje i ljubavnik i ljubavnica mogu se opustiti. Nije potreban nikakav pokret, ljubavnici se mogu opustiti u ljubavnom zagrljaju. Kad muškarac ili žena osjete da bi se ekercija mogla izgubiti, samo tada je potreban mali pokret i malo uzbuđenja. Ali nakon toga se opet opustite. Taj duboki zagrljaj možete produžiti satima bez ejakulacije, a tada možete zajedno uroniti u dubok san. Ovo je orgazam nizine — oba su ljubavnika opuštena i susreću se kao dva opuštena bića.

U običnom seksualnom orgazmu susrećete se kao dva uzbuđena bića — napeti, puni uzbuđenja, pokušavate se rasteretiti. Običan seksualni orgazam izgleda poput ludila, tantrički orgazam je duboka, opuštena meditacija.

Možda niste svjesni toga, ali to je činjenica biologije, bio energije - da su muškarac i žena suprotne energije. Negativne i pozitivne, y⁷ i jang, ili bilo kako to nazivate. Oni izazivaju jedan drugoga. A kad se oboje susretnu u dubokoj opuštenosti, oni oživljavaju jedan drugoga, revitaliziraju jedan drugoga, oboje

postaju generatori, oboje se osjećaju življi, zrače energijom a ništa nije izgubljeno. I sam susret sa suprotnim spolom obnavlja energiju.

Tantrički ljubavni čin možete obavljati koliko god dugo želite. Običan seksualni čin ne može se izvoditi onoliko dugo koliko želite jer tim činom gubite energiju, vaše tijelo mora čekati da je obnovi. A kad je obnovite, opet ćete je izgubiti. To izgleda apsurdno. Cijeli život se troši na dobitak i gubitak. Dobivati i gubiti postaje slično opsesiji.

Druga stvar koju morate zapamtiti: možda jeste, a možda i niste primijetili - kad gledate životinje, nikad ne vidite da uživaju u seksu. U spolnom odnosu oni ne uživaju jedno u drugom. Pogledajte majmune, pse ili bilo koju drugu životinju. U njihovom seksualnom činu ne možete primijetiti da su sretni ili da uživaju. Čini se da je to tek mehanički čin, neka prirodna energija koja ih gura prema tom činu. Ako ste vidjeli majmune u spolnom odnosu, primijetili ste da oni odmah poslije spolnog odnosa odlaze jedan od drugoga. Pogledajte ih - u njima nema zanos, kao da se ništa nije dogodilo. Kad ih energija prisili na taj čin, kad imaju previše energije, oni je odbacuju na taj način.

Obični seksualni čin slični ovom odnosu. Ali moralisti govore nešto posve suprotno. Oni kažu: "Nemoj se prepuštati činu, nemoj uživati. Tako rade životinje." Ali to je pogrešno jer životinje nikad ne uživaju. Samo čovjek može uživati. A što dublje uživate, viša vrsta čovjeka rađa se iz toga. Ako vaš seksualni čin može postati meditativan, zanosan, vi možete

dodirnuti i samo nebo. Sjetite se *tantr*: to je nizinski orgazam, a ne vrhunac doživljaja. To je nizinski doživljaj.

Na zapadu je Abraham Maslow proslavio taj izraz: vrhunski doživljaj. Vi se penjete u uzbuđenju prema vrhu, a tada padate. Nikad to nećete osjetiti poslije tantričkog iskustva. Tada ne padate. Ne možete ni pasti jer ste cijelo vrijeme bili u nizini. Bolje bi bilo reći da se dižete.

Kad se vratite nakon tantričkog seksualnog čina, vi ste se uzdigli, a niste pali. Osjećate se puni energije, vitalniji ste, življi, sjajniji. I taj zanos traje satima, čak danima. Ovisi o tome koliko duboko ste se opustili. Ako to doživljavate, prije ili kasnije ćete shvatiti da je ejakulacija razbacivanje energije. Ona nije potrebna, osim ako ne želite imati djecu. A s iskustvom tantričkog seksa osjećat ćete cijeli dan duboku opuštenost. Jedno tantričko iskustvo i danima se osjećate opušteni. Kod kuće ste, nećete osjećati nikakvo nasilje ni ljutnju, nećete biti depresivni. Takva vrsta osobe nikad nije opasna drugima. Ako može, pomoći će drugima da budu sretni. Ako ne može, neće barem drugoga unesrećiti.

Samo *tantra* može stvoriti novog čovjeka, a taj čovjek koji poznaje bezvremenost, nesebičnost i duboko jedinstvo postojanja — samo takav čovjek može rasti.

REDOVNIK

Sve religije poučavaju da se morate odreći svoje žene, svoje djece, cijelog svijeta, svih udobnosti, morate se odreći

svega što vaš život čini radosnim. Samo tada možete se spasiti. Savjetuju vam da se ubijete. Kakva je to religija! No religije su natjerale milijune ljudi da postanu družine samoubojica.

Onog časa kad vaša ljubav umre, i mnogo drugih stvari umire u vama. Čovjek čija je ljubav mrtva nije sposoban vidjeti ljepotu ni na slici. Ako ne možete vidjeti ljepotu na ljudskom licu, ako ne vidite ljepotu u krajnjem izrazu postojanja, što možete vidjeti na platnu? Samo nekoliko boja, ali ne i ljepotu.

Onaj čija je ljubav mrtva, ne može skladati poeziju jer bez ljubavi, njegova je poezija jednostavno bez soka, nema života u sebi. Bit će tek gimnastika riječima, bez ikakva duha u njima, bit će to leš od poezije, a ne poezija. Čovjek koji ne može voljeti, ne može nikako biti kreativan...

Takozvani sveci i redovnici koji su živjeli u celibatu, nisu ničim doprinijeli ljudskoj mudrosti, ljudskoj inteligenciji, ljepoti i bogatstvu, glazbi ili plesu. Ne, ni u jednoj dimenziji nisu vaši redovnici i redovnice ništa postigli celibatom. Oni su bili samo teret na Zemlji. Oni su doprinijeli samo *aidsu*. A to je bila prirodna posljedica njihova života.

Život nastaje iz seksa, život se sastoji iz seksa. Vi možete dovesti svoj seks do takve plemenitosti, da on postane ljubav, suosjećanje. Ali ako celibatom blokirate i samu energiju seksa, uništili ste sve mogućnosti svoga odrastanja. Tada se krećete prema smrti. Ako je seks život, celibat je smrt. To je jednostavna logika.. .Ti ljudi koji su živjeli u celibatu donijeli su *aids* jer celibat je neprirodan, on je protiv biologije, protiv fiziologije, protivi se vašim hormonima.

A upamtite dobro da je vaše tijelo autonomno, ono ne djeluje po vašim naredbama, ono ima svoj vlastiti program i prema njemu djeluje. Vi jedete hranu. O vama ovisi što jedete, ali kad je jednom progutate, više ne možete djelovati na nju. Sada je ona u vlasti vašeg tijela - da bude probavljena, da se odvoji u razne elemente, da te razne elemente pošalje u razne dijelove tijela. Ono što je potrebno mozgu doći će u mozak, ono što je potrebno vašim genitalijama, bit će prenijeto do njih.

A vaše tijelo ne zna da ste vi kršćanski redovnik, da živite u celibatu, ono i dalje stvara muške spermije u vama. Sto ćete učiniti s njima? Vi ih ne možete zadržavati u sebi jer je prostor premalen. Kad se prostor jednom ispuni, mora se osloboditi. A spermiji se žure da se oslobode jer i oni žele doći u svijet da vide što se vani događa. Na takav ste način i vi došli na svijet, tako su svi došli na svijet.

Dobro je što otac Gautama Buddhe nije bio redovnik. Da su redovnici bili otac Gautama Buddhe, otac Lao Tzua, otac Chuang Tzua, Mojsijev otac — ne bi bilo drugih religija osim kršćanstva.. jer jadni Isusov otac nije imao nikakve veze s njegovim rođenjem.. on je bio redovnik!

Ali jeste li ikad pomislili na to da je kršćanski Bog trojstvo, da je jedan dio toga trojstva Duh sveti. On nije celibat, on je otimač. Kakav veliki Božji čin! On otima djevicu ženu jasnog stolara, a vi i dalje zovete tog monstruma Duhom svetim. Sto onda mislite o duhu koji nije svet? A Duh je bitan dio Boga. Po tome ni Bog nije celibat.

Ali vaši rodovnici, vaše redovnice, sve religije prisiljavale su čovječanstvo na smrt, uništavale su čovječanstvo. A krajnji je rezultat *aids*... A *aids* se širi brzo, poput požara. On može uništiti čovječanstvo. (1)

Zašto su religije u prošlosti tako negativno djelovale na život?

U ime religije čovjek je bio iskorištavan - iskorištavali su ga svećenici i političari. Oni su se duboko urotili protiv čovjeka. Jedini način da se čovjek iskoristi jest držati ga u strahu. Kad je čovjek pun straha, spreman je pokoriti se. Kad drhti u sebi od straha, gubi povjerenje u sebe. Tada je spreman povjerovati u svaku glupu besmislicu. Ne možete ga prisiliti da vjeruje u besmislicu ako vjeruje u sebe.

Zapamtite, tako su čovjeka iskorištavali stoljećima. To je tehnika koju su koristile sve takozvane religije: držati čovjeka u strahu, prisiliti ga da se osjeti bezvrijednim, krivim, da se osjeća kao da je na samom rubu pakla.

Kako tako prestrašiti čovjeka? Jedini način jest osuditi život, osuditi sve što je prirodno, osuditi seks jer je on temelj života, osuditi hranu jer je ona drugi temelj života, osuditi srodstvo, obitelj, prijateljstvo jer to je treći temelj života - i nastaviti sve osuđivati.

Štogaod je prirodno čovjeku, treba osuditi, reći da je pogrešno. "Ako to učiniš, patit ćeš. Ako to ne učiniš, bit ćeš nagrađen. Pakao će se spustiti na tebe ako i dalje budeš živio po zakonima prirode." To je poruka cijele prošlosti: "Zaslužiti ćeš nebo ako se okreneš protiv života."

To znači, Bog će vas samo tada prihvatiti, ako ste samoubilački nastrojeni. Ako polako ubijate osjetila, tijelo, um, svoje srce, ako nastavljate uništavati sebe, što više sebe uspijete uništiti, to će vas Bog više voljeti. U tome se sastojalo sve učenje religije prošlosti koje je prljalo čovjeka i trovalo ga. Tim zatrovanim učenjem strašno su ga iskorištavali.

Te religije prošlosti bile su okrenute prema smrti, a ne prema životu.

Ono što ja navješćujem je vizija usmjerena na život i ljubav prema životu u svoj njegovoj multi dimenzionalnosti jer to je jedini način da se dopre što bliže do krajnje istine koja nije daleko od toga, već je skrivena u neposrednoj blizini. A ta neposredna blizina je konačnost, uzvišena imanentnost. Bog nije ondje, nego ovdje. Bog nije ono, nego ovo. A vi niste nevrijedni niti ste grešnik.

Ja sam ovdje da vam pomognem da se rasteretite od svojih osjećaja krivnje. Ja sam ovdje da vam pomognem da opet počnete vjerovati u sebe. Kad jednom počnete stjecati povjerenje u vlastito biće, ne može vas iskorištavati ni jedan političar, nijedan svećenik. Čovjeka su uvijek iskorištavali putem straha.

Cuo sam ovu priču:

Jednom se Mulla Nasruddin izgubio u prašumi. Cijeli dan pokušavao je pronaći izlaz, ali nije uspijevaao. Bio je gladan, umoran, iscrpljen, krvario je, odjeća mu je bila poderana jer

prašuma je bila gusta i puna trnja. A počelo se mračiti, sunce je zalazilo i noć se upravo spuštala.

On je ateist, uvjereni ateist koji se nikad nije molio Bogu. Ali u ovoj situaciji - bojao se noći i divljih zvijeri — prvi puta pomislio je na Boga. Zaboravio je sve svoje argumente koje je obično navodio protiv Boga. Kleknuo je na tlo i rekao: "Dragi Bože...", premda se osvrtao oko sebe malo zbunjen, znajući savršeno dobro da nema nikoga, ali ipak zbunjen — sva njegova životna filozofija temeljila se na ateizmu! Ali kad strah zakuca na vrata i kad se smrt približi, tko se brine za logiku, za razne filozofije i -izme? Tko se brine za razloge i dokaze?

"Dragi Gospode", rekao je, "molim te, pomози mi izići iz tih šuma i ja ću te uvijek štovati. Čak ću početi odlaziti u džamiju, slijedit ću sve obrede islama. Obećavam ti! Samo me spasi, oprost mi! Ispričavam se zbog svega što sam govorio protiv tebe. Bio sam lud, potpuno lud. Sad znam da ti postojiš."

Upravo u tom času ptica je preletjela preko njega i ispustila nešto ravno na njegove sklopljene ruke.

"Molim te, Gospode, nemoj mi slati to govno. Zaista sam izgubljen."

Kad se čovjek boji, premda je cijeli život ateist, počinje se odjednom pretvarati u teistu. Svećenici su doznali za to i stoljećima iskorištavali tu činjenicu. Cijela prošlost čovječanstva počiva na strahu.

A najbolji način da se izazove strah jest prisiliti čovjeka da se osjeća krivim zbog prirodnih stvari. On ih ne može

napustiti, a ne može ni uživati u njima jer se boji pakla, zato je dvostruko vezan. Ta dvostruka vezanost temelj je iskorištavanja čovjeka. Ne možete samo tako napustiti svoju seksualnost jer neki glupi svećenik kaže da je ona grijeh. To nema nikakve veze s vašom idejom o ispravnom i neispravnom. Seksualnost je nešto prirodno, nešto što je duboko u vašem biću. Vi ste nastali iz nje, svaka vaša stanica je seksualna stanica. Ne možete to napustiti samo ako netko nešto kaže. Da, možete to početi potiskivati, ali potiskivanjem nagomilat ćete to u svojoj podsvijesti, a to onda postane rana. A što više nešto potiskujete, to vas ono više zaokuplja. Sto vas to više zaokuplja, vi se osjećate sve više krivim. To je začarani krug. Tu vas je svećenik uhvatio u stupicu.

A sam svećenik nikad nije vjerovao u to. Ni političar nije vjerovao u ono što je govorio. Te stvari bile su za ljude, za mase, mase su bile zaludene.

Priča se da su kraljevi imali stotine žena, a to se događalo i svećenicima. Čudo je da su ljudi i dalje vjerovali tim šarlatanima...svećenici i političari, oba su radila sve ono što su govorili ljudima da ne čine, katkad su to radili otvoreno, a katkad iza zatvorenih vrata...

Svećenici su strašno povrijedili čovjekovo srce, čovjekovu svijest. Oni su u njega usadili tu otrovnu ideju da je život nešto ružno. Oni su poučavali ljude kako se osloboditi života.

Ja učim svoje ljude kako dublje zaroniti u život. Oni su ih učili kako se osloboditi života. Ja vas učim kako da vi

oslobodite svoj život. Oni su vas učili kako završiti svoj život, a ja vas učim kako da sve više uđete u njega za vječnost, kako da živite život u njegovoj punini. I tu se javljaju nesuglasice. I moraju se javljati. Moja vizija je upravo suprotna od onoga što su oni učili u ime religije.

Ja donosim svijetu novu viziju religije.

To je najhrabriji pokušaj koji je itko ikad učinio: prihvatiti život u svoj njegovoj multi dimenzionalnosti, uživati u njemu, slaviti ga, veseliti mu se. Odricati se nije moj put, moj put je veseliti se životu. Post nije moj način, moj način je slaviti život. Biti veseo, znači biti religiozan. Moja definicija religije ima dimenziju veselosti.

Ni jedna druga životinja ne može se veseliti. Ni jedna druga životinja ništa ne zna o proslavama. Delfini se znaju igrati, čimpanze se znaju igrati, ali samo čovjek zna slaviti.

Proslava je najviši vrh svijesti. Ja vas učim kako slaviti život. Proslava je moj ključ. (2)

HOMOSEKSUALAC

U grupi koju sam upravo završio, suočio sam se sa svojom homoseksualnošću. Terapeut je rekao da sam emocionalno poput malog dječaka. Sto vi kažete?

Prva stvar: Nemojte iz toga stvarati problem. Ako to doista želite riješiti, nemojte to zvati problemom. Kad jednom iz toga učinite problem, nema više rješenja. Izgledat će

paradoksalno, ali evo što kažem — prihvatite to, u tome nema ništa pogrešnoga. Radi se samo o društvenoj fikciji da je to nešto pogrešno, ali zapravo ništa nije pogrešno. Dobro je da barem nekoga privlačite. Dakle, najprije to prihvatite i nemojte odbijati. Inače nikad nećete moći riješiti problem. Ako to prihvatite, postoji mogućnost da problem nestane.. Sto više odbijate tu ideju, više će vas privlačiti dječaci, jer što god se odbacuje, postaje privlačno. Proživite to pa će toga nestati.

Homoseksualnost je potrebna faza odrastanja muškarca ili žene.

(Osho dalje objašnjava četiri stupnja seksualnog odrastanja, od auto seksualnosti kod djece do homoseksualnosti koja prirodno prethodi heteroseksualnosti i tada dolazi do zadnje faze koja nadilazi sve — do *brahmacaryje*.)

Izgleda da je terapeut imao pravo. Vi ste zaglibili u drugoj fazi. Sve je u redu s vama. Vi to možete nadvladati, ali morate samo proći kroz tu fazu. Zato se okanite svih razmišljanja o homoseksualnosti. To je samo propaganda stoljeća. Nema ništa lošeg u tome, to nije grijeh. Ako to možete prihvatiti, tada ćete se na prirodan način riješiti toga i počet ćete se zanimati za žene, ali morate proći kroz tu fazu.

Možda je vaša majka više dominirala, kao što je to uvijek slučaj s majkama. Rijetko ćete naći čovjeka koji nije "papučar", to je zaista rijetkost. Zapravo, to se ne događa, a ako katkad nađete na jednoga takvog muža, tada izuzetak potvrđuje pravilo i ništa drugo. Postoje psihološki razlozi za to.

Muškarac se u svijetu neprestano bori i zato je njegova muška energija iscrpljena. Kad dođe kući, on želi postati žensko, želi se odmoriti od svoje muške agresije. U uredu, u tamnici, na trgu i u politici — svuda se samo bori. Kod kuće se ne želi boriti, već se želi odmoriti jer sutra ponovno počinje borba u svijetu. I zato onog časa kad ulazi u svoj dom, on postaje žensko. Žena je cijeli dan bila žensko, nije uopće sudjelovala u borbi, nije bilo nikoga s kim bi se borila. Umorna je od svoje ženske mekoće...od kuhinja, djece i svega ostalog...Ona želi malo uživati u svojoj agresivnosti, želi se boriti i zanovijetati, a jadni muž joj je sada dostupan. I tako ona postaje muško, a muž postaje žensko. To je cijela priča o papučarima.

Ali djeca su zabrinuta. Ona vide da majka dominira. Žao im je oca i zbog toga osjećaja sažaljenja, ona ga žele voljeti. Ali ne mogu — ne mogu ići protiv majke. Čak se ni otac ne može okrenuti protiv majke, kako bi to samo mogao? Duboko u sebi, djeca pružaju otpor majci. Majka koja dominira postaje odbojna i to je njihovo prvo iskustvo žene. Kasnije, kadgod su sa ženama, ona će se bojati. Žena će se pokazati opet kao majka. Dominirat će, oponirati, pokazivat će svoju moć.

Toga se vi bojite i još uvijek osjećate simpatiju za oca. Jadni čovjek, nikad nije imao riječ u kući. Zbog te simpatije za oca, više vas privlače dječaci. Ali nemojte to smatrati problemom. Tu situaciju možete nadvladati. Počnite uživati u tome, a nemojte osjećati krivicu zbog toga. Uskoro ćete se iznenaditi — u vama će se javiti velika želja za ženama. Jer biti privučen muškarcem je jedna stvar, ali naći ispunjenje u

muškarcu je nemoguće. Ispunjenje zahtijeva suprotnost, jer suprotnosti se nadopunjuju. Vi se možete osjećati dobro s muškarcem, no osjećati se dobro je jedno, a osjećati duboku i intimnu ljubav je nešto posve drugo. Vi se možete osjećati sretnim, ali osjećati se sretnim je jedno, a biti u zanosu je nešto posve različito.

Zanos je moguć samo onda kad se susretnu muška i ženska energija, zanos uvijek sa sobom donosi svoju sjenu, agoniju. Toga se vi bojite - vidjeli ste previše patnje i zato se bojite. Ali zanos je tako prekrasan da je vrijedan sve patnje, sve borbe i sukoba. Zapamtite da su muškarci bolji prijatelji, žena i muškarac nikad nisu prijatelji. Ljubavnici su neprijatelji, ali nikad prijatelji. Zapravo, muškarac i žena su ljubavnici i neprijatelji, ali nikad prijatelji. Muškarci su vrlo dobri prijatelji. Žene ne znaju kako biti prijatelji. One jedna drugu predobro poznaju — zapravo znaju jedna o drugoj i previše. Ali muškarci su vrlo skloni prijateljstvu. Homoseksualci su zaista veseli ljudi jer kod njih nema patnje...ali nema ni zanosa. Čovjek se treba izložiti opasnosti i platiti dug.

Evo moga savjeta: prihvatite to i uskoro ćete nadvladati tu situaciju. Tada ćete početi istraživati suprotni spol - ženu. Ona se mora istražiti, to je dio odrastanja. Muškarac mora istraživati ženu, žena mora istraživati muškarca. I što dublje ulazite u to istraživanje, javlja se sve dublji zanos, ali bit će i više mogućnosti za patnju. To dvoje ide zajedno - zanos i patnja, oni se nadopunjuju.

Odnos muškarac - muškarac je udobniji, prikladniji,

u tom odnosu ima više razumijevanja. Odnos muškarac — žena uvijek je nemiran, ima manje razumijevanja jer se radi o tako različitim svojstvima. Kako oni mogu razumjeti jedan drugoga? Ni jedan muškarac ne razumije ženu, nijedna žena ne razumije muškarca, u tom je ljepota njihova zajedništva. To stvara tajanstvenost, ali i nerazumijevanje.

Ali najprije to prihvatite. Odbacite svoj otpor i uskoro ćete se moći uzdignuti iznad toga. (1)

Kadgod se dva slična tipa tijela i uma pokušavaju uskladiti, to slično perverziji. Ja kažem da je homoseksualnost perverzija.

Na Zapadu je sada to postalo uobičajeno. Homoseksualci misle da su napredni. Imaju svoje klubove, časopise, propagandu, imaju sve. I njihov broj se umnožava. U nekim zemljama njihov je broj je dosegao gotovo četrdeset posto stanovništva. Uskoro će homoseksualnost postati opći uzorak, normalna stvar. U nekim državama Amerike dopuštaju homoseksualcima čak i da se vjenčaju. Ako ljudi to uporno traže, morate to dopustiti jer država mora služiti ljudima.

Ako dva muškarca žele živjeti zajedno u braku, nitko nema pravo da im to zabranjuje. To je u redu. Ako dvije žene žele živjeti zajedno u braku, to nije ničiji problem. To je njihova stvar. Ali u osnovi, to se protivi prirodi. To je njihova stvar i nitko se ne smije miješati u to, ali njihovi umovi ne shvaćaju temeljni uzorak ljudske energije i njezino kretanje.

Homoseksualci ne mogu biti duhovni, to je vrlo teško postići. Cijeli njihov uzorak energije je poremećen.

Cijeli mehanizam je šokiran, izokrenut. Ako se na svijetu homoseksualnost previše razvije, morat će se razviti različite tehnike, do sada nepoznate, koje će im pomoći da se pokrenu prema sklonosti da meditiraju. (2)

Nakon deset godina provedenih u vojsci, pošalju vojnike na liječnički pregled. Vojnici se skinu i ulaze u liječničku ordinaciju jedan po jedan.

Liječnik stavi svoj stetoskop na prsa prvog vojnika i kaže:

"Sofija Loren." Vojnikovo srce počne brzo kucati - "Bum, bum, bum!"

"Raquel Welch", kaže liječnik - "Bum! bum! bum!"

"Vaša žena", kaže liječnik. - "Bum!"

"Posve ste normalni", objavljuje liječnik. "Idite tamo i stanite uz druge."

Na isti način liječnik pregledava sljedećeg vojnika

"Marilyn Monroe!" - "Bum! Bum! Bum!"

"Vaša žena" - tišina. "Dobro, idite i stanite uz druge," kaže liječnik.

Na pregled dolazi sljedeći vojnik

"Sofija Loren!" - "Bum.. .bum.. .bum!"

"Brigitte Bardot!", pokušava liječnik. - "Bum.. .bum.. .bum"

"Vaša žena!" ... "Bum!"

"Čudno", kaže liječnik, "ali ipak ste posve normalni. U svakom slučaju, stanite tamo uz druge. Bum! Bum! Bum! Bum!" (3)

ZORBA

jeste li čitali knjigu *Grk Zorba*? Pročitajte je! Zorba kaže svom šefu: "Nešto vam nedostaje, gazda. Malo ludosti. Ako ne prerežete vrpca, nikad nećete doista živjeti."

Malo ludosti dat će vam novu dimenziju, okružiti će vas poezijom, dat će vam dovoljno hrabrosti na ovom nesretnom svijetu. (1)

Zorba je lijep na svoj poseban način. Kazantzakis koji je napisao roman *Grk Zorba* jedan je od najboljih romanopisaca prošlog stoljeća. Mnogo je pretrpio od crkve.

Zorba je izmišljeno ime, on nije povijesna ličnost.

Kad je Kazantzakis napisao taj roman, bio je isključen iz crkve. Od njega se zahtijevalo da povuče svoju knjigu ili će biti isključen iz crkve. Budući da to nije učinio, isključili su ga iz kršćanstva i osudili na pakao.

Zorba je zapravo sam Kazantzakis, on predstavlja njegovu individualnost koju je kršćanstvo potiskivalo. On nije mogao živjeti onako kako je želio. Cijeli taj neproživljeni dio svoga života, pisac je izrazio kao Zorba. Zorba je prekrasan čovjek - ne boji se pakla, ne teži za nebom, živi od danas do sutra, uživa u malim stvarima...u jelu, piću i ženama. Nakon sto je radio cijeli dan, on uzima svoj glazbeni instrument i satima pleše na morskoj obali.

Postoji i drugi dio Kazantzakisa kojega je on živio u Grku Zorbi...Zorba je sluga. Drugi lik je gospodar koji je zaposlio Zorbu kao slugu. On je uvijek tužan i sjedi u svom

uredu, ispunjava svoje kartoteke, nikad se ne smije, nikad se ne veseli, nikud ne izlazi i uvijek je duboko u sebi ljubomoran na Zorbu koji zarađuje malo, ne mnogo, ali živi poput vladara ne misleći na sutra, ne misleći na ono to će se dogoditi. Jede dobro, pije dobro, pjeva lijepo i pleše zanosno. A njegov gospodar koji je bogat, sjedi samo u uredu i tužan je, napet, zlovoljan, jadan i pati zbog toga.

Zorba je neproživljeni dio svakoga tako zvanog religioznog čovjeka.

Zašto je crkva bila tako mnogo protiv Zorbe kad je knjiga izišla? To je bio samo roman, u njemu nije bilo ničega zbog čega se crkva morala brinuti. Ali bilo je tako jasno da je riječ o neproživljenom dijelu kršćanina, o dijelu koji se nalazi u svakom kršćaninu, ta bi dakle knjiga mogla biti opasna. Ona i jest opasna.

No Zorba je neobično prekrasan. Kazantzakis ga šalje kupiti neke stvari u grad, a on sve zaboravlja. Napije se i ode k prostitutkama te se veseli s njima. Katkad se sjeti da je možda prošlo mnogo dana otkad je došao ovamo, ali gazdin novac je još uvijek kod njega. Ako potroši sav novac, kako će se vratiti? Gazda će se vrlo ljutiti, no tu se ništa ne može učiniti. To je njegov problem. Nakon tri tjedna on se vraća gazdi — a otišao je samo na tri dana — i ne donosi mu stvari po koje je poslan. Dolazi s ovakvim pričama: "Kakvo prekrasno putovanje je to bilo, trebali ste biti ondje. Susreo sam mnogo prekrasnih žena...vino je bilo tako odlično!"

Gazda ga upita: "Sto je bilo sa stvarima koje si trebao donijeti? Tri tjedna sjedim ovdje i ljutim se."

Zorba odgovara: "Kad postoji mnogo prekrasnih stvari na dohvata ruke, tko se brine za tako male stvari? Uzmite moju tjednu zaradu i tako ćete polako dobiti natrag sav svoj novac. Zao mi je što nisam došao ranije. Budite sretni što sam uopće došao! Ali potrošio sam sav novac pa sam morao doći. Ali kad me pošaljete sljedeći put, donijet ću vam sve što naručite."

Gazda mu odgovori: "Nikad više nećeš ići, poslat ću nekoga drugog."

Cijeli Zorbin život sastojao se od fizičkog uživanja, ništa ga nije zabrinjavalo, nije se ni za što osjećao krivim, nije se brinuo ni za grijeh ni za vrlinu. (2) V

Nikos Kazantzakis simbolizira vas, svako ljudsko biće. On je bio rijedak čovjek, žrtva cijele prošlosti. Bio je vrlo osjetljiv, zato mu je jasna podvojenost čovjekove osobnosti. Mogao je vidjeti svoju podvojenost jer je bio vrlo inteligentan i ta ga je podvojenost mučila.

Rekao je - ako se čovjek osjeća podvojen u sebi, tada je unutarnja borba stalno mučenje. Nešto želite učiniti - to je jedan dio vas, drugi dio vas kaže: "Ne, ne smiješ to učiniti. To je grijeh." Kako onda možete biti mirni u sebi? A onaj tko nije miran u sebi, ne može biti miran ni s društvom, s kulturom, a napokon ni s postojanjem. Pojedinaac je samo jedna cigla u cijelom postojanju.

Želio bih da taj čovjek Zorba živi u svakom od vas jer on je vaše prirodno naslijeđe. Ali ne zaustavite se na Zorbi. On je samo početak. (3)

Želio bih da budete Grk Zorba i Gautama Buddha

zajedno, istovremeno. Manje od toga ne možete biti. Zorba predstavlja Zemlju sa svim njezinim cvijećem, zelenilom, planinama, rijekama i oceanima. Buddha predstavlja nebo sa svim zvijezdama i oblacima i dugama. Nebo bez Zemlje bilo bi prazno. Nebo se ne može smijati bez Zemlje. Zemlja bez neba je mrtva. Kad su zajedno, rada se ples. Zemlja i nebo plešu zajedno.. .smiju se, vesele se, slave. (4)

Ako čovjek može biti pravi Zorba, nije daleko od toga da postane Buddha. Tada je prešao već pola puta. A prvi dio je najbolji jer sve su religije protiv vas. Sve religije odvlače vas nekamo drugamo, daleko od vaše prve polovice. A kad vas jednom odvuku u drugom pravcu, nikad nećete moći biti Buddha — jer samo ovaj put vodi do Buddhje.

Zorba je put do Buddhje.

Otkad sam vas susreo, počeo sam se usuđivati da volim, da se smije?n i opet plešem. Vi ste mi otvorili oči \a ljepotu, %a poeziju života. Osjećam se mladim, gotovo sam poput djeteta, zadržan ljepotom koja prosima sve — postao sam mladi be^bofyik koji zadovoljno luta, pijujući sok života, umivajući u svakoj njegovoj kapljici. Je li to duboko u sebi nemoralno?

Ne, to je silno moralno. To je jedini moral koji postoji - biti bezbožnik.. .u svakoj kapljici soka, svakog trenutka života, biti dijete, nevin, ponovno trčati za leptirima, skupljati školjke na morskoj obali, šarene kamenčiće.. .vidjeti ljepotu postojanja koje vas okružuje, dopustiti sebi da volite i budete voljeni. Ljubav je početak svih religija. A ljubav je i kraj religije.

Religiozan čovjek je uvijek mlad. I kad umire mlad je, čak i u smrti pun je radosti, pun plesa, pun pjesme.

Ja vas učim da budete bezbožni, učim vas da budete nedužni poput djeteta. Učim vas da upoznate čuda i misterije postojanja — ali ne zato da ih analizirate, već da uživete u njima, ne da teoretizirate o njima, već da plešete zbog njih.

Cijelo postojanje je ples, sve osim ljudi. Oni su postali veliko groblje. Ja vas zovem da iziđete iz svojih grobova.

Ne, to nije nemoralno. Sve religije će reći da je to nemoralno, ali ni jedna religija nema pravo. Tkogod kaže da je to nemoralno, protivi se čovječanstvu, protiv je postojanja, protiv radosti, protiv blaženstva, protiv svega što vodi božanskosti. Ja sam sav za to. (6)

2. DIO

Muškarac i žena još uvijek su sami.

A ljubavnik nastaje tek kad se duše spoje.

Baulski mistici

EVA

Jednog dana se osjećam kao muškarac, a drugog kao žena. Mogu li biti oboje? Ili poiziti?

Svatko je oboje, a vi ste postali svjesni toga. To je vrlo dobro, postigli ste dubok uvid u svoje biće. Svi su oboje, ali sve do sada društvo je tako sve ograničavalo, nas su učili i odgajali na takav način da je muškarac — muškarac, a žena je žena. To je vrlo pogrešan pristup čovjeku, protivan prirodi. Ako muškarac zaplače ili stane jecati, ljudi mu odmah počnu govoriti: "Ne plači kao žena, ne budi mekušac." To je ludost - jer muškarac ima isti broj suznih žlijezda u očima kao i žena. Da mu priroda nije odredila da plače i jeca, ne bi imao suzne žlijezde.

Dakle, takav postupak je vrlo represivan. Ako se djevojka počne ponašati kao muškarac, ako je ambiciozna i agresivna, ljudi počnu misliti da se događa nešto čudno, da se

radi o hormonalnom poremećaju. Zovu je nestaško, ona nije djevojka. To je glupost! Ta podjela nije prirodna, ta podjela je politička i društvena.

Žene su prisiljavali da glume ulogu žene dvadeset četiri sata na dan, a muškarce su prisiljavali da dvadeset čedri sata na dan budu muškarci, što je vrlo neprirodno i sigurno stvara mnogo problema na svijetu.

Ima trenutaka kad je muškarac mekan i mora djelovati ženstveno. Ima trenutaka kad se suprug mora ponašati kao žena, a žena kao suprug - to bi trebalo biti prirodno. I bilo bi više ritma i skladna na svijetu. Ako se od muškaraca ne očekuje da bude muškarac dvadeset četiri sata dnevno, on će se u tom razdoblju ponašati opuštenije. A ako se od žene ne očekuje da bude žensko, ona će biti prirodnija i spontanija.

Da, mnogo puta kad je ljuta, žena postaje opasnija od muškarca, a muškarac je katkad u nježnim trenucima ljubavniji od bilo koje žene — i ti se trenuci izmjenjuju. Oba ta raspoloženja su u vama, zato nemojte misliti da postajete šizofrenik ili tome slično. Ta dualnost je dio prirode.

Postali ste pronicavi, nemojte tu kvalitetu izgubiti i ne brinite se da ćete postati šizofrenik. To je samo zamjena mjesta: nekoliko sati ste muškarac, nekoliko sati ste žena. Ako to pomno pratite, znat ćete točno koliko minuta ste muškarac, a koliko ste minuta žena. To se događa naizmjenično. U jogi su mnogo istraživali te unutarnje tajanstvenosti. Promatrate li svoj dah, on će vam točno odrediti vrijeme. Kad lijeva nosnica diše, vi ste žena, kad desna nosnica diše, vi ste muškarac. A nakon po prilici četrdeset osam minuta, dolazi do izmjene.

Ta se promjena događa danju i noću, neprestano. Kad dišete na lijevu nosnicu, funkcionira vaša desna hemisfera mozga. Desna strana je ženski dio. Kad dišete kroz desnu nosnicu, funkcionira lijevi dio vašeg mozga - to je muški dio. Katkad se možete poigrati s tim.

Ako ste vrlo ljutiti, učinite ovo: zatvorite desnu nosnicu i počnite disati na lijevu. Za nekoliko trenutaka vidjet ćete da ste se prestali ljutiti. Jer da biste bili ljuti, trebate desni dio svoga bića. Pokušajte, iznenadit ćete se. Samo promjenom disanja od jedne nosnice do druge, događaju se neobično važne promjene. Ako vam je vrlo hladno, dišite kroz lijevu nosnicu i dopustite da se pojavi vaša imaginacija, fantazija, toplina — iznenada ćete osjetiti toplinu.

Ima poslova koje možete učiniti mnogo lakše kad ste u muškom raspoloženju. Kad radite nešto teško, kad nosite kamenje, kad gurate kamenje — provjerite svoju nosnicu. Ako nije u muškom raspoloženju, nije dobro. To može biti opasno po tijelo. Vi ste previše nježni. Kad se igrate s djetetom, ili samo sjedite s vašim psom, osjećat ćete da ste u ženskom raspoloženju - pojavit će se više raznih sklonosti. Kad pišete pjesmu, slikate ili skladate, trebali biste biti poput žene - osim ako ne želite komponirati ratničku glazbu. Tada žensko raspoloženje nije u redu, morate biti agresivni poput muškarca.

Promatrajte to, postat ćete svjesniji ta dva polariteta. I dobro je da postoje ta dva polariteta. Priroda na taj način osigurava odmaranje. Kad muški dio postane umoran, vi

se prebacujete na ženski dio. Muški dio se odmara. Kad se ženski dio umori, odmarate se i postajete muško. To je unutarnja ekonomičnost — čovjek se tako stalno mijenja. Ali vaše društvo vas je naučilo pogrešne stvari: da je muškarac - muškarac i mora to biti dvadeset četiri sata na dan - to je prezahtjevna dužnost. A žena mora biti žena dvadeset četiri sata na dan - mora biti nježna, ljubazna, suosjećajna - i to je previše zahtjevno. Katkad se i ona želi boriti, ljutiti se, želi bacati stvari.. i to je dobro, ako razumijete tu unutarnju igru.

Ta dva polariteta su dobra unutarnja igra - to je igra svijesti. Tako se Bog podijelio u vama da bi se mogao igrati skrivača sa sobom. Kad igra završi, kad naučite ono što morate naučiti iz te igre, kad je dakle lekcija naučena, vi prelazite u drugi svijet.

Zadnji stupanj nije ni muški ni ženski, već neutralan.

(i)

Duboko u sebi, muškarac je svjestan činjenice da žena ima nešto što on nema. U prvom redu, žena ga privlači, ona je tako prekrasna. On se zaljubi u ženu, ona postaje gotovo dio njega - i tu nastaje problem.

Osjećaj ovisnosti o ženama, koji osjeća svaki muškarac, prisiljava ga da djeluje na takav način da pokušava postupati sa ženom kao s robom, s duhovnim robom. On se boji i njezine ljepote. Ona nije lijepa samo njemu, ona je lijepa svakom tko je pogleda, svakom tko dolazi u dodir s njom. U egoisti javlja se silna ljubomora, muški šovinistički um počne djelovati.

Muškarac je učinio sa ženama ono što je Machiavelli savjetovao političarima: i brak je politika. Machiavelli savjetuje da je napad najbolja obrana. A muškarac je stoljećima koristio tu ideju — on ju je prepoznao mnogo stoljeća prije Machiavellija kao temelj svih političkih afera. Gdje god postoji jedna vrsta dominacije, napad je svakako najbolja vrsta obrane. U drami vi gubite tlo pod nogama, prihvatili ste sebe kao napadnutu stranu. Vi se samo branite.

U Indiji postoje stari religiozni tekstovi koji se zovu *manusmriti*, stari pet tisuća godina. Oni savjetuju kao apsolutno potrebno da povremeno dobro istučete ženu, želite li imati mir kod kuće. Morate je držati gotovo zarobljenu. A žena je tako i živjela — u raznim kulturama, u raznim zemljama, njezino je zatočeništvo bilo gotovo isto. A budući da se muškarac želio dokazati superiornim... Zapamtite, kad god nešto želite dokazati, znači da to niste vi. Pravu superiornost ne treba dokazivati, ne treba evidencije, nikakvog svjedočenja ni argumenata. Pravu superiornost odmah prepoznaju svi koji su imalo inteligentni. Prava superiornost ima svoju vlastitu magnetičnu moć.

Zato jer su muškarci osudili ženu — a morali su to učiniti da bi je držali pod kontrolom, oni su je reducirali na gotovo podljudsku kategoriju. Kakav ih je strah naveo da to učine? Jer to je čista paranoja. Muškarac se neprestano uspoređuje sa ženom i otkriva da je ona superiorna. Na primjer, kad vodi ljubav sa ženom, muškarac je inferioran jer on može doživjeti samo jedan orgazam dok ih žena može doživjeti barem tucet

u nizu - to su tako zvanu mnogostruki orgazmi. Muškarac se tu osjeća posve bespomoćno. On ne može ženi osigurati sve te orgazme. A to je stvorilo jednu od najjadnijih stvari na svijetu: zato jer ne može ženi osigurati višestruke orgazme, on je pokušao da joj uskrati čak i pravi orgazam. Kad bi ona okusila orgazam, to bi za njega bilo vrlo opasno.

Kad žena sazna što je orgazam, ona postaje svjesna da je jedan orgazam neće zadovoljiti. Naprotiv, ona postaje sve žednija. Ali muškarac se istrošio, zato je najlukavije da ne dopusti ženi da sazna da na svijetu postoji nešto kao orgazam. A budući da žena to ne zna, ne smije pomisliti da je muškarac u boljoj poziciji. Uskraćujući ženi orgazam, on i sebe lišava orgazma.

Nešto važno treba znati: seksualnost muškarca je lokalna, ograničena samo na genitalije i na centar seksa u mozgu. Ali sa ženom je drukčije: njezina seksualnost nalazi se svuda po tijelu. Cijelo njezino tijelo je osjedljivo, erotsko. Budući da je seksualnost muškarca lokalna, ona je vrlo slaba. Dok je seksualnost žena nešto vrlo snažno. Muškarac završi svoj čin seksualnosti nakon nekoliko sekundi, a žena se nije još ni zagrijala. Muškarac se tako žuri - kao da obavlja neku dužnost za koju je plaćen i želi je brzo obaviti. Voditi ljubav je ista stvar za njega. Pitam se, zašto se zapravo muškarac trudi voditi ljubav? Samo dvije ili tri sekunde i on je gotov sa svojom igrom. Žena se tek zagrijala, a on je već završio. No on nije doživio orgazam, ejakulacija nije orgazam. Muškarac se nakon toga okrene na svoju stranu i zaspi. A žena - ne jedna

žena, nego milijuni žena plaču nakon ljubavnog čina jer su ostavljene u predvorju pakla. Vi ste ih ohrabivali, i prije nego što su mogle završiti svoj dio, vi ste bili već izvan igre.

Ali ta činjenica da muškarac brzo završi ljubavnu igru ima vrlo važnu pozadinu. To vam upravo govorim. Ne dopuštajući ženi orgazam, on mora naučiti kako završiti ljubavnu igru što prije. I tako je žena izgubila nešto strašno lijepo, nešto sveto na zemlji - ali i muškarac je to izgubio.

Orgazam nije jedina stvar u kojoj je žena moćna. Svuda na svijetu žena živi pet godina dulje od muškarca. Ona živi pet godina dulje. To znači da je otpornija, izdržljivija. Žene su manje bolesne od muškaraca. To su znanstvene činjenice.

Na sto petnaest dječaka rodi se sto djevojčica. Čudite li se zašto taj omjer? Ali priroda zna zašto je to tako. Do vremena kad su zreli za brak, petnaest dječaka umire. Ostat će sto dječaka i sto djevojčica. Djevojčice ne umiru tako lako. Žene se ne ubijaju u tako velikom broju kao muškarci. Muškarci obično nikad ne pričaju o tome...Žene dižu veliku prašinu oko samoubojstva, ali uvijek izaberu da prežive jer ne koriste nikakve drastične metode da se ubiju. One koriste najudobniju, znanstveno provjerenu i modernu metodu - pilule za spavanje. I čudno, ni jedna žena ne uzme tako mnogo pilula da je nemoguće spasiti je. I zato njezino samoubojstvo i nije samoubojstvo, nego jedna vrsta protesta, prijetnje, ucjene da prisili muža da shvati kako je to opomena za budućnost. Svi ga tada osuđuju - liječnici, susjedi, rođaci, policija. On je nepotrebno postao kriminalac i svi žale ženu premda je ona počinila samoubojstvo.

Što se tiče ubojstva, razlika je vrlo velika. Muškarac ubija ženu gotovo dvadeset puta češće, dok žena to čini vrlo rijetko. Manje žena nego muškaraca je sklono ludilu. Omjer je sljedeći: muškarci polude dva puta više od žena.

Pa ipak, nakon svih tih činjenica koje je utvrdila znanost, praznovjerje se nastavlja i dalje - vjeruje se da je muškarac jači. Samo je u jednoj stvari jači - on ima mišićavo tijelo. Dobar je fizički radnik. Inače na svim drugim poljima on osjeća duboku inferiornost - to je osjećao stoljećima. Kako bi izbjegao taj kompleks, jedini je način da prisili ženu da ona bude u inferiornom položaju. A to je i jedina stvar u kojoj je muškarac jači od žene - on je može na sve prisiliti. Okrutniji je, nasilniji, prisilio je ženu da prihvati ideju koja je apsolutno pogrešna - da je ona slaba. A da dokaže kako je žena slaba, on mora osuditi sve ženske osobine, mora reći da su sve one slabe. Sve te osobine zajedno čine ženu slabom.

Zapravo, žena posjeduje sve odlične osobine. Kadgod se svijest muškaraca podigne, on postiže iste one osobine koje je prije osuđivao kod žena. Osobine za koje muškarac misli da su slabe, ženske su osobine. A čudna je činjenica da sve izvanredne osobine spadaju u tu žensku kategoriju. Ono što je ostalo, samo su grube, životinjske osobine.

Žena više voli. Muškarac nikad nije pokazao veću ljubav od žene. U Indiji su umrli milijuni žena - skočile su u živu vatru za svojim voljenima jer nisu mogle zamisliti život bez muža ili prijatelja. Ali ne mislite li da je malo čudno, kako se u deset tisuća godina ni jedan muškarac nije usudio skočiti u

vatru za svojom ženom? Imali su dovoljno vremena, dovoljno prilika - a ipak su oni jači. Nježna žena, krhka žena skače u vatru, a jači Muhamed Ali i dalje nastavlja svoje sklekove. I još se uvijek smatra jačim!

Snaga ima mnogo dimenzija. Ljubav ima vlastitu snagu. Na primjer, da bi se dijete nosilo u utrobi devet mjeseci, potrebna je snaga, izdržljivost, ljubav. Ni jedan muškarac ne može to učiniti. Mogla bi mu se staviti umjetna utroba - sada je znanstvena tehnologija došla do točke kad se muškarcu može usaditi plastična utroba, ali ne vjerujem da bi mogao preživjeti devet mjeseci, skočio bi u more zajedno sa svojom utrobom.

Teško je dati život drugoj duši, dati tijelo drugoj duši, dati joj mozak i um. Žena širokogrudno daje djetetu što god može. A čak i nakon njegova rođenja, nije lako odgojiti dijete. Meni se to čini najtežom stvari na svijetu. Astronauti i Edmund Hillary - takvi bi ljudi prvi trebali pokušati odgajati djecu. Samo tada možemo prihvatiti da su postigli nešto ako se popnu na Everest. Inače je to penjanje besmisleno. Čak i kad stignete na Mjesec i prošećete se po njemu, to nije važno. To ne pokazuje da ste jači. Živo dijete - tako promjenljiva raspoloženja, tako silne energije da će vas izmoriti za nekoliko sati, devet je mjeseci je u utrobi, a tada nekoliko godina... To je nešto!

Samo pokušajte jednu noć spavati s malim djetetom u krevetu. Nešto će se dogoditi u vašoj kući noću. Ili će dijete ubiti vas, ili vi njega. Vjerojatnije je da ćete vi ubiti dijete jer

djeca su najstrašnija bića na svijetu. Ona su tako svježja i žele učiniti tako mnogo stvari da vas to na smrt umori. Vi želite spavati, a dijete je posve budno i želi učinid sve moguće stvari, želi vaš savjet, postavlja vam pitanja...a ako ništa od toga ne upali, želi ići u toalet. Žedno je, gladno je usred noći...Dijete spava cijeli dan. U majčinoj utrobi ono spava dvadeset četiri sata na dan. Tada se to polako mijenja... spava dvadeset tri sata, pa dvadeset dva, dvadeset, ali gotovo stalno spava. A po noći se probudi. Cijeli dan će spavati, a noću će se probuditi i mučiti vas.

Mislim da nema ni jednog muškarca koji može ostati trudan, ili može odgojiti dijete. To je snaga žena. Ali to je jedna različita snaga. Postoji snaga koja je destruktivna, a postoji i snaga koja je kreativna. Jedna je snaga mržnje, a draga snaga ljubavi.

Ljubav, povjerenje, ljepota, iskrenost, istinoljubivost, istinitost - sve su to ženske osobine. One su mnogo- veće od bilo koje muške osobine. Ali cijelom prošlosti dominirao je muškarac i njegove osobine.

Naravno, u ratu ljubav ne koristi, ljepota nema smisla, estetska osjetljivost je beskorisna. U ratu je potrebno srce koje je tvrđe od kamena. U ratu trebate jednostavno mrziti, ljutiti se, potrebno vam je ludilo uništavanja. U tri tisuće godina čovjek se borio u pet tisuća ratova. Da, i tu ima snage, ali ona nije vrijedna ljudskih bića. Ta je snaga nastala iz našega životinjskog naslijeđa. Ona pripada prošlosti koje više nema, dok ženske osobine pripadaju budućnosti koja dolazi. Ono što muškarac mora tek steći, ženi je priroda darovala.

Muškarac mora naučiti kako voljeti. Mora naučiti kako da srce pretvori u gospodara, a um u poslušnog slugu. On mora naučiti takve stvari. Žena sve to donosi sa sobom, ali mi te osobine osuđujemo kao slabost.

Žene su žene a muškarci su muškarci, oni se ne mogu uspoređivati. Jednakost ne dolazi u obzir. Oni nisu nejednaki, a nisu ni jednaki. Oni su jedinstveni.

Muškarac nije u boljem položaju od žene što se tiče religioznih iskustava. Ali on ima jednu osobitu osobinu, osobinu ratnika. Kad nasjedne izazovu, može razviti bilo koju osobinu. Može čak razviti ženske osobine bolje od bilo koje žene. Njegov borbeni duh uravnotežuje stvari, ženama su te osobine urođene. Muškarac treba biti samo izazvan, on mora osjetiti izazov jer on te osobine nije dobio rođenjem, već ih mora sam steći. Kad bi i muškarci i žene mogli živjeti slijedeći te osobine, ne bi bio daleko dan kad bismo mogli ovaj svijet pretvoriti u raj na Zemlji.

Želio bih da cijeli svijet bude pun ženskih osobina. Samo tada ratovi mogu prestati. Samo tada brak više neće biti potreban. Samo tada mogli bismo imati jedan svijet - svijet pun ljubavi, mira, tišine, jedan prekrasan svijet.

Ali kad kažem da muškarac mora u sebi razviti ženske osobine, to ne znači da mora oponašati ženu. (2)

AGRESIVNI MUŠKARAC

Jedna moja prijateljica često koristi riječ agresivni muškarac kad govori o meni, a ja mislim da te riječi ne izražavaju istinu o meni. Od samog početka ja sam bio otvoren i osjetljiv na žensku energiju. Međutim, osjećam da kad moja prijateljica koristi te riječi, ona njima izražava jednu vrstu mržnje prema muškarcima. Monete li objasniti što je muški egoizam, a što ta riječ znači kad je žena koristi govoreći o muškarcu?

Egoizam je jednostavno egoizam, on nije ni muška ni ženska osobina. Ali stoljećima je muškarac bio nečovječan prema ženama i to je tako dugo vremena trajalo. Čudno je da je muškarac bio tako okrutan i nečovječan prema ženama jer on u sebi osjeća kompleks duboke inferiornosti u odnosu na njih. Najveći je problem taj što žena može postati majkom, ona može darovati život, a muškarac to ne može. To je bio početak njegovog osjećaja inferiornosti - da priroda ovisi o ženi, a ne o muškarcu.

Čak je otkrio da je ona na mnogo načina jača od njega. Žene su doista strpljivije, tolerantnije od muškaraca. Oni su vrlo nestrpljivi i neobično netolerantni. Žene su manje nasilne od muškaraca, one ne ubijaju. Muškarac je onaj koji ubija, koji se upušta u križarske ratove, koji je uvijek spreman za rat, koji izumljuje sve vrste smrtnog oružja - atomske bombe, nuklearno naoružanje. Žena je posve izvan cijele te igre smrti. Zato nije slučajno da se muškarac počeo osjećati nekako inferiornim. A nitko ne želi biti inferioran. Jedini način je bio da na umjetan način prisili ženu da postane manje vrijednom.

Na primjer, nije joj dopustio da se obrazuje, nije joj dopustio ekonomsku slobodu, nije se smjela kretati izvan kuće, već je bila ograničena na zatočeništvo. Čini se gotovo nevjerojatnim što je sve muškarac učinio ženi da se oslobodi svoje inferiornosti. On je ženu na umjetan način učinio inferiornom.

To se pitanje ne odnosi samo na vas. Kad vam vaša žena kaže da imate muški ego, ona jednostavno predstavlja sve žene, a vi niste ništa drugo nego predstavnik svih muškaraca. Vaši preci su učinili toliko zla da ne postoji način koji može uravnotežiti stvari. I zato kad vam vaša žena kaže da ste muški egoist, pokušajte to shvatiti - možda ona ima pravo. Najvjerojatnije ima pravo. Jer muškarac je prihvatio sebe kao superiornoga već prije tako mnogo vremena da više ne osjeća da se radi o njegovom egu. Ali žena to osjeća.

Nemojte poricati njezin osjećaj. Budite joj zahvalni i zamolite je da vam kaže gdje osjeća vaš egoizam, kako biste ga mogli odbaciti. Prihvatite njezinu pomoć.

Ali vi jednostavno to poričete! Ne osjećate svoj muški egoizam. No to je jednostavno zbog tradicionalnog naslijeđa. Svaki mali dječak već ima muški ego. Kad on počne plakati, vi odmah kažete: "Zašto plačeš poput djevojčice? Djevojčica smije plakati jer ona je manje vrijedna od dječaka. Ti ćeš postati veliki muški šovinizist, zato ne smiješ plakati ni jecati." I mali dječaci počinju zaustavljati svoje suze. Vrlo rijetko ćete naići na muškarce koji su spremni zaplakati i dopuštaju da im suze teku kao ženama.

Poslušajte ženu! Vi ste potisnuli ženu i tako je mnogo

i dugo tlačili da je već vrijeme da je poslušamo i ispravimo neke stvari. Barem u vašem osobnom životu učinite sve što možete da dopustite ženi što više slobode - iste slobode koju dopuštate i sebi. Pomozite joj da ustane, kako bi mogla opet procvasti.

Imali bismo ljepši svijet kad bismo svim ženama dopustili da razviju svoje talente, svoju genijalnost. Ne radi se o tome da je netko više a netko manje vrijedan. Žene su žene a muškarci su muškarci. Postoje različitosti, ali različitosti nikoga ne čine manje ili više vrijednim. Različitosti ih čine samo još privlačnijima. Zamislite samo svijet u kojem bi živjeli samo muškarci. Bio bi to vrlo ružan svijet. Život je bogat jer postoje različitosti, različita ponašanja, različita mišljenja. Nitko nije superioran i nitko nije inferioran, ljudi su «jednostavno različiti.

Prihvatite to i pomozite svojoj ženi da se oslobodi tisućgodišnjeg potiskivanja. Budite joj prijatelj. Mnogo štete ste joj nanijeli. Bila je tako mnogo ranjavana - ako je možete nekako izliječiti svojom ljubavlju, učinite ćete dobro cijelom svijetu, podignut ćete svijest cijeloga svijeta.

Nemojte se osjećati loše ako vaša žena kaže: "To je muški egoizam." To je u suptilnom obliku neprepoznatljivo jer postoji već tako dugi niz godina pa ste zaboravili da je to egoizam. Prihvatite njezinu pomoć kako biste ga mogli prepoznati i uništiti. (1)

Zašto muškarci imaju dlake na prsima?

No, pa ne mogu žene imati baš sve!

Uvijek čujem kako govorite lijepo stvari o žgnama. Zar ne biste katkad mogli stati na mušku stranu?

To je vrlo teško pitanje. Nisam mogao spavati cijelu noć! Pokušao sam zaista pronaći nešto lijepo o muškarcima, ali moram vam priznati, nema se što reći. Možete i sami vidjeti.

Neka novinarka jednoga ženskog časopisa pita glasovitoga britanskog generala o seksualnom životu.

"Oprostite, gospodine", počne ona, "ali možete li se sjetiti kad ste imali zadnji puta ljubavni odnos sa svojom suprugom?"

Njegova gornja usna na čas se ukruti i tada on odgovori:

"Da, naravno, bilo je to u devetnaest četrdeset pet." (1945)

Nakon kratke šutnje novinarka kaže:

"To je bilo vrlo davno."

General pogleda na svoj ručni sat i kaže:

"Zapravo ne tako davno. Sad je dvadeset jedan četrdeset devet." (2149)

Muškarac je smiješan. Ako netko od vas pronađe nešto lijepo o njemu, molim vas da me obavijestite. Ja ću apsolutno priznati svoj propust. (3)

Svijet previše pati od sukoba zbog muške energije i zbog dominacije koja je rezultat toga. Potrebna je ravnoteža. Ne kažem da muška energija nije uopće potrebna. Ona je potrebna, ali mora postojati neka ravnoteža. Upravo sada svijetom vlada devedeset devet posto muške energije, a ženska je samo na

marginama. Ona nije glavna struja života, zato postoje borbe, sukobi, ratovi. Ta je energija dovela čovjeka do ruba potpunog samouništenja. To se može dogoditi svakog dana ako se ne dopusti ženskoj energiji da uspostavi ravnotežu. To je jedina nada.

Treći svjetski rat može se izbjeći jedino ako se ženskoj energiji dopusti da uđe na svjetsku scenu i uravnoteži mušku energiju. Nema drugog načina. Rat se ne može izbjeći marševima mira, protestima protiv rata jer i to je muška energija. Zar niste promatrali one koji protestiraju? Oni su nasilni kao što samo može muškarac biti i svaki se marš mira pretvori u pobunu. Prije ili kasnije oni pale kuće, bacaju kamenje na policiju. Okupili su se i viču za mir, ali rat je u svakom njihovom poviku. /

Muška energija može pričati o miru, ali može se samo pripremati za rat. Ona i dalje govori da se moramo boriti kako bismo zaštitili mir. Pogledajte tu apsurdnost: moramo ići u rat, inače neće biti mira na svijetu. Da postignemo mir, mi idemo u rat. Tako smo ratovali stoljećima, a mir nismo postigli. U tri tisuće godina muškarac se borio u pet tisuća ratova. Nijedan dan ne prođe da negdje ne postoji rat. Jednom je to možda u Vijetnamu, onda u Izraelu, katkad u Kašmiru, katkad negdje drugdje, ali rat stalno traje. I nije riječ samo o promjeni političke ideologije svijeta - to neće pomoći jer sve su te ideologije muške.

Treba osloboditi žensku energiju. Samo to može donijeti ravnotežu. Mjesec je previše zapostavljen, Sunce je

postalo previše istaknuto. Treba Mjesec dovesti natrag u život. A s Mjesecom ne dolazi samo žena, već i poezija, estetika, ljubav i sve što pripada srcu, sve to dolazi od Mjeseca. Sve što je intuitivno hrani se na Mjesecu.

Zapamtite to. U svakom biću, muškarcu ili ženi, postoje obje energije - i Sunce i Mjesec. Naglasak treba biti na Mjesecu. Nagnuli smo se malo previše prema Suncu. Ono nas razara. Samo da održimo ravnotežu, moramo se nagnuti u suprotnom smjeru i polako ćemo se naći na sredini — Mjesec na jednoj, a Sunce na drugoj strani. Ali oba su jednaka. Ja kažem da su muškarac i žena jednaki, ali ne iz nekih političkih razloga. Govorim to zbog egzistencijalističkih razloga. Oni moraju biti jednaki, inače će život biti uništen.

Zato pronađite ženu u sebi. Hranite je, nježite je, pomozite joj da raste. Nemojte se sramiti toga i nemojte misliti kako ste muškarac. Nitko nije samo muškarac i nitko nije samo žena. Oboje su i jedno i drugo. To tako mora biti. Polovici vašeg bića doprinjeo je vaš otac, a polovici vaša majka. Vi ste rezultat susreta tih dviju energija. Ne možete biti samo muškarac, niti samo žena.

Upijte ženu, nadahnite se njome i pomozite joj. Postanite nježniji, prijemljiviji, ljubazniji. Jer meditacija se postiže lakše kad je čovjek pasivan. Meditacija nije aktivan pristup životu. Ona je samo čekanje u otvorenosti. Meditacija dolazi sama, ne možete je donijeti, ne možete je pobijediti. Morate joj se predati. To je značenje ženstvenosti. (4)

Dok sam bio u jednoj terapijskoj grupi kojoj sam nedavno pripadao, otkrio sam mnogo nasilnosti u sebi kao i strah od žena. Osjećam da je strah od žena povezan s mojim rođenjem koje sam ponovno doživio u grupi i koje je bilo vrlo bolno za mene.

Sve to ovisi jedno o drugom, sve je povezano. Strah od žena zapravo ima svoj temelj u strahu od majke. A svi se moraju pomiriti s majkom. Ako to ne učinite, nikad se nećete pomiriti ni s jednom ženom jer svaka žena uvijek vas iznova podsjeća na vašu majku. Katkad to možda nije svjesno, ali nesvjesno je svakako.

I svako je rođenje sada bolno. Civilizacija je posve uništila prirodno rođenje. Ni jedno dijete ne rađa se više na prirodan način. Majka je tako napeta da uopće ne pomaže procesu rađanja. Zapravo, ona ga počinje sprečavati. Ona ne dopušta djetetu da iziđe, počinje zatvarati svoju utrobu.

To je u skladu s cijelim napetim životom koji živimo. Moderna ideja, osnovna ideja na kojoj se temelji sva ta uznemirenost jest ta da se moramo boriti sa životom i s prirodom. I zato to nije ništa posebno za vas. Svako dijete je manje ili više trpjelo rađajući se. Zato je jedini način ponovno to oživjeti, biti posve svjestan toga čina. Kad to jednom uspijete, moći ćete razumjeti svoju majku i oprostiti joj jer ta je jadna žena mnogo pretrpjela. Ona vam nije ništa učinila, već je samo bila žrtva. Nitko nije kriv jer cijela situacija je takva. Ona je bila opterećena vlastitim rođenjem, a to je isto doživjela s vama. To je jedini način koji ona zna.

I zato kad se jednom probudite, kad postanete svjesni svega, moći ćete joj oprostiti. Ne samo to, osjećat ćete samilost prema njoj. A kad se u vama pojavi suosjećaj prema vlastitoj majci, dogodilo se i pomirenje s njom. Tada nećete više prigovarati, a kad to prestanete raditi, to će vam iznenada pomoći i u odnosu prema drugim ženama. Nećete se više bojati, voljet ćete!

Žena je jedan od najljepših fenomena na svijetu. Ne može se ni s čim usporediti. Žena je majstorsko djelo Boga. I zato, ako se bojite žene, bojat ćete se i Boga, bojat ćete se ljubavi, molitve. Bojat ćete se svega što je lijepo jer žena personificira ljepotu i ljupkost.

A kad jednom počnete ploviti prema ženskoj energiji koja vas okružuje, tada će vaša nasilnost nestati. Nasilnost nije ništa drugo nego energija koja je morala postati ljubav, a nije to postala. Nasilnost nije ništa drugo nego neproživljena ljubav. Nasilan čovjek je onaj koji ima previše ljubavne energije i ne zna kako da je se oslobodi.

Ljubav je kreativna, nasilnost je destruktivna, a kreativna energija pretvara se u destruktivnu ako nije iskorištena. U grupi ste postali svjesni nekih vrlo lijepih, važnih stvari. (5)

K meni dolaze mnogi ljudi koji mi kažu da se boje žena, da ih se vrlo boje. Zbog toga straha ne mogu osnovati nikakav značajan odnos, ne mogu ni s kim uspostaviti odnos, strah je uvijek prisutan. Kad se bojite, svaki odnos će zatrovati strah. Nećete se moći uopće kretati slobodno. Vaš će odnos

biti napola srdačan, uvijek ćete se bojati da će vas odbiti, da će žena možda reći ne.

A postoje i drugi strahovi. Ako muškarac stalno ponavlja: "Ja sa ne bojim žena i svakim sam danom sve bolji", ako pokuša takve metode, on može potisnuti strah u kratko vrijeme, ali on će ipak postojati latentan i uvijek će se ponovno javljati.

Čovjek koji se boji žena pokazuje da je vjerojatno imao neko loše iskustvo s majkom koja je izazvala taj strah jer majka je bila prva žena koju je upoznao. Cijelog života možete imati odnos s mnogim ženama kao što je supruga, ljubavnica, kćer, prijateljica, ali lik majke uporno će vas progoniti. Ona je bila vaše prvo iskustvo. Cijela struktura odnosa sa ženama temeljit će se na toj osnovi, a ta osnova je vaš odnos s vašom majkom. I zato, ako se čovjek boji žena, treba se vratiti natrag, mora zakoračiti natrag u sjećanje i pronaći pravi uzrok iz kojega je strah nastao. To može biti običan događaj, vrlo neznatan, možda ste na njega posve zaboravili. Ali ako se vratite natrag, otkrit ćete negdje ranu.

Željeli ste da vas majka voli, kao što to svako dijete želi, ali majku to nije zanimalo. Ona je bila vrlo zaposlena žena, morala je posjećivati mnoga društva, klubove, ovo i ono. Nije vam željela dati svoje grudi jer je htjela zadržati lijepo tijelo. Željela je da joj grudi budu netaknute, a ne da ih vi uništite. Željela je da joj grudi budu uvijek mlade, zato vam ih je uskraćivala. Ili je možda bilo drugih problema u njezinu umu: vi možda niste bili željeno dijete. Došli ste poput tereta, vaši

roditelji nikad nisu željeli da vi budete na prvom mjestu. Pilula nije djelovala i vi ste se rodili. Ili je možda ona mrzila svoga muža, a vi ste upravo sličili njemu — tu je bila neka duboka mržnja ili nešto drugo. Morate se vratiti natrag i postati opet dijete.

Zapamtite, nikad se ne gubi ni jedno razdoblje života. Vaše djetinjstvo je još u vama. Ne radi se o tome da se dijete pretvara u mladog čovjeka, ne. Dijete ostaje u vama, na njega se tovari mladi čovjek, a tada, sloj po sloj, na njega je natovaren stari čovjek. Dijete nikad ne postaje mladić, ono ostaje ondje, sloj mladića tovari se na njega. Mladić nikad ne ostari. Na njega se naslanja drugi sloj, sloj starosti. I tako, vi ste postali poput crvenog luka - imate mnogo slojeva — ako prodrete kroz sve njih, svi slojevi su još uvijek ovdje, nedirnuti.

Osnovna terapija pomaže ljudima da se vrate natrag i ponovno postanu djeca. Oni se tuku, plaču, jecaju, viču, ali ti krikovi ne pripadaju više sadašnjosti. Oni ne pripadaju ovom čovjeku ovdje, oni pripadaju djetetu koje je skriveno iza svega toga. Kad taj krik, taj temeljni krik propara zrakom, mnoge se stvari odmah mijenjaju.

To je jedan dio metode *prati — prasav*. Prije gotovo pet tisuća godina Patanjali je govorio o sistemu u kojem svaka posljedica mora imati neki uzrok. Samo uzrok je može razriješiti. Možete prerezati korijene, ali tada će drvo umrijeti, ono neće više rasti.

Prati—prasav je lijepa riječ. *Prasav* znači rođenje. Kad se dijete rodi, to je *prasav*. *Prati — prasav* znači da ste vi ponovno

rođeni u sjećanju, vraćate se natrag do trenutka rođenja, do traume kad ste rođeni i ponovno je proživljavate. Zapanite, vi se toga ne sjećate, ali vi to proživljavate i ponovno dovodite u sjećanje. Sjećanje je drukčije. Vi se možete sjetiti, možete mirno sjediti, ali ostajete čovjek koji jeste, no sjećate se da ste bili dijete i da vas je majka jednom jako istukla. Ta rana je tu, ali to je samo sjećanje. Vi se sjećate toga događaja kao da se dogodio nekom drugom. Oživjeti ga, to je *prati - prasav*. Oživjeti ga znači da ste ponovno postali dijete. Ne da se toga samo sjećate, već opet postajete to dijete i ponovno sve to proživljavate. Majka vas ne tuče u vašem sjećanju, ona vas tuče upravo sada: rana je tu, ljutnja, antagonizam, uvlačite se u sebe, vaše odbacivanje i vaša reakcija događaju se kao da se cijela scena ponovno zbiva.

A to nije samo kao prvobitna terapija, nego može poslužiti kao metoda za svakog tražitelja koji je u potrazi za ciljem života, za istinom. (1)

PROSJAK

Zašto sam ja takav prosjak kad se radi o pokornosti drugih ljudi prema meni? Sto mogu učiniti?

To je jedna od ljudskih slabosti, jedna od duboko ukorijenjenih slabosti — tražiti tuđu pozornost. Razlog zašto to čovjek čini jest taj što on ne poznaje sebe. Samo u očima drugih ljudi može vidjeti svoje lice, u njihovom mišljenju može pronaći

svoju osobnost. Ono što drugi kažu neobično mu je važno. Ako ga zapostavljaju i ignoriraju, on se osjeća izgubljenim. Ako prođe ulicom i nitko se na njega niti ne osvrne, počeo će gubiti ono što je sam stvorio - svoju osobnost. To je nešto što ste vi stvorili. Vi to niste otkrili, to nije ništa prirodno, već je umjetno i svojevoljno.

Niste samo vi prosjak koji traži pozornost. To se događa svakom. A situacija se ne može promijeniti tako dugo dok ne otkrijete tko ste zapravo vi — što ne ovisi ni o čijem mišljenju, pozornosti, kriticismu, indiferentnosti, to je nešto što nema nikakve veze ni s kim drugim. Jer samo je mali broj ljudi mogao otkriti svoju stvarnost, cijeli je svijet pun prosjaka. Duboko u sebi svi vi pokušavate pronaći pozornost drugoga. Ona je hrana za vašu osobnost. Čak ako vas ljudi osuđuju, kritiziraju ili su protiv vas, i to je moguće prihvatiti. Barem vas zamjećuju. Ako su prijateljski raspoloženi prema vama, ako vas poštuju, naravno - to bolje za vas. Ali vi ne možete preživjeti kao osobnost ako vas ne zamjećuju. To zamjećivanje može biti negativno ili pozitivno, nije važno. Ljudi moraju govoriti nešto o vama — bilo da govore s poštovanjem ili ne, ista je svrha ispunjena.

Želio bih da promislite o riječi *poštovanje*. Ona ne znači čast, kao što je definiraju svi rječnici bez izuzetka. *Poštovanje* znači jednostavno *pogledati ponovno*. Dok prolazite ulicom netko vas pogleda ponovno, uhvatili ste njegov pogled - znači da ste netko. Jer poštovanje vas navodi na ideju da ste nešto osobito, a vi ćete učiniti bilo kakvu glupost, samo da vas primijete.

U svim vremenskim razdobljima ljudi su pokušavali na tisuće načina steći nečiju pozornost. Ti načini nisu bili uvijek racionalni — na primjer, uzmite huligane na Zapadu. Što oni zapravo žele postići kad šišaju kosu na čudan i neobičan način, a tada je boje raznim halucinantnim bojama? Sto oni žele? Oni su prosjaci. Ne smijete se ljutiti na njih jer oni upravo to žele. Nemojte ih osuđivati jer oni upravo to žele. Njihovi ih roditelji ne smiju kritizirati jer to bi oni željeli. Oni ne mogu preživjeti ako ih ljudi ne zamjećuju.

U prošlosti ljudi su radili sve vrste stvari, ne biste ni vjerovali što sve nisu radili. Svlačili su se do gola...Kakvu potrebu je imao Mahavira ili Diogenes da budu goli? Više nije potrebno da čovjek bude gol u svim godišnjim dobima. On je tu sposobnost već davno izgubio. Sve su životinje gole, ali one imaju prirodni imunitet. Zimi njihova dlaka postaje gušća, ljeti otpada. Priroda ih štiti. Istu zaštitu uživao je nekad i čovjek, ali on je inteligentan i unaprijedio je prirodu. On je pronašao načine kako da pokrije svoje tijelo ravajući se prema godišnjem dobu. Naravno, njegovo je tijelo izgubilo prirodnu dlakavost. Biti gol sada.. .ne, vaše tijelo ne može u tako kratko vrijeme opet stvoriti mehanizam zaštite.

Znam da su Mahavira i Diogenes bili jedinstveni pojedinci, ali mislim da su bili malo nesigurni u svoju jedinstvenost. Oni su popunili tu svoju sumnjičavost, tu prazninu koja im je ostala neispunjena tako što su bili goli jer ne možete izbjeći da ne zapazite golog čovjeka u svijetu u kojem svatko nosi odjeću. Goli čovjek strši među drugima.

Ne možete ga izbjeći... gotovo je neodoljivo pogledati ga, pitati ga što je razlog njegove golotinje. No njihova golotinja postala je nešto duhovno. Ljude su počeli cijeniti samo zato jer su goli. Danas golotinja nije nikakva posebna kvaliteta, nije dokaz nikakve kreativnosti. Sve životinje, sve ptice, sve drveće je golo.

U Indiji još uvijek postoje *jaina* redovnici, nema ih više od dvadesetak. Bilo ih je na tisuće, ali danas je teško pronaći tako mnogo glupih ljudi. Jedan *jaina* redovnik umre i nitko ne dolazi na njegovo mjesto. Zato se njihov broj smanjuje. Samo dvadesetak ljudi u cijeloj Indiji još uvijek hodaju okolo goli - a vidio sam mnoge od njih. Oni ne pokazuju nikakav znak inteligencije, ne pokazuju nikakvu osobinu šutljivosti, ne pokazuju nikakvu radost. Njihova lica su tužna, dosadna, pospana. Oni pate, muče sami sebe samo zbog jednog razloga - da bi izazvali pozornost drugih ljudi.

Čovjek će učiniti sve, kolikogod je to glupo, samo ako ga zbog toga primijete. U Rusiji prije revolucije postojala je kršćanska sekta, čiji muški članovi bi obično javno rezali svoje genitalije jednoga osobitog dana svake godine. Imali su tisuće sljedbenika, Jedina njihova kvalifikacija da su spiritualni bila je ta da su rezali svoje genitalije i spaljivali ih. Tisuće ljudi je dolazilo gledati taj glupi prizor. Ni žene nisu bile izostavljene... naravno, njima je bilo teže jer one nemaju genitalije koje vise da ih mogu odrezati. Njihove genitalije su unutra. Zato su rezale svoje grudi. Nisu htjele biti ostavljene bez obreda rezanja. Bili su to vrlo uznemirujući i strašni prizori, ali ljudi su se duboko

klanjali tim ljudima, obožavali su ih. A sve što su oni radili, bila je ružna stvar protiv prirode i protiv njih samih.

Što je osobito u činjenici da čovjek posti? Mahatma Gandhi cijeli se život koristio tom jednom strategijom - to nije bilo ništa drugo nego zaokupljanje pozornosti cijele nacije. Cijela je nacija bila zaokupljena njegovim postom. Inače post nije nikakva duhovnost. Milijuni ljudi umiru posteći. Milijuni će umrijeti od gladi sljedećih deset, dvadeset godina. Nitko ih neće ni primijetiti ni poštovati. Zašto? Jer njihovo gladovanje je neizbježno. Oni ne gladuju svojevrijedno, već zato što nemaju hrane. Oni su jednostavno siromašni ljudi koji nemaju što jesti.

Ali Mahatma Gandhi je imao sve što mu je bilo potrebno, premda je živio kao siromašan čovjek. Jedna od njegovih bliskih sljedbenica, jedna vrlo inteligentna žena, Sarojini Naidu izjavila je na radiju da su morali potrošiti cijelo bogatstvo na njega kako bi on mogao živjeti siromašno. Nije to bilo jednostavno siromaštvo, već vodeno pokazivanje.

On nije htio piti mlijeko bivola jer je ono vrlo bogato vitaminom A i drugim vitaminima. Nije htio piti ni kravlje mlijeko jer je i ono bogato vitaminima koje si siromašni ljudi ne mogu priuštiti. Pio bi samo kozje mlijeko jer je to najjeftinija životinja i siromašni ljudi mogu si pribaviti takvo mlijeko. Ali iznenadit ćete se: njegovu su kozu prali dva puta dnevno s toaletnim sapunom *L#x*. Ishrana njegove kože sastojala se od najbolje hrane na koju bi svaki milijunaš bio ljubomoran. Tako je nezdrav taj svijet! Kozu bi hranili kravljim mlijekom.

Oraščići, jabuke i drugo hranjivo voće bila je njezina jedina hrana. Ona nije pasla travu. Njezina svakodnevna hrana onih davnih dana stajala je deset rupija dnevno. Tada je tih deset rupija bilo dovoljno da čovjek proživi cijeli mjesec.

Gandhi je putovao trećim razredom vlaka. Naravno, svuda je izazivao pozornost ljudi — veliki čovjek putuje trećim razredom! Ali nitko nije vidio da je taj odjeljak trećeg razreda, koji bi mogao prevesti šezdesetak ljudi, prevezio samo jednoga jedinog čovjeka. Bio je mnogo skuplji nego odjeljak s klima uređajem. Ali privlačio je pozornost.

On se oblačio kao indijski seljaci. Osamdeset posto populacije Indije su seljaci. Zato jer se oblačio kao seljak — to jest gornji dio tijela bio je gol, samo je donji dio bio ovijen komadom tkanine — siromašni ljudi ove zemlje poštovali su ga i počeli ga nazivati velikom dušom - *mahatma*. Ali ja sam mnogo proučavao njegov život. Nisam u njemu našao nikakvu veliku dušu. Nisam našao ni malu dušu — bila je to samo politika u ime religije. Znajući vrlo dobro da se Indiju može impresionirati samo religijom, on je svakog dana, ujutro i navečer pjevao pobožne pjesme, ali sve je to radio samo zato da privuče pozornost.

Pozornost čudesno hrani egoizam. Politčari se mogu pretvarati da su religiozni ako je religija privlačna. Budući da im je potrebna pozornost drugih ljudi, njihova cijela osobnost je lažna. Sve ovisi o tome koliko ih ljudi slijedi, koliko ih ljudi poštuje. To je politika masovnosti.

Katolički papa protivi se kontroli rađanja, protivi se

abortusu ne zato jer je suosjećajan pa misli da je to okrutno i nasilno, ne zato jer se zauzima za život - cijeli katolički stav je negativan u odnosu na život - on je protiv života. Zašto onda strogo zahtijevaju da ne bude kontrole rađanja ni abortusa? Jer je to jedini način da povećaju broj katolika, jer je to jedini način da osiromaše druge ljude tako da moraju doći pod okrilje katoličkog carstva.

Sada kad ima tako mnogo siročadi u Indiji, katolici imaju dobru priliku. 1 čovjek se čudi...žena poput majke Tereze nagrađena je Nobelovom nagradom, dobila je mnogo počasnih naslova od mnogih sveučilišta u Indiji, primila je mnoge nagrade od indijskih vlasti samo zato jer se brinula za siročad. Ali nitko ne misli da je ta briga jednostavno pretvaranje tih siročića u katolike. Naravno, majka Tereza je bila protiv kontrole rađanja - odakle bi onda dobivala svu tu siročad?

Kršćanstvo nije sklono bogatom svijetu. Znanstvenici stalno tvrde da smo stigli do takve točke tehnološkog napretka da sada nema potrebe da itko gladuje, da bude gladan ili da umre zbog nestašice hrane. To nikad prije nije bilo moguće. Ali sada znanstvenici kažu da svijet može vrlo lako prehraniti pet milijardi ljudi i više - ali ti su glasovi utišani. Na njih se ne obazire ni jedan političar jer i oni su zainteresirani za velik broj sljedbenika.

Vaši takozvani religiozni vođe, vaši takozvani politički vođe, svi oni trebaju nečiju pozornost, svima je potrebno da im imena i fotografije budu stalno u novinama jer ako novine zaborave nečije ime nekoliko mjeseci, i ljudi će ga zaboraviti.

Što danas znate o Richardu Nixonu? Gdje je taj jadni momak? Jednom je bio najveći, najmoćniji čovjek na svijetu, a sad ćete o njemu čuti samo kad umre, i to će biti zabilježeno na trećoj, četvrtoj stranici novina malim slovima. Što se događa tim moćnim ljudima? Kad se ljudi prestanu za njih zanimati, oni počnu nestajati.

Možda ova zemlja ima više bivših ministara, premijera, guvernera od bilo koje druge zemlje. Kad jednom postanu "bivši", s njima je gotovo. Tada nitko na njih više ne obraća pozornost, nitko od njih ne traži da svečano otvaraju mostove, željezničke pruge, bolnice i škole. Ni jedne novine se ne brinu gdje se oni nalaze, jesu li živi ili ne. A bilo je dana kad su svakodnevno bili u novinama, na radiju i televiziji.

To nije samo vaš problem — moliti za pozornost, to je sveopća stvarnost. A evo razloga - vi ovisite o vašoj osobnosti koja je lažna, koju je stvorilo društvo, koju društvo može i uništiti. Nemojte ovisiti o tome, to nije u vašoj moći. Ono što je u vašoj moći to je vaša individualnost. Otkrijte je! A ime znanosti koja će je otkriti je meditacija.

Kad upoznate sebe, ne brinite se za druge. Čak ako vas zaboravi i cijeli svijet, neka vam to ne bude važno, neka vas ni najmanje ne zabrinjava. Ili cijeli svijet može to znati - ni to nije razlog da se probudi vaš egoizam. Vi znate da je egoizam lažan, da ovisi o nečemu što je lažno - znači gradid kule od pijeska, bez temelja. Vaša osobnost je nešto poput potpisa na vodi. Niste ništa ni potpisali, a već svega nestaje.

Grupa mladih Židovki pije zajedno kavu i čavrlja o svojoj djeci. Jedna Židovka ima četverogodišnjeg sina koji već zna čitati. Druga ima petogodišnjaka koji se već pojavio na televiziji.

Tada progovara gospođa Goldberg:

"To nije ništa! Trebali biste vidjeti moga malog Hymija. On je navršio tek pet godina, ali jednog je dana otišao posve sam psihijatru!"

Sredovječna žena priznaje svećeniku na ispovijedi da postaje tašta.

"Zašto to mislite?, pita je svećenik.

"Jer svaki puta kad se pogledam u zrcalo, divim se svojoj ljepoti", odgovori žena.

"Ne brinite se, nije to nikakav grijeh, to je samo pogreška", uvjerava je svećenik.

U jednom društvu liječnika održavao se veliki skup u čast jednog specijalista za uho koji je odlazio u mirovinu nakon više od pedeset godina službe. Tom prigodom darovali su mu veliko zlatno uho.

On ustane da održi govor i kad se pljesak stiša, pogleda svoj dar i reče:

"Hvala Bogu da nisam bio ginekolog!"

Nemojte ovisiti o drugima. Budite neovisni i slušajte samo svoj unutarnji glas. Možete ga čuti onog trenutka kad počnete smirivati i stišavati svoj um. To nije teško. I kad kažem

da nije teško, kažem to s apsolutnom sigurnošću — to nije teško! Ako se to dogodilo meni, dogodit će se i vama — nema nikakve razlike. Sva ljudska bića potencijalno su sposobna upoznati sebe. A onog časa kad upoznate sebe, više vam nitko ne može oduzeti vašu individualnost. Čak da vas i ubiju, mogu ubiti samo vaše tijelo, ali ne i vas.

Individualist je jedina osoba koja se može osloboditi ovog stanja prosjačenja. Inače ćete ostati prosjak cijeli svoj život. No želite li se osloboditi toga prosjačenja u sebi, morate se osloboditi svoga egoizma i svoje osobnosti. Morat ćete naučiti da nije važno poštovanje, ni ugled ni čast. Sve su to izmišljene riječi, riječi bez ikakve važnosti, bez ikakva sadržaja. Stvarnost pripada vama, no ako je ne otkrijete, morat ćete ovisiti o drugima.

Vi ste vladari, ali morat ćete to otkriti. A to nije teško učiniti. Vaše kraljevstvo je u vama. Morate samo naučiti kako zatvoriti oči i pogledati u sebe. Malo discipline, naučite se kako stalno ostati usredotočen na vanjski svijet, ali okrenuti se u sebe barem jednom ili dva puta dnevno, kad god nađete vremena... polako ćete postajati svjesni svoga vječnog bića. Tada ideja o tuđoj pozornosti jednostavno nestane. A čudo je ovo: onog dana kad vam više nije potrebna ničija pozornost, ljudi će početi osjećati vašu karizmatičnost — zračenje vaše individualnosti. Počet će osjećati da ste vi nešto osobito, jedinstveno — premda neće moći precizno utvrditi u čemu je zapravo vaša jedinstvenost, čime to privlačite poput magneta.

Ljudi koji su otkrili sebe, pronašli su tisuće ljudi kojima su privlačni, ali oni više ne traže njihovu pozornost. (1)

PRIJATELJI

Moja prijateljica mi je rekla da sam malo dosadan, da nisam baš zanimljiv, da sam ovisnik i žrtva. Opazio sam u sebi tu destruktivnu energiju i osjetio da nekako uživam u njoj. Je li moguće iskoristiti tu energiju na kreativan način?

Vaša prijateljica je vrlo suosjećajna jer svaki čovjek na koncu postane vrlo dosadan, a ne samo malo dosadan. Shvaćate li činjenicu da je ono što nazivate ljubav, samo ponavljanje, da je to ista glupa gimnastika koja se stalno ponavlja? A u svojoj glupoj igri, muškarac je onaj koji gubi. On rasipa svoju energiju, preznojava se, puše, glasno diše dok djevojka ima sklopljene oči i razmišlja: "Radi se samo o dvjig, tri minute i ova noćna mora će završiti."

Ljudi su toliko neinventivni da zamišljaju kako je ponavljanje istih radnji ono što ih čini zanimljivima. Zato kažem da je vaša prijateljica vrlo suosjećajna - ona vam je rekla da ste samo malo dosadni. A ja vam kažem da ste vrlo, vrlo dosadni.

Kad su kršćanski misionari došli u ovu zemlju, ljudi su otkrili da znaju samo jedan ljubavni položaj - žena je ispod, a ona ružna zvijer, muškarac, iznad nježne žene. U Indiji taj se položaj zove misionarski položaj. Indija je drevna zemlja, rodno mjesto mnogih znanosti, osobito seksualnosti. Već pet tisuća godina postoji knjiga silno važna, knjiga koju je napisao Vatsyayama. Naslov knjige je *Kamasutra* - to su savjeti kako

voditi ljubavnu igru. A napisao ju je čovjek koji je duboko meditirao i u toj meditaciji stvorio osamdeset četiri položaja ljubavne igre. Naravno, ljubavne poze moraju se mijenjati, inače postajete dosadni.

Vatsyayana je prepoznao činjenicu da isti ljubavni položaj stvara dosadu, izaziva osjećaj potpune gluposti jer radite uvijek istu stvar. On je izumio osamdeset četiri položaja kako bi učinio život ljubavnih parova malo zanimljivijim. Nitko na cijelom svijetu nije napisao knjigu koja bi bila tako vrijedna kao što je *Kamasutra*. Ako pogledate kako vodite ljubavnu igru i sami ćete osjetiti da je dosadna. A osobito je dosadna ženi jer muškarac završi igru za dvije, tri minute, a žena je nije još ni započela. A svuda na svijetu sve su kulture utuvile ženi u glavu da ona ne smije uživati u toj igri, ne smije se pomicati niti se šaliti, to se smatralo prljavim, to su radile prostitutke, a ne dame. Dame su morale ležati gotovo kao mrtve, morale su dopustiti onom starom momku da radi što hoće — to nije ništa novo, nema se tu što novo vidjeti ni reći.

Nemojte to smatrati izrazom osobnog nepoštovanja. Vaša prijateljica vam govori nešto doista iskreno i pošteno. Jeste li joj omogućili radost orgazma? Ili ste je samo iskoristili da izbacite svoju seksualnu energiju? Ili ste je sveli na potrošnu robu? Ona je naučena to prihvatiti, ali to prihvaćanje ne može biti radosno.

Vi vodite ljubav na istom krevetu na kojem se svađate svaki dan. Zapravo, ta vaša borba je samo predgovor: bacanje jastuka, vikanje jednoga na drugoga, svađa o svemu i svaćemu.

I tada kad se umorite, potrebna je ista razmjena robe. Vaša ljubav je samo trgovina. Da ste pravi čovjek koji posjeduje estetsku osjetljivost, vaša ljubavna soba bila bi sveto mjesto jer u toj ljubavnoj sobi rada se novi život. Ona bi trebala biti puna prekrasnog cvijeća, mirisnih štapića, cvjetnih mirisa. Trebali biste ulaziti u nju s dubokim poštovanjem.

Ljubav ne bi smjela biti samo nešto što se obavi bez okolišanja, samo da se uhvati ženu. Ta *uhvati ipobjegni* stvar nije ljubav. Ljubav treba imati predgovor nježne glazbe, zajedničkog plesa, zajedničke meditacije. Ljubav ne smije biti stvar uma, ne smijete neprestano razmišljati kako ćete obaviti ljubavni čin, a onda poći spavati. Ljubav treba biti dublja uključenost cijeloga vašeg bića. Ne smije biti planirana u umu, već bi trebala nastati spontano. Lijepa glazba, mirisi, ples s rukom u ruci, postajete oboje mala djeca koja se igraju s cvijećem.. ako se spontana ljubav dogodi u toj svetoj atmosferi, ona će imati drukčiju kvalitetu.

Trebali biste shvatiti da je žena sposobna imati bezbroj orgazama jer ne gubi energiju. Muškarac može imati samo jedan orgazam, on gubi energiju pa poslije toga izgleda sav očajan. Čak i sljedećeg jutra vidjet ćete njegov mamurluk, a on postaje sve stariji i to mu postaje sve teže. Tu razliku trebate razumjeti. Žena je na cilju svoje prijemljivosti - ona to mora biti jer mora postati majkom, zato treba više energije. Ali njezin orgazam ima posve drukčiji put događanja. Seksualnost muškarca je lokalna, poput lokalne anestezije. Ženino tijelo je seksualno od glave do pete i ako njezino cijelo tijelo ne počne drhtati od

radosti, i svaka stanica njezina tijela ne počne sudjelovati u igri, ona ne može doživjeti eksploziju orgazma.

Dakle, ne radi se samo o vama, već se to odnosi na devedeset devet posto svih žena cijeloga svijeta. Sve se to mora promijeniti. Žena ne smije biti ispod muškarca. Prije svega, to je ružno - muškarac ima jače tijelo, žena je nježnija. Ona mora biti povrh muškarca, a ne obrnuto.

Drugo, muškarac neka šuti, neka ne bude aktivan, kako njegov orgazam ne bi završio za dvije minute. Ako šutite i dajete ženi priliku da bude na vašim prsima, to će joj biti dobra vježba i sigurno će je dovesti do eksplozije seksualne energije. Treba vremena da se cijelo njezino tijelo zagrije, a ako ste vi aktivni, ona nema vremena za sebe. Vi se spajate, ali to nije ljepota ni ljubav, već samo iskorištavanje.

Pokušajte izvesti se svojom prijateljicom to što vam govorim. Budite samo pasivan partner a njoj dopustite da bude aktivna. Neka bude neobuzdana. Tako se neće ponašati kao dama, nego kao prava žena. Damu je stvorio muškarac, ženu je stvorio život. Morate nekako popuniti prostor među njezinim orgazmima. A to se može učiniti samo na jedan način - da vi ostanete vrlo pasivni i šudjivi te da uživate u njezinom ludovanju. I ona će tako doživjeti mnogo orgazama. Vi tada završite igru svojim orgazmom, ali ne smijete vi igru početi.

Tada vas vaša partnerica neće nazvati dosadnim. Bit ćete doista zanimljiv, sočan, pravi čudesan momak koji se ponaša kao gospodin. Držite oči zatvorene kako je vaše oči ne bi sprečavale u njezinoj neobuzdanosti. Tako ona može raditi

svašta - pokretati rukama, pokretati tijelom, može stenjati, uzdisati, vikati. Dok ne kaže: *Hari oi tat sat*, vi ne smijete biti živi, ostajte šutljivi. Te vam riječi moraju biti pokazatelj, a one jednostavno znače da je ova seksualna eksplozija doista prava. Tada će ona biti luda za vama. Sada se vjerojatno ponašate glupo, kao većina muškaraca na svijetu.

Druga stvar na koju se žalite je ova - prijateljica vam prigovara da niste interesantni, sočni... Postanite dakle sočni!... To nije tako teško. Svuda možete nabaviti sok svih vrsta voća. Pijte više soka, uzimajte manje krute hrane. Prijateljica vam daje dobar savjet, a vi u vašoj gluposti mislite da vam ona prigovara.

Kad kaže da ste ovisnik i žrtva, vidim kroz to vaše pitanje da ona ima pravo. Žrtva zaista jeste, kao i svako ljudsko biće - žrtva glupe ideologije što je stvorilo čudan osjećaj l^rvinje i ne dopušta vam da budete veseli. Premda vodite ljubav, vi znate da činite grijeh i da pakao nije daleko.

Becky Goldberg govori gospodinu Goldbergu:

"Ti si zaista veliki ljubavnik!"

"Ali to mi nikad prije nisi rekla. Čekao sam da mi netko kaže da sam veliki ljubavnik, ali odbacio sam tu ideju jer se nije činila istinitom", odgovara gospodin Goldberg.

Becky Goldberg mu na to kaže:

"Ne, ti zaista jesi veliki ljubavnik, a ja sam ti to mnogo puta htjela reći, ali nisi bio ovdje."

Vodite ljubav s Becky - a Goldberga nema tamo. On broji svoj novac, radi svoje proračune, a njegov um se bavi s tisuću drugih stvari.

U svakom krevetu u kojem se nalaze dva ljubavnika, ima ih barem najmanje četvero. Inventivniji ljudi mogu ih imati cijelu hrpu u krevetu. Žena ima ljubavni odnos s Goldbergom i misli na Muhameda Alija. Goldberg smatra ljubavnu igru dužnošću, a misli na mnoge lijepe glumice. Ali njegov um nije tu, a niti um njegove žene. Njihovi umovi su u njihovim snovima.

Neki čovjek kaže svom prijatelju:

"Prošle sam noći usnuo prekrasan san. Moraš ga čuti. Jedva sam čekao jutro da ti ga ispričam."

"Kakav je to bio san?"

"U snu sam lovio ribu. Ulovio sam jednu tako veliku ribu, da je za mene bilo doista teško da je izvučem. A uhvatio sam tako mnogo riba. Ne znam kamo je nestala sva ta riba u jednom danu."

"Prestani s tim glupostima, ti niti ne znaš što sam ja sanjao! U snu sam se našao u krevetu sa Sofijom Loren koja je bila posve gola. Pomislio sam: 'Bože moj, jesam li ja već u raj?'"

S druge strane u krevetu bila je do mene jedna druga prekrasna žena. Nemoguće je ocijeniti koja je bila ljepša."

Prijatelj se vrlo naljuti.

"Ti idiote, pretvaraš se da si mi najbolji prijatelj. Zašto me nisi pozvao?"

"Pozvao sam te, ali mi je tvoja žena rekla da si otišao u ribolov."

Nitko nije ondje gdje vi mislite. Nitko nije kod kuće. Dok vodite ljubav, pretvorite to u meditativni proces. Cijela vaša prisutnost mora biti ovdje, vi je morate dati ženi koju volite. I žena mora biti ovdje i obasipati svojom ljepotom i dražešću svoga ljubavnika. Tada nećete biti žrtva, inače to jeste.

Vaše takozvane idiotske religije ne prihvaćaju ljubav kao prirodno i veselo iskustvo. One je osuđuju. Ljubav su ograničavali. Ako ne ostaviš svoju ženu, nikad nećeš postići istinu. A to ograničavanje se odvijalo tako dugo da je postalo gotovo istinito, premda se radi o apsolutnoj laži. Vi ste žrtva tradicije i sigurno ste ovisnik.

Vi kažete: "Primijetio sam ovu destruktivnu energiju i čini mi se da nekako uživam u njoj." Svatko od nas ima destruktivnu energiju jer energija, ako je ostavljena sama sebi, mora biti destruktivna - ako se ne koristi svjesno-i ne postane kreativna.

No najvažnije što ste rekli jest da vi uživate u njoj. Kako ćete je onda promijeniti? Sa svime u čemu uživate, morat ćete ostati na istoj razini. Vi je ne možete promijeniti jer sigurno nećete uživati u promjeni. Uživati u destruktivnoj energiji pravo je samoubojstvo, uživati destruktivnu energiju kao destruktivnu, znači služiti smrti. Ako ste te energije svjesni, morate proći kroz transformaciju. Koristite svoju

energiju na kreativan način. Možda ćete postati manje dosadni, interesantniji, manje ovisni, manje žrtva.

A najvažnije će biti da se nećete osjećati krivim ni depresivnim. Ni jedna kreativna osoba ne osjeća se depresivnom ni krivom. Njezino sudjelovanje u univerzumu uz pomoć njezinih kreativnih akcija čini je neobično ispunjenom i daje joj dostojanstvo. To je pravo koje svaki čovjek ima rođenjem, ali malobrojni to pravo i zahtijevaju.

A to nije teško, tako je lako koristiti energiju na kreativnim poljima. Slikajte, bavite se vrtom, uzgajajte cvijeće, pišite pjesme, proučavajte glazbu, plešite. Učite bilo što, što će promijeniti vašu destruktivnu energiju u kreativnu. Tada se nećete ljutiti na egzistenciju, bit ćete joj zahvalni. Nećete biti protiv života. Kako kreativan čovjek može biti protiv života, protiv ljubavi? To nije moguće, to se nikad nije dogodilo. Protiv svega toga su samo oni ljudi koji nisu kreativni.

Vaša djevojka je dotakla vrlo važno pitanje za vaš život. Najlakši način bi bio promijeniti prijateljicu, ali ja tvrdim da vam je vaša prijateljica pravi prijatelj, a sve što je rekla, apsolutno je iskreno i autentično. Budite joj zahvalni i počnite mijenjati stvari. Onog dana kad vas vaša prijateljica prihvati kao zanimljivog, bit će veliki dan u vašem životu. Zato ne budite kukavica, ne mijenjajte prijateljicu samo zato jer je ona zabrinula vaš um pa vi želite pronaći neku drugu.

Sretni ste što ste našli tako suosjećajnu djevojku. Vaš sljedeći izbor bit će vrlo težak - zbog nje ćete se osjećati krivim i manje vrijednim. Jer što ste vrijednoga učinili? Što ste

učinili da ne budete dosadni? Što ste učinili da objavite svoju neovisnost? Što ste učinili da ne budete žrtva? Vrijeme je da nešto učinite. Ostanite uvijek zahvalni svojoj prijateljici.

A ja bih htio ovo reći vašoj prijateljici: "Hajde, i dalje udarajte po tome momku, sve dok ne budete zadovoljni, dok ne vidite da više nije dosadan, već pun soka, vrlo zanimljiv, veseo, sklon proslavama. Možda ćete ga izgubiti negdje na životnom putu, ali pripremili ste ga za neku drugu ženu. Inače, onakav kakav je sada, on će mučiti još mnoge žene, a i sebe."

0)

SUPRUG

Ja sam oženjen čovjek s troje djece, muče me svi problemi bračnog života. Žena mi je stalno za petama. Zajedno smo samo zbog djece. Inače, svaki naš zajednički trenutak je prava noćna mora. Ima li nači na kako da pobjegnem iz te paklene vatre?

Ispričat ću vam jednu priču.

Neki čovjek bio je optužen i doveden pred sud u Arkanzasu pod optužbom da je došao do novca na prijeveru. Sudac ga je pogledao zamišljeno i upitao:

"Vi se zovete Jim Moore?"

"Da, gospodine."

"Optuženi ste za zločin koji zaslužuje dugogodišnji kazneno popravni dom."

"Da, gospodine."

"Priznajte li da ste krivi?"

Čovjek slegne ramenima i uporno ponovi:

"Da."

"Tražite li pomilovanje od mene?"

"Ne, gospodine."

Sudac se nasmiješi okrutno:

"Imali ste mnogo problema zadnje dvije godine."

"Da."

"Često ste željeli umrijeti."

"Da, vaša milosti."

"Htjeli ste ukrasti dovoljno novca kako biste otišli daleko od Arkanzasa?"

"U pravu ste, suce."

"Da je čovjek iskoračio i ubio vas kad ste ušli u trgovinu, bili biste mu zahvalni?"

"Da, sigurno. Ali suče, kako znate tako mnogo o meni?"

"Prije dosta vremena rastao sam se sa ženom. Ubrzo nakon toga, vi ste je oženili. Rezultat je očit. Oslobađam vas krivnje. Uzmite ovaj ček na pedeset dolara. Dovoljno ste patili."

Nije potrebno da se brinete zbog pakla. Dovoljno ste patili, već ste u paklu. Možete samo otići na nebo, ne postoji neko drugo mjesto. Oni koji žive u celibatu mogu otići u pakao, ali vi ne! Vi ste dovoljno patili. Oni koji žive u celibatu možda trebaju malo okusa patnje, ali ne vi.

Zapravo, nigdje nema pakla, kao ni neba. Pakao je ovdje, i nebo je ovdje. Pakao i nebo je vaš način života, vaš način

življenja. Možete živjeti na takav način da vam cijeli život bude blagoslov. Ali nemojte prebacivati svu odgovornost samo na svoju ženu. Prije svega, vi ste je odabrali. Zašto ste odabrali takvu ženu koja vam je stalno za petama?

Zar mislite da nećete opet odabrati drugu ženu istog tipa ako se rastanete? Pitajte psihologe, oni će vam reći da ćete odabrati istu vrstu žene. Vi je trebate, ona je vaš izbor. Vi ne možete živjeti bez problema. Mislite li da je vaša žena ta koja stvara probleme? Ne, to je zato jer vi volite živjeti u paklu - zato ste odabrali takvu ženu. I opet ćete odabrati isti tip. Privlačit će vas isti tip žene ako potpuno ne napustite svoj stari um.

Nema drugog načina da se promijenite ili transformirate, osim da promijenite svoj um. Vi mislite da će sve biti dobro ako se rastanete od te žene. Ali imate krivo, posve krivo. Vi ništa ne znate o psihologiji čovjeka. Opet ćete se uhvatiti u stupicu. Opet ćete tražiti ženu. Ona će vam vrlo nedostajati. Naći ćete isti tip osobe, privući će vas samo ta vrsta žene. Pazite na svoj um!

A osim toga, nije kriva samo vaša žena, i vi tu sigurno imate udjela. Vi ste izjavili da je ona kriva, ne znam što ona kaže na to. Ne bi bilo lijepo prema jednoj ženi kad bih ja u potpunosti prihvatio vašu izjavu o njoj. Vi možda imate pedeset posto pravo, ali što je s ostalih pedeset posto? Vi vjerojatno dolijevate ulje na vatru. Ako vam je život s njom bio tako ružan, zašto imate troje djece? Tko je odgovoran za to? Zašto ste doveli tri duše u tako ružan svijet vaše obitelji, u

noćnu moru u kojoj živite? Zašto? Zar ni malo ne volite svoju djecu?

Ljudi se i dalje množe, a uopće ne misle što rade. Ako je vaš život takav pakao, barem ste mogli svoju djecu spriječiti da ne upadnu u istu stupicu vaših problema. Trebali ste ih spasiti. Dakle, to troje djece odgajaju dvije osobe poput vas i vaše žene. Ona će od vas naučiti put i način života, ona će vas ovjekovječiti u svijetu. Kad odete, bit ćete još uvijek ovdje u svijetu i stvarati pakao. Vaša djeca će vas ovjekovječiti, održavat će kontinuitet vašega glupog načina života, vašega jasnog načina života.

Vaš sin naći će ženu sličnu vašoj ženi - a koga bi drugoga? Jer on poznaje samo tu vrstu žene. On će voljeti svoju majku i uvijek kad se zaljubi u neku ženu, to jednostavno znači da ga ona podsjeća na njegovu majku. I sada će se odigrati ista igra. Možda ste i vi odabrali svoju ženu prema svojoj majci? Vaš otac i majka igrali su istu igru koju vi igrate, a vaša će djeca očuvati od zaborava istu strukturu, iste stavove. Na taj način problemi i dalje ostaju.

Barem ste mogli spasiti život to troje djece, mogli ste spasiti budućnost čovječanstva jer val koji ste vi stvorili i dalje će se talasati. Čak i kad vi odete, val će ostati. Štogod radite, ostaje. Kakve god valove stvarate na oceanu života, oni ostaju. Vi nestajete, ali valovi ostaju. To je poput bacanja kamena u mirno jezero. Kamen padne duboko u jezero, nestane, ode na dno i ondje se smiri. Ali valovi koje je kamen stvorio, šire se prema obali. No ocean života ne zna za obale i zato se ti valovi

ponavljaju i ponavljaju, uvijek i zauvijek. Barem ste mogli biti malo oprezniji da ne stvarate djecu. Ali nikad nije kasno. Život se još uvijek može promijeniti. No nemojte se nadati da će se vaša žena promijeniti. To je krivi pristup.

Vi se promijenite. Promijenite se radikalno. Prestanite raditi stvari koje ste uvijek radili. Počnite raditi ono što nikad niste radili. Promijenite se potpuno, postanite novi čovjek i vaša žena će postati nova osoba. Morat će, da bi pristajala uz vas. Na početku će to smatrati teškim jer to će izgledati kao da živi s drugim mužem. Ali polako će uvidjeti — ako se njezin muž može promijeniti, zašto se i ona ne bi mogla? Nikad se nemojte nadati da se onaj drugi mora promijeniti. U svakom odnosu počnite promjene od sebe.

Život još uvijek može postati raj, nikad nije previše kasno. Ali velika hrabrost je potrebna da se promijenite. Neka vaše ponašanje ne bude više samo automatsko, samo pogledajte što ste radili do sada. Vi radite istu stvar, a vaša žena reagira na isti način. To je postao ustaljeni obrazac.

Pogledajte bilo kojeg muža i ženu — njihovo ponašanje se gotovo može predvidjeti. Ujutro muž će raširiti svoje novine i početak će ih čitati, a žena će reći istu stvar koju je ponavljala godinama. Muž će reagirati na isti način. To je postalo gotovo programirano, kao neka šablona.

Učinite samo male promjene i iznenadit ćete se. Sutra rano ujutro nemojte sjesti u svoj naslonjač da čitate novine. Počnite pospremati kuću i pogledajte što će se dogoditi. Vaša će žena širom otvoriti oči, neće moći vjerovati što vam se to

dogodilo. Nasmiješite se kad je ujutro ugledate, zagrlite je, vidjet ćete kako će se zaprepastiti. Nikad je niste zagrlili. Godine su prošle a vi nikad niste pogledali u oči tu jadnu ženu.

Večeras sjednite pred nju, pogledajte je u oči. Ona će na početku pomisliti da ste poludjeli, da ste se drogitali ili nešto slično. Ali nemojte se brinuti. Samo je držite za ruku i pokazujte joj da ste u zanosu. Ako to ne možete biti, barem se pretvarajte! Budite puni oduševljenja, katkad se događa da se počne dešavati ono što se pretvarate. Samo se počnite smješkat i bez ikakva razloga i gledajte! Vaša jadna žena možda doživi srčani udar!

Kad ste je zadnji puta držali za ruku — sjećate li se kad je to bilo? Jeste li je ikad povelili u jutarnju šetnju? Ili za punog Mjeseca, jeste li je povelili u šetnju pod zvijezdama? I ona je ljudsko biće, i njoj je potrebna ljubav, Ali osobito ljudi u Indiji koriste žene kao da su im samo sluškinje. Sav njihov posao sastoji se u tome da se brinu za djecu, kuhinju i kuću, kao da je to sav njihov život. Pošaljete li svoju ženu kao ljudsko biće? Ako je ne poštujete, prirodno je da se ona ljuti. Ako je razočarana — jer njezin život prolazi, a ona nije upoznala nikakvu radost, ona ne pozna sreću, ne pozna ništa što bi dalo neku vrijednost i važnost njezinom životu...

Jeste li ikad sjedili uz nju mirno, držeći je za ruku, bez riječi, samo osjećajući je i dopuštajući da ona osjeti vas? Žene i muševci imaju samo jednu vrstu komunikacije — svađu. Nemojte misliti da je samo vaša žena odgovorna za vašu situaciju. Možda i jest, ali nije stvar u tome jer nije ona postavila ovo

pitanje. Vi ste ga postavili. Počnite mijenjati svoj život. Dajte jadnoj ženi da se osjeti barem malo važnom. Dajte joj osjećaj da je potrebna. Zna li da je u životu najpotrebnije osjećati se potrebnim? I ako netko ne osjeća da je potreban, život će mu ostati bez smisla, pust poput pustinje.

Smijte se s njom, slušajte glazbu zajedno, idite nekuda na odmor. Milujte njezino tijelo jer tijelo se počne uvlačiti u sebe kad ga nitko ne miluje. Tijelo postaje ružno kad ga nitko ne gleda s poštovanjem. A vi sada mislite zašto vaša žena nije lijepa. Vi niste shvatili klimu u kojoj ljepota cvjeta. Ako volite neku osobu, ona odmah postaje prekrasna! Ljubav je takva alkemija. Gledajte osobu očima punima ljubavi pa ćete iznenada vidjeti da se njezina aura mijenja, da joj lice počne zračiti, više krvi dolazi u obraze, oči postaju sjajnije, blistavije, inteligentnije - događa se čudo.

Ljubav je čudo, ljubav je čarolija. Još nije prekasno! (1)

Sto čovjek mora učiniti da njegova žena bude stalno sretna?

Ja ne znam mnogo o ženama. Ja nisam oženjen. Postavili ste pitanje pogrešnom čovjeku. Ali promatrao sam mnoge žene i muževe. Dakle, ovo nije moje iskustvo, to je samo moje mišljenje.

Dvije su stvari potrebne da žena ostane sretna. Prije svega - dopustite joj da misli kako radi po svome. Drugo: dopustite joj da radi po svome. (2)

Ernie se vratila kući s posve novim kaputom od nerca. "Gdje si ga nabavila?", pita muž Bernie. "Dobila sam ga na lutriji", odgovori ona. Sljedeće večeri Ernie se vrati s prekrasnom dijamantnom narukvicom.

"Odakle ti narukvica?", pita Ernie

"Dobila sam je na lutriji", odgovara Ernie. "Večeras idem opet na jedan sastanak lutrije i zato se žurim. Hoćeš li mi, molim te, pripremiti kupelj?"

Bernie je učinio kako je bilo naređeno, ali kad se Ernie došla okupati, našla je samo dva prsta vode u kadi.

"Bernie, zašto mi nisi napunio kadu?" upitala je.

"Znaš draga, nisam želio da se smoči tvoja karta za lutriju."

OTAC

Institucija oca je nešto što je izmislio muškarac. To nije uopće prirodna stvar, već izmišljena. Jednog će dana možda nestati...jer bilo je vremena kad nije postojala. Tisućama godina čovječanstvo je živjelo bez institucije očinstva.

Možda ćete se iznenaditi kad saznate da je riječ *ujak* starija od riječi *otacyti* prije patrijarhata postojao je matrijarhat. Postojala je majka, ali otac je bio nepoznat jer majka se susretala s mnogo ljudi. Netko je morao biti otac, ali nije bilo načina da se to utvrdi. Zato su svi muškarci bili ujaci - svi potencijalni očevi bili su ujaci. Institucija očinstva počela je postojati s izumom privatnog vlasništva - to dvoje je povezano. Otac predstavlja privatno vlasništvo jer kad je ono počelo postojati,

svatko je volio da ga naslijedi vlastito dijete. "Ja više neću bid ovdje, ali dio mene treba naslijediti moj imetak." Najprije je, dakle, nastalo privatno vlasništvo, a onda se pojavio otac.

A da netko bude apsolutno siguran da je dijete njegovo, u svim društvima na svijetu prevladala je ideja da žena prije braka mora bid apsolutno djevica, inače je teško odlučiti kome pripada dijete. Žena možda već nosi dijete kad stupa u brak, možda je već trudna i tada će dijete bid od nekoga drugoga, a naslijedit će imetak. Da muškarac bude siguran da je to "moje dijete koje će naslijediti moj imetak", ženi je nametnuto djevičanstvo.

To je cijela priča o privatnom vlasništvu koje je stvorio otac, koje je stvorila obitelj, stvarajući tako i vlasništvo muškarca nad ženom. Ako je postojalo vrijeme kad nije bilo oca ni privatnog vlasništva, mora doći dan kad opet neće biti privatnog vlasništva - tada će i otac nestati. (1) 4

Hinduisti kažu da žena nije potpuna ako ne postane majka. Isto se ne može reći za muškarca. Nitko neće reći da muškarac nije potpun ako ne postane otac. Biti otac je slučajnost. On može biti otac, ali i ne mora. To nije ništa važno, a čovjek je i dalje muškarac, a da nije otac. Pri tom neće ništa izgubiti. Ali žena će izgubiti nešto jer cijela njezina kreativnost, sve njezino djelovanje javlja se samo kad ona postane majka. Kad njezine grudi postanu centar njezina bića, ona postaje potpuna. A ona ne može doći do grudi, ako se ne pojavi dijete koje će pozvati te grudi. Dakle, muškarci se žene sa ženama da dobiju suprugu, a žene se udaju za muškarce da bi postale

majkama - a ne da dobiju supruga. Njihov temeljni, jedini interes jest imati dijete koje će stvoriti njezinu ženstvenost. I zato se muževi uvijek boje, jer onog časa kad se rodi dijete, oni se sele na periferiju ženinog interesa - dijete postaje njezin centar.

Zato su očevi uvijek ljubomorni jer između njih i žene dolazi dijete i sada se žena više zanima za dijete, nego za oca djeteta. On postaje periferija potrebna za preživljavanje, ali nije i neophodan. (2)

Moji prijatelji kršćani rekli su mi da se kršćanstvo temelji na obitelji koja je kamen temeljac kršćanstva. A obitelj je također kamen temeljac svih neuroza, svih psihoza, svih vrsta mentalnih bolesti, svih vrsta socijalnih problema. Ona je također temelj rasama, nacijama i ratovima.

Obitelj treba razumjeti. Ona nema budućnosti, ona je prestala biti korisna i potrebna. Ali nas je sputavala idejom - ne samo kršćane, nego i sve druge, da je obitelj veliki doprinos svijetu. Stvarnost je posve drukčija. Moram ići točku po točku, sa svim pojedinostima, jer problem obitelji je jedan od najozbiljnijih problema.

Prije svega, obitelj je zatvor, ona želi zadržati kontrolu nad djecom, nad ženom. Radi se o jednoj vrlo zbijenoj grupi ljudi koja je posvetila taj zatvor. Ali rezultati su vrlo ružni.

Svaka vrsta zatočeništva sprečava duhovni rast. Što mislite, zašto se Buddha odrekao svijeta? Zašto se Mahavira odrekao svijeta? Zapravo, oni se nisu odrekli svijeta, već su se jednostavno odrekli obitelji - nitko to prije nije rekao jer

kako se možete odreći svijeta? Gdjegod ste vi, tu je i svijet. Možete se odreći samo obitelji. Ali sveti tekstovi svih religija, uključujući i kršćanstvo, neprestano lažu ljudima: oni govore o tome kako se treba odreći svijeta. To čovjeka posve odvraća od činjenice da su se svi ljudi odricali obitelji jer obitelj je bila takva da oni nisu mogli rasti u njoj.

Obitelj planira svako dijete prema svojim predrasudama. Ako ste rođeni u kršćanskoj obitelji, vas će neprestano programirati kršćani i vi nikad nećete sumnjati da je to ograničenje možda pogrešno, možda vas takvo postavljanje uvjeta sprečava da se uzdignete.

Kršćanstvo i sve druge religije i dalje zbuñuju um ljudi. Oni nikad ne prave razliku između vjerovati i znati. Slijep čovjek može vjerovati u svjetlo, ali to mu neće pomoći. Trebaju oči da bi se vidjelo to svjetlo, a kad ga vidite, nema potrebe vjerovati da ono postoji. Kad nešto znate, ima li potrebe vjerovati u to?

Vjerujete li vi u svjetlo? Vjerujete li u Mjesec? Vi jednostavno znate za njih pa nema potrebe da vjerujete kako oni postoje. Vjerovanje se javlja samo za fikciju, za laž, a ne za istinu. Svaki sistem vjerovanja je zapreka duhovnosti.

Prema kršćanstvu, smrt je tabu. O njoj se ne smije pričati. Smrt je tabu, ali i život je tabu. Vi ga ne smijete živjeti. Kršćani vam ne ostavljaju nikakve alternative - vi ne možete ni živjeti ni umrijeti. Oni vas drže da visite negdje u sredini, napola mrtvi, napola živi.

To stvara šizofreniju. Ne dopuštaju vam da budete

potpuni ni u čemu, ni u životu, ni u smrti ili ljubavi - u svemu možete biti samo djelomični. Čovjek koji je djelomično u nešto uključen, samo je djelomično živ. Sto ste dublje uključeni u postojanje, to dublje živite. Kad ste posve uključeni u život, u smrt, u ljubav ili meditaciju, ili u bilo koju stvar koju želite raditi — u slikarstvo, glazbu, poeziju, ples...Ako niste posve uključeni u to, nikad nećete saznati ni za kakvi maksimum, za optimum uživanja, za optimalnu sreću.

Ljudi žive samo na minimumu, oni samo preživljavaju, ili da budem apsolutno istinit, samo vegetiraju - samo čekaju i čekaju, a ništa se ne događa u njihovom životu. Cvijeće ne cvjeta, nema nikakvog veselja u njihovu životu. I njihova smrt je ružna, kao što im je i život bio ružan jer smrt je krajnja kulminacija života.

Ako ste živjeli potpuno, smrt nije kraj. Ona je tek jedna epizoda u vječnom životu. Umrli ste već mnogo puta, ali jer nikad niste živjeli potpuno, postali ste nesvjesni u trenutku smrti, strah vas je gurnuo u komu. Zato se ne sjećate svojih prošlih života - jer koma stoji poput zapreke prošlim životima i sjećanju na njih. I zato jer ne znate svoje prošle živote, ne možete shvatiti da ima života poslije smrti, da je život vječan. Rođenje i smrt samo su epizode, tisuću puta ste se rađali i umirali. Ali ako vam se ne dopušta da živite potpuno, ako se svuda umiješa religija...

Prvog dana u školi, malog su dječaka, naravno kršćanina, pitali kako se zove.

"Nemoj!", odgovori on.

Učitelj se začudi: "Čudno, nikad nisam čuo za takvo ime."

"Sve što god učinim, čujem samo: 'Nemoj!' Zato mislim da mi je to ime", odgovori dječak.

Ali cijelo kršćanstvo čini to svakome. To je religija koja negira život, ona vam ne dopušta da veselo živite. A obitelj je krov jer očito je da programiranje počinje od obitelji. Kršćanstvo kaže da je temelj života obitelj.

A ja znam samo jedno - ako obitelj ne iščezne iz svijeta, sve te religije, nacije, ti ratovi neće prestati jer svi se oni temelje na obitelji. Obitelj vas uči da ste hinduist, a hinduizam je najbolja od svih religija. Ostale religije su osrednje.

Kršćanstvo nastavlja programiranje djece: "Možete biti spašeni samo po Isusu Kristu. Nitko drugi ne može vas spasiti. Sve druge religije samo su moraliziranje, i to vrlo površno, one vam neće pomoći." A kad se dijete neprestano hrani s majčinim mlijekom, sa svim vrstama praznovjerja - Bog, Duh sveti i jedini sin Božji - Isus Krist, nebo i pakao...

Djeca su vrlo ranjiva jer su rođena kao tabula rasa - ništa na njima nije zapisano, njihovi su umovi čisti: na dijete možete upisati sve što želite. A svaka obitelj čini zločin, ona uništava individualnost i stvara roba. Poslušnost je vrlina, neposlušnost je iskonski grijeh. Kad se dijete počne programirati od rođenja, kad je ono vrlo ranjivo i vrlo osjedljivo, možete na njemu svašta zapisati. To će ući u njegovu podsvijest. Možete mu reći: "Naša nacija je najveća na svijetu." Svaka nacija kaže to isto.

"Naša religija je najveća religija, naše svete tekstove napisao je sam Bog." To kažu hinduisti, to lažu kršćani i Židovi. Svi oni čine isti zločin.

Kršćanstvo to naravno čini djelotvornije, lukavije jer oni su najveća religija na svijetu. Ono koristi ultra moderne tehnike programiranja. Ono šalje svoje misionare da uče psihoanalizu, da uče kako programirati ljude i kako ih de-programirati. Ako se hinduist mora pretvoriti u kršćanina, najprije se mora de-programirati od hinduizma. Ponovno se javlja tabula rasa. Ono što je napisano, briše se. Sada možete napisati: "Kršćanstvo je najuzvišenija religija na svijetu, nije bilo čovjeka kakav je bio Isus Krist, nikad takvog neće ni biti, on je jedini rođeni sin Božji."

Svi ratovi ovise o obitelji. U mnogim je narodima u prošlosti postojala tradicija da obitelj mora dati barem jednog sina kako bi branio naciju, štitio dostojanstvo i ponos nacije. U Tibetu svaka obitelj mora dati najstarijeg sina samostanima. To se tako radilo tisućljećima. Kao da su djeca samo sredstva koja vi morate doprinijeti, kao da su djeca novac koji morate dati kao milodar.

To je podijelilo svijet na različita polja zbog religije, politike, zbog nacionalizma i rasa. Svi oni ovise o obitelji. Obitelj je glavni uzrok tisuća rana čovječanstva.

Obitelj vam daje ambiciju, daje vam želju, stvara u vama težnju za uspjehom, a sve te stvari u čovjeku stvaraju napetosti i probleme. Kako biti slavan čovjek? Obitelj želi da vi postanete slavan čovjek. Obitelj želi da budete poznati na

cijelom svijetu, da budete najbogatiji, da budete predsjednik države. Sve te ambicije u vama potiče obitelj, ne znajući da ih uporno stvara um koji će neprestano biti u nevoljama, koji će trpjeti. Samo jedan čovjek može postati predsjednik zemlje. Sto s ostalih devet stotina milijuna ljudi u ovoj zemlji? Svi će oni doživjeti neuspjeh. To nije lijepa situacija - da se ljudi moraju osjećati neuspješnima i manje vrijednima od drugih.

Obitelj je temelj svih patologija.

Želio bih svijet u kojem komuna nadomještava obitelj. Psihološki govoreći, zdravije je imati komunu u kojoj djecu ne posjeduju roditelji, gdje ona pripadaju komuni, gdje djeci ne daju pečat samo majka i otac, gdje ima mnogo ujaka i teta. Jednom djeca spavaju kod jedne obitelji, katkad kod druge. Želio bih da komuna nadomjesti obitelj, a u komuni nema potrebe za brakovima.

PRIJATELJ

^

Moja životna ljubavna priča sada potvrđuje rečenicu Humphreyja Bogarta: "Ah te žene, pakao je živjeti s njima, pakao je živjeti i bez njih." Što da se radi?

Čovjek treba proći kroz taj pakao. Treba doživjeti i pakao života bez žene. A to nije samo istina o ženama, već je to istina i o muškarcima. Zato nemojte biti muška šovinistička svinja! Mogu se primijeniti oba puta, to je mač s dvije oštrice. I ženama je dosta života s muškarcima, i one su razočarane kad

moraju živjeti same. To je jedna od osnovnih ljudskih dilema, treba to razumjeti. Ne možete živjeti bez žene jer ne znate ni kako živjeti sa sobom. Niste dovoljno skloni meditaciji.

Meditacija je umijeće življenja sa sobom. To nije ništa drugo nego to, jednostavno to: umijeće da budete veseli da ste sami. Onaj tko meditira može veselo živjeti sam mjesecima, godinama. On ne čezne za nekim drugim jer njegov vlastiti unutarnji zanos je tako snažan, tako neodoljiv, tko bi se uopće brinuo za drugoga? Ako taj drugi uđe u njegov život, on nije nikomu potreban, on je čisti luksuz. Ja sam za luksuz jer to znači da možete u drugomu uživati ako je ovdje, a možete u njemu uživati i onda kad nije ovdje. Potreba je čudan fenomen. Na primjer, kruh i maslac su potreba, ali cvijeće u vrtu je luksuz. Bez cvijeća možete živjeti, nećete bez njega umrijeti, ali ne možete živjeti bez kruha i maslaca.

Za čovjeka koji ne može živjeti sa sobom, drugi čovjek je potreba, apsolutna potreba jer kadgod je sam, on se dosađuje sam sa sobom. Tako mu je dosadno da se treba baviti s nekim drugim. Zato jer je to potreba, stvara se ovisnost, morate ovisiti o drugomu. A jer to postaje ovisnost, vi mrzite, bunite se, pružate otpor jer to postaje ropstvo. Ovisnost je jedna vrsta ropstva, a nitko ne želi biti rob.

Susrest ćete vjerojatno neku ženu, ne možete živjeti sami. Ni ona ne može živjeti sama, zato se sastaje s vama. Inače nema potrebe za tim susretom. Oboje se dosađuju, oba misle da će im onaj drugi pomoći da se riješe dosade. Da, u početku je to tako, ali samo na početku. Kad se smjeste

zajedno, uskoro uvide da se nisu riješili dosade — ona ne samo što se udvostručila, nego se umnožila. Dakle, najprije im je bilo dosadno samima, sad im je dosadno u dvoje — jer što se više približite drugomu, to više upoznajete drugoga, to više taj drugi postaje dio vas. Kad vidite par koji šeće zajedno i dosađuje se, možete biti sigurni da je to bračni par. Ako izgledaju da im nije dosadno, budite sigurni da nisu vjenčani. Muškarac treba šetati s tuđom ženom, to bi bila velika radost.

Kad ste zaljubljeni i dok još niste uvjerali ženu niti je ona uvjerala vas, da morate biti zajedno zauvijek — vi se oboje pretvarate da doživljavate veliku radost. A nešto od toga je i istinito, zbog nade da "tko zna, možda ću se riješiti svoje dosade, svojih problema, svojih nevolja i samoće. Ova žena mi možda može pomoći." A i žena se tomu nada. Ali kad ste jednom zajedno, nade uskoro nestaje, ponovno se očaj uvlači u vas. Sada vam je dosadno, a problemi su se umnožili. Kako se osloboditi te žene?

Zato jer ne meditirate, potrebni su vam drugi da biste se nečim bavili. A jer niste skloni meditaciji, ne možete ni voljeti, jer ljubav je obilje radosti. Vi se dosađujete sami, što imate podijeliti s drugima? Zato i kad ste s nekim drugim, to postaje pakao.

U tom smislu Jean - Paul Sartre ima pravo kad kaže: "Onaj drugi je pakao." Drugi to zapravo nije, to se samo tako čini. Pakao postoji u vama, a vašoj nesposobnosti da meditirate, u vašoj nesposobnosti da budete sami i u zanosu. A oboje su jedan drugom za petama, stalno pokušavajući da prigrabe

malo sreće onoga drugoga. Oboje to rade i oboje su prosjaci.

Čuo sam ovu priču:

Jedan psiholog susreće drugoga na ulici. Prvi kaže drugomu: "Izgledaš dobro. A kako sam ja?"

Nitko ništa ne zna o sebi, nitko nije upoznat sa sobom. Mi samo vidimo lica drugih. Žena izgleda prekrasno, oboje se smiju, sve se smije. Ali mi ne znamo njegovu muku. Možda su svi ti osmjesi samo fasada da se prevare drugi, da čovjek prevari sam sebe. Možda iza tih osmijeha teku bolne suze. Možda se on boji - ako se ne smješka, možda će početi jecati i plakati. Kad vidite drugoga, vi vidite samo vanjštinu, vi se zaljubite u vanjštinu. Ali kad se približite, uskoro vam postaje jasno da je unutarnja dubina druge osobe jednako tako mračna kao i vaša. On je prosjak kao i vi. Sada postoje dva prosjaka.. jedan moli milostinju od drugoga. I to postaje pakao.

Da, imate pravo: "Ah te žene.. .pakao je živjeti s njima, pakao je živjeti i bez njih."

Uopće nisu u pitanju žene, niti muškarci. U pitanju je meditacija i ljubav. Meditacija je izvor iz kojega izvire radost u vama i počne vas obuzimati. Ako imate dovoljno radosti da je podijelite s drugim, samo će tada vaša ljubav biti zadovoljstvo. No ako nemate dovoljno radosti da je podijelite, vaša će ljubav umarati, iscrpljivati, bit će dosadna. I zato, kadgod ste sa ženom vama je dosadno, vi je se želite osloboditi, a kadgod

ste sami, dosadno vam je i želite se osloboditi svoje samoće pa tražite ženu. To je začarani krug. Možete se cijelog života kretati poput njihalice, od jednog ekstrema do drugog.

Pogledajte stvarni problem. Pravi problem nema nikakve veze ni s muškarcem ni sa ženom, već ima veze s meditacijom, s cvjetanjem meditacije u ljubavi, radosti i sreći.

Najprije meditirajte, budite sretni, tada će se samo od sebe dogoditi obilje ljubavi. Tada je lijepo biti s drugim, ali biti sam je također prekrasno. Sve je jednostavno. Ne ovisite o drugomu, niti drugi ovisi o vama. To je uvijek prijateljstvo, prijateljstvo. Nikad ne postane odnos, uvijek je samo srodstvo. Vi se povezujete s drugim, ali ne stvarate brak. Vjenčanje se događa iz straha, srodstvo iz ljubavi.

Vi se povezujete s nekim. Sve dok se stvari odvijaju lijepo, vi sudjelujete. Ako vidite da je došao čas da se rastanete, jer se vaši putevi razdvajaju na tom raskrižju, vi se opraštate s velikom zahvalnošću za sve što vam je onaj drugi dao, za sve radosti i zadovoljstva, za sve prekrasne trenutke koje ste dijelili s drugim. Bez jadikovke, bez bola, jednostavno se rastajete.

Nitko ne može garantirati da će dvije osobe biti uvijek sretni. Kad upoznate neku ženu, ona je jedna osoba, vi ste druga. Nakon deset godina, vi ćete biti neka druga osoba, a i ona će se promijeniti. To je poput rijeke: neprestano protjecanje. Više nema onih ljudi koji su se zaljubili, nema ni jednoga od njih. Sad se možete uhvatiti za neko obećanje koje vam je netko dao - ali niste ga dali vi.

Pravi čovjek koji razumije stvari nikad ništa ne obećava

za sutra. On može samo reći: "Vrijedi za ovaj trenutak!" Čovjek koji je doista iskren, ne može ništa obećati. Kako to može učiniti? Tko zna što će biti sutra? Sutra može doći, a možda i ne. Sutra može doći, ali "ja neću biti isti, niti ćeš ti biti ista." - "Sutra ćeš možda naći nekoga s kim se bolje slažeš, ja ću možda naći nekoga s kim se bolje usklađujem." Svijet je golem. Zašto ga iscrpiti danas? Držite vrata otvorena, neka vam alternative budu spremne.

Ja sam protiv braka, on stvara probleme. Brak je postao vrlo ružan. Najlažnija institucija na svijetu je brak jer prisiljava ljude da budu lažni. Oni se promijene, ali i dalje se pretvaraju da su isti.

Jedan stari čovjek, osamdeset godišnjak, slavio je pedesetu godišnjicu braka sa svojom ženom koja je imala sedamdeset pet godina. Odlučili su poći u isti hotel, Hill Station, u kojem su bili na medenom mjesecu. Kakve li nostalgije! No sada on ima osamdeset godina, a ona sedamdeset pet. Uzeli su istu sobu i pokušali proživjeti iste one prekrasne dane prije pedeset godina.

Kad su pošli spavati, žena reče:

"Jesi li zaboravio? Zar me nećeš poljubiti onako kako si me poljubio u noći našega medenog mjeseca?"

"U redu", reče starac i ustane.

"Kamo ćeš?" upita žena.

"Idem po zube u kupaonicu."

Sve se promijenilo. Poljubac bez zubi ili s lažnim zubima neće biti isti poljubac. Ali muž kaže: "U redu!" Putovanje je vjerojatno bilo zamorno i za jednoga osamdeset godišnjaka... Ali ljudi se ponašaju kao da su isti.

Vrlo mali broj ljudi doista odraste. Čak ako i ostare, ne odrastu. Ostarjeti ne znači odrasti. Prava zrelost postiže se meditacijom.

Naučite se biti šutljivi, mirni i tihi. Naučite se ne obazirati se na um. To mora biti početak. Ništa se ne može učiniti prije toga, a sve postaje lakše poslije toga. Kad ste potpuno sretni i veseli, tada - čak da dođe do trećega svjetskog rata i cijeli svijet nestane, a vi ostanete sami — to neće djelovati na vas. Vi ćete i dalje sjediti pod drvetom i biti zabavljeni meditacijom.

Kad se to dogodi, toga dana možete biti radosni. Sada ćete moći pružiti ljubav. Prije toga sve će biti problemi, lažne nade, razočaranje, želje i neuspjesi, snovi...i prašina u vašoj ruci i ustima. Čuvajte se, ne gubite vrijeme. Bit će bolje ako se što ranije uskladite sa stanjem u kojem se ne obazirete na um. Tada u vama mogu procvjetati mnoge stvari: ljubav, kreativnost, spontanost, radost, molitva, zahvalnost, Bog. (1)

PLAYBOY

U velikom sam škripcu, volim tri žene. To je pakao koji traje već tri mjeseca. Što da radim?

Mora da ste neki muškarac! Jedna žena je dovoljna. Potrebna vam je zaštita zakona. Ali ako ste to strpljivo trpjeli

tri mjeseca, pokušajte još malo. Vrijeme sve sredi. A žene uvijek bolje primjećuju od muškaraca. Ako vi ništa ne možete učiniti, one će sigurno nešto učiniti.

John i Mary počeli su voditi ljubav na željezničkoj usjeklini. Kako je njihova ljubav napredovala, skotrljali su se dolje na željezničke tračnice, na put kojim je jurio ekspresni vlak.

Ugledavši dva tijela ispred sebe, vozač je zaustavio vlak upravo na vrijeme. Dakle, zaustaviti vlak je ozbiljan prekršaj. Na sudu je sudac tražio objašnjenje.

"Slušaj John, ja sam svjetski čovjek i mogu razumjeti da ste se ti i tvoja djevojka malo zabavljali. Ali zašto se niste maknuli vlaku?" pitao je.

"Da, to je bilo ovako, vaše milosrđe, ja sam išao, vlak je išao i Mary je išla. Pa sam pomislio da će se zaustaviti onaj tko može", odgovorio je John.

Je li to sreća? Nakon što sam dugo bio sam, zaljubio sam se istovremeno u tri žene, što je bilo lako na početku. Ali čim sam se počeo dublje upuštati u odnos s jednom, pobjegao sam k drugoj, ili je ona željela biti s nekim drugim. Naravno, isto se događalo uvijek ponovno, čim sam se uskladio s jednom od druge dvije žene. I tako su radost i patnja bili vrlo blizu jedna drugoj, a ja se pitam, jesam li što propustio ?

Zar ne mislite da su tri žene više nego dovoljno? Mislite li da propuštate četvrtu? Jedna žena je dovoljna da stvori pakao, a vi me pitate: "Zar to nije sreća?" Mora da je to prokletstvo pod krinkom.

"Što se dogodilo Jacku? Nisam ga vidio godinama?"

"O, oženio se djevojkom koju je spasio od utapanja."

"I, je li sretan?"

"Možeš mislit! Sada mrzi vodu."

Mora da ste velika duša - ili ste tako zamišljeni pa vas čak ni tri žene ne mogu uvaliti u nevolju, ili ste tako prosvijetljeni pa vam ništa nije važno.

Dok su se vozili kući s posla jedne večeri, tri čovjeka koji su svakodnevno putovali na posao vlakom, sprijateljili su se i tako su se počeli hvalisati zaslugama u svojim bračnim odnosima.

Prvi je ponosno izjavio:

"Moja žena svaku večer dočeka moj vlak premda smo oženjeni već deset godina."

"To nije ništa", pohvali se drugi. "I moja me žena dočeka svake večeri, a u braku smo već sedamnaest godina."

"Ja vas obojicu tučem, momci", reče trećih koji je očito bio i najmlađi u grupi.

"Kako to misliš?, želio je znati prvi.

"Pretpostavljam da i ti imaš ženu koja te čeka svake večeri!", podrugljivo se osmjehnuo drugi.

"Točno, ali ja nisam oženjen."

Tri žene, a niste ni oženjeni! Žene će iz vas učiniti nogometnu loptu. A vi pitate nije li to sreća!? Budite pažljiviji! To je opasno za ljude poput vas. Ovdje ima tako mnogo žena

i ako nastavite ovako, uskoro od vas neće ostati ništa, a ja ću bez potrebe izgubiti učenika. Mislite i na mene.

Weinstein, jedan bogati biznismen, imao je vrlo neprivlačnu kćer. Pronašao je mladića koji se s njom oženio i nakon deset godina braka imali su dvoje djece.

Jednog dana Weinstein pozove svoga zeta u ured i reče mu: "Slušaj, dao si mi dva prekrasna unučica i vrlo si me usrećio. Prepustit ću ti četrdeset devet posto poslova."

"Hvala, tata!"

"Ima li još nešto što bih mogao učiniti za tebe?"

"Da, otkupi me!"

Spreman sam vas otkupiti bez obzira na cijenu. Samo zahtijevajte tri žene!

Ljubav je važna, to je situacija u kojoj možete nešto naučiti, ali samo naučiti. Jedna škola je dovoljna, tri su previše. A s tri žene nećete moći mnogo naučiti, bit ćete nemirni. Bolje je biti s jednom, kako biste mogli biti s njom potpunije, kako biste mogli razumjeti nju i svoje vlastite težnje, kako biste bili manje zastrti oblakom, manje živjeli u strepnji - jer ljubav je na početku samo nesvjesni fenomen. Ljubav je biologija, ništa vrijedno. Tek kad u nju unesete svijest, kad postanete sve skloniji meditaciji, ona počne postajati dragocjena, počne visoko lebdjeti.

Bolje je biti intiman s jednom ženom ili muškarcem nego imati mnogo površnih odnosa. Ljubav nije sezonski cvijet, trebaju joj godine da se razvije. A samo tada uzdiže

se iznad biologije, počinje sličiti nečem duhovnom. Ako ste s mnogim ženama ili s mnogim muškarcima, ostat ćete na površini, bit ćete zauzeti, to je sigurno, ali to vam zanimanje neće pomoći da rastete u sebi.

Ali odnos samo s jednom osobom, stalan odnos u kojem ćete se bolje međusobno razumjeti, silno je važan. Zašto? I kakva je to potreba razumjeti jednu ženu ili muškarca? To je zato jer svaki muškarac ima ženski dio u sebi, a svaka žena ima muškarca u svom biću. Jedini način da se to shvati, najjednostavniji način da se to razumije, najprirodniji način da se to shvati jest biti u dubokom, intimnom odnosu s nekim. Ako ste muškarac, nježite dubok, intiman odnos sa ženom. Nježite povjerenje kako bi se mogle ukloniti sve zapreke. Približite se tako jedan drugome da možete duboko zaroniti u ženu, da žena može duboko pogledati u vas. Nemojte biti nepošteni jedno prema drugome.

No ako imate mnogo odnosa bit ćete nepošteni, stalno ćete lagati. Morat ćete lagati, morat ćete biti neiskreni, morat ćete govoriti stvari koje ne mislite - a oni drugi će u sve sumnjati. Vrlo je teško stvoriti povjerenje sa ženom, ako imate i drugih odnosa. Lako je prevariti muškarca jer on živi po svom intelektu. Teško je, gotovo nemoguće, prevariti ženu jer ona živi slijedeći intuiciju. Nećete moći pogledati izravno u njezine oči. Bojat ćete se da će ona pročitati vašu dušu, a i mnoge varke koje skrivate, mnogo drugih nepoštenih stvari.

Stoga, ako imate mnogo odnosa odjednom, nećete moći zaroniti duboko u psihu žene. A to je jedino što je potrebno: upoznati vlastiti ženski dio u sebi. Odnos postaje zrcalo. Žena

počne gledati u vas i nalaziti sebe, svoju muškost u vama. A što više postajete svjesni svoga ženstvenog, drugog spola, postajete cjelovitiji, potpuniji. Kad vaš unutarnji muškarac, ili vaša unutarnja ženstvenost nestane u onom drugom, kad se rastočite jedno u drugom, kad više niste odvojeni, kad postanete potpuna cjelina, tek tada ste postali individualista. Carl Gustav Jung zove to procesom individualizacije. On ima pravo, izabrao je pravu riječ. A isto se događa i ženi.

Ali ako se igrate s mnogo ljudi, ostajete na površini, zabavljate se, zauzeti ste tom igrom, ali ne rastete duhovno. A jedina stvar koja je važna u konačnici je rast, rast potpunosti, individualnosti, rast centra u vama. A za taj rast je potrebno upoznati drugi dio sebe. Najjednostavniji pristup jest upoznati ženu, najprije njezinu vanjštinu, kako biste mogli upoznati i unutarnjost.

Upravo poput zrcala — zrcalo odražava vaše lice, pokazuje vam vaše lice — žena postaje vaše zrcalo, muškarac postaje ženino zrcalo. Onaj drugi odražava vaše lice, no ako imate mnogo zrcala oko sebe te trčite od jednoga do drugoga, ako varate jedno zrcalo s drugim, doživjet ćete kaos, poludjet ćete.

U ženu se zaljubljujete jer je tako nova: fiziologija, proporcije njezina tijela, njezino lice i oči, obrve, boja njezine kose, način njezina hoda, način na koji se kreće, kako se predstavlja, kako gleda. Sve to je novo, cijeli taj teritorij je nepoznat - vi želite istražiti taj teritorij, on je izazovan, vrlo izazovan, uhvatili ste se u stupicu, hipnotizirani ste. A kad joj se počnete približavati, ona počne bježati od vas. To je dio igre.

Što više ona trči, postaje sve čarobnija. Ako jednostavno kaže: "Da, spremna sam", pola oduševljenja bit će toga časa mrtvo. Zapravo, vi ćete početi misliti kako da pobjegnute. Dakle, ona vam daje priliku da je progonite. Ljudi nisu nikad tako sretni kao onda kad udvaranje traje dugo - tada su vrlo sretni jer to je prava hajka. Muškarac je u svojoj biti lovac i kad se žena progoni, kad ona bježi, kad se pokuša povremeno sakriti, kad vas izbjegava i kaže vam *ne*, muškarac se sve više zagrijava. Izazov postaje intenzivan, žena mora biti pobijeđena. Sada je on spreman umrijeti za nju, ili učiniti sve što je potrebno, ali žena se mora osvojiti. On mora dokazati da nije običan muškarac.

A kad se jednom vjenčaju, tada svega nestaje.. jer cijeli interes sastojao se u potjeri, sve zanimanje bilo je zanimanje za nepoznato, izgledalo je da je žena neosvojiva. Ali sada je osvojena, kako sada može ostati stari interes? U najboljem slučaju, čovjek se može pretvarati, no stari nekadašnji interes ne može više postojati. Odnosi zahlađuju. Oni se počnu dosađivati jedno uz drugo jer sada postoje i druge žene koje su opet novi teritoriji koji privlače, izazivaju, pozivaju.

Isto se događa s mislima. Vi ste oduševljeni jednom vrstom mišljenja, ali vremenom, kad se upoznate s njim, medeni mjesec je završen, ljubav nestaje. Sada biste se voljeli zanimati za nešto drugo, nešto novo što će vas ponovno oduševiti i dati vam poticaj.

Tako muškarac ide od jedne do druge žene, a žena od jednoga do drugog muškarca. Ta vrsta traženje nikad vam neće dopustiti dovoljno vremena da stvorite povjerenje. (3)

3. DIO

*Ja nisam koristan, znam samo pjevati,
a moje pjesme nemaju smisla.*

Rabindranath Tagore

POLITIČAR

Ja sam radikal, revolucionaran političar. Imate li mi nešto reći?

Već ste predaleko otišli - ne želite slušati. Dovoljno je biti samo političar, ali vi ste revolucionarni, radikalni političar, dvostruko zvijezde, utrostručili ste se! Zar nije politika dovoljna? Morate li biti radikalni, revolucionarni? Ali mi uvijek nalazimo prekrasne riječi da sakriju ružnu stvarnost.

Ni jedan političar ne može biti revolucionaran jer jedina revolucija je duhovna revolucija. Ne može biti ni radikal - sama riječ radikal znači obazirati se na korijene. Političar samo reže lišće, on nema nikakva posla s korijenima. Samo vas prosvjedjenje dovodi do korijena, samo meditacija vodi vas do korijena problema.

Politika je uvijek postojala, političari su uvijek postojali.

Ali što se dogodilo? Svijet ostaje uvijek isti žalosni vrtuljak. Zapravo, bijeda se i dalje udvostručuje svakog dana. Svi ti revolucionarni i radikalni političari samo su dokazali da izazivaju nevolje — s dobrim namjerama naravno, ali namjere nisu važne, ono što je važno je svijest.

Političar nema svijesti. Zapravo, on pokušava izbjeći vlastite unutarnje probleme, on pokušava pobjeći od svojih problema. A najjednostavniji način da se pobjegne od sebe jest početi se zabavljati sa svjetskim problemima, ekonomijom, politikom, poviješću, služenjem siromašnih, društvenim uvjetima, s reformacijom. Sve su to strategije da se pobjegne od vlastitih problema - to su suptilne strategije, opasne strategije jer čovjek osjeća da radi nešto veliko, a on je jednostavno kukavica.

Najprije se suočite s vlastitim problemima, susretnite se s njima. Prije svega, pokušajte promijeniti sebe. Samo transformirana osoba može potaknuti proces transformacije u drugima. .

Pitate me imam li vam što poručiti. Zapamtite dvije stvari. Prva - tri su pravila uništavanja, tri su načina da čovjek bude uništen u svijetu: prva je seks, druga je kockanje, a treća je politika. Seks je najzabavniji, kockanje je najuzbudljiviji, a politika je najsigurniji način. Drugo, sjetite se temeljnog zakona svih revolucija: kad dođe do revolucije, stvari će biti različite, ne bolje nego drukčije.

Političari su vodili svijet stoljećima, kamo su ga doveli, do kojeg cilja? Zar već nije vrijeme da uvidimo cijelu glupost igre? Barem smo svjesni pet tisuća godina politike. Prije toga

bilo je vjerojatno isto, ali što se dogodilo nakon pet tisuća godina političkih igara? Čovjek je ostao u istom mraku, u istoj bijedi, u istom paklu. A politika mu i dalje podgrijava nadu — nadu za bolje sutra koje nikako da dođe. Sutra nikad ne dolazi.

To djeluje kao opijum na ljude. Karl Marx kaže da religija djeluje kao opijum na ljude. To je istina, devedeset devet posto toga je istina. Samo jedan posto nije istina. Buddha, Isus, Lao Tzu, Zaratustra - samo nekoliko tih ljudi mogu se ubrojiti u tih jedan posto, inače Karl Makx ima devedeset devet posto pravo, da se religija pokazala kao opijum za ljude. Ona ih je držala u drogiranom stanju, gotovo ih je uspavala, tako da su mogli podnositi nepodnošljivu egzistenciju, da su mogli podnositi sve vrste ropstva, gladi, nadajući se boljem sutra. Religija je obično obećavala sve to tek sutra, na drugom svijetu, nakon smrti.

Ljudi mi dolaze i pitaju: "Sto će se dogoditi poslije smrti?" Ja im ne odgovaram, umjesto toga postavljam im drugo pitanje: "Zaboravite sve o smrti, odgovorite mi na sljedeće pitanje: što se događa prije smrti?...jer što god se događa prije smrti, dogodit će se i poslije smrti. Smrt je nastavak: vaša svijest bit će ista, neće imati nikakve veze je li nešto prije ili poslije smrti. Tijelo možda neće biti isto. Ali sadržaj će ostati isti. Štoga god se dogodi, dogodit će se sadržaju, a ne posudi."

Prije svega, religija je davala opijum ljudima — sutra, nakon smrti. Milijuni ljudi su ostajali u tom stanju opijenosti, pod kloroformom, religijskim kloroformom. Sada politika radi isto. Čak i komunizam se dokazao ničim drugim nego

opijumom za mase - komunizam je nova vrsta religije, a strategija je ista: "Sutra će doći revolucija i sve će biti u redu. Vi morate žrtvovati svoje danas za sutra, a sutra nikad neće doći."

Od ruske revolucije je prošlo osamdeset godina i *sutra* je još jednako daleko kao i prije. Pedeset godina je prošlo od indijske revolucije, a *sutra* je još jednako daleko, zapravo je dalje nego prije. Ljudi koji su se žrtvovali, učinili su to uzalud, bilo bi im bolje da su živjeli. Ljudi koji su bili ubijeni doista su počinili samoubojstvo, nadajući se da čine veliku žrtvu za čovječanstvo.

Nemojte stvarati više luđaka na svijetu - svijet je već pun luđaka.

Neki moj kolega radio je u jednoj mentalnoj bolnici. Za vrijeme obilaska pacijenata, pitao bi ponekoga: "Zašto ste ovdje?" Odgovor bi obično otkrio pacijentov stupanj stvarne orijentacije.

Jednog jutra psiholog je dobio odgovor koji ga je zaprepastio. Pacijent je odgovorio: "Ja sam ovdje zbog istog razloga kao i vi, doktore. Nisam mogao uspjeti u vanjskom svijetu."

Pacijenti i liječnici, ljudi i političari, svi su u istom čamcu. Svi su oni Ayatolah Homeini! Sve vrste manijaka su na slobodi u svijetu. Ako odustanete od svoje radikalne, revolucionarne politike, bit će barem jedan Homeini manje, a to će biti veliki blagoslov!

SVEĆENIK

Mladi vrag dolazi trčeći svom šefu. On drhti i kaže starom vragu:

"Nešto treba odmah učiniti jer na Zemlji je jedan čovjek otkrio istinu! A kad ljudi jednom shvate istinu, što će se dogoditi s našom profesijom?"

Stari vrag se nasmije i reče: "Sjedni i odmori se, ne brini se. Sve je pod kontrolom. Naši su ljudi već stigli tamo."

"Ali ja dolazim sa Zemlje. Nisam vidio ni jednog vraga tamo."

"Svećenici su moji ljudi. Oni su već okružili čovjeka koji je pronašao istinu. Sada će oni biti posrednici između ljudi i čovjeka koji je otkrio istinu. Oni će sagraditi hramove, napisat će svete tekstove, tumačit će ih i sve iskriviti. Tražit će od ljudi da štuju i mole se. I u svemu tom metežu istina će se izgubiti. To je moja stara metoda koja je uvijek bila uspješna."

Svećenici koji predstavljaju religiju nisu njezini prijatelji, nego njezini najveći neprijatelji. Jer religija ne treba posrednika. Između vas i postojanja neposredan je odnos. Sve što morate naučiti jest, kako razumjeti jezik postojanja. Vi znate jezike čovjeka, ali to nisu jezici postojanja.

Postojanje ima samo jedan jezik, a to je tišina.

Ako i vi možete šutjeti, moći ćete razumjeti istinu, značenje života, značenje svega što postoji. I nema nikoga tko bi vam to mogao objasniti. Svatko to mora sam otkriti,

nitko taj posao ne može obaviti za vas. Ali to su stoljećima radili svećenici. Oni što stoje kao Kineski zid između vas i postojanja.

Prije nekoliko dana je Vatikan, to jest papa, obavijestio sve katolike: "Stalno mi govore da se mnogi katolici ispovijedaju direktno Bogu. Oni ne odlaze na ispovijed svećenicima. Objavljujem da je grijeh ispovijedati se Bogu direktno. Morate se ispovijedati svećeniku. Ne možete direktno saobraćati s Bogom." On nije naveo nikakav razlog, osim da svećenik treba obavljati svoju profesiju, a on sam je visoki svećenik.

Ako se ljudi počnu približavati istini, a nitko ih ne prati, nitko ih ne upozorava što je dobro a što zlo, nitko ne tumači put koji moraju slijediti, milijuni ljudi će shvatiti postojanje - jer naše srce kuca s otkucajima univerzuma, naš život je dio života cjeline. Mi nismo stranci, ne dolazimo iz nepoznatog, mi rastemo u postojanju. Dio smo njega, bitni dio. Moramo samo dovoljno šutjeti da bismo čuli ono što se ne može izraziti riječima: glazbu postojanja, silnu radost postojanja, stalno veselje postojanja. Kad to počne prodirati u naše srce, događa se transformacija.

To je jedini način da netko postane religiozan - ne odlazanjem u crkve koje je podigao čovjek, ne čitanjem svetih tekstova koje je napisao čovjek. Ali svećenici lažno tvrde da je njihove svete tekstove napisao Bog. I sama ta ideja je jednostavno idiotska. Samo pogledajte te svete tekstove. U njima nećete pronaći ni jedan znak Božji. Naći ćete stvari za koje ne postoji razlog da ih Bog napiše.

Hinduisti vjeruju u *Vede*, vjeruju da ih je napisao sam Bog. To su najstarije knjige postojanja, ali ni jedan hinduist se ne trudi pogledati u njih. Ako ih je Bog napisao, mora da u njima postoji nešto silno vrijedno, no devedeset osam posto *Veda* su samo smeće - takvo smeće da dokazuju kako ih nije napisao Bog.

Na primjer, zašto bi Bog napisao molitvu svećenika... zašto bi je Bog napisao? A molitva kaže da njegove krave ne daju dovoljno mlijeka. "Smiluj mi se, daj mojim kravama više mlijeka." I ne samo to: "Smanji mlijeko u kravama drugih!" Zar će to Bog napisati? "Ubij moje neprijatelje i pomozij mojim prijateljima"...Pa onda ovakve glupe stvari: "Kiše dolaze, pobrini se da voda stigne do mojih polja i zaobiđe susjedna polja koja pripadaju mom neprijatelju. Zalij vodom samo moju zemlju."

Zašto bi Bog pisao takve stvari? Svaki sveti tekst daje stvaran dokaz da ga je napisao čovjek i to vrlo glup, primitivan čovjek. Takozvani sveti tekstovi ne mogu se smatrati čak ni dobrom literaturom — oni su djetinjasti, nezreli, ružni — ali su napisani jezicima koji su mrtvi ...a neki su pisani jezicima koje nikad nije govorio običan čovjek, na primjer *Vede*. Tim jezikom nikad nisu govorili obični ljudi. To je bio jezik učenih *brahmina*, jezik svećenika. I oni su se vrlo protivili da se to prevede jer su znali: kad se jednom prevede, izgubit će svoju svetost. Ljudi će vidjeti da ta glupost nije čak ni sveta, a što da se kaže o tome da su tekstovi sveti?

U svetim tekstovima svih vaših religija ima tako mnogo

prostote, tako mnogo pornografije. Ali oni su pisani na sanskrtu, kojim se ne služe obični ljudi, na hebrejskom kojim ne govore obični ljudi, na jeziku pali, prekrit... Svi su ti jezici mrtvi. I sve se religije protive da se njihovi sveti tekstovi prevedu na moderne jezike koje ljudi razumiju - premda, unatoč njihovom protivljenju, njihovi sveti tekstovi su prevedeni.

Najprije su bili protiv toga da se tekstovi tiskaju, zatim nisu htjeli da se oni prevedu. Jedini razlog bio je ovaj: znali su, kad se tekstovi jednom tiskaju, prodat će se po cijelom svijetu, svatko će ih moći kupiti. A ako se prevedu na žive jezike, kako dugo će se moći skrivati istina? I kako ćete dokazati da ih je pisao Bog? Svete tekstove napisao je čovjek, Božje kipove stvorio je čovjek, hramove i crkve sagradio je čovjek, ali tisuće godina ograničenosti dalo im je neku svetost. No u njima nema ništa svetoga.

Više od bilo koga, svećenici su varali ljude. To je najgora profesija na svijetu, čak lošija od profesije prostitutki. Prostitutke vam barem daju nešto za uzvrat. Svećenik vam nudi samo besmislice - on vam nema što dati.

A to nije sve. Kad god je netko shvatio istinu, svećenici su bili protiv njega. Očito su morali biti takvi jer ako istinu ljudi prepoznaju, milijuni svećenika ostat će bez posla. A njihov posao je apsolutno neproduktivan. Oni su paraziti koji čovjeku sišu krv. Od časa kad se dijete rodi, sve dok ga ne spuste u grob, svećenik pronalazi načine da ga iskoristi.

Ako se religija ne očisti od ruku svećenika, svijet će ostati samo pseudo - religiozan, nikad neće postati religiozan.

A religiozan svijet ne može nikad biti tako jadan - on treba biti stalno slavljeno.

Religiozan čovjek nije ništa drugo, nego simbol čistog zanosa. Njegovo srce je puno pjesama. Njegovo cijelo biće je svakog trenutka spremno zaplesati. Ali svećenici su uklonili potragu za istinom. Oni kažu da nema potrebe tragati za njom jer ona je već pronađena, samo morate vjerovati.

Svećenik je učinio ljude jadnima jer on osuđuje sva uživanja svijeta. Osuđuje zadovoljstva ovoga svijeta kako bi mogao hvaliti zadovoljstva drugoga svijeta. Drugi svijet je njegova izmišljotina. On želi da čovječanstvo žrtvuje svoju stvarnost za izmišljenu ideju - a ljudi su to i učinili.

ZNANSTVENIK

Čuo sam da ste nedavno rekli da znanost pripada glavi, a religija srcu. Ja mislim da su te dvije osobine, budući da su polariteti, uzajamno ovisne. Jedna ne može postojati bez druge, kao što čovjek ne može postojati ni bez srca ni bez glave. Zar onda neće svijet znanstvenog zajedništva donijeti sa sobom, kao potreban proizvod, svjetsko religiozno zajedništvo? Zar nije vizija svijeta znanosti i svjetska religija sintetizirana u vašoj viziji Novog čovjeka?

Čovjek nije samo glava i srce. U njemu ima nešto više - njegovo biće. Zato morate shvatiti da postoje tri stvari: glava, srce i biće.

Rekao sam da religija pripada srcu jer ona je most

između glave i duše. Glava ne može skočiti na dušu direktno ako ne prođe kroz srce.

Znanost je ograničena na glavu, razum i logiku. Srce je ograničeno na osjećaje, emocije, osjetljivosti. Ali duša je iznad svega toga. Ona je čista tišina - ona ne misli, ne osjeća. Samo čovjek koji zna svoju dušu doista je religiozan. Srce je tek prekid putovanja.

Ali morate shvatiti moju teškoću. Vi ste u glavi. Ne mogu pričati o duši jer glava neće moći komunicirati s njom. Za glavu duša ne postoji. Zato je znanstvenici poriču. Stoga vam moram govoriti o srcu koje je na pola puta između glave i duše.

Moguće je da glava razumije nešto od srca jer čak i najveći znanstvenik se zaljubi. Njegova glava ne shvaća što se događa — što znači zaljubiti se? On to ne može dokazati znanstveno, a ne može ni otkriti zašto se to dogodilo nekom muškarcu ili ženi. Niti shvaća kakva se to kemija nalazi iza svega toga, kakva fizika. Cini se da zaljubljenost dolazi niotkuda. Ali ne može je ni zaniijekati. Ona je tu i zaokuplja ga cijeloga njegovog života. Zato kažem da religija pripada srcu, no to je samo privremena izjava.

Kad vas uvjerim da se pomaknete od razmišljanja prema osjećanju, mogu vam reći da religija pripada duši. Jer religija nije ni razmišljanje ni osjećanje, ona nije ni logika ni emocija, već čista tišina. U stanovitom smislu posve je prazna jer u njoj nema ni razmišljanja ni osjećanja. No ipak je preplavljena blaženstvom, blagoslovima.

Meditacija je put od glave do srca, od srca do duše.

Volio bih da svi znanstvenici poslušaju srce. To bi promijenilo sam karakter znanosti. Ona tada ne bi bila u službi smrti, ne bi stvarala sve više oružja, već bi bila u službi života. Stvarala bi ljepše i mirisnije ruže, korisnije biljke i bolje životinje, bolje ptice i plemenitije ljude. Ali krajnji je cilj pomaknuti se od osjećaja prema duši. I ako znanstvenik može iskoristiti svoju glavu i stići do pojavnog svijeta, koristiti svoje srce i stići do inter-personalnog svijeta, koristeći svoju dušu dostići i samo postojanje, tada je on savršen čovjek.

Moja vizija Novog čovjeka je savršen čovjek, savršen u smislu da sve tri njegove dimenzije funkcioniraju, a da pri tom nisu u međusobnoj suprotnosti, već naprotiv — da su komplementarne.

Savršen čovjek stvorit će savršen svijet. Savršeni čovjek stvorit će svijet znanstvenika, svijet pjesnika, svijet onih koji meditiraju. Moj pristup tome je ovaj: sva ta tri centra moraju djelovati u svakom čovjeku jer čak i svaki pojedinac je svijet za sebe. A ti se centri nalaze u čovjeku, a ne u društvu. Stoga se ja usredotočujem na pojedinca, Ako mogu promijeniti pojedinca, prije ili kasnije doći će na red i svijet. On će morati slijediti jer će uvidjeti ljepotu novog čovjeka.

Novi čovjek je ne samo znalac aritmetike, on zna uživati i komponirati glazbu. On pleše, svira gitaru - što silno opušta njegovu glavu jer ona više ne funkcionira. Ali novi čovjek ne pripada ni samo srcu. Ima trenutaka kad on klone dublje i jednostavno samo postoji. Taj izvor vašeg postojanja je pravi

centar vašeg života. Dodirnuti ga, biti ondje - znači pomladiti se. Sve energije vašeg srca i glave silno će se umnožiti jer ćete dobivati novu energiju svakog dana, svakog časa.

Čak i veliki znanstvenik poput Alberta Einsteina koristio je samo petnaest posto potencijala svoga mozga. A što da se kaže o običnim ljudima? Oni nikad ne koriste više od pet do sedam posto svojih mogućnosti. Kad bi sva tri centra funkcionirala zajedno, čovjek bi mogao funkcionirati potpuno, sto posto. Mogli bismo stvoriti raj ovdje na Zemlji. On je u našim rukama. Samo malo nastojanja, malo hrabrosti i ništa više nije potrebno.

Svijet mora znanstveno pristupiti svim tehnologijama, svim životnim sredstvima, mora imati osjećaj za poeziju, inače čovjek postaje robot. Glava je kompjutor. Bez poezije, glazbe, plesa i pjesme, ono što vaša glava učini, može učiniti i svaki kompjutor mnogo djelotvornije i pouzdanije. Pape su izjavljivali da su nepogrešivi. Ali to nije istina. Ako žele biti nepogrešivi, njihov mozak može nadomjestiti kompjutor. Tada će biti nepogrešivi.

Srce ima posve drukčiju dimenziju - da doživi i izrazi ljepotu i ljubav. Ali to nije sve. Ako ne stignete do svoga centra, ostatak ćete nezadovoljni. A nezadovoljan čovjek je opasan jer on će učiniti sve da se riješi svoga nezadovoljstva.

Najbogatiji je onaj tko pozna sebe i svoj centar. Jer tamo je kraljevstvo Božje. To je vaše kraljevstvo, ondje ste vi Bog. Duboko u vama, usred vaše duše, vi postajete vladar. (1)

POSLOVAN ČOVJEK

Ja sam poslovan čovjek. Mogu li meditirati?

Čovjek mora nešto raditi u životu. Netko je stolar, a netko kralj. Netko je poslovan čovjek, a netko ratnik. To su razni načini života uz pomoć kojih se zarađuje za kruh i kuću. Oni ne mogu promijeniti vaše unutarnje biće. Jeste li ratnik ili poslovan čovjek, nije važno. Vi ste izabrali jedan put zarađivanja za život, onaj drugi je izabrao nešto drugo.

Meditacija je život, a ne sredstvo za život.

Ona nema veze s onim što svakodnevno radite, ona nema veze s onim što jeste. Da, biznis ne ulazi u vašu dušu, to je istina. Ako je vaša duša postala poslovna, tada je teško meditirati, nemoguće je postati tražitelj...jer ako je to tako, tada ste i vi postali previše proračunati. A proračunata osoba je malodušna osoba — ona misli previše i ne može preskočiti nikakvu prepreku.

Meditacija je skok: od glave do srca, a zatim od srca do duše. Spuštat ćete se sve dublje, tamo gdje sve proračune morate ostaviti daleko iza sebe, ondje gdje sva logika postaje irelevantna. Tamo ne možete prenijeti vašu nadarenost. Zapravo, nadarenost niti nije istinska inteligencija. Ona je samo jadna zamjena za inteligenciju. Ljudi koji nisu inteligentni uče kako da postanu nadareni. Ljudi koji su inteligentni ne trebaju biti posebno nadareni. Oni su nedužni i ne moraju biti lukavi. Oni funkcioniraju iz stanja u kojem nije potrebno znati.

Ako ste poslovan čovjek, to je u redu. Ako je Isus

mogao postati meditant i tražitelj, a konačno prosvijetljeni — a on je bio sin stolara koji je pomagao svome ocu pri nabavi i sječi drva, dakle ako je postolarov sin postao prosvijetljen, zašto to ne biste postali i vi?

Kabir je bio tkalac. On je tkao cijeli svoj život. Tkao je i preo i onda kad se prosvijetlio. On je volio to raditi. Mnogo puta pitali su ga njegovi učenici, molili su ga čak sa suzama u očima: "Ne moraš više raditi - ti si ovdje da se brineš o sebi. Imaš tako mnogo učenika, zašto se pod stare dane baviš tkanjem i predenjem?"

A Kabir bi odgovarao: "Ali vi ne znate za koga ja sve to radim! Za Boga — jer sada u svakom vidim Boga. To je moj način molitve." Ako je Kabir postao prosvijetljen, a ipak je i dalje ostao tkalac, zašto ne biste i vi to mogli?

Ali biznis ne smije ući u vašu dušu. On mora ostati vanjska stvar, samo jedan od načina i sredstava za život. Kad zatvorite svoju trgovinu, zaboravite na svoj biznis. Kad dođete kući, nemojte nositi trgovinu u glavi. Kad ste kod kuće sa svojom ženom, sa svojom djecom, prestanite biti poslovan čovjek. To je ružno. To znači da se vaša duša obojila onim što radite. Ono što radite mora ostati izvanjska stvar. Duša mora ostati nedirnuta onim što radite, a vi«morate uvijek moći odgurnuti svoj posao u stranu i ući u svijet svoje duše. To je meditacija...

Zato ostanite poslovan čovjek, ali zaboravite to svakog dana na nekoliko sati. Nisam ovdje da vam kažem da pobjegnute iz svoga svakodnevnog života. Ovdje sam da vam govorim o

putevima i načinima, o alkemiji kojom ćete pretvoriti obično u neobično.

Budite poslovan čovjek u svojoj trgovini, ali nemojte biti poslovan čovjek kod kuće. A katkad na nekoliko sati zaboravite i dom i obitelj, i ženu i djecu. Nekoliko sati budite sami sa sobom. Uronite što dublje u svoju dušu. Uživajte u sebi, volite sebe i polako ćete postati svjesni da se u vama podiže velika radost kojoj nije uzrok izvanjski svijet. To je vaše vlastito biće, vaše vlastito duhovno cvjetanje. To je meditacija.

"Tiho, tiho, ne radeći ništa, dolazi proljeće i trava sama počinje rasti." Sjedite tiho, ne radite ništa i čekajte proljeće. Ono će doći, ono uvijek dolazi. I kad dođe, trava sama raste. Vidjet ćete da se u vama bez ikakva razloga rađa velika radost. Sudjelujte u njoj, dijelite je ljudima. Tada će se vaše milosrđe produhoviti, a neće biti samo način da postignete neki cilj. Imat će istinsku vrijednost.

Moj asketizam se ne sastoji ni u čemu drugom nego živjeti u običnom svijetu, ali živjeti na takav način da taj život ne posjeduje vas, već da ostanete uzvišeni, da ostanete u svijetu, a ipak da budete malo iznad njega. To je pravi asketizam.

To nije stari način asketizma kad ste morali napustiti ženu i djecu i svoj posao te otići na Himalaju. Ta vrsta života nije uopće bila dobra. Mnogi su otišli na Himalaju, ali su ponijeli sa sobom svoje stare umove. Himalaja takvima nije uopće pomogla. Naprotiv, oni su uništili njezinu ljepotu i to je sve što su učinili. Kako bi vam Himalaja mogla pomoći? Vi možete ostaviti svijet, ali ne možete ostaviti svoj um u

svijetu. On ide s vama. On je u vama. I gdje god se nalazite, vaš nepromijenjeni um stvarat će isti svijet oko vas.

Vi možete ostaviti svijet - ali vi ostajete isti. Opet ćete stvoriti svijet jer u svom umu nosite njegov otisak. Ne radi se o napuštanju svijeta, već o promjeni u vama, o odricanju od uma. To je meditacija. (1)

AMERIKANAC

Ezoterična sekta poznata pod imenom Bauli slavi sve aspekte života, uključujući i tijelo. Mi Amerikanci negujemo svoje tijelo braneći ga Zdravom hranom, aerobikom, masažama i ostalim. Unatoč sličnosti pristupa, ne mislim da je naše razumijevanje tijela isto kao kod Baula.

Ima mnogo razlike, a ona nije samo kvantitativna, već je i kvalitativna. Moderan svijet, moderan um poznaje samo prazne hramove. Posve je zaboravio onoga tko boravi u svetištu hrama. I zato mi štujemo hram, ali zaboravljamo Boga. Ne znajući ništa o centru života, i dalje se krećemo i uživamo u periferiji.

Amerikanac neguje svoje tijelo kao tijelo, Baul poštuje svoje tijelo kao hram Božji. Tijelo samo po sebi nije ništa. Ono je blistavo zbog nečega što je iznad tijela. Veličanstvenost tijela ne postoji zbog samog tijela, tijelo je tek domaćin, veličanstvenost je zbog gosta koji je u njemu. Ako zaboravite gosta, to je čisto prepuštanje lošim navikama. Ako mislite na gosta, tada je ljubav prema tijelu, njegovanje djela dio poštovanja gosta.

Američko štovanje djela posve je besmisleno. Zato se ljudi brinu za zdravu hranu, masažu i na tisuću i jedan način pokušavaju dati značenje svom životu. Ali pogledajte ih u oči, otkrit ćete u njima veliku prazninu. Vidjet ćete da su nešto propustili. Nema mirisa, cvijet nije procvjetao. Duboko u sebi oni su poput pustinje, izgubljeni, ne znaju što rade. I dalje obavljaju mnoge stvari za tijelo, ali promašuju cilj.

Cuo sam ovu anegdodu:

Rozenfeld uđe u kuću prezirno se osmjehujući. Reče svojoj ženi:

"Nikad nećeš pogoditi kakvu sam okladu dobio. Na rasprodaji sam kupio četiri žice od poliestera, pojačane čelikom, širokih vučnih mogućnosti."

"Jesi li poludio? Zašto si kupio te žice? Nemaš ni automobil", uzrujava se gospođa Rozenfeld.

"A ti kupuješ grudnjake!"

Ako nemate centra, ukrašavajte periferiju. To može druge prevariti, ali vas ne može ispuniti. Katkad može i vas prevariti jer i vlastita laž, kad se previše ponavlja, može izgledati kao istina. No ne može vas ispuniti ni zadovoljiti.

Amerikanac pokušava svim silama uživati život, ali čini se da se ne veseli. Baul to uopće niti ne pokušava. On se uopće ne trudi, on jednostavno uživa u životu. A ne postoji ništa u čemu bi uživao, on je samo prosjak na cesti. Ali ima nešto u

sebi, neki ga sjaj nepoznatog okružuje. Njegove pjesme nisu samo pjesme. Na njega se spušta nešto s visina. Kad pleše, ne pomiče se samo njegovo tijelo, već nešto dublje u njemu. On ne pokušava uživati, on uživa.

Zapamtite, uvijek kad pokušavate uživati, neće vam uspjeti. Kad pokušavate postići sreću, propustit ćete je. I samo nastojanje da je postignete apsurdno je jer sreća je tu, ne možete je postići. Ništa se ne može učiniti u vezi s njom, morate joj jednostavno dopustiti da se pojavi. Ona se događa, ona je oko vas, s vama, oko vas je sama sreća. Ništa drugo nije stvarno. Promatrajte, zagledajte se duboko u svijet, u drveće, ptice, stijene, rijeke, u zvijezde i Mjesec, u Sunce, ljude i životinje. Pogledajte ih dublje: postojanje je napravljeno od sreće, od radosti i blaženstva. Ništa ne treba učiniti. Ako bilo što pokušate, to će biti samo zapreka. Opustite se i bit ćete ispunjeni. Opustite se i sreća će se pojaviti u vama. Opustite se i ona će vas preplaviti.

Baul je opušten, Amerikanac je napet. Napetost se javlja kad nešto progonite, opuštenost se javlja kad nešto dopuštate. Zato kažem da postoji velika razlika, a razlika je kvalitativna. To nije pitanje kvantitete - ti Bauli imaju više od Amerikanaca, ili Amerikanci imaju manje od Baula. Ne,*Amerikanci nemaju ništa od sreće koju imaju Bauli. A što Amerikanci imaju — probleme, napetosti, patnju, neuroze. Bauli to nemaju. Oni postoje u posve drukčijoj dimenziji.

Dimenzija Baula je ovdje i sada. Dimenzija Amerikanaca je negdje drugdje, ona je tada i ondje, ali nikad ovdje i sada.

Amerikanac proganja, proganja snažno, pokušavajući nešto dobiti od života, pokušavajući iscijediti život. Ništa od toga ne nastaje samo od sebe jer to nije put. Ne možete iscijediti život, možete mu se samo predati. Ne možete pobijediti život, morate biti tako hrabri da vas život može pobijediti. Poraz je ovdje pobjeda, a nastojanje da se pobijedi dokazat će da nije ništa drugo nego vaš neuspjeh, potpuni neuspjeh.

Život ne može biti pobijeden jer dio ne može pobijediti cjelinu. Da, mala kapljica može pasti u ocean i postati ocean, ali ne može pobijediti ocean. Zapravo, način da se pobijedi jest kapnuti u ocean, kliznuti u ocean. Nestanite!

Dopustite da kažem ovo: Amerikanac pokušava naći sreću, zato je previše zaokupljen svojim tijelom. To mu je gotovo opsesija, prešlo je sve granice normalne skrbi. Postalo je zaista opsesija: neprestano razmišljati o tijelu, raditi ovo i ono i sve vrste drugih stvari. On pokušava postići kontakt sa srećom, koristeći tijelo. To nije moguće. Baul je to postigao. On je to već primijetio u sebi, pogledao je duboko u svoje tijelo, ali ne uz pomoć masaže, ne preko Rolfinga, ne preko saune. On je pogledao u sebe kroz ljubav i meditaciju i otkrio da je blago tu. Zato poštuje svoje tijelo, zato je pažljiv prema njemu.. jer ono nosi Boga u sebi.

Zbog toga što se dogodilo u njemu i čega je postao svjestan, on je sretan sa svojim tijelom, on se brine za svoje tijelo, on voli svoje tijelo. Ta ljubav je posve različita.

Osim toga, američki um je sklon natjecanju. Nije mu potrebno da se doista zaljubi u svoje tijelo, može se samo

natjecati s drugima. Jer drugi rade stvari koje vi morate učiniti njima. Američki um je vrlo plitak, on je najambiciozniji um koji je ikad postojao na svijetu. To je vrlo temeljit i svjetovan um. Zbog toga je biznismen postao najvažnija stvarnost u Americi. Sve je drugo nestalo u pozadini. Poslovan čovjek koji kontrolira novac je najvažnija stvarnost.

Novac je područje u kojem se ljudi najviše natječu. Tu ne morate imati kulturu, nego samo novac. Ne morate znati ništa o glazbi ili poeziji. Ne morate znati ništa o drevnoj literaturi, povijesti, religiji ili filozofiji — ne, ništa od toga ne morate znati. Važni ste samo ako imate dobar bankovni račun. Zato kažem da je američki um najplići um koji je ikad postojao. Taj um je sve pretvorio u trgovinu. Taj se um neprestano natječe. Čak ako kupite Van Gogha ili Picassa, ne kupujete ih zbog Picassa, nego zato jer su ga i susjedi kupili. Oni imaju Picassovu sliku u svojoj dnevnoj sobi, kako onda da je i vi nemate? Morate je imati! Možda ne znate ništa o slici, možda ne znate ni kako je objesiti, kako je okrenuti.. jer teško je znati, barem što se Picassa tiče, kako bi slika trebala visjeti - od gore prema dolje, ili od dolje prema gore. Možda ni ne znate je li to originalna Picassova slika ili ne. Možda je nećete ni gledati, ali jer ju drugi imaju i govore o Picassu, i vi morate pokazati svoju kulturu. No vi jednostavno pokazujete svoj novac. I zaftj, što god je skupo, postaje važno, što god je skupo drugi misle da je važno.

Čini se da su novac i susjedi jedini kriterij koji odlučuje o svemu: o njihovim automobilima, kućama, slikama, o dekoraciji. Ljudi imaju saunu u svojim kupaonicama ne zato

jer vole svoje tijelo, nego zato jer je to *in*, to svatko ima. Ako vi to nemate, izgledate jadno. Ako svatko ima kuću u planinama i vi je morate imati. Možda ne znate kako uživati u planinama, možda vam je ondje dosadno. Ili možda ćete tamo ponijeti svoj radio i televizor i slušati isti program koji ste slušali kod kuće, gledati isti televizijski program koji ste gledali kod kuće. Kakve razlike ima sjediti kod kuće u svojoj sobi, ili sjediti u planinama? Ali drugi imaju takve kuće. Potrebna vam je garaža za četiri automobila. I drugi je imaju. Vi možda ne trebate četiri automobila.

Američki um se neprestano natječe s drugima. Baul nije natjecatelj, on je otpadnik. On kaže: "Ne tiče me se više što drugi rade, tiče me se samo ono što ja radim. Ne tiče me se što drugi imaju, važno mi je samo ono što ja imam." Jednom kad uočite činjenicu da život može biti silno sretan bez posjedovanja mnogih stvari, tko će se brinuti za njih?

Stari Luke i njegova žena bili su poznati kao najškrtiji bračni par u dolini. Luke je umro, a nakon nekoliko mjeseci i njegova je žena umirala. Pozvala je susjedu i rekla vrlo slabim glasom: "Ruthie, zakopajte me u mojoj crnoj svilenoj haljini. Ali prije toga, izrežite leđa i napravite iz toga novu haljinu. To je dobar materijal i ne želim da propadne."

"Nemoguće! Kad ti i Luke budete šetali zvjezdanim stazama, što bi anđeli rekli da tvoja haljina nema leđa?", usklikne Ruthie.

"Oni ne bi gledali mene. Ja sam pokopala Luka bez gaća."

Amerikanci se uvijek brinu za drugoga. Luke će biti bez gaća i zato će ga svi gledati. Amerikanac se brine za drugoga, a Baul se jednostavno brine za sebe. Baul je vrlo sebičan, on se ne brine o nečemu što vi imate ili što ste učinili. Naravno, velik je prostor oko njega - jer on živi na ovoj Zemlji kao da je sam. Kreće se po Zemlji ne brinući se za tuđe mišljenje. Živi svojim životom, obavlja svoje poslove i brine se za svoju dušu. Sretan je poput djeteta. Njegova je sreća vrlo jednostavna, nedužna. Nitko ne manipulira njime, on je sam stvorio svoju sreću. Ona je vrlo jednostavna, bitna za njega, temeljna je i sliči sreći djeteta.

Jeste li promatrali dijete — ono samo trči, pleše bez ikakva razloga jer ništa nema. Ako ga pitate zašto je tako sretno, neće vam znati odgovoriti. Pomislit će da ste doista ludi. Postoji li neka potreba, neki razlog da čovjek bude sretan? Dijete će se jednostavno začuditi ako ga pitate zašto je sretno? Slegnut će ramenima, otići će svojim putem, počet će ponovno pjevati i plesati. Dijete ne posjeduje ništa. Ono još nije premijer, još nije predsjednik Sjedinjenih Država, nije ni Rockefeller. Ono ne posjeduje ništa, osim možda nekoliko školjki ili kamenčića koje je skupilo na morskoj obali i to je sve.

Baulov život ne završi kad on umre. Život Amerikanca završi njegovom smrću. Kad tijelo završi, gotovo je i s Amerikancem. Zato se on tako boji smrti. Zbog toga straha Amerikanac pokušava na sve moguće načine produljiti svoj život. Katkad to dovodi do apsurdna. Sada ima Amerikanaca koji samo vegetiraju u bolnicama i ludnicama. Oni ne žive, već

su davno mrtvi. Na životu ih održavaju samo liječnici, lijekovi i moderni strojevi. No oni i dalje ostaju uporni.

Strašan je strah od smrti. Kad jednom odete, odlazite zauvijek i ništa nećete preživjeti - jer Amerikanac zna samo za tijelo i ništa više. Ako znate samo za tijelo, vrlo ste siromašni. Prije svega, uvijek ćete se bojati smrti, a onaj tko se boji umrijeti, bojat će se i živjeti - jer život i smrt imaju nešto zajedničkoga. Život donosi smrt i zato, ako se bojite smrti, kako ćete doista voljeti život? Uvijek će negdje postojati strah. Život je onaj koji donosi smrt, ne možete ga živjeti potpuno. Ako smrt dovrši sve, ako imate takvu ideju i tako shvaćate sve to, tada će vam život biti samo trčanje i potjera. Niste tada strpljivi jer smrt se približava. Otuda potječe američka manija za brzinom, sve treba učiniti brzo jer smrt se približava, stoga pokušajte učiniti što više stvari prije nego što umrete. Pokušajte ispuniti svoju dušu sa što više iskustava prije smrti jer kad ste jednom mrtvi, mrtvi ste!

To stvara silan osjećaj besmislenosti a naravno i tjeskobu i brigu. Ako ne postoji ništa što će nadživjeti tijelo, tada što god učinite neće više imati velike važnosti. Sto god učinite, neće vas zadovoljiti. Ako je smrt kraj i ništa ne preživljuje, tada život doista nema nikakva smisla ni značenja. Tada je to priča koju govori idiot, priča puna ljutnje i buke, priča bez ikakva značenja.

Tako na jednoj strani Amerikanac neprestano trči od jednoga do drugog mjesta da nekako ugrabi poneko iskustvo, kako ne bi propustio doživljaj. Trči svuda po svijetu,

od jednoga grada do drugoga, od jedne zemlje do druge, iz jednog hotela u drugi. Juri od jednoga gurua do drugoga, iz jedne crkve u drugu, u stalnoj potrazi jer smrt se približava. S jedne je strane neprestana suluda utrka, s druge strane duboka bojazan da je sve uzalud — jer smrt će sve završiti. I zato, kakve ima razlike u tome jeste li bili bogati ili siromašni, inteligentni ili neinteligentni, jeste li bili velik ljubavnik, ili ste propustili to iskustvo. Na koncu dođe smrt i ona sve izjednači: pametnoga i glupoga, mudraca i grešnika, prosvijetijene i priglupе ljude, svi se spuštaju u zemlju i nestaju. Kakva dakle ima smisla sve to? Je li netko Buddha, Isus ili Juda - kakva razlika? Isus umire na križu, Juda se sljedećeg dana ubije — i oba nestaju u zemlji.

S druge strane postoji strah da ćete nešto propustiti, a drugi to mogu dobiti, postoji duboka bojazan da — čak ako dobijete ono što tražite - ipak ništa nije trajno dobiveno. Ako i stignete nekamo, ne stižete zapravo nikuda - jer dolazi smrt i uništava sve.

To je shvaćanje Baula: da nema potrebe nikamo ići. Čak ako i dalje sjedite pod drvetom, kao što se dogodilo Buddhi — sam Bog je došao k njemu. Buddha nije išao nikamo, samo je sjedio pod drvetom. Sve dolazi - vi morate samo iskoristiti priliku. Život je spreman dogoditi se. Vi stvarate tako mnogo zapreka, a najveća zapreka koju stvarate je vaša potjera. Zbog vaše potjere i trčanja, kadgod život dode i pokuca na vrata, nikad vas ne zatekne kod kuće. Uvijek ste negdje drugdje. Kad život stigne k vama, vi ste već nekamo otišli. Bili ste u Katmanduu. Kad je život stigao u Katmandu, vi ste bili već u Goi. Dok ste

u Goi i život nekako stigne do Goe, vi ste već u Puni. A kad život stigne do Pune, vi ćete već biti u Philadelphiji. I tako vi progonite život, a život progona vas i nikad se ne susrećete. Budite...samo budite i čekajte, budite strpljivi. (1)

Na svijetu se pojavio jedan poseban um, američki um. On je nešto novo u povijesti čovječanstva. Američki um - prvi puta u povijesti čovječanstva postoji takav um - to je najbolje izvježban um za saobraćaj sa svijetom. Američko društvo je prvo društvo u ljudskoj povijesti kojim vlada poslovan čovjek, biznismen. Zato je to društvo uspješno. Ni jednim društvom do sada nije vladao biznismen. U Indiji je to bio mudrac, profesor, pandit. Engleskom je vladao aristokrat... kao uostalom i cijelom Europom. U Japanu su to bili ratnici, samuraji. Nikad prije i nigdje na svijetu nije vladao poslovan čovjek.

Američko društvo i kultura temelje se na umu poslovnog čovjeka. Zapravo, govori se - kad bi Nijemac morao nekom reći da je poslovan čovjek, osjećao bi se strašno. Poslovan čovjek? Nijemac se dobro osjeća kad može reći da je profesor. Možda siromašan, ali profesor na nekom velikom sveučilištu. Može biti i vrlo bogat, ali poslovan čovjek? To bi značilo da nije ništa...poslovan čovjek?

Sada u Americi nije ništa biti profesor. Samo profesor?...jadni čovjek. Profesori su oni koji nisu uspjeli, profesori su oni koji ne mogu biti ništa drugo.. Kad ne možete biti ništa drugo, u Americi postanete profesor. Ali *poslovan čovjek* je ugledna riječ. To bi trebao svatko biti. Cijelo se društvo temelji na umu

poslovnog čovjeka, zato je ono uspješno. Ono je nevjerojatno uspješno društvo jer kamo god poslovan čovjek dođe, on donosi uspjeh.

Profesor mora ne uspjed. Gdjegod intelektualci dođu na vlast, društvo je osuđeno na propast, jer oni će se samo svađati, raspravljati i raditi razne stvari, ali nikad neće učiniti ništa korisno. Samo će propustiti ono što je potrebno. Razgovarat će o velikim stvarima, a život se sastoji od malih stvari. Poslovan čovjek se brine za male stvari do najsitnije pojedinosti, on stoji čvrsto na zemlji.

Zato ja znam da je veliki uspjeh američkog uma zapreka u svijetu duhovnosti. U tom svijetu potreban je drukčiji pristup — ne zemaljski, već poetičan, romantičan. Ali to se može promijeniti. Čovjek se samo treba stalno mijenjati. Ne kažem da treba uništiti um. Taj um je dobar ako djeluje u svijetu, neka tamo vlada nedirnut, koristite ga kad vam treba. Koristite ga na tržnici. O čemu god govorim, što god podijelim s vama, na tržnici nema nikakve koristi od toga. Nikad to nemojte koristiti na tržnici.

Dakle, čovjek se treba neprestano mijenjati, prema tome koristite taj um na tržnici, ali kad uđete u hram, klonite ga se. Koristite drugu vrstu uma koji također postoji. No vi ga još niste koristili, u tome je stvar. (2)

Najvažnije što se dogodilo prvom čovjeku koji je šetao po Mjesecu bilo je ovo — iznenada; je zaboravio da je Amerikanac. Iznenada je cijeli svijet postao jedno, nije bilo nikakvih granica jer na Zemlji ne postoji atlas. Američki

kontinent, afrički kontinent, azijski kontinent, ova zemlja i ona zemlja — svega toga je na Mjesecu nestalo. Čovjek se trudio ujediniti sve protivničke kampove na Mjesecu. Ne, nije bilo ni Rusije ni Amerike, cijela je zemlja bila jednostavno jedna.

A prve riječi koje je izgovorio Amerikanac na Mjesecu bile su: "Moja draga Zemlja!" To je velika promjena. On je na trenutak zaboravio sva ograničenja. "Moja draga Zemlja!" Sada je cijela Zemlja pripadala njemu.

To je zapravo ono što se događa u stanju tišine: sve što postoji je vaše, sve suprotnosti nestaju jedna u drugoj, plešući jedna s drugom. One postaju orkestar. (3)

Um se ograničava izvana, njime se može vladati izvana. Vi morate njegovati ono što nije um, samo tada nitko neće moći vladati vama izvana. Samo čovjek kojim ne vlada um je slobodan, neovisan. On nije ni Nijemac, ni Englez ni Amerikanac - on je jednostavno slobodan.

Amerikanac, Indijac, Nijemac — to su imena vaših zatvora, to nisu vaša slobodna neba. To nisu neba u koja treba uzletjeti, to je zatvor u kome živite.

Slobodan čovjek pripada sebi i nikomu drugom. Slobodan čovjek je jednostavno energija bez imena, bez oblika koja ne pripada ni jednoj rasi ni narodu. Dani nacije i rase su prošlost, dolaze dani individualista. U jednom boljem svijetu neće biti ni Nijemaca ni Talijana, ni hindusa ni kršćana. Bit će samo čistih individualista, savršeno slobodnih, koji će živjeti na svoj način, ne uznemirujući ničiji život, ne dopuštajući da itko uznemiruje njihov život. (4)

Neki čovjek pita rabina:

"Zašto Isus nije odabrao da se rodi u dvadesetom stoljeću u Americi?"

Rabin slegne ramenima i odgovori:

"U Americi? To bi bilo nemoguće! Prije svega, gdje bi u Americi mogao pronaći djevicu? A osim toga, gdje bi pronašao tri mudraca?"

Amerikanac je danas najvitalniji čovjek na Zemlji zbog jednostavnog razloga jer on ne pripada jednoj određenoj rasi, već je mješavina, mješavina svih rasa. Amerika je mjesto na kojem se susreću sve zemlje. Ona je postala najbogatija zemlja zbog jednostavnog razloga jer mješanci prenose ono najbolje u sebi u svako dijete. Druge rase su poput malih ribnjaka koji se razmnažaju između sebe, to je kao da se razmnažate između sebe, kao da to radite u vlastitoj obitelji. Što je srodstvo bliže, to je niži standard inteligencije. Zato je zabranjena fizička ljubav između brata i sestre - zbog jednostavnog razloga jer će dijete biti mentalno zaostalo, nedostajat će mu oštroumnost. Neće biti pravi čovjek, bit će sličan banani ili rajčici. Neće biti inteligentan.

Inteligencija se razvija ako se različiti ljudi druže. A u tom pogledu, Amerika je najsretnija zemlja jer cijela njezina povijest traje tek tristo godina i cijeli se svijet susreo ondje. Ona je budućnost svijeta. Takav bi trebao biti cijeli svijet. Sve druge zemlje moraju nešto naučiti — druženje -različitih ljudi trebala bi biti normalna stvar. Oženite se s nekim koji je po

mogućnosti što dalje od vas. Ali ljudi rade upravo suprotno. Oni nađu nekoga u susjedstvu, nekoga tko je iste religije, iste rase, boje kože. To uništava čovječanstvo.

Pogledajte životinjske mješance — oni su razvili kvalitetu svih vrsta životinja. Pitajte ljude koji se brinu za podizanje kvalitete voća i povrća. Oni su uzgojili kvalitetno voće i povrće iz jednostavnog razloga - koristili su se križanjem vrsta. Ali kad se radi o čovjeku, ponašamo se vrlo neznanstveno i puni smo predrasuda.

U Americi su te predrasude nestale. Morale su nestati, jer Amerika je nova zemlja i cijeli se svijet ovdje spojio. Ljudi iz svih zemalja, iz Španjolske, Portugala. Italije, Francuske, Nizozemske, Poljske i Engleske - ljudi sa svih strana svijeta skupili su se ovdje. Rođena je posve nova vrsta ljudskog bića koja je daleko inteligentnija, zdravija, živi dulje, ima strašne sposobnosti za pustolovinu, hrabra je. I stvorila je najbogatiju zemlju na svijetu.

Indijac, Englez i Amerikanac šecu grobljem.

"Kad umrete, uz koga biste htjeli da vas pokopaju?" pita Amerikanac svoje prijatelje.

"Uz Mahatma Gandhija", kaže Indijac.

"Uz Winstona Churchilla", reče Englez.

"Ja bih želio počivati uz Raquel Welch", izjasni se Amerikanac.

"Čekaj malo, pa ona još nije umrla!" kaže Indijac.

"Znam, ali nisam ni ja!" opravdava se Amerikanac.

Čak i mala djeca u Americi pokazuju veliku pronicavost i inteligenciju, mnogo više nego bilo gdje drugdje.

Jimmy je odlučio da je vrijeme poučiti sina, koji je bio pomalo ekscentričan, nekim stvarima.

"Bob, sad ćeš uskoro biti odrastao mlad čovjek pa mislim da moraš život shvaćati ozbiljnije. Samo pomisli: da ja iznenada umrem, gdje ćeš ti biti?"

"Ja ću biti ovdje, pitanje je gdje ćeš ti biti!" odgovori momak.

(6)

Moram vas podsjetiti da riječ *phony* (folirant, lažac) potječe iz Amerike. Ona je izvedena iz riječi telefon. Kad s nekim razgovarate telefonom, jeste li primijetili neku promjenu? Glas nije isti, ton je drukčiji i nitko ne zna je li na drugoj strani žice drugi Amerikanac ili neki duh.

Čuo sam ovu priču:

Jedan poznati psihoanalitičar imao je seanse s jednim vrlo bogatim multimilijarderom.

Premda je njegova plaća daleko nadmašivala plaće mnogih liječnika njegove struke, taj iznos nije predstavljao neko opterećenje za bogataša. Zato je i dalje nastavljao sa svojom terapijom. Prošla je godina dana, a on je ležao na kauču psihijatra i govorio sve vrste apsurdnih stvari...ono što je i vama često u glavama. No vi te stvari držite za sebe dok se u psihoterapiji morate toga osloboditi.

Psihijatar se počeo dosađivati, ali nije se nikako mogao osloboditi super bogataša jer je dobivao tako mnogo novca od njega. Konačno, našao je jedno posve američko rješenje. Rekao je bogatašu:

"Imam tako mnogo drugih pacijenata, a katkad vaša seansa traje tri, četiri pa i pet sati. Vi imate vremena, imate novac. S dužnim poštovanjem nešto ću vam savjetovati. Ostavit ću vam audio vrpču koja će vas slušati. Uštedjet ću tako nekoliko sati a noću, kad imam više vremena, preslušat ću vrpču."

Bogataš je pristao.

Sljedećeg dana kad je psihijatar ulazio u svoj ured, ugledao je bogataša kako izlazi iz ureda. Začudio se:

"Tako brzo? Već ste gotovi?"

"Ne, donio sam svoj kazetofon. On će govoriti vašem kazetofonu. Zašto da uzalud potrošim pet sati? Kad to mogu učiniti kazetofoni, zašto bih dolazio svaki dan?" odgovori super bogataš.

I tako čovjek malo po malo podliježe sve više mehanizmu. On govori, živi život, ali postaje sličan robotu.

Dale Carnegie je jedan od američkih najpoznatijih filozofa - ne bi ga smatrali filozofom nigdje osim u Americi. Ali njegova knjiga: *Kako osvojiti prijatelje i utjecati na ljude* prodaje se u velikom broju koji nadmašuje jedino Biblija. Knjiga je puna besmislica. Pisac savjetuje mužu da svaki dan, barem tri ili četiri puta kaže svojoj ženi: "Draga, vrlo te volim! Ne mogu živjeti bez tebe. Ne mogu se ni zamisliti bez tebe." Nije važno, mislite li to ili ne.

Vidite li lažljivost te izjave? Ako ste zaljubljeni, teško je reći: "Volim te!" jer nedostaje riječi. A ponavljati ih tri ili četiri puta mehanički...pri tom ne misleći ništa, vi postajete gramofonska ploča. Možda igla na ploči zapinje kod riječi: Volim te. I draga odgovara, a duboko u sebi oni se mrže. "To je žena koja je uništila moju slobodu."

"To je čovjek koji me je strpao u zatvor.".. (7)

Poštujem samo jednog čovjeka u cijeloj povijesti Amerike, a taj čovjek je Walt Whitman. Ne mislim da ijedan drugi Amerikanac išta vrijedi. Ali Walt Whitman pripada u divove svjetske povijesti. (8)

Walt Whitman je možda jedini čovjek u cijeloj povijesti Amerike koji se vrlo približio mistici. Inače, američki um je vrlo praznovjeran. On mora biti takav jer je star samo tristo godina. To je dječji um kojega sve zanima, on stalno nešto pita, a prije nego što odgovorite na pitanje, on već postavlja drugo. Njega ne zanima mnogo odgovor, on je samo znatiželjan, želi sve znati u isto vrijeme. Ide od jedne religije do druge, od jednoga do drugog učitelja. Odlazi u potragu za odgovorima u najudaljenije kutke svijeta - ali sve to ostaje samo pomodarstvo.

Psihoanalitičari su otkrili da u Americi ništa ne traje dulje od tri godine. To je uobičajeni limit za svaku modu. Neka pasta za zube, određeni sapun, poznati šampon za kosu, glasoviti fen za sušenje kose, neki *gum* - svi su oni u istoj trgovini. Otkrili su da u Americi svaki čovjek

promijeni svoj posao svake tri godine, ženu mijenja nakon tri godine, grad u kojem živi promijeni nakon tri godine. Izgleda da su tri godine dovoljno duge, nakon njih potrebno je nešto novo...

Cini se da je Walt Whitman rijedak individualist koji se rodio u Americi. Trebao se roditi negdje na Istoku — on se neobično zanimao za Istok.

Walt Whitman je jedan od ljudi koga u Americi uopće ne razumiju — a ipak je to jedini čovjek na kojega Amerika može biti ponosna. (9)

Sto je netko manje civiliziran, što je primitivniji, to je vitalniji. Sto postajete civiliziraniji, postajete umjetni, plastični, previše kultivirani, gubite svoj dodir sa zemljom. Bojite se prljavog svijeta. Počinjete živjeti daleko od njega, počinjete se ponašati kao da ne pripadate svijetu. *Tantra* kaže: "Da biste pronašli pravog čovjeka, trebate ići do samog korijena."

Tako kaže *tantra*. Oni koji su još uvijek necivilizirani, neobrazovani, nekulturni, oni su življi, vitalniji. To su zapažanja modernih psihologa. Jedan Afro-Amerikanac mnogo je vitalniji od bijelog Amerikanca — toga se boji bijeli čovjek. On se vrlo boji crnog čovjeka. Boji se zato jer je bijeli Amerikanac postao plastificiran, dok je crni Amerikanac još uvijek vitalan, još je uvijek povezan sa zemljom.

Sukob između crnih i bijelih u Americi nije zapravo sukob između bijelih i crnih, već je to sukob između pravih i plastičnih ljudi. A bijeli Amerikanac se vrlo boji. Temelj njegova straha je ovaj — ako crnom Amerikancu dopusti, on

će izgubiti svoju ženu, bijeli Amerikanac će izgubiti svoju ženu. Crni čovjek je vitalniji, seksualno vitalniji, življi. Njegova energija je još uvijek divlja. A to je jedan od najvećih strahova civiliziranih ljudi - da će izgubiti svoje žene. Oni znaju - ako ima više vitalnih ljudi, oni neće moći zadržati svoje žene.

Tantra kaže: "U svijetu onih koji su još uvijek primidivni, postoji mogućnost da počnu raspadati. Vi ste izrasli u krivom smjeru, ali oni još nisu izrasli — oni mogu još uvijek odabrati pravi smjer, imaju više mogućnosti. A ne moraju ništa ispraviti. Mogu samo nastaviti ravnim putem. (10)

Postoji li neka konačna svrha svega, ili je život samo slučajnost? Može li se reći da se život kreće prema nekom konačnom cilju?

Vrlo je teško, osobito za zapadnjački um, shvatiti da život nema nikakva cilja. Zapad razmišlja u odnosu na svrhu, a Istok razmišlja u odnosu na besciljnost. Istok kaže da život nije posao nego igra, a igra zapravo nema nikakva smisla, ona je posve besmislena.

Ili možete reći da je igra svrha samoj sebi, dovoljno je igrati se. Životom se ne postiže nikakav cilj, život je sam sebi cilj, on se ne kreće prema nekom konačnom cilju. Ovog trenutka, ovdje i sada, život je konačan.

Um koji želi nešto postići nikad neće biti sretan, bit će uvijek napet. Uvijek kad nešto postigne, takav će se um osjećati razočarano, jer sada treba izmisliti nove ciljeve. To se događa u Americi. Mnogi ciljevi prošlog stoljeća su ostvareni,

zato je Amerika duboko frustrirana. Svi ciljevi osnivača koji su stvorili Ameriku i američko ustrojstvo, gotovo su ostvareni. Prvi puta u cijeloj povijesti čovječanstva u Americi je društvo postalo bogato. Gotovo svatko je bogat. Siromašan čovjek u Americi bio bi bogataš u Indiji.

Ciljevi su dakle gotovo postignuti, što da se radi sada? Društvo je postalo bogato — ima hrane, skloništa, svi imaju automobile, radio aparate, frižidere, televizijske aparate - što da se dalje radi? Osjeća se duboko nezadovoljstvo, potrebni su neki drugi ciljevi, a čini se da ciljeva nema. Umjesto jednog automobila, možete imati dva - garaža za dva automobila postala je sada cilj. Ili možete imati dvije kuće. Ali sve će to biti postignuto za desetak godina. Kakav god je cilj, on se može postići. Nakon toga se um osjeća razočaran. Što da se radi sada? Um ponovno treba cilj, mora ga nekako izmisliti.

Sada sav američki posao ovisi o pronalaženju ciljeva. Dati ljudima ciljeve — to je ono što radi sav biznis oglašavanja. Stvara ciljeve, zavodi ljude. "Sada je ovo cilj, morate to imati, inače život nema smisla!" I ljudi počnu trčati za tim jer njihov um mora nešto postići. Ali kamo to vodi? To vodi u sve više neuroza.

Samo um koji ne mora ništa postići može biti miran. Ali takav je um moguć jedino ako mu je pozadina kozmička besciljnost. Ako cijelo postojanje nema smisla, onda ni vi ne morate imati cilj. Možete se igrati, pjevati i plesati, možete uživati, voljeti i živjeti, nema potrebe da izmislite bilo kakav cilj. Ovdje i sada, upravo ovog trenutka, prisutna je konačnost.

Ako ste dostupni, konačnost će vam se dogoditi. Ali vas nema ovdje. Vaš um je negdje u budućnosti, trči za nekim ciljem.

Život nema smisla i sva je njegova ljepota u tom. Kad bi i postojala svrha, život bi bio bijedan — bio bi zapravo uzaludan. On se ne bavi nikakvim poslom, on.se igra. U Indiji mi to zovemo *lila*, kozmička igra, Božja igra. Energija protječe, ne zbog neke svrhe, već da uživa u sebi. To sličići igri malog djeteta — koji je njegov cilj? Trčati za leptirima, skupljati šarene kamenčiće na morskome žalu, plesati na suncu, trčati pod drveće, brati cvijeće — s kojom svrhom? Pitajte dijete! Ono će vas pogledati kao da ste ljudi — ono nema potrebe za svrhom.

Vaš um je izopačen. Sveučilišta, koledži, edukacija, društvo — sve vas je to izopačilo. Oni su duboko u vas usadili uvjetovanosti: ako nešto nema cilja, beskorisno je. Zato sve mora imati cilj. No dijete koje se igra nema cilja. Već i sam čin igre je lijep i zanosan. Dovoljno je biti živ, nema potrebe za bilo kakvom svrhom. Zašto tražite nešto drugo? Zar ne možete biti zadovoljni što ste živi? To je tako čudesan fenomen! Samo zamislite da ste kamen! A mogli ste to biti, jer mnogi su još uvijek poput kamena. Mora da ste bili negdje u prošlosti, jednom davno - kamen. Zamislite da ste drvo. A jednom ste bili drvo, ptica, životinja, insekt. A sada zamislite da ste čovjek - svjestan, budan, da ste na vrhuncu, na najvišoj točki svih mogućnosti. A vi niste zadovoljni time. Vama treba svrha, inače je život besmislen.

Vaš um su pokvarili ekonomisti, matematičari i teolozi. Svi su vam oni pokvarili um jer oni govore o svrsi. Oni kažu:

"Učini nešto ako se time nešto postiže. Ne radi ništa što nikamo ne vodi." Ali ja vam kažem - što više možete uživati u stvarima koje nemaju smisla, bit ćete sretniji i manje opterećeni.

Kad vam ne treba nikakva svrha, vi jednostavno slavite svoje postojanje. Osjećate zahvalnost za ono što jeste, zahvalni ste jer samo dišete. Pravi je blagoslov da možete disati. Da ste budni, svjesni, da ste živi. Zar vam to nije dovoljno? Trebate li nešto postići kako biste se osjećali dobro, kako biste osjećali da ste cijenjeni? Kako biste osjećali da život ima svoje opravdanje? Sto više možete postići od onoga što jeste? Sto se još može dodati vašem životu? Ništa se više ne može dodati - vaše nastojanje će vas uništiti, to nastojanje da još nešto dodate. Ali već mnoga stoljeća po cijelom svijetu uče djecu da moraju imati neki cilj u životu. "Ne gubi vrijeme, ne gubi život uzalud!" Što time misle? Misle ovo: "Promijeni svoj život i pretvori ga u bankovni račun. Kad umreš, moraš umrijeti bogat. To je svrha života."

Ovdje na Istoku se kaže: "Živi bogato!" Na Zapadu se kaže: "Umri kao bogat čovjek!" A to su posve različite stvari. Želite li živjeti bogato, morate živjeti ovdje i sada, ne smijete izgubiti ni trenutak. Želite li postići nešto, umrijet ćete kao bogat čovjek - ali živjet ćete kao siromah, život će vam biti siromašan.

Pogledajte bogate ljude: njihov život je apsolutno siromašan jer ga gube pretvarajući ga u bankovne račune, mijenjajući svoj život u novac, u velike kuće i automobile. Sve što oni nastoje jest da se život mora promijeniti zbog nekih stvari. Kad umru, možete brojiti njihovu imovinu.

Meditant treba um koji ništa ne postiže, ali takav je um moguć samo onda ako možete biti zadovoljni besciljnošću. Samo pokušajte shvatiti cijelu kozmičku igru, budite njezin dio. Nemojte biti ozbiljni jer igra nikad nije ozbiljna. A čak ako takva treba i biti, budite veselo ozbiljni, nemojte biti zaista ozbiljni. Tada i sam taj trenutak postaje bogat. Tada istog časa možete stići do konačnosti.

Konačnost se ne nalazi u budućnosti, ona je u sadašnjosti, skrivena je ovdje i sada. Zato nemojte pitati za svrhu — nema je. A ja vam kažem da je lijepo što je nema. Kad bi je bilo, vaš bi Bog bio samo direktor koji svime upravlja, ili bi bio veliki poslovan čovjek, ili nešto slično.

Zašto gubite vrijeme razmišljajući kao da ste poslovan čovjek? Zašto ne živite sve veselije, bezbrižno, puni zanos? Zanos nije nešto što možete postići nekim vašim nastojanjem, zanos je način života. Svakog časa živite u zanosu, uživajte u jednostavnim stvarima. A život vam daje tisuće prilika da uživete. Propustit ćete ih, budete li tražili svrhu.

Ako ne tražite svrhu života, svakog trenutka imat ćete mnogo prilika za zanos. Cvijet, osamljeni cvijet u vrtu... možete plesati u zanosu ako ne tražite svrhu plesa. Prva zvijezda navečer.. .možete pjevati od veselja ako ne tražite njezinu svrhu. Prekrasno lice.. .možete vidjeti Boga u njemu ako ne tražite svrhu. Svuda oko vas događa se Bog, konačnost vas svuda zasipa. Ali moći ćete je vidjeti samo ako ne tražite svrhu, ako ste veseli. (11)

Dok je putovao zapadnom obalom za vrijeme svoga prvog posjeta Sjedinjenim Državama, neki Englez upadne u razgovor s Amerikancem.

"Vi zaista imate prekrasnu zemlju, lijepe žene, velike gradove... Ali, stari moj, ako mi dopustite da budem posve iskren, činjenica je da nemate aristokraciju."

"Čega to nemamo?" zainteresira se Amerikanac.

"Nemate aristokracije."

"A što je to?" pita Amerikanac zbunjeno.

"Pa, znate, to su ljudi koji nikad ništa ne rade, čiji roditelji nisu ništa radili, čiji djedovi nikad nisu ništa radili - čije obitelji su uvijek živjele u dokolici."

"O, da, imamo takvih. Samo ih mi zovemo skitnicama!" ozari se Amerikančevo lice shvaćanjem.

Znate li — što je zemlja obrazovanja, povećava se broj luđaka. Amerika danas ima najveći broj ludih ljudi. To je pitanje ponosa! To je dokaz da je Amerika najobrazovanija, najciviliziranija zemlja. Američki psiholozi kažu da će biti teško pronaći zdravog čovjeka u Americi, nastavi li se isti sistem sljedećih sto godina. Čak i danas, um trojice od četvorice ljudi je vrlo kolebljiv.

Samo u Americi svaki dan tri milijuna ljudi konzultira psihijatra. Polako, polako u Americi se smanjuje broj općih liječnika, a povećava se broj psihijatara. I liječnici kažu da osamdeset posto čovjekovih bolesti nastaje u umu, a ne u tijelu. A prema istraživanjima taj postotak raste. Najprije su rekli da se

radi o četrdeset posto, tada su broj povisili na pedeset posto, a sada kažu da osamdeset posto svih bolesti nastaje u umu, a ne u tijelu. A ja vas uvjeravam da će se nakon dvadeset, dvadeset pet godina taj postotak povisiti na devedeset devet posto. Morat će to utvrditi jer toliko naglašavaju mozak. Mozak je onaj koji je postao bolestan.

Čovjek koji se naljuti na običan način, kao što se svatko naljuti - to jest ako ga povrijedite, on se naljuti - nije opasan čovjek jer on nikad neće akumulirati tako mnogo ljutnje da bi bio opasan. Ali onaj tko potiskuje svoju ljutnju sjedi na vulkanu, a iz tog vulkana može svakog časa provaliti erupcija. Takav će čovjek ubiti ili sebe, ili nekoga drugog, neće učiniti ništa manje od toga.

U svijetu postoji tako mnogo pornografije jer su religije represivne. Pornografija postoji zbog svećenika, a ne zbog *Playboya*. Zapravo, ti su časopisi samo usputni proizvod svećenika. Postoji tako mnogo pornografije jer se seks tako mnogo potiskuje. On mora pronaći neki put da se izrazi. A kad jednom potisnete seks, on počne pronalaziti perverzne puteve. On može postati izlet u politiku - politika je seksualnost, ništa drugo nego potisnuta seksualnost.

Zbog toga se u svim vojskama svijeta seks potiskuje. Američki vojnici imaju stalnih problema zbog jednostavna razloga - jer je to prvi puta da je bilo koja vojska dopustila neki seksualni odušak. Američki vojnici ne mogu pobijediti, njihov poraz je siguran. Oni ne mogu pobijediti Ruse, nisu mogli pobijediti ni Vijetnamce. Siromašni Vijetnamci pobijedili

su jednu od najvećih svjetskih velesila koja je ikad postojala u cijeloj povijesti čovječanstva - zbog jednostavna razloga: kad se seks potiskuje, čovjek postaje opasan, doista opasan - u njemu sve ključa. On želi snažno nekoga udariti, želi biti nasilan.

Onaj tko je seksualno zadovoljen nije baš zainteresiran za ubijanje. Zapravo, svi pregledi američke vojske pokazuju da najmanje trideset posto vojnika ne koristi svoje oružje za vrijeme rata. To je velik postotak. To znači da trideset posto vojnika svakog dana ode na frontu i vrati se, a nikoga ne ubije. Kako će onda pobijediti? Njih ne zanima ubijanje, oni nemaju želje za ubijanjem.

Zelja za ubijanjem javlja se samo onda ako se seks potiskuje. Čudna je činjenica da uvijek kad društvo živi u izobilju, kad je bogato i seksualno slobodno, uništi ga neko siromašno, zaostalo represivno društvo. To je bila sudbina grčke civilizacije, to je bila sudbina rimske civilizacije, to je bila sudbina hinduističke civilizacije, a to će biti sudbina i američke civilizacije. Čudno - što je društvo razvijenije, ono je ranjivi je pa ga unište oni koji su manje razvijeni. Jer manje razvijeni su više represivni. Oni su ludi, gluplji, oni još uvijek slušaju svoje svećenike. (14)

Evo jednog prizora sa zadnjih olimpijskih igara.

Medu članovima američkoga hrvačkog kluba stajao je John Mack, njihov trener, opominjući svoga štićenika Mika Flamma, nazvanog Bik. Govorio mu je o sljedećoj utakmici.

"Znaš, hrvač iz Georgije protiv koga se moraš boriti, Ivan Katruvsky, jedan je od najvećih hrvača svijeta. Ali nije tako dobar kao ti. Jedina stvar koja ga čini strašnim je njegov zahvat klinčem. Ako jednom tako zahvati svoga protivnika, on je gotov. On je upotrijebio taj zahvat na dvadeset sedam natjecatelja i u svim slučajevima njegov protivnik se predao za deset sekundi.

Zato slušaj, moraš biti prokleta oprezan. Nikad mu nemoj dopustiti da te uhvati na takav način. Ako to učini samo jednom, izgubljen si!"

Bik je pažljivo slušao trenerove upute kako da izbjegne takav zahvat. Prve tri minute susreta, ni Amerikanac ni hrvač iz Georgije nisu imali nikakve prednosti. Gledatelji su bili na ivici strpljenja. Tada se iznenada prolomio krik - Bik Flamm pao je u zamku Ivanovog zahvata i stenjao je u agoniji. Mack je znao da je utakmica izgubljena te je u dubokoj žalosti, napustio arenu. Dok je išao hodnikom, do njega su još uvijek dopirali zdvojni krikovi Bika. I tada, upravo kad je htio ući u svoje prostorije, čuo je kako se podiže strašan povik sa stadiona, nešto slično nije nikad u svom dugogodišnjem iskustvu trenera čuo. Tribine su bile pune krikova. Iz tih krikova Mack je saznao da je Bik pobijedio, ali nije ništa razumio. Sto je moglo uzrokovati taj iznenadni preokret?

Minutu kasnije pojavio se Bik teturajući u svlačionici. Njegov trener ga je zagrljio i upitao: "Kako si do vruga uspio izići iz njegova zagrljaja?"

"Da, on me je tako stisnuo da još nikad u životu nisam osjetio

takvu muku. Mislio sam da će mi kosti popucati. I upravo kad sam se htio onesvijestiti, ugledao sam dva jaja kako se njišu ispred mene. Jednim očajničkim zamahom, zagrizao sam u ta jaja. Dakle, Mack, ne možeš ni zamisliti što sve čovjek može učiniti kad zagriže u vlastita jaja!" (15)

PROSVIJETLJENI

Čovjek je sjeme koje ima velik potencijal. Čovjek je sjeme prosvjetljenja. Svaki čovjek je rođen da bude prosvjetljen. On nije rođen da bude rob, nego gospodar. Ali samo malobrojni ostvare svoj potencijal. A razlog zašto to milijuni ne mogu učiniti jest taj što misle da je razumljivo samo po sebi da imaju taj potencijal.

Život je samo prilika da rastete, da budete, da cvjetate. Sam po sebi život je prazan. Ako niste kreativni, nećete ga moći ispuniti. U srcu imate pjesmu koju morate pjevati, imate ples kojega morate otplesati, a pjesmu niste još ni čuli. Ona je duboko u vama, skrivena u najdubljoj srži vaše duše. Ona mora izići na površinu, mora se izraziti.

To znači samo-ostvarivanje. Rijedak je čovjek koji transformira svoj život pa on postane dobitak, koji pretvori svoj život u dugačko putovanje do vlastitog samo-ostvarenja, koji postaje ono što je namislio biti. Na Istoku smo takvog čovjeka nazvali Buddha, na zapadu smo ga nazvali Krist. Riječ krist znači točno ono što znači i riječ buddha — onaj koji je došao kući.

Svi smo mi luralice koji tražimo dom, ali ta potraga je vrlo nesvjesna — to je tapkanje u mraku, kad nismo svjesni za čim tapkamo, tko smo, ni kamo idemo. Mi plovimo poput naplavljena drveta i dalje nastavljamo put kao slučajno. A to je moguće jer su milijuni oko nas u istom čamcu, a kad vidite da milijuni rade isto što i vi, tada ste vjerojatno u pravu. Jer milijuni ne mogu raditi nešto krivo. To je vaša logika. A ta je logika posve pogrešna — milijuni ne mogu imati pravo. Vrlo rijetko netko ima pravo. Vrlo rijetko čovjek ostvari istinu. Milijuni žive od laži, žive od pretpostavki. Njihov život je samo površan. Oni žive na periferiji, posve nesvjesni da postoji centar. A centar sadržava sve. Centar je kraljevstvo Božje.

Prvi korak prema prosvjetljenju, prema ostvarenju vašega beskrajnog potencijala jest — prepoznati da ste sve do sada ostali posve nesvjesni života.

Počnite postajati svjesni - to je jedini način da stignete. To je naporno i teško. Lako je ostati slučajan. Za to nije potrebna inteligencija, zato je to lako. Svaki idiot to može — svi idioti to već rade. Lako je biti slučajan jer se nikad je osjećate odgovornim za bilo što. Uvijek možete odgovornost prebaciti na nešto drugo — na sudbinu, na Boga, društvo, na ekonomsku strukturu, na državu, crkvu, majku, oca, roditelje... Možete i dalje prebacivati odgovornost na nekoga drugog. Zato je to lako.

Biti svjestan znači preuzeti odgovornost na vlastita ramena. Biti odgovoran početak je prosvjetljenja.

Kad ja koristim riječ *odgovoran*, ja je ne koristim u običnoj

konotaciji - *biti pokoran*, već je koristim u njezinom stvarnom, običnom značenju. To znači sposobnost odgovoriti, to je za mene značenje te riječi.

A sposobnost da se odgovori moguća je jedino onda, ako ste svjesni. Ako čvrsto spavate, kako možete odgovoriti? Ako spavate, ptice će i dalje pjevati, ali vi ih nećete čuti, cvijeće će i dalje cvjetati, ali vi nikad nećete moći osjetiti njihovu ljepotu, miris ni radost kojom ono obasipa postojanje.

Biti odgovoran znači biti budan, svjestan. Biti odgovoran znači biti obziran. Djelujte s najvećom mogućom svijesti. Čak ni male stvari, kao što je hodanje ulicom, uzimanje hrane, tuširanje - ni to ne treba raditi mehanički. Činite ih s punom sviješću.

Polako, male stvari postaju jasne, one će se polako postupno naseliti u vama i napokon...nastaje eksplozija. Sjemenka je eksplodirala, potencijal je postao stvaran. Više niste sjemenka, postali ste cvijet lotosa, veliki lotosov cvijet s tisuću latica.

To je trenutak velikog blagoslova. Buddha ga naziva *nirvana*. Čovjek je stigao, sada se nema više što postići, nema se kamo otići, možete se odmarati, opustiti se - putovanje je završeno. U tom času javlja se silna radost, rađa se veliki zanos.

No treba početi ispočetka. (1)

Na Zapadu su se rodili Aristotel, Nietzsche, Heidegger, Camus, Marcel Proust i Sartre. Hoće li se roditi i prosvjetljeni sami od sebe, i je li zajedništvo s Istočnom sviješću uopće potrebno?

Svijest o Buddhi ne pripada ni Istoku ni Zapadu, ona nema nikakve veze sa zemljopisom ili poviješću, niti ima ikakve veze s umom. Um može biti istočni i zapadni, indijski i kineski, japanski ili njemački, ali najdublja čista svijest je jednostavno čisto nebo — ne možete je poistovjetiti ni s čim jer je bezuvjetna.

Što je Istok, a što Zapad? To su samo različiti načini ograničavanja. Što je hinduist, a što Židov? — to su razni načini postavljanja uvjeta, to su imena različitih bolesti. Zdravlje nije ni Istok ni Zapad

Cim se dijete rodi, odmah počinje postavljanje uvjeta, to su vrlo suptilni načini. Neposredno i posredno počinjemo tjerati dijete u određeni kalup. Ono će govoriti određenim jezikom, a svaki jezik ima svoj način razmišljanja, svaki jezik ima svoje stvari koje naglašava, ima svoje osobite smjerove. Zato je katkad nemoguće nešto prevesti s jednoga na drugi jezik. Drugi jezik možda nema odgovarajućih riječi, drugi jezik možda ne gleda na stvarnost i život na taj način. Život nema granica. Način na koji vi gledate na njega je ograničen - postoje neograničeni načini gledanja na njega.

Dijete počinje dobivati svoju obitelj, školu, crkvu, svećenika i roditelje. Sve to događa se neprimjetno. Polako, cijelo se njegovo nebo svijesti zatvara. Otvoren se ostavlja samo maleni prozor, mali otvor. Taj otvor je indijski, engleski ili američki, hinduistički ili budistički, ili pripada poklonicima *jedna*. Taj je otvor istočni ili zapadni.

Ostvariti prosvijetljenost znači ponovno dobiti

onu svijest koju ste donijeli sa sobom svojim rođenjem. Ona nepokvarenost, čistoća, onaj originalni obraz bez ikakvih maski, ona nedužnost, to je prosvijetljenost. Dakle, prosvijetljenost ne može biti ni istočnjačka ni zapadnjačka, ona je transcendentna.

Možda će vas začuditi činjenica, da dijete mora odrasti u obitelji, svako dijete mora rasti u nekoj obitelji, to je gotovo imperativ, nema drugog načina, potrebna je neka vrsta obitelji. Može to biti komuna, ali i ona će imati svoja ograničenja. Ili je to kibbutz koji također postavlja svoje uvjete. Ne postoji način da se odgoji dijete bez nekoga odgojnog okruženja. To odgojno okruženje je imperativ, bez njega dijete ne može preživjeti. Za dijete se treba brinuti, ali ono to mora platiti. To nije nimalo jednostavno, to je vrlo kompleksno. Dijete se neprestano mora prilagođavati obitelji jer obitelj je u pravu, otac je u pravu, majka je u pravu. Oni su moćni ljudi - dijete je bespomoćno. Ono mora ovisiti o njima, ono se mora ugledati na njih, mora ih slijediti. Pravo ili pogrešno — nije u tome stvar. Dijete mora postati sjena, imitator.

Takav je um hinduista, kršćana, Istoka i Zapada. A on je vrlo suptilan. Dijete možda nikad neće biti svjesno tih suptilnosti. Jer to se ne događa u jednom danu, već se odvija postupno — kao što voda pada s planine — pada i pada i uništava stijene pa kamenja nestaje.

Dijete se mora prilagoditi na mnogo načina. To prilagođavanje čini ga dvoličnim, neizvornim, čini ga neistinitim — neistinitim u odnosu na njegovo biće. Sada su psiholozi

otkrili da ako se neko dijete pokaže glupim, možda to i nije tako, jer ni jedno se dijete ne rađa glupo. Možda je takvo cijelo njegovo okruženje, možda je takva cijela obitelj kojoj se dijete mora prilagoditi. Ako je otac previše intelektualac, dijete će se morati ponašati na glupi način, kako bi održalo ravnotežu. Ako se i dijete ponaša kao intelektualac, otac se ljuti na jedan suptilan način. On ne može podnijeti inteligentno dijete, on nikad ne podnosi nikoga tko pokušava biti inteligentniji od njega. On će prisiliti dijete da ostane inferiorno, bez obzira na to što on priča. A dijete će naučiti trik da se ponaša kao budala jer tada je sve u redu, sve je savršeno u redu. Otac će možda izvana pokazati nezadovoljstvo, ali duboko u sebi bit će zadovoljan. On uvijek voli da su oko njega budale. Okružen budalama, on je najinteligentniji.

Zbog toga su i žene stotinama godina naučile trik: one nikad ne pokušavaju biti inteligentne - supružgu se to neće svidjeti. To ne znači da one nisu inteligentne, one su inteligentne kao i muškarci - ali se moraju pretvarati. Zar to niste vidjeli: ako je žena obrazovana više od muškarca, on se osjeća loše. Nijedan muškarac neće oženiti ženu koja ima više obrazovanje od njega, koja je pametnija od njega. Ne samo na tom polju, nego se to odnosi i na sporedne stvari. Ako je žena visoka rasta, ni jedan muškarac je ne želi oženiti. Možda upravo zbog toga, žene su na biološkoj razini odlučile da ne budu previsoke. Tu vjerojatno postoji neki psihološki razlog, inače neće dobiti muža. Ako ste previše inteligentni, nećete moći pronaći muža. Žena se mora pretvarati da je uvijek dijete,

da je djetinjasta, kako bi se muž mogao osjećati dobro — jer se žena tada mora oslanjati na njega.

U obitelji dijete dolazi u jednu već gotovu situaciju. Ovdje već sve postoji, dijete se mora samo prilagoditi, mora se uskladiti s obitelji. Dijete ne može biti ono što jest. Ako to pokuša, uvijek upada u nevolje i počinje se osjećati krivim. Ono se mora prilagoditi, bez obzira na cijenu. Preživljavanje je najvažnija stvar, to je prva stvar, sve ostalo je od drugorazredne važnosti. Dakle, svako se dijete mora prilagoditi obitelji, roditelju, zemljopisnim i povijesnim uvjetovanostima, načinu mišljenja ljudi oko sebe, svim mogućim predrasudama, glupim vjerovanjima i praznovjerjima.

Dok postanete svjesni toga, ili dok postanete malo neovisni, vi ste već tako ograničeni, uvjetovanosti su vam već ušle pod kožu, već su vam u krvi i vi ne možete izići iz toga.

Sto je prosvijetljenost? To je izlazak iz svih tih ograničenosti...Prosvijetljen je onaj tko živi kao cjelina, kao organska cjelovitost. Svijet prosvijetljenoga je transcendentna svijest. Ona nema nikakve veze ni s Istokom ni sa Zapadom.

(2)

Koje su karakteristike prosvijetljenoga bića?

Prosvijetljeno biće jednostavno označava čovjeka koji nema više nikakvih pitanja u životu, sve je riješeno. Prosvijetljeni čovjek je onaj tko neprestano šuti, miran je i zadovoljan, bez obzira na to što se događa vani, radi li se o uspjehu ili porazu, boli ili zadovoljstvu, životu ili smrti.

Prosvijetljeni čovjek je onaj tko je doživio nešto što i vi možete, ali niste to ni pokušali. On je dvadeset četiri sata na dan pun svjedosti, pun radost i zanosa. Gotovo je opijen, pijan je od Boga. Njegov je život pjesma, njegov je život ples, njegov je život veselje, a njegova prisutnost - blagoslov.

Ako ga želite upoznati, morate biti s njim, ne možete ga promatrati samo izvana, morate se približiti, morate postati intimni s njim. Morate se pridružiti njegovom karavanu, držati ga za ruku. Morate se hraniti njime, dopustiti mu da uđe u vaše srce. Ali izvana, molim vas da ne pokušate pronaći neke njegove karakteristike. Sve su te karakteristike unutarnje, sva su ta iskustva unutarnja...

Ali neke indikacije se uvijek mogu dati. U prisutnosti prosvijetljenoga bića osjećat ćete neku magnetsku moć, silnu privlačnost, nešto kao karizmatičnu srž. Iz straha možda mu se nećete usuditi približiti. Opasno je biti blizu prosvijetljenog čovjeka. Možda se i približite, ali tada nećete moći otići od njega. Doći blizu takve osobe vrlo je riskantno. To je samo za kockare, nije za duhovne ljude. (3)

4. DIO

NOVI ČOVJEK

Prije kratkog vremena kad smo posjetili Svemirski centar Kennedy na Floridi, vidjeli smo zadnji znanstveni izum za istraživanje svemirskog prostora i stvaranje "boljeg čovjeka." Vaša vizija zaokupljena je stvaranjem "novog čovjeka". Gore spomenuti izum je rampa za lansiranje raketa za najbogatiju i najmoćniju naciju svijeta. Vaša vizija je leteći tanjur za novu svijest, a ipak je prezire jedna od najsiromašnijih Zemalja svijeta, jedno je materija, drugo je duh. Što se događa?

Ideja o boljem čovjeku stara je kao i sam čovjek. Svatko želi prihvatiti boljeg čovjeka jer za to nije potrebna radikalna promjena. Bolji čovjek znači da vam je nešto dodano. Vi ostajete isti, ništa vas ne prekida, nema nikakvih promjena. Ali postajete bogatiji i bolji. Ideja o boljem čovjeku ima svoj korijen u pohlepi, zato će je svatko podržati. Bogate zemlje će je podržati, siromašne zemlje će je podržati. Cijela Indija je bila za Mahatmu Gandhija jer je on pokušao odgojiti boljeg čovjeka. Ideja o boljem čovjeku je reformatorska, a ne revolucionarna.

Ali ta je ideja opasna jer zahtijeva hrabrost. Ono što je potrebno u osnovi jest da morate umrijeti za staro, morate se roditi ponovno posve novi - potrebno je ponovno rođenje. Zato su ljudi protiv mene. I to ne samo u Indiji, protiv mene će biti svuda u svijetu. Čak da sam na Floridi, isto bi se dogodilo.

Zapravo, postoji više mogućnosti za opoziciju u bogatijim i moćnijim zemljama nego u siromašnim zemljama gdje ljudi gladuju. Razlog je jednostavan - milijuni Indijaca nemaju pojma što se događa ovdje. Oni nemaju vremena, to ih ne zanima. To za njih nije ništa vitalno, rođenje novog čovjeka! Njihov vitalan problem je kako preživjeti, a vi pričate o rođenju novog čovjeka! Oni nisu sposobni čak ni preživjeti. Njihovi problemi su posve drukčiji. Oni su bolesni, gladni, njihova djeca su neobrazovana, oni su nezaposleni, nemaju zemlje za obrađivanje ni hrane ni doma. A vi pričate o novom čovjeku! Njih to ne zanima. To nije njihov problem.

Ali ako ja govorim o novom čovjeku u Americi, odmah će me zatvoriti i ubiti. Neće me uopće podnositi jer novi čovjek je opasan za cijeli američki način života.

Američki način života ovisi o ambiciji, a moj novi čovjek mora biti posve bez ambicije. Evo američkog pristupa tim stvarima: treba sve poboljšati, sve treba učiniti boljim. Nije važno kamo to vodi, važno je da sve postane bolje. Amerikanci su opsjednuti idejom da se sve mora popraviti. Brzina mora biti veća, strojevi bolji, bolja tehnologija i željezničke pruge, bolje ceste - sve mora biti bolje! Naravno, na isti način potreban je i bolji čovjek.

To odgovara cijelom američkom stilu života. I čovjek se smatra potrošnom robom. Kao što trebate bolje krave i bolje pse, bolje automobile i zrakoplove, tako trebate i boljeg čovjeka. Nema razlike, logika je ista.

Ali ja govorim o novom čovjeku. Novi čovjek nije obavezno i bolji čovjek. On će biti vitalniji, veseliji, budniji, ali tko zna hoće li biti bolji ili ne. Sto se političara tiče, za njih on neće biti bolji jer neće biti bolji vojnik, neće se htjeti natjecati i cijela američka ekonomija koja leži na natjecanju, propast će. Moj novi čovjek se neće zanimati samo za gomilanje kojekakvog smeća, a cijela ekonomija ovisi o tomu.

A vaše reklamne agencije unose u vaš um ideju da skupljate sve više nepotrebnog smeća. Novi čovjek imat će posve drukčiju viziju o životu. On će živjeti tako da u njegovom životu bude više ljubavi jer ljubav je pravo bogatstvo. On će znati da novac ne može kupiti ljubav ni radost, da s novcem čovjek misli samo na korist. Novac mu neće biti cilj života.

Cijeli američki sistem ovisi o tome da se nešto učini što bolje. "Učini to bolje!" Nije važno što radite. "Ako ubijate ljude, učinite to bolje!" Vidjeli ste što se dogodilo u Hirošimi i Nagasakiju. Amerika je to doista učinila bolje od svih drugih. "Stigni na Mjesec!" Nitko ne pita zašto. Nemojte nikad pitati nekoga zašto je lud. To se ne smije pitati. Jedino pitanje koje je vrijedno postaviti je ovo: "Kako stići na Mjesec na bolji način od bilo koga drugoga?" Porazite Rusiju! Amerikanac mora biti prvi šetač po Mjesecu. Zašto? Nije stvar u tomu. Sto se mene tiče, ja ne vidim u čemu je stvar. Amerikanac koji stoji na

Mjesecu izgleda tako glupo! Ali to je njihov način razmišljanja, to je njihova filozofija. "Čak ako izgledate glupo, izgledajte glupo na bolji način. Porazite sve druge!"

Moj novi čovjek znači kraj staroga svijeta. Zašto ljudi preziru novog čovjeka? Uvijek su ga prezirali. Isus je bio ubijen jer je govorio o novom čovjeku, ne o boljem čovjeku. Isus je rekao Nicodemu: "Ako se ne rodiš ponovno, nećeš ući u moje kraljevstvo Božje!" Isus je uporno zahdjevao da čovjek mora najprije umrijeti za prošlost jer samo tada može se pojaviti nova svijest. Raspeli su ga na križu. Sjetite se da je Sokrat govorio o novom čovjeku. Zašto su tako kulturni ljudi kakvi su bili njegovi sugrađani, postali takve životinje, zašto su bili tako surovi da ubiju čovjeka kakav je bio Sokrat? On je govorio o novom čovjeku. Da je govorio o boljem čovjeku, obožavali bi ga.

Ljudi su uvijek obožavali one koji su govorili o boljem čovjeku. Oni vam govore da je prošlost prekrasna, ali može biti još ljepša. Oni nisu protiv prošlosti, oni nisu protiv konvencija ni tradicije. Svi su oni za njih. Tradicija mora biti temelj, a na tom temelju možete sagraditi bolji hram, bolju kuću.

Opasno je govoriti o novom čovjeku. Novi čovjek će posve raskinuti s prošlošću, prekinut će, iskorijeniti sebe potpuno iz prošlosti, bit će mrtav za prošlost, a živjet će za sadašnjost. A stare navike teško umiru. Navikli smo slušati o boljem čovjeku, on je ušao u samu cirkulaciju naše krvi. Svaki svetac, svaka velika duša govori o boljem čovjeku, znamo da je to njihova zadaća. Ali što je s novim čovjekom? Počinjemo

se bojati. On donosi sa sobom nešto posve novo, on nas vodi na nepoznati teritorij, pokušava nas istrgnuti iz poznatoga. A mi smo tisućama godina živjeli na osobit način, takvi su bili naši uvjeti života, mi smo dio toga. Samo malobrojni se mogu izvući. Zato će moja poruka ostati samo za nekolicinu odabranih.

Zapamtite da stare navike teško umiru, a naše religije, naše filozofije su vrlo stare, naš stil života je vrlo star. A ja sam za novo. Mi mislimo da su stare stvari vrijedne, a ja kažem da su stare stvari samo nepotrebno smeće. Slažem se s Henryjem Fordom koji kaže da je povijest brbljarija, sranje! Mi moramo osloboditi čovjeka od svega što se dogodilo prije, moramo ga posve osloboditi, apsolutno i kategorično.

"Mama, zašto si se udala za tatu!"

"O, i ti se već tome čudiš!"

"Zar vas nisam susreo u Teksasu?"

"Nikad nisam bio u Teksasu!"

"Nisam bio ni ja. Mislim onda da su se neka druga dvojica tamo susrela!"

Te pijanice, ti ljudi niske svijesti dominirali su cijelim čovječanstvom. Luđaci i pijanice — to su bili faktori koji su u prošlosti odlučivali. Nikad nismo slušali probuđene. Probuđeni ne mogu govoriti o tome da se čovjek poboljša. To je kao da bolesnom čovjeku kažete:

"Dat ću vam lijek da poboljšam vašu bolest!"

Bolestan čovjek ne želi poboljšan svoju bolest, on je se želi riješi, on želi ozdravid.

MEDITANT

Cuo sam da meditaciju opisuju katkad kao znanost, a katkad kao umjetnost. Katkad ste je čak nazvali umijećem. Molim vas da to objasnite!

Meditacija je takva misterija, da se istovremeno može nazvad znanošću, umjetnošću i umijećem.

S jedne točke gledišta ona je znanost jer koristi tehniku pročišćavanja. Tu nema izuzetaka, to je skoro kao zakon u znanosd. Ali s druge točke gledišta, može se reći da je meditacija umjetnost. Znanost je pročišćavanje uma — to je matematika, logika, sve ono što je racionalno.

Meditacija pripada srcu, a ne umu — ona nema veze s logikom, bliža je ljubavi. Ona nije slična drugim znanstvenim aktivnostima, više slični glazbi, poeziji, slikarstvu, plesu. Zato se može nazvati umjetnost. Ali meditacija je tako velika misterija da nije dovoljno nazvati je ni znanošću ni umjetnošću. Ona je umijeće - ili je možete postići, ili ne možete. Umijeće nije znanost, ne možete ga naučiti. A nije ni umjetnost. Umijeće je najmisterioznija stvar ljudskog poimanja.

Na primjer, možda ste susreli razne ljude — netko posjeduje umijeće da se s nekim odmah sprijatelji. Vidite ga u

autobusu nekoliko trenutaka i iznenada osjećate kao da ste se poznali oduvijek, možda ste mnoge živote znali jedan drugoga. I ne možete točno odrediti što se događa, jer ste čovjeka vidjeli prvi puta...umijeće je nešto tajanstveno, posjeduju ga samo neki ljudi.

Ja poznam čovjeka koji može pokretati svoje usne resice! Nisam susreo još nikoga tko bi to mogao. Kako to nazivate?... Je li to znanost ili nešto drugo? Jer pitao sam liječnike: "Sto mislite o pomicanju usnih resica?" Oni su odgovorili da to nije moguće učiniti. Doveo sam svoga znanca jednom liječniku i rekao mu da to demonstrira. A liječnik je rekao: "Bože moj, on vrlo lako pokreće svoje resice! Bez ikakva problema!"

Usne resice nemaju nikakve biološke mogućnosti da se pokreću, vi ih ne možete kontrolirati. Pokušajte to - nećete moći ništa učiniti. One su vaše usne resice, ali vi ih ne možete kontrolirati. No ja poznam čovjeka koji to može. Pitao sam ga kako to radi, a on mi odgovori: "Ne znam. To radim otkad znam za sebe." To je posve nemoguće, fizički nemoguće jer da pokrenete resice potreban vam je živčani sistem da to kontrolira, a takvog živčanog sistema nema. Resica je samo meso bez mišića.

Meditacija je dakle i umijeće. Zato su ljudi tisućama godina meditirali i učili, ali vrlo je mali broj ljudi dosegao neke visove u meditaciji, a samo neki su to i pokušali. Golema većina čovječanstva nije se nikad ni potrudila da razmišlja o tome. To je nešto kao...to je klica s kojom ste rođeni. Ako nemate te klice u sebi, učitelj vas može obasipati svim svojim

blaženstvom, a ipak se u vama neće dogoditi ništa. No ako postoji sjemenka — dovoljna je samo učiteljeva prisutnost, dovoljan je samo način na koji vas on gleda — i u vama će se dogoditi nešto silno moćno, dogodit će se revolucija koju nikom nećete moći objasniti.

To je jedna od teškoća onih koji meditiraju, a koju oni ne mogu objasniti ni svojim prijateljima ni svojim obiteljima, ne mogu objasniti što rade...jer većinu ljudi to uopće ne zanima. Oni koji se uopće ne zanimaju za to jednostavno misle o ljudima koji meditiraju da se nešto otkvačilo u njihovim glavama, da nešto s njima nije u redu.

"Sjedite tiho, ništa ne radite, dolazi proljeće i trava sama raste..." Ali prije svega - zašto da se brinete za travu? Bashov prekrasan *haiku* činit će im se apsurdnim. Trava će rasti sama od sebe bez obzira na to sjedite li vi mirno ili ne. Zašto gubite vrijeme na to? Trava će sama rasti. Neka dođe proljeće - proljeće dolazi samo od sebe, kao što i trava raste sama od sebe. Zašto gubite vrijeme? Radite u međuvremenu nešto drugo.

Ako čovjek nema već nešto u srcu - neku malu sjemenku - tada su te stvari nemoguće za njega. On može naučiti tehniku, može naučiti umjetnost, ali ako ne posjeduje umijeće, neće uspjeti. Tako tisuće ljudi počnu meditirati, ali samo malobrojni ikad postižu prosvjetljenje - tako je mali broj tih ljudi da ih na deset prstiju jedva možete nabrojiti. Ako meditacija ne postane prosvjetljenje, onda ste samo gubili vrijeme.

Koji su pokazatelji da nečija meditacija postaje sve dublja?

Nema nikakvih miljokaza — jer nema ni utvrđene ceste. Čak ako slijedite jednu tehniku meditacije, niste na istoj cesti, ne možete ni biti. Nema javnog puta. Svaki put je individualan i osoban. Zato vam neće pomoći ničije iskustvo, ono će vam čak štetiti.

Netko će možda nešto vidjeti na svom putu. Ako vam on kaže da je to znak napretka, vi možda nećete vidjeti isti znak na vašem putu. Isto drveće možda neće biti na vašem putu. Nemojte postati žrtva tih gluposti. Važni su samo unutarnji osjećaji. Na primjer, ako napredujete, tada će se neke stvari početi spontano događati. Jedna od tih stvari je ova - osjetit ćete sve više zadovoljstva.

Doista, kad je meditacija potpuna, čovjek postane tako zadovoljan da zaboravi meditirati jer meditacija je nastojanje koje nastaje iz nezadovoljstva. Ako jednog dana zaboravite meditirati i ne osjetite nikakvu sklonost da meditirate, ne osjetite nikakvu provaliju, ako ste potpuno ispunjeni, tada znajte da je to dobar znak. Mnogo je onih koji će i dalje meditirati. Ako to ne učine, događat će im se čudne stvari. Ako meditiraju, ne osjećaju ništa. Ako ne meditiraju, osjećaju prazninu. Ako to rade, ništa im se ne događa. Ako ne meditiraju, osjećaju da im nešto nedostaje.

To je samo stvar navike. Poput pušenja, pijančevanja, poput bilo čega, to je samo navika. Nemojte pretvarati meditaciju u naviku. Neka ona bude živa. Tada će

nezadovoljstvo postupno nestati. Osjećat ćete se zadovoljno. I ne samo onda kad meditirate. Ako se nešto dogodi samo kad meditirate, to je lažno, to je jednako hipnozi. To će na vas djelovati dobro, ali neće prodrijeti duboko u vas. To je dobro samo ako se uspoređuje s nečim. Ako se ništa ne događa, ako nema meditacije, nema trenutka blaženstva, ne brinite se! Ako se nešto dogodi, ne vežite se za to. Ako se meditacija odvija u pravom smjeru, duboko u vama, osjećat ćete se cijeli dan transformirani. Svakog će trenutka biti prisutno zadovoljstvo. Štoga budete radili, osjećat ćete duboki mir u sebi.

Naravno, bit će rezultata. Sve manje ćete se ljutiti i ljutnje će postupno posve nestati. Zašto? Jer ljutnja je dokaz uma koji ne meditira, koji nije miran u sebi. Zato se ljutite na druge — a zapravo se ljutite na sebe. A jer se ljutite na sebe, ljuti ste i na druge.

Jeste li primijetili da se ljutite samo na one ljude koji su vam bliski? Što ste intimniji s nekim, više se ljutite. Zašto? Što je veći ponor između vas i neke osobe, bit ćete na nju manje ljuti. Vi se ne ljutite na nepoznate ljude. No ljutite se na svoju ženu, na muža, na sina ili na kćer, na svoju majku. Zašto? Zašto se više ljutite na one s kojima ste bliski? Evo razloga: zapravo se ljutite na sebe. Što ste intimniji s nekim, on se više poistovjećuje s vama. Ljutite se na sebe i zato, kad god vam je netko blizak, možete na njega prebaciti svoju ljutnju. On je postao dio vas.

Zapamtite da ćete u meditaciji biti sretniji sa sobom — sretniji sa sobom.

Čudno je da netko postaje sretniji sa sobom. Mi smo ili sretni s nekim, ili smo ljuti na njega. Kad netko postane sretniji sa sobom — znači da se doista zaljubio u sebe. A kad volite sebe, teško je ljutiti se. To postaje apsurd. Bit će sve manje ljutnje, a sve više ljubavi, sve više suosjećanja. To će biti opći znak da ste se spustili dublje u sebe.

Zato nemojte misliti da ste mnogo postigli ako vidite svjedost, ako vidite lijepe boje. To je dobro, ali ne budite zadovoljni tako dugo dok se ne dogode prave psihološke promjene: dok ne bude manje ljutnje, više ljubavi, manje okrutnosti, više suosjećanja. Ako se to ne dogodi, vaše vizije svjedosti, lijepe boje i razni zvukovi samo su mačji kašalj. To je lijepo, prekrasno, dobro je igrati se s tim - ali to nije cilj meditacije. To su samo događaji na cesti, to su samo usputni proizvodi, ali nemojte se zabrinjavati.

Mnogi ljudi dolaze k meni i kažu: "Vidim plavu svjetlost, što znači taj znak? Koliko sam napredovao?" Plava svjedost neće biti dovoljna jer vaša ljutnja ispušta crvenu svjedost. Važne su bitne psihološke promjene, zato nemojte juriti za igračkama. To su duhovne igračke. Te stvari nisu ciljevi meditacije.

Promatrajte što se događa u međusobnim odnosima. Ima li ikakve promjene? Ta promjena je važna. Kako se ponašate prema svom slugi? Jeste li promijenili svoj odnos prema njemu? Ta promjena je važna. Ako nema nikakve promjene, tada odbacite svoju plavu svjetlost - ona vam neće pomoći. Vi varate sebe i dalje ćete se varati. To su lako postignuti trikovi.

Zbog toga se takozvani religiozan čovjek počne osjećati pobožno. Jer sada vidi razne stvari. Ali ne ostaje isti, postaje čak lošiji. Vaš napredak mora se primijetiti u vašem odnosu s ljudima. Odnosi su zrcalo — pogledajte se u njemu. Zapamtite — odnos s ljudima je vaše zrcalo. Ako vaša meditacija postaje dublja, vaši odnosi će postati drukčiji, posve različiti. Njihov temelj bit će ljubav, a ne nasilnost. Sada nasilnost daje osnovni ton. Čak dok gledate nekoga, gledate ga puni nasilja, i već ste navikli na to.

Za mene meditacija nije dječja igra, već duboka transformacija. To znači da se svakog trenutka odražavate u vašim odnosima. Pokušavate li nekoga posjedovati? Tada ste nasilni. Pokušavate li dominirati nekim? To pokazuje da ste nasilni. Kako možete dominirati? Ljubav ne dominira, ljubav ne posjeduje.

I tako, što god radite, budite svjesni, promatrajte i tada nastavite razmišljati. Uskoro ćete osjetiti promjenu. Sada više nema posesivnosti u odnosima. Ona pomalo nestaje, a kad nema posesivnosti, odnosi su lijepi. Ako ona postoji, sve postaje ružno, nečovječno. Ali mi smo takvi varalice da ne želimo gledati sebe u tim odnosima jer u njima se odražava pravo lice. Zato zatvaramo oči pred našim odnosima, mislimo i dalje da se nešto što je unutra može vidjeti.

Ništa ne možete vidjeti na taj način. Najprije ćete vidjeti vlastitu unutarnju transformaciju u svojim vanjskim odnosima, a tada ćete se spustiti dublje. Samo ćete tada početi osjećati nešto u sebi. Zato pokušajte, prođrite u vlastite odnose, pogledajte napreduje li vaša meditacija ili ne.

Ako osjećate ljubav koja raste, bezuvjetnu ljubav, ili suosjećate s nekim bez nekoga razloga, ako osjećate duboku skrb za tuđu dobrobit, za blagostanje svih, vaša meditacija se razvija. Tada zaboravite sve drugo. Kad to primijetite, opazite ćete i mnoge druge stvari u sebi. Kad bude potrebno, pričat ćete, kad ne bude potrebno, šutjet ćete. U vašem sadašnjem stanju, u vama ne može vladati tišina. Osjećat ćete se mirniji, opušteniji, neće biti napetosti. Bit ćete sve manje ambiciozni. Konačno će ambicija posve nestati. Neće postojati čak ni ambicija da postignete oslobođenje. Kad osjetite da je nestala želja za oslobođenjem, postigli ste oslobođenje. Sada ste slobodni jer želja je vezanost. Čak i želja za oslobođenjem je vezanost. I želja da budete bez želje je vezanost.

Kad god nestane želje za nečim, vi se krećete u nepoznatom prostoru. Meditacija je postigla svoj cilj, sada je seoba duša oslobođenje, i ovaj svijet je oslobođenje, ova obala je ona druga obala. (2)

RATNIK

Budući da sam poslovan čovjek i stručnjak, kako mogu istovremeno biti i ratnik ? Hoću li tada propustiti oslobođenje ?

Biti ratnik ne znači biti vojnik, to je osobina uma. Možete biti poslovan čovjek i ratnik, možete biti ratnik i poslovan čovjek.

Poslovan čovjek se odnosi na osobinu uma koji se

uvijek pogađa, pokušavajući dati manje, a dobiti više. To je ono što mislim kad kažem poslovan čovjek: to je pokušaj da se dade manje, a dobije više, uvijek pogađajući se, uvijek misleći na profit. Ratnik je također osobina uma, osobina kockara, a ne pogodbe, osobina koja može staviti na kocku sve, na ovaj ili onaj način — to je beskompromisni um.

Ako poslovan čovjek misli na prosvjetljenje, on misli na njega kao na potrošnu robu, kao na svaku drugu potrošnu robu. On ima popis stvari koje mora obaviti: mora izgraditi veliku palaču, mora kupiti ovo i ono, a na kraju ima namjeru kupiti i oslobođenje. Ali ono je uvijek zadnje što mora kupiti. Kad se sve učini, tek tada je oslobođenje na redu. Kad ništa više ne ostaje da se učini, dolazi na red oslobođenje. A ono se mora kupiti jer poslovan čovjek razumije sve samo kroz novac.

Jednom je neki poznati i bogati čovjek došao k Mahaviri. Bio je zaista vrlo bogat. Mogao je sve kupiti, čak i mnoga kraljevstva. I kraljevi su posuđivali novac od njega. On je došao k Mahaviri i rekao:

"Čuo sam mnogo priča o meditaciji i za vrijeme dok ovdje boraviš, zaludio si ljude meditacijom. Svi pričaju samo o meditaciji. Što je meditacija? Koliko ona stoji i mogu li je kupiti?"

Mahavira je oklijevao s odgovorom pa je čovjek rekao:

"Nemoj misliti na visinu cijene, jednostavno reci koliko stoji i ja ću platiti. Nema problema."

Kako razgovarati s takvim čovjekom? Mahavira je bio zbunjen i nije znao što da odgovori. Konačno je rekao:

"U tvom gradu živi jedan čovjek, jedan vrlo siromašan čovjek. Možda će ti on htjeti prodati svoju meditaciju. On ju je postigao. Ali je tako siromašan da će možda biti spreman prodati je."

Čovjek je zahvalio Mahaviri i odjurio do siromašna čovjeka, pokucao na njegova vrata i rekao:

"Koliko stoji tvoja meditacija? Želim je kupiti."

Siromašan čovjek se počeo smijati.

"Ti možeš kupiti mene, to je u redu, ali kako ti mogu prodati svoju meditaciju? Ona je osobina moje duše, ona nije potrošna roba."

Ali poslovni ljudi uvijek misle na taj način. Oni daruju novac kako bi kupili nešto, grade hramove, da bi nešto kupili. Oni daju, ali njihovo davanje nije nikad pravo davanje, ono je uvijek davanje da se nešto dobije, ono je zapravo investicija.

Kad vam kažem da budete ratnik, mislim da budete kockar, da sve stavite na kocku. Tada prosvjedjenje postaje pitanje života i smrti, a ne potrošna roba, a vi ste spremni sve odbaciti da biste ga stekli. I ne mislite na profit. Ljudi dolaze k meni i pitaju: "Što ćemo dobiti meditacijom? Koja je njezina svrha? Kakav će biti profit? Ako se jedan sat posveti meditaciji, kakav će biti dobitak?" Cijeli njihov život je ekonomiziranje.

Ratnik ne ide za dobitkom. On teži vrhuncu, vrhuncu doživljavanja. Što ratnik dobiva kad se bori u ratu? Vaši vojnici nisu više ratnici, oni su samo sluge. Ratnika više nema na Zemlji

jer sve se sada može učiniti tehnologijom. Bacite bombu na Hirošimu. Onaj tko je baci nije ratnik. Svako dijete može to učiniti, svaki luđak može to učiniti - zapravo, samo luđak može to i učiniti. Bombu na Hirošimu nije bacio ratnik.

Rat nije više onakav kakav je bio u prošlosti, sada svatko ratuje, a prije ili kasnije, ratovat će samo mehanička sredstva. Moći će to učiniti i zrakoplov bez pilota - a zrakoplov nije ratnik. Izgubila se kvaliteta rata.

Ratnik se suočavao, susretao se s neprijateljem licem u lice. Zamislite samo kako se susreću dva čovjeka s izvučenim mačevima. Mogu li oni razmišljati? Ako razmišljaju, promašit će protivnika. Tu razmišljanje prestaje. Kad se mačevi izvuku, razmišljanje prestaje. Oni ne mogu ništa planirati jer ako to učine, onaj drugi će ih u tom trenutku udariti. Oni se kreću spontano i postaju ljudi bez uma. Opasnost je tako velika, mogućnost smrti tako blizu, da se umu ne dopušta mogućnost da funkcionira. Um treba vrijeme, u hitnim slučajevima umu se ne dopušta da djeluje. Kad sjedite na svom stolcu, možete razmišljati, ali kad ste suočeni s neprijateljem, ne možete misliti.

Ako prolazite ulicom, tamnom ulicom i iznenada ugledate zmiju, neku opasnu zmiju, što ćete pomisliti? Hoćete li početi razmišljati? Ne, skočit ćete. A taj skok neće biti skok iz uma, jer umu treba vremena, a zmija ne dopušta vrijeme, ona nema uma. Zmija će vas napasti - zato umu nije dopušteno djelovati. Kad se suočite sa zmijom, vi skaćete i taj skok dolazi iz vaše duše, on dolazi prije misli. Najprije skoćite, a onda razmišljate.

Mislim da je to osobina ratnika: akcija prije razmišljanja, akcija prije djelovanja uma, cjelovita akcija. Vi možete postati ratnik, a da ne idete u rat, nema potrebe ići u rat.

Cijeli život je hitan slučaj i svuda postoje neprijatelji i zmije i bijesne divlje životinje spremne napasti vas. Cijeli život je rat. Ako ste budni i oprezni, vidjet ćete da je cijeli život doista rat, da svakog časa možete umrijeti. Sve je hitan slučaj. Budite spremni, budite poput ratnika, kao da se krećete među neprijateljem. Svakog časa, odasvud smrt može skočiti na vas. Nemojte dopustiti da um djeluje. Budite kockar - samo kockari mogu tako iznenada skočiti, a skok je tako snažan da ga oni, koji misle na profit, ne mogu učiniti. Skok je rizik, najveći rizik, možete biti izgubljeni, a da ništa ne dobijete. Kad dolazite k meni, možda izgubite sve, a možda ne dobijete ništa.

Ponovit ću jednu od Isusovih izreka: "Tko god prijanja uz život, tko god ga pokuša sačuvati, izgubit će ga. A tko je spreman izgubiti ga, sačuvat će ga!" To je razmišljanje izraženo jezikom kockara. Izgubiti ga, to je način da ga sačuvate. Umrijeti, to je način da postignete vječni život - besmrtnost.

Kad kažem poslovan čovjek, mislim na proračunati, lukavi um. Nemojte biti lukavi um. Nijedno dijete nikad se ne ponaša kao poslovan čovjek, a teško je pronaći starog čovjeka koji se ne ponaša kao poslovan čovjek. Svako dijete je ratnik, svaki star čovjek je poslovan čovjek. Kako ratnik postane poslovan čovjek? To je dugačka priča. Cijelo društvo, edukacija, kultura, ograničenja - sve to djeluje na vas tako da se počinjete sve više bojati. Ne usudite se riskirati, a sve što je lijepo, riskantno je.

Ljubav je riskantna, život je izlaganje opasnosti, Bog je riskantan. Bog je najviše riskantan, a proračunatošću nećete stići do Njega. Stići ćete samo onda ako se posve izložite opasnosti, ako sve stavite na kocku. A vi ne poznate nepoznato. Poznato riskirate, a nepoznato ne poznajete.

Poslovan um će reći: "Sto radiš? Gubiš ono što znaš zbog onoga što ne znaš postoji li ili ne. Čuvaj ono što ti je u ruci, ne teži za nepoznatim." Ratnički um će reći: "Poznato je već bilo poznato, nema ništa u tome, moram riskiran poznato za nepoznato."

A ako se možete izložiti opasnosti, potpunoj opasnosti, ne čuvajući ništa, ako ne igrate trikove sa sobom ne zadržavajući ništa, nepoznato vas iznenada zahvaća. A kad se ono pojavi, postanete svjesni da to nije samo nepoznato, nego ono što se ne može spoznati. Ono nije protiv poznatoga, već je iznad poznatoga. Kretati se u toj tmini, kretati se u tom neobilježnom prostoru bez ikakvih mapa i putokaza, kretati se sam u tom apsolutnom, za to je potrebna osobina ratnika. Mnogi od vas imaju barem još malo te osobine u sebi jer bili ste jednom dijete. Svi ste vi bili ratnici, svi ste sanjali o nepoznatom. To djetinjstvo je skriveno, ali ne može biti uništeno. Ono je ovdje, ono još uvijek postoji u nekom kutku vašeg bića. Dopustite mu da funkcionira, budite poput djeteta i bit ćete opet kao ratnik.

Nemojte biti očajni jer držite trgovinu i poslovan ste čovjek. Nemojte biti očajni. Svuda možete biti ratnik. Izlagati se opasnosti je osobina uma, djetinjasta osobina, to jest - imati povjerenja i kretati se iznad onoga što je sigurno. (1)

Najveći ratnik nema nikakve veze s ratom. On nema nikakve veze s tim da se bori s drugima. On mora učiniti nešto u sebi. A to nije borba premda donosi pobjedu, to nije rat ni sukob. Ali čovjek mora biti ratnik jer mora biti budan poput ratnika.

Treba biti vrlo pažljiv, vrlo meditativan jer ako se krećete u najtamnijem dijelu postojanja..konačno se pojavi svjetlo, beskrajno svjetlo, ali najprije treba proći kroz vrlo tamnu noć duše. Tu ima raznovrsnih jama, postoje sve mogućnosti da zalutate, ima svih mogućih unutarnjih neprijatelja. Njih ne treba ubiti ili uništiti, već transformirati, moraju se pretvoriti u prijatelje. Ljutnju pretvorite u suosjećanje, požudu u ljubav i tako dalje. Dakle, to nije rat, ali je sigurno da treba biti ratnik.

Tako je u Japanu cijeli svijet samuraja, ratnika nastao iz meditacije, a sve vrste ratnih umijeća postali su putevi prema unutarnjem miru. Mačevanje je postalo jedno od najviše meditativnih stvari u Japanu. Čovjek pri tom treba biti vrlo budan jer dovoljan je jedan trenutak nepažnje i gotovi ste!

Pravi mačevalac postaje tako pažljiv da on zna da će biti napadnut i prije nego što ga drugi napadne. Prije nego što je misao o napadu uopće prošla umom onoga drugoga, on se pripremio. On je spreman. Njegova opreznost postaje tako duboka da počne čitati misli onoga drugoga. Kaže se - ako se dva samuraja bore, ni jedan neće pobijediti. Borba se može nastaviti u nedogled, ali ni jedan ne može pobijediti jer oba čitaju um onoga drugoga. I prije nego napadnete, onaj drugi se već brani.

Mačevanje je postalo jedan od najvećih izvora prosvjetljenja. Čini se čudnim, ali Japan je učinio mnogo zaista čudesnih stvari. Od pijenja čaja do mačevanja, sve se pretvorilo u meditaciju. Cijeli se život može pretvoriti u meditaciju jer meditacija zapravo znači - postati svjesniji.

Zato uđite u sebe i budite osjetljiviji. Jednog dana ćete sigurno pobijediti - to je apsolutno sigurno. Morate samo ispuniti ono što se traži: morate biti posve svjesni. (2)

Jednom se dogodilo da je zen samuraj, zen ratnik došao ranije kući s fronte i našao svoga slugu u ljubavnom zagrljaju sa svojom ženom. Budući da je bio čovjek odan zenu, rekao je sluzi: "Nemoj se brinuti! Samo ti završi svoj posao, ja te čekam vani! Morat ćeš uzeti mač u ruke i boriti se sa mnom. To je savršeno u redu, bilo što se dogodi. Ja čekam vani."

Jadni sluga počeo je drhtati. On ne zna ni kako se drži mač u ruci, a njegov gospodar je poznati ratnik. On će odsjeći njegovu glavu jednim zamahom. Zato otrči kroz stražnja vrata do zen učitelja koji je također bio učitelj ratnika i reče mu: "Upao sam u nevolju. Sve je moja pogreška, ali dogodilo se." Učitelj poslušao njegovu priču i reče: "Nema potrebe da se brineš. Naučit ću te kako da držiš mač. Ali kažem ti kako nije važno što je tvoj gospodar veliki ratnik. Sve što je važno je spontanost. A u spontanosti ti ćeš biti bolji, jer čini se da tvoj gospodar vjeruje kako njegov sluga nema prilike da preživi. Taj će sukob biti sličan igri mačke i miša. Zato se nemoj zabrinjavati. Budi potpuno uvjeren u sebe i udari ga snažno

jer to je tvoja jedina prilika da preživiš. Nemoj biti malodušan, nemoj sebi postavljati uvjete misleći da će ti on možda oprostiti. On ti nikad neće oprostiti - morat ćeš se boriti s njim. Ti si ga izazvao. Ali nema problema - čini mi se da ćeš ti pobijediti."

Sluga to nije mogao vjerovati, pa učitelj reče: "Moraš shvatiti da sam ja i njegov učitelj i znam da će se on ponašati onako kako je vježban. Budući da svršeno dobro zna da će pobijediti, on se neće ponašati bezuvjetno, a ti nemaš druge alternative nego da budeš bezuvjetan. Samo budi potpun. Ti ne znaš kamo udariti, zato udaraj svuda. Jednostavno poludi!"

Sluga reče: "Učinit ću to, ako tako kažeš. Zapravo nemam nikakve šanse da preživim, zašto to onda ne bih obavio savršeno?"

Vidjevši da je došlo vrijeme, nauči kako držati mač, vrati se i pozove svoga gospodara: "Evo me!"

Samuraj nije mogao vjerovati svojim ušima. Mislio je da će sluga pasti pred njega, da će plakati i jecajući ga moliti za oprostaj. Ali umjesto toga, sluga je riknuo poput lava, imao je u ruci mač od zen učitelja. Samuraj je prepoznao mač i upitao ga odakle mu.

Sluga odgovori da ga je dobio od samurajevog učitelja pa reče: "Hajde sada, neka se odluči jednom za uvijek. Ili ću ja preživjeti ili ćeš ti preživjeti. Obojica ne možemo."

Samuraj osjeti slabi drhtaj u svome srcu, ali još je uvijek mislio: "Kako on to može učiniti? Potrebne su godine vježbanja. Ja sam se godinama borio u ratovima, a ovaj jadni sluga..." ali

morao je izvaditi svoj mač.

Sluga je zaista poludio. Ne znajući kamo da udari, udario je posvuda...samuraj je bio zbunjen jer on se znao boriti s bilo kojim ratnikom koji je znao kako se boriti - ali ovaj čovjek ne zna ništa i radi sve moguće stvari. Sluga ga gurne prema zidu i samuraj ga je prisiljen zamoliti: "Molim te, oprosti mi! Ubit ćeš me. Ti ne znaš kako se boriti, što to radiš?"

Sluga reče: "Nije riječ o tome što radim. Ovo je moj posljednji trenutak i učinit ću sve potpuno." Sluga pobijedi, a ratnik otiđe do učitelja i reče: "Kakvo si to čudo učinio? On je postao tako veliki ratnik za pet minuta, tako je udario, tako glupo je to radio, da me je skoro ubio. On ne zna ništa, ali mogao me je ubiti. Gurnuo me je do zida moje kuće i prislonio mač na moja prsa. Morao sam ga moliti da mi oprosti, morao sam mu reći da je u redu sve što radi i da to može i dalje obavljati."

Učitelj reče: "Moraš naučiti lekciju da je važno biti cjelovit i bezuvjetno apsolutan... a nije važno biti poražen ili pobijediti. Važno je da je čovjek potpun, a potpun čovjek nikad nije poražen. Njegova potpunost je bila njegova pobjeda." (3)

KOCKAR

Što znači živjeti opasno ?

To znači živjeti. Ako ne živite opasno, ne živite uopće. Cvijeće uspijeva samo u opasnosti. Život nikad ne cvjeta u sigurnosti, on uvijek cvjeta u nesigurnosti.

Ako počnete stjecati sigurnost, postajete ustajali ribnjak. Vaša se energija više ne pokreće. Počnete se bojan jer čovjek nikad ne zna kako ući u nepoznato, a sigurnost je nešto nepoznato. I zašto se izložiti opasnosti? Poznato je sigurnije. Postajete opsjednuti s poznatim. I dalje se hranite time, ali vam postaje dosadno, osjećate se jadno no ipak vam se čini sve poznatim i sigurnim. Nepoznato izaziva u vama drhtanje. No i pri samoj ideji o nepoznatom, već se počnete osjećati nesigurno.

Samo su dvije vrste ljudi na svijetu. Ljudi koji žele živjeti udobno...oni traže smrt, žele udoban grob. Druga vrsta su ljudi koji vole živjeti. Oni odabiru živjeti opasno jer život je uspješan samo onda kad postoji opasnost.

Jeste li se ikad penjali na planine? Sto se više penjete, osjećate se svježije, mlađe. Sto je veća opasnost od pada, što je veći ponor uz put, to ste vi živiji.. .tada visite između života i smrti, ne dosađujete se, ne postoji prašna prošlost, nema želje za budućnošću. Sadašnji trenutak je vrlo žestok, poput plamena. To vam je dovoljno. Vi živite ovdje i sada - stojite na valovima, skijate se ondje gdje postoji opasnost da izgubite život, no postoji i silna radost - jer opasnost da ćete izgubiti život čini vas neobično vitalnim. Zato ljude privlače opasni sportovi.

Ljudi se penju na planine. Netko je pitao Hillaryja: "Zašto se pokušavate popeti na Everest?" A on je odgovorio: "Jer ondje postoji stalan izazov." Bilo je opasno, prije su mnogi ljudi umirali prilikom penjanja. Već gotovo šezdeset,

sedamdeset godina ljudi se penju na Everest i to je bila gotovo sigurna smrt. No ljudi se i dalje penju. Sto je privlačno u tom penjanju?

Kad se uspijete popeti sve više, kad se udaljite od uobičajenosti, od svakodnevnog života, postajete opet divlji, postajete dio iskonskog svijeta. Opet živite kao tigar ili lav, protječete poput rijeke. Ponovno ste se vinuli u visine kao ptica na nebu, sve ste dalje od zemlje. Svakog trenutka trenutna sigurnost, bankovni račun, žena, muž, obitelj, društvo, ugled i crkva blijede sve više, postaju sve udaljeniji. A vi postajete sve više sami.

Zato se ljudi tako zanimaju za sport. Ali ni to nije prava opasnost jer možete postati vrlo vješti u penjanju. Možete to naučiti. Penjanje je vrlo proračunata opasnost — ako mi dopustite taj izraz: proračunata opasnost. Možete vježbati planinarenje i poduzeti sve mjere opreza. Ili uzmite brzinske trke. Možete voziti stotine milja na sat. To je opasno i uzbudljivo. Ali ipak možete postati vrlo umješni u trkama, a opasnost postoji samo za one koji se time ne bave. Za vas to nije tako. A čak ako i jest, ta je opasnost marginalna. A osim toga, to je samo fizička opasnost koja se tiče samo tijela.

Kad vam kažem: živite opasno, ne mislim samo na fizičku opasnost, već i na psihološku, mentalnu i duhovnu. Religija je duhovna opasnost. Ona se penje na takve visove s kojih možda nema povratka.

Kad kažem: živite opasno, mislim - nemojte živjeti životom uobičajenih vrijednosti, kao gradonačelnik ili član

neke korporacije. To nije život. Ili ste možda ministar, ili imate neku dobru profesiju, zarađujete dobro i novac vam se gomila u banci i sve je savršeno u redu. Vi tako zapravo umirete, ništa se ne događa. Ljudi vas možda poštuju, a kad umrete, imat ćete veliki sprovod, i to je sve. A u novinama će objaviti vaše slike, bit će i novinskih članaka i tada će vas ljudi zaboraviti. Ali vi niste cijeli svoj život proživjeti samo za te stvari.

Promatrajte malo — čovjek može propustiti cijeli život zbog običnih, svjetovnih stvari. Biti duhovan znači razumjeti da malim stvarima ne treba pridavati preveliku pozornost. Ne kažem da su to nevažne stvari, one su važne, ali ne tako važne kako vi to mislite.

Novac je potreban. Ali on nije cilj i ne može biti cilj. Sigurno da je potrebna kuća, ja nisam asket i ne želim da srušite svoje kuće i pobjegnute na Himalaju. Kuća je potrebna, ali ona je potrebna vama. Nemojte me krivo shvatiti. Onako kako ja vidim ljude — sve se okrenulo naopačke. Ljudi žive kao da su oni potrebni kućama. Oni rade za kuće. Kao da su potrebni bankovnim računima — oni i dalje skupljaju novac i nakon toga umiru. A nisu nikad živjeli. Nikad u životu nisu imali ni trenutka veselja. Bili su tek u zatvoru sigurnosti, familijarnosti i ugleda.

I zato je posve prirodno da vam je dosadno. Ljudi dolaze k meni i žale se da im je dosadno. Osjećaju se zasićeni tim životom. Sto da se radi? Misle da će oživjeti ako će samo ponavljati neku mantru. No to nije tako lako. Morat će promijeniti sav svoj životni uzorak.

Volite, ali nemojte misliti da će vam već sutra žena biti dostupna. Nemojte to očekivati. Nemojte ženu svoditi na suprugu. To je opasno. Nemojte svoditi ni muškarca na supruga jer suprug je nešto ružno. Neka muškarac bude vaš muškarac, žena neka bude vaša žena. I nemojte sutrašnjicu pretvoriti u nešto predvidivo. Ne očekujte ništa, ali budite spremni na svašta. To mislim kad kažem: živite opasno.

Sto mi radimo? Zaljubimo se u ženu i odmah odlazimo na sud da se registramo, ili u crkvu da se vjenčamo. Nisam protiv vjenčanja. To je formalnost. Dobro, zadovoljit ćete društvo. Ali duboko u sebi, nikad nemojte posjedovati ženu. Nikad ni na trenutak nemojte reći: "Ti pripadaš meni." Jer kako vam neka osoba može pripadati? A kad počnete posjedovati ženu, ona će početi posjedovati vas. Tada više ne volite jedno drugoga. Vi samo gazite i ubijate jedan drugoga.

Volite — ali nemojte degradirati svoju ljubav vjenčanjem. Posao je potreban — ali ne dopustite da vam on postane jedini u životu.

Vaš život treba ostati igra, ona je centar vašeg života. Rad treba biti sredstvo koje će vas odvesti do igre. Rad u uredu i rad u tvornici, trgovini, ali samo da biste imali vremena igrati se. Ne dopustite da vam se život svede na radnu svakodnevicu - jer cilj života je igra.

Igra znači raditi nešto zbog onoga što se radi. Vi dolazite k meni čak meditirati, vi i meditaciju smatrate radom. Mislite da se treba nešto učiniti da bi se stiglo do Boga. To je glupost. Meditacija se ne radi zbog toga. Morate se igrati,

morate to smatrati zabavom. Ne smijete biti ozbiljni, morate uživati u meditaciji, tada se ona razvija. Kad je počnete smatrati poslom, kao dužnost koju treba obaviti — jer to morate učiniti, morate postići oslobođenje, nirvanu — tada ste ponovno unijeli vaše lude kategorije u svijet igre.

Meditacija je igra, uživajte u njoj zbog nje same. Ako uživete u više stvari zbog njih samih, bit ćete vitalniji. Naravno, vaš život bit će uvijek u opasnosti. Ali tako to mora biti. Opasnost je dio života, zapravo, ona je bolji dio života, najbolji dio života. Najljepši dio života je opasnost. Svakog trenutka život je opasnost. Možda niste toga ni svjesni. Kad udišete i izdišete i to je opasno. Kad izdišete, tko zna, hoće li se dah vratiti ili ne? Nije sigurno. Nema nikakve garancije.

Ali ima ljudi čija je glavna religija sigurnost. Čak i dok govore o Bogu, govore o Njemu kao o nekoj sigurnosti. Ako razmišljaju o Bogu, čine to samo zato jer se boje. Ako se mole i meditiraju, čine to samo zato da ostanu zapisani u dobrim knjigama, u Božjim dobrim knjigama.

"Ako postoji Bog, On će znati da sam redovito išao u crkvu, da sam redovito štovao Boga. Mogu to dokazati." Čak i njihova molitva je samo sredstvo.

Živjeti opasno znači živjeti životom kao da je svaki trenutak - posljednji trenutak. Svaki trenutak ima vlastitu unutarnju vrijednost. I vi se ne bojite. Vi znate da smrt postoji i prihvaćate činjenicu da je smrt tu, ne skrivate se od nje ni fizički, ni psihološki ni duhovno.

Uživajte u onim časovima kad dolazite direktno u dodir

sa smrću, kad ona postaje gotovo stvarnost — mislim da to znači živjeti opasno.

Ljubav vas vodi licem u lice sa smrću. Meditacija vas vodi licem u lice sa smrću. Dolazak k učitelju je dolazak k vašoj vlastitoj smrti. Suočiti se s nekim tko je nestao, znači ući u ponor u kojem ćete se možda izgubiti i možda postati onaj tko se nikad nije vratio.

Oni hrabri idu naprijed. Oni traže sve prilike za opasnost. Njihova životna filozofija ne sličići filozofiji kompanije životnog osiguranja. Njihova životna filozofija je filozofija planinara, klizača, skijaša. A oni se ne skijaju samo po vanjskim morima, već i po svojim unutarnjim morima. Ne penju se samo po Alpama i Himalaji, oni traže svoje unutarnje visove.

Ali zapamtite jedno. Nikad ne zaboravite da postoji umjetnost riskiranja, nikad ne zaboravite na to. Uvijek ostanite sposobni da se izložite opasnosti. I uvijek kad nađete priliku da riskirate, nikad je nemojte propustiti. Nikad nećete biti gubitnik.

Opasnost je jedina garancija da ste živi. (1)

STVARATELJ

U prošlosti svi su slavni umjetnici bili poznati zbog svoga boemskog žjvota. Molim vas da kažete nešto o kreativnosti i disciplini.

Boemski život je jedini život vrijedan da se živi. Sve druge vrste života samo su luk i voda. One više sličići načinu

polaganog samoubojstva, nego načinu da se život proživi strastveno i intenzivno. U prošlosti bilo je neminovno da umjetnik živi kao pobunjenik jer kreativnost je najveća pobuna koja postoji. Želite li kreirati, morate se osloboditi svih ograničenja, inače vaša kreativnost neće biti ništa drugo nego prepisivanje, bit će samo kopija. Kreativni možete biti samo onda ako ste individualist, ne možete kreirati ako ste dio filozofije koju ima svjetina. Ta filozofija nije kreativna, svjetina živi životom koji više sličići teškoj drljači. Ona ne pozna ples, ni pjesmu ni radost. Ona je posve mehanička.

Naravno, postoje stvari koje ćete dobiti od društva samo na mehanički način. Steći ćete ugled i čast. Sveučilišta će vam dati akademske naslove, zemlja će vam dodijeliti zlatne medalje, možda postanete laureat za Nobelovu nagradu. Ali sve to nije lijepo.

Pravi genije odbacit će sve te gluposti jer one su samo sredstva podmićivanja. Dati nekom Nobelovu nagradu jednostavno znači da se cijeni njegova služba društvenom uređenju, da ga poštuju jer je bio dobar i poslušan rob, jer nije zalutao i da slijedio je utabani iskušani put.

Stvaratelj ne može slijediti dobro utabani put. On mora istraživati i otkriti vlastiti put. On mora istraživati u džungli života, mora ići sam, mora biti otpadnik od uma gomile, od kolektivne filozofije. Kolektivni um je najniži um na svijetu. Čak i takozvani idiotski um je malo superiorniji od kolektivne slaboumnosti. Ali kolektivnost ima sredstva vlastitog podmićivanja: ona cijeni ljude i poštuje ih onda ako oni uporno govore da je kolektivan um jedini pravi način života.

U prošlosti su se kreativci svih vrsta - slikari, plesači, glazbenici, pjesnici i kipari morali odreći ugleda zbog čiste gluposti. Morali su živjeti jednu vrstu boemskog života, života skitnice. To im je bila jedina mogućnost da budu kreativni. No to ne treba biti tako u budućnosti. Ako me razumijete, ako osjećate da govorim istinu, tada bi u budućnosti svatko trebao živjeti kao individualist, pa ne bi bilo potrebe da živi kao skitnica. Boemski život je proizvod čvrstoga, ortodoksnog, konvencionalnog života.

Ja nastojim uništiti kolektivni um i osloboditi svakoga pojedinca da bude ono što jest. Tada neće biti problema, živjet ćete kako želite. Zapravo, čovječanstvo će biti doista rođeno onog dana kad budu pojedinca poštovali sa svom njegovom pobunom. No ono još nije rođeno, još je uvijek u utrobi. To što vidite kao čovječanstvo samo je hokus- pokus fenomen. Ako svaki pojedinac ne dobije slobodu, apsolutnu slobodu da bude ono što jest, da živi na svoj način - i naravno, da ne smeta nikom — to je onda jedan dio slobode. Nitko ne smije smetati drugom.

No u prošlosti svi su zabadali nos u tuđe poslove — čak i u one stvari koje su posve privatne, koje nemaju nikakve veze s društvom. Na primjer - zaljubite se u neku ženu - kakve to veze ima s društvom? To je posve osobna stvar i nije za javnost. Ako se dva čovjeka dogovore da komuniciraju u ljubavi, društvo se ne bi trebalo miješati. Ali ono se miješa sa svim svojim raznim sitnicama, na posredan i neposredan način. Policajac će stati među ljubavnike, sudac će stati među

ljubavnike. Ako to ne bude dovoljno, društvo stvara novoga policajca - Boga koji će se brinuti o vama.

Ideja o Bogu je ideja o voajeru koji vam ne dopušta privatnost niti u kupaonici, koji vas gleda kroz ključanicu i promatra sve što radite. To je ružno. Sve religije na svijetu kažu da vas Bog neprestano promatra. To je ružno. Kakav je to Bog? Zar On nema drugog posla, nego promatrati svakoga, slijediti svakog?. Čini se da je on vrhovni naj - detektiv.

Čovječanstvu treba novo tlo - tlo slobode. Boemstvo je bila reakcija, potrebna reakcija, ali ako moja vizija bude uspješna, neće ga više biti jer neće biti takozvanog kolebljivog uma koji pokušava dominirati ljudima. Tada će svatko živjeti u miru sa sobom. Naravno, ne smijete se uplitati u život drugih, ali što se vašeg života tiče, morate ga živjeti na svoj način. Samo tada možete biti kreativni. Kreativnost donosi miris individualne slobode.

Molili ste me da kažem nešto o kreativnosti i disciplini. Disciplina je lijepa riječ, ali u prošlosti su je krivo koristili, kao i sve druge prekrasne riječi. Riječ disciplina ima isti korijen kao i riječ učenik (disciple). Osnovno značenje riječi označava proces učenja. Onaj tko je spreman učiti je učenik, a proces spremnosti da se uči je disciplina.

Obrazovan čovjek nije nikad spreman učiti jer misli da već sve zna. On je vrlo usredotočen na svoje takozvano znanje, a to njegovo znanje nije ništa drugo nego hrana za njegov ego. On ne može biti učenik, on se ne može podvrgnuti istinskoj disciplini.

Sokrat kaže: "Znam samo jedno - da ništa ne znam." To je početak discipline. Kad ništa ne znate, javlja se velika težnja da istražujete, ispitujete. A onog časa kad počnete saznavati stvari, slijedi drugi faktor - što god ste naučili, mora se stalno odbacivati, inače to postaje znanje, a ono će spriječiti daljnje učenje.

Pravi čovjek koji slijedi disciplinu, nikad ništa ne gomila. Svakog trenutka on umire za sve što je naučio i ponovno postaje neznanica. To neznanje je zaista razumljivo. Jedno od najljepših iskustava u postojanju jest: biti u stanju jasnog neznanja. Kad ste u tom stanju otvorenosti, ne postoje nikakve zapreke, spremni ste istraživati. Hinduisti to ne mogu učiniti, oni već znaju. Muslimani to ne mogu učiniti, ni kršćani.

Disciplinu su krivo tumačili. Ljudi su govorili drugima neka discipliniraju svoj život, neka učine ovo, a ne ono. Govorili su drugima da discipliniraju svoj život, da učine ovo, a ne ono. Tisuće naredbi i zabrana natovareno je na čovjeka, a kad čovjek živi natovaren s tim naredbama i zabranama, on ne može biti kreativan. On je zatvorenik, svuda će naletjeti na zid.

Kreativan čovjek mora otopiti sve zabrane i sve naredbe, treba mu sloboda i prostor cijeloga neba i svih zvijezda - samo tada se može razvijati njegova unutarnja spontanost.

Zato zapamtite, značenje discipline ne odnosi se na deset zapovijedi. Ja od vas ne tražim nikakvu disciplinu. Ja vam samo dajem uvid u fenomen kako da i dalje učite, a da nikad ne postanete obrazovani. Vaša disciplina treba dolaziti iz

vašeg srca, ona mora biti vaša — a to je velika razlika. Ako vam netko drugi daje disciplinu, ona nikad ne pripada vama. Ona će izgledati kao da nosite odjeću koja nije vaša. Ili će vam biti pretijesna ili prevelika. Uvijek ćete se u njoj osjećati glupo.

Muhamed je donio disciplinu islamu. Ona je bila dobra za njega, ali ne može biti dobra ni za koga drugoga. Buddha je dao pravila discipline milijunima budista. Ta su pravila bila dobra za njega, ali nisu dobra ni za koga drugog. Disciplina je individualni fenomen. Kadgod je slijedite, počnete živjeti prema utvrđenim pravilima, prema mrtvim principima. A život nikad nije mrtav, on se svakog trenutka neprestano mijenja. Život je strujanje.

Heraklit je imao pravo kad je rekao: " U istu rijeku ne možeš zakoračiti dva puta." Zapravo, volio bih reći da u istu rijeku ne možeš zakoračiti ni jednom jer ona tako brzo protječe! Treba budno paziti na svaku situaciju, na njezinu nijansu, ali ne slijediti nikakve unaprijed pripremljene odgovore koje donose drugi.

Vidite li kako je čovječanstvo glupo? Prije pet tisuća godina Manu je dao disciplinska pravila hinduistima i oni ih još uvijek slijede. Prije tri tisuća godina Mojsije je dao pravila discipline Židovima i oni ih još uvijek slijede. Prije pet tisuća godina Adinatha je dao pravila jainima, i oni ih također još slijede. Cijeli svijet je poludio za tim disciplinama. One su zastarjele, trebalo ih je već davno spaliti. Vi nosite sa sobom trupla, a ta trupla zaudaraju. A kad živite okruženi truplima, kakav je to život?

Ja vam govorim o trenutku i slobodi trenutka, o opasnosti trenutka. Jedna stvar može biti ispravna u jednom trenutku, ali može postati pogrešna u sljedećem trenutku. Nemojte ni pokušavati biti konzekventni, inače ste mrtvi. Samo su mrtvi ljudi konzekventni.

Pokušajte biti živi sa svim promjenljivostima života, pokušajte živjeti svakog trenutka, bez osvrtnja na prošlost, bez gledanja u budućnost. Živite trenutak u kontekstu trenutka i vaš odgovor će biti potpun. A ta potpunost ima svoju ljepotu, ta potpunost je kreativnost. Tada će sve što učinite imati svoju vlastitu ljepotu. (1)

STARENJE

Recite mi nešto o starenju !

Čovjek ili ostari ili odraste. Čovjek koji ostari, nije ni živio. On je potrošio vrijeme, ali nije uopće živio. Cijeli njegov život bilo je samo potiskivanje sebe. Ja vam govorim da ne postanete stari, što ne znači da nećete ostarjeti, to znači da vam ja dajem drugu dimenziju — odrastanje. Svakako ćete ostarjeti, ali to će se odnositi samo na tijelo. Vaša svijest, vi - nećete postati stari, samo ćete odrasti, postat ćete zreliji.

Sve religije svijeta činile su takve zločine da im se oni ne mogu oprostiti. One vam nisu savjetovale kako živjeti, nego kako ne živjeti, kako se odricati života. Prema religijama, ovaj svijet je kazna, a vi ste u zatvoru. Jedino što trebate učiniti jest što brže pobjeći iz zatvora. Ali to nije istina!

Život nije kazna, on je tako dragocjen da ne može biti kazna, on je nagrada. A vi morate biti zahvalni postojanju da je izabralo vas — da diše kroz vas, da voli kroz vas, da pjeva i pleše kroz vas.

Ako čovjek i dalje odrasta u zrelosti i razumijevanju, nikad neće postati star. Uvijek će biti mlad jer uvijek uči. Učenje vas drži mladima. Čovjek je uvijek mlad ako nije opterećen represijama. A jer je bez težine, osjeća se kao da je još uvijek dijete kao da je pridošlica na ovaj prekrasan svijet.

Čuo sam da su tri svećenika putovala u Pittsburg. Stigli su do blagajne gdje su se prodavale karte. Žena koja ih je prodavala bila je neobično lijepa. Imala je malo odjeće na sebi i prekrasne gudi.

Najmlađi od svećenika došao je do prozora blagajne, ali ugledavši ženu, zaboravio je sve o putovanju. Vidio je samo prekrasne grudi blagajnice. Žena ga je upitala: "Što mogu učiniti za vas?"

"Tri karte za Titsburg", promucio je svećenik.

Ženi je bilo sve jasno.

"Vi ste svećenik!", rekla je.

Drugi svećenik je došao do prozora, gurnuo prvoga u stranu i rekao ženi:

"Nemojte se ljutiti, on je novi i nezreo. Dajte nam tri karte za Titsburg."

Žena ga je pogledala i pomislila: "Jesu li sva ova trojica poludjela?"

"I zapamtite, hoću da mi novac vratite do zadnjeg centa."

Sada je žena počela vikati i vrištati:

"Ovo je već previše!"

Približio joj se najstariji svećenik i rekao:

"Kćeri moja, nemoj se ljutiti. Ovi momci žive u samostanu iz kojega ne izlaze, oni ništa ne vide. Imaj malo razumijevanja za njih. Oni su se odrekli života. Smiri se. Dakle, trebamo tri karte za Titsburg."

Žena nije mogla vjerovati svojim očima — sva trojica izgledala su kao idioti.

Stari svećenik je rekao:

"Zapamti jedno, opominjem te, uzmi bolju odjeću da pokriješ to svoje prekrasno tijelo. Inače znaj — na Sudnji dan će sveti prst pokazati na tebe."

Takva je situacija s opsjednutim čovjekom. Sto više poričete život, postajete više opsjednuti njime. Sve do sada nismo dopustili čovjeku da živi bez opsjednutosti.

Sve religije i vlade ljute se na mene zbog jednostavnog razloga — ja zagovaram vas i vašu slobodu, život bez opsjednutosti - čisti, prirodan, radostan tijek koji cijeli život pretvara u raj.

Ne tražimo nikakav raj u oblacima. Da ondje postoji, već bismo ga zgrabili. Moramo stvoriti raj na Zemlji. To je naš posao. Ako živimo u raj u na Zemlji, tada je svaki raj naš — gdje god on bio. Nitko ga drugi nema pravo zahtijevati. Najmanje ovi svećenici, redovnici i časne sestre. Svi ti ljudi

više sličje paklu jer na površini su jedno, a u sebi nešto posve suprotno od toga. Pokušajte biti prirodni.

Stavite na kocku sve samo da budete prirodni i ništa nećete izgubiti. (1)

Zašto postoji izraz prljavi starac? Ja starim i i progoni me sumnja da ljudi počinju govoriti o meni točno tim riječima.

To je zbog dugogodišnjeg represivnog društva. Zato postoji taj izraz. To je zbog vaših svetaca, svećenika i puritanaca. Da je ljudima bilo dopušteno da normalno prožive svoj seksualni život do četrdeset druge godine, a ne do osamdeset četvrte, to se ne bi događalo. Kad se čovjek počne približavati četrdeset drugoj godini, seks ga prestaje zaokupljati. Upravo u vrijeme kad se seks počne buditi i postane vrlo snažan u četrnaestoj godini, na posve isti način on počne slabiti u četrdesetim godinama. To je prirodan proces. A kad seks nestane, star čovjek ima posve drukčiju vrstu ljubavi i suosjećanja. U njegovoj ljubavi više nema požude ni želje, on ih više ne treba. Njegova je ljubav čista, nevina, njegova je ljubav radost.

Seks vam donosi zadovoljstvo. On vam pruža zadovoljstvo samo onda ako se udubite u seks. Tada je zadovoljstvo krajnji rezultat. Ako seks postane nevažan na prirodan način - ako nije bio potiskivan i vi ste ga duboko proživljavali, vi ste ga upoznali, a znanje uvijek donosi slobodu. Zato u njemu nema više tajanstvenosti, nemate više

što istraživati. Kad to saznate, sva seksualna energija pretvara se u ljubav, u suosjećanje. Tada se čovjek daje iz čiste radosti. Tada je star čovjek najljepše biće na svijetu, najčišći čovjek na svijetu.

Ni u jednom jeziku ne postoji izraz: *čisti starac*. Nikad nisam čuo za takav izraz. Ali izraz *prljavi starac* postoji gotovo u svom jezicima. To je zato jer tijelo ostari, ono postane umorno, želi se osloboditi sve seksualnosti. Ali um zbog potiskivanih želja još uvijek luduje. Kad tijelo više nešto ne može, a um ga neprestano prisiljava na nešto što tijelo ne može učiniti, tada je star čovjek zaista u neprilici. Njegove su oči seksualne, pohotne, ali njegovo je tijelo mrtvo i dosadno. A um ga i dalje potiče. On počne izgledati prljavo, počne izgledati ružno.

Sjeno sam se priče o čovjeku koji je prisluškivao svoju ženu i njezinu sestru koje su raspravljale o njegovim čestim poslovnim putovanjima izvan grada. Sestra je savjetovala da bi se žena trebala zabrinuti zbog svoga muža koji se bez pratnje zadržava u onim ugodnim hotelima u kojima ima tako mnogo privlačnih i nevezanih žena.

"Da se zabrinjavam? Zašto, on me nikad nije prevario. On je previše vjeran, previše pristojan - i previše star."

Tijelo prije ili kasnije ostari, ono mora ostarjeti, ali ako niste proživjeti svoje želje, one će se skupljati oko vas i počet će stvarati nešto ružno u vama. Ili star čovjek postaje najljepši čovjek na svijetu jer je postigao nedužnost djeteta, možda čak nešto još dublje

od toga — postao je mudrac. Ali ako još uvijek postoje želje koje protječu kroz njega kao podzemna struja, tada ga zahvaća nemir.

Uhapsili su nekoga vrlo starog čovjeka dok je pokušavao seksualno napasti neku mladu djevojku. Kad je sudac na sudu vidio tako starog čovjeka koji je imao osamdeset četiri godine, smanjio je kaznu za silovanje na kaznu za napad mrtvim oružjem.

Ako počnete starjeti, sjetite se da je starost sam vrh života. Zapamtite da starost može biti najljepše iskustvo. Dijete ima nade za budućnost, ono živi za budućnost. Želi učiniti ovo i ono. Svako dijete misli da će postati netko poseban - Aleksandar Veliki, Josip Staljin, Mao Cetung. Dijete živi u svojim željama i u budućnosti. Kad postane mlad čovjek opsjednut je tako snažnim prirodnim silama da ne može biti slobodan. Javlja se ambicija, a vrijeme brzo prolazi, on mora učiniti nešto, mora postati netko. Sve te želje, nade i fantazije djetinjstva moraju biti ispunjene, mladić je u velikoj žurbi, on juri.

Star čovjek zna da su one dječje želje bile zapravo djetinjaste. Star čovjek zna da su prošli svi oni dani mladosti i nemira. Star čovjek je u istom stanju kao priroda poslije oluje, kad tišina zavlada. Ta tišina može biti neobično lijepa, duboka, bogata. Ako je star čovjek doista zreo, što je vrlo rijedak slučaj, on će biti prekrasan. Ali ljudi samo ostare, a ne odrastu. To je problem.

Odrastite, postanite zreliji, postanite budniji i svjesniji. Starost je zadnja prilika koju imate: pripremite se prije smrti. A kako se čovjek priprema za smrt? Tako što sve više razmišlja.

Ako postoje još uvijek neke skrovite želje, a tijelo stari i ne može ih više ispuniti, ne brinite se. Razmišljajte o tim željama, promatrajte ih, osvijestite ih. Samim tim želje i energija koja je u njima može se preobraziti. Ali još prije nego smrt dode, oslobodite se svih želja.

Kad kažem da budete slobodni od svih želja, jednostavno mislim da se oslobodite svih predmeta želja. Tada ostaje samo čista čežnja, a ona je božanska, ta čista čežnja je Bog. Tu postoji čista kreativnost bez predmeta, bez adrese, čista energija, jezero energije koje nikud ne otječe. To je prosvijedjenost. (2)

UČITELJ

U zapadnom svijetu izrazi sloboda i učitelj zaista isključuju jedan drugoga. Onima koji su vas susreli, to je posve netočno. Kako ponovno definirati ta dva izraza da bi ih Zapadnjaci razumjeli?

Zapadni svijet nije došao u dodir sa silnom stvarnošću koja se događa kad se susretnu učitelj i učenik. Naravno, to nije ništa vidljivo, to je nešto poput ljubavi, ali je mnogo veće, mnogo dublje i tajanstvenije.

Zapad zna za svece i sljedbenike. Sveci zahtijevaju predanost, svecima je potrebna vjera. A onog časa kad

postanete sljedbenik, vas više nema. Sva je vaša individualnost izbrisana. Tada ste samo kršćanin ili Židov, ali to niste vi. Fenomen učitelja i učenika dogodio se na Istoku onih zlatnih dana kad su živjeli ljudi kao Lao Tzu, Zaratustra ili Gautama Buddha. Oni su stvorili posve novu vrstu odnosa.

Svatko ne može slikati kao Picasso niti svatko može biti Michelangelo. Zapad je propustio imati Gautamu Buddhu. Isus se ne može usporediti s njim. Isus je jednostavno bio Židov koji je vjerovao u sve židovske dogme. On je bio vjeran — u stvari, malo previše vjeran. Gautama Buddha je bio buntovnik, on nije slijedio nikoga. Kao ni Lao Tzu. Oni nisu imali nikakvih svetih tekstova, nikakvog sistema vjerovanja. Oni su istraživali sami za sebe, sami — izlažući se opasnostima jer su se kretali daleko od gomile, osamljenim puteljcima, ne znajući gdje će završiti njihovo putovanje, ali vjerujući u svoje srce, doživljavajući mala iskustva da mir raste, da ljubav cvjeta, da je nov miris preplavio njihovo biće, da im oči nisu više pune prašine prošlosti. Sve postaje neobično jasno i transparentno. Oni znaju da su na pravom putu.

Nema vođe, nikog nećete susresti na putu da ga pitate koliko je još daleko do odredišta. To je let od samoga sebe k samomu sebi. Ali kad čovjek jednom pronade istinu na svoj način, postaje naravno svjestan da nije potrebna nikakva organizirana religija - ona je zapravo zapreka, nijedan svećenik vam ne treba, nijedan meditant. Oni vam neće dopustiti da stignete do istine. I tako čovjek koji je pronašao istinu, postaje učitelj.

Razlika je vrlo suptilna i treba je razumjeti. Učenik nije sljedbenik, učenik se jednostavno zaljubio. Vi sljedbenike ne zovete ljubavnicima. Nešto je kvrcnulo u vašem biću u nečijoj prisutnosti. Vi ne znate da ste postali uvjereni u njegove ideje. To nije uvjerenje, to nije promjena mišljenja, to je transformacija. Onog časa kad tražitelj dođe u doticaj s onim kojega je pronašao, događa se velika usklađenost. Kad se pogledaju u oči bez riječi, odjednom postaje najveća stvarnost nešto o čemu nisu nikad ni sanjali.

To nije vjerovanje jer vjerovanje odjednom postaje najveća stvarnost, nešto o čemu nisu nikad ni sanjali.

To nije vjerovanje jer vjerovanje se uvijek odnosi na filozofiju, na ideologiju. To nije vjera — jer vjera postoji u izmišljene stvari za koje nitko ne može pronaći argument, dokaz - to je povjerenje. Ono što postoji između učitelja i učenika je povjerenje. Povjerenje je najviši vrhunac ljubavi. A kako vas ljubav ikad može pretvoriti u roba? I sama činjenica da je ljubav ono što povezuje učitelja i učenika dovoljan je dokaz da će učitelj osigurati sve mogućnosti za učenikovu slobodu. Inače bi izdao ljubav, a ni jedan učitelj ne može izdati ljubav.

Ljubav je zadnja stvarnost. Učitelj je mora ispuniti svojim djelima, svojim riječima, svojim odnosima, svojom tišinom. Štogod radi, on mora ispuniti samo jedno: svoju ljubav. Ako netko tapka u mraku, učenik je došao k njemu... samo svećenik ga može iskoristiti, i političar. Oni su u potrazi za sljedbenicima - i svećenik i političar. Oni se slažu u jednom

- trebaju sljedbenike. Samo tako mogu postati netko i nešto. Oni su podijelili svoj teritorij: političar je uzeo svjetovni dio, a svećenik duhovni. Između sebe oni su stvorili cijelo čovječanstvo robova. Svima su uništili slobodu.

Najviše su tome doprinijeli neki učitelji koji su postigli ne samo svoju slobodu, već i slobodu onih koji su ih voljeli. Jednostavno je teško zamisliti: ako me volite, kako vas ja mogu zarobiti? Ako me volite, ja ću se samo veseliti vašoj slobodi. Kad vidim kako širite svoja krila u nebo prema nepoznatom, dalekom, tajanstvenom, to će me samo veseliti. Ne sputava vas nikakva dogma vjerovanje, kultura, religija ili filozofija. To su samo razna imena lanaca koje su stvorile razne vrste ljudi, ali njihova je svrha ista.

Zapad ne poznaje fenomen učitelja... on poznaje papu, proroke, spasitelje i svece. On uopće ne zna da postoji dimenzija koju je propustio, a to je najvrednija dimenzija... Zato jer ju je propustio, došlo je do velikog nerazumijevanja. Poznata vam je prekrasna Ezopova basna.

Lisica pokušava i skače svom svojom snagom da dosegne lijepo zrelo grožđe koje visi iznad njezine glave. Ali ne može skočiti tako visoko. Umorna i znojna, pala je mnogo puta, osvrne se oko sebe kako bi provjerila promatra li je tko.

Promatrao ju je maleni zec, skrivajući se iza grmića. To je bilo opasno - ovaj zec mogao bi pronijeti vijest svuda naokolo. Lisica se udalji od grožđa, a zečić ju je slijedio pa upitao:

"Tetiće, da te nešto pitam! Što se dogodilo? Zar nisi mogla

dohvatiti grožđe?"

Lisica je bila vrlo ljuta, zato reče:

"Odmah čim sam te vidjela pomislila sam da bi ti mogao pronijeti glasine o meni. Nisam htjela uzeti ono grožđe jer još nije zrelo. Ako čujem da netko priča o tom grožđu, ubit ću te. Jer ti si jedini sve vidio."

To je mala priča, ali sadrži silno važno značenje: ono što ne možete doseći, počnete osuđivati — to je kiselo grožđe.

Vi ste rekli kako Zapadnjacima izrazi učitelj i sloboda isključuju jedan drugoga. Za one koji su se osobno susreli s vama, to je posve netočno. Kako ćete ponovno definirati te izraze da bi ih Zapad shvatio?

Riječ *učitelj* stvara zabunu. Ona vam nameće ideju da ste postali rob, a netko je postao vaš gospodar. Na Istoku ta se riječ koristi u smislu da ste vi postali sami svoj gospodar, da više niste rob, da ste postigli slobodu. Različiti jezici nastali u raznim podnebljima, korišteni od ljudi raznih iskustava, moraju stvoriti takve zabune.

Biti sam svoj gospodar nikad nije bio cilj svijesti na Zapadu. Njihov cilj je uvijek bio kako zagospodariti drugima. Teško je prevesti mnoge riječi koje se koriste na Istoku na jezik Zapada. Ista se teškoća javlja onda kad želite prevesti pojam kvantna fizika na jezik Istoka. Nećete naći prave riječi jer iskustvo je prije jezika. Iskustvo stvara jezik. Ako pokušate, dogodit će se vrlo smiješne stvari. Na Istoku je riječ za učitelja

acarya. Ta riječ označava čovjeka koji živi autentično, prema svojoj svijesti. Ako se približite takvom čovjeku, što vam on može dati? Budete li s njim duže vrijeme, naučit ćete samo jedno: kako živjeti u slobodi i integritetu, kako uzdići svijest i ostati dostojanstven. Na Zapadu se za riječ *acarya* koristi riječ *učitelj*.

Riječ *učenik* ima više sreće - jer na Istoku riječ *šisya* i *učenik* imaju posve isto značenje — iz različitih razloga, ali značenje je isto. Učenik je onaj koji pokušava nešto naučiti. Korijensko značenje riječi učenik je isto kao korijensko značenje riječi disciplina. To znači pripremiti se za učenje, za shvaćanje. Ona savršeno odgovara svojoj svrsi.

Sto se tiče riječi učitelj - učenik se samo zaljubio u učitelja i želi naučiti istu slobodu, istu iskrenost, isti integritet, doseći istu razinu svijesti. To nije pitanje predanosti, kao ni pitanje vjerovanja. U prisutnosti učitelja, učenici počinju rasti u novim dimenzijama za koje nisu ni znali da ih posjeduju kao potencijale. Učitelj im ne daje ništa drugo osim svoje ljubavi — a ni to se ne može reći da im daje. Ljubavlju ih samo obasipa kao što sunce prosipa svoje zrake po cvijeću, po pticama i svim životinjama. Tkogod se približi učitelju zasipan je ljubavlju.

Ako istražujete, ako ste spremni naučiti, ako već niste sve naučili, ako nemate predrasuda, ako već niste nekom darovali svoju vjeru, ako već niste prodali svoju dušu nekoj ideologiji, nekoj religiji ili teoriji - tada se nešto počne događati kad ste u blizini učitelja. To je transmisija svjetiljke, jedne upaljene, druge neupaljene. Tako je to poznato na Istoku: transmisija

svjetlosti iz jednog srca koje se zapalilo vlastitom vatrom, do drugog srca koje tapka po mraku. I samo se približava... Zamislite dvije svijeće, jedna upaljena, druga neupaljena koje se sve više približavaju jedna drugoj. Blizu je čas kad ćete se začuditi — obje su svijeće odjednom upaljene. Plamen je iz jedne svijeće skočio u drugu. Samo blizina.. Ljubav stvara tu blizinu i plamen skače iz jednog srca u drugo. Tu se ne radi ni o kakvoj predanosti, to nije pitanje ničijeg vjerovanja.

No vaše je pitanje važno jer niti na Istoku nećete obično naći učitelja o kakvom govorim. Istok je zapao u gusti mrak. Dani Gautame Buddhhe nisu više realnost, već samo lijepa uspomena, san koji se možda dogodio, san koji je netko možda sanjao.

Jednog jutra Gautami Buddhi došao je veliki kralj Prasenjita. U jednoj ruci držao je cvijet lotosa, a u drugoj najdragocjeniji dijamant onih dana. Došao je zato jer je njegova žena to uporno zahtijevala i govorila: "Ovdje je Gautama Buddha, a ti gubiš vrijeme s idiotima i pričaš o nevažnim stvarima." Ona je već u djetinjstvu dolazila ovamo. Tada se udala. Njezin muž Prasenjita nije imao takvih sklonosti, ali jer je ona bila uporna, rekao je: " Vrijedno je barem jednom posjetiti toga čovjeka i vidjeti kakav je." Ali kralj je bio veliki egoista, zato je uzeo najvredniji dijamant iz svoga trezora da ga daruje Gautami Buddhi.

Kralj nije htio otići Buddhi samo kao običan čovjek. Svatko je to morao saznati — zapravo je on želio da to svatko sazna: tko

je veći Gautama Buddha ili kralj Prasenjita. Taj dijamant je bio tako skupocjen da su se mnogi borili i ratovali zbog njega.

Kraljeva se žena nasmijala i rekla: "Ti uopće ne znaš o kakvom ti ja čovjeku govorim. Bolje je da uzmeš cvijet, a ne taj kamen, kao dar za njega." Kralj je nije razumio, ali je rekao: "Nema problema, uzet ću obje te stvari pa ćemo vidjeti."

Kad je stigao, ponudio je dijamant koji je nosio u jednoj ruci, ali Buddha je jednostavno rekao: "Odbaci ga!" Naravno, što je mogao učiniti? Bacio je dijamant. Pomislio je da njegova žena možda ima pravo. U drugoj ruci držao je lotos i pokušao ga je ponuditi Buddhi, ali on je opet rekao: "Odbaci ga!"

Kralj je bacio i cvijet i sada se počeo malo bojati: taj čovjek mora da je bolestan, ali deset tisuća njegovih učenika... Stajao je tamo razmišljajući kako će ljudi pomisliti da je glup. Tada je Buddha rekao po treći puta: "Zar me ne čuješ? Odbaci ga!" Kralj je pomislio: "On je stvarno prolupao! Bacio sam dijamant, bacio sam i lotos, sad nemam više ništa."

U tom trenutku počeo se smijati Saziputta, stari učenik Gautame Buddhhe. Zato se kralj okrenuo prema njemu i upitao ga: "Zašto se smiješ?"

"Ti ne razumiješ jezik. On nije rekao da baciš dijamant ili lotos. On kaže da baciš sebe, svoj ego. Možeš zadržati i dijamant i lotos, ali odbaci svoj ego. I ne uzimaj ga natrag."

To su bili lijepi dani! Iznenada se pred kraljem otvorilo novo nebo. Bacio se pred Buddhu vrlo ponizno i nikad ga više nije ostavljao. Postao je dio velike karavane koja je obično slijedila Buddhu. Zaboravio je svoje kraljevstvo, zaboravio je sve.

Jedino što je ostalo bio je taj prekrasan čovjek, ta nevjerojatna milost, ta nevidljiva magnetičnost, te oči i ta tišina. Sve ga je to čvrsto obuhvatilo.

To nije pitanje vjerovanja. Ne radi se o promjeni mišljenja, o dokazu, već je u pitanju najviša kvaliteta ljubavi.

Danas je rijetko pronaći učitelja, a mnogi to pokušavaju biti. Jedino što se može reći o prevarantima jest to da ih odmah možete prepoznati. Onog časa kad zatraže od vas da vjerujete u nešto, onog časa kad počnu zahtijevati od vas da slijedite određena pravila ili odredbe, onog časa kad zatraže da vjerujete u njih, da nikad ništa ne pitate, da ne sumnjate, da imate nepokolebljivu vjeru — to su dokazi da su oni prevaranti. Kad god na to naidete, pobjegnite s tog mjesta što brže možete.

Ali takvih ljudi ima svuda po svijetu, ne samo na Zapadu, ne samo na Istoku. Vrlo rijetko ćete naići na učitelja koji vam priznaje dostojanstvo, koji će vam pružiti ljubav i donijeti slobodu, koji ne stvara nikakve okove za vas, koji ne piše nikakav ugovor, koji ne želi da budete njegova sjena, već da budete ono što jeste. Onog časa kad naidete na takvog čovjeka, doživjeli ste najveći trenutak svoga života. Nemojte ga propustiti. Prevaranata ima mnogo, ali pravi su učitelji neobično rijetki.

Nesreća je našeg doba, našeg vremena da smo posve zaboravili jednu dimenziju, i to ne samo na Zapadu. Na Zapadu je nisu ni otkrili, ali na Istoku smo je otkrili, a onda je izgubili. I ako nema više učitelja koji su postigli svoj najviši potencijal,

koji su postali Bog u sebi, tada je vrlo teško za učenike koji tapkaju u mraku, slijepi, pronaći vlastito dostojanstvo, pronaći sebe.

Ja ne pokušavam stvoriti učenike — ja dajem samo predgovor — ja želim stvoriti učitelje, što više učitelja. Svijet hitno treba mnogo ljudi čija je svijest na visokoj razini, koji posjeduju ljubav, slobodu, iskrenost. Samo takvi ljudi mogu stvoriti neko duhovno ozračje koje može spriječiti svijet da sam sebe uništi svojim samoubilačkim snagama — koje su vrlo moćne, ali nisu moćnije od ljubavi.

ZORBA BUDDHA

Sto mislite o pobuni i buntovnicima?

Moje mišljenje o njima je vrlo jednostavno: buntovnik je čovjek koji ne živi kao robot ograničen prošlošću. Religija, društvo, kultura — sve to je od jučer, ne uklapa se u njegov način života, u njegov stil života.

On živi kao individualist — ne kao zubac na kotaču, već kao organska cjelina. O životu buntovnika ne odlučuje nitko osim njegove vlastite inteligencije. I sam miomiris njegova života je sloboda. Ne samo da on živi u slobodi, on dopušta i drugima da žive slobodno. Ne dopušta nikom da se upliće u njegov život, niti se on upliće u nečiji život. Za njega je život nešto sveto - a sloboda je najviša vrijednost - on sve žrtvuje za nju - svoj ugled, status, čak i sam život.

Za njega je sudbina ono što je Bog bio takozvanim pobožnim ljudima u prošlosti. Sloboda je njegov Bog.

Ljudi su godinama živjeli kao ovce, kao dio gomile, slijedeći tradiciju, konvencije, slijedeći stare tekstove i stare discipline. Ali taj način života bio je protiv individualnosti. Ako ste bili kršćanin, niste mogli biti individualist. Ako ste bili hinduist, niste mogli biti individualist.

Buntovnik je onaj tko živi posve prema vlastitom božanskom svjetlu, izlažući opasnosti sve drugo za konačnu vrijednost vlastite slobode.

Buntovnik je naš suvremenik. Hindusi vjeruju u svete tekstove koji su stari pet ili čak deset tisuća godina. To se odnosi i na sve druge religije. Mrtvi dominiraju nad živima. Buntovnik se buni protiv mrtvih, uzima svoj život u vlastite ruke. Nije ga strah samoće. Naprotiv, uživa u njoj kao u najdragocjenijem blagu. Gomila vam daje sigurnost, ali cijena je vaša duša. Gomila vas zarobljava. Daje vam smjernice kako živjeti, što raditi, a što ne.

Svuda po svijetu sve su religije dale nešto poput deset zapovijedi — a izrekli su ih ljudi koji nisu imali pojma kakva će budućnost biti, niti kakva će biti čovjekova svijest u budućnosti.

To je kao da malo dijete treba napisati cijelu vašu životnu priču, ne znajući što znači mladost, ne poznajući starost, niti imajući pojma što je smrt.

Sve su religije primitivne, krute, a oblikovale su vaš život. Naravno, cijeli svijet pun je tajanstvenosti, nije vam

dopušteno da budete ono što jeste. Svaka kultura želi samo da budete indigo kopija, nikad ne original.

Buntovnik je onaj tko živi prema svojoj božanskoj istini, prema svojoj inteligenciji. On gradi svoj put dok hoda po njemu, on ne slijedi gomilu na autocestama. Njegov je život opasan, ali život koji nije opasan nije uopće život. On prihvaća izazov nepoznatog. Ne susreće nepoznato koje dolazi u budućnosti, a pripremila ga je prošlost. To stvara pravu tjeskobu čovječanstva: prošlost vas priprema, a budućnost nikad neće biti prošlost. Vaše jučer nikad neće biti vaše sutra.

Sve do sada čovjek je tako živio. Vaše jučer pripremalo vas je za vaše sutra. No i samo pripremanje postalo je zapreka. Niste mogli disati slobodno, niste mogli voljeti slobodno, ni plesati slobodno — prošlost vas je sakatila na sve moguće načine. Teret prošlosti tako je težak da svi posrću pod njim. A buntovnik jednostavno kaže zbogom prošlosti.

To je neprestani proces. Zato, biti buntovnik znači stalno se buniti jer svaki trenutak će postati prošlost, svaki dan će postati prošlost. To ne znači da je prošlost već na groblju. Vi kroz nju prolazite svakog trenutka. Stoga buntovnik mora naučiti novo umijeće: umijeće umiranja svakog trenutka koji je prošao, kako bi mogao živjeti slobodno u novom trenutku koji je došao.

Buntovnik je u stalnom procesu pobune, on nije statičan. I tu ja pravim razliku između revolucionara i pobunjenika.

I revolucionar je ograničen prošlošću. On možda nije ograničen Isusom Kristom ili Gautamom Buddhom, ali je

ograničen Karlom Marxom i Mao Cetungom, ograničen je Staljinom, Hitlerom ili Benitom Musolinijem...nije važno tko mu postavlja uvjete i ograničenja. Revolucionar ima vlastitu svetu Bibliju - *Kapital*, ima svoju svetu zemlju - Sovjetski Savez, vlastitu Meku - Kremij. I kao svaki drugi pobožan čovjek, on ne živi prema svojoj savjesti, već po pravilima koja su stvorili drugi. Zato revolucionar nije ništa drugo nego reakcionar. On je možda protiv nekog društva, ali uvijek je za ono drugo društvo. Možda je protiv jedne kulture, ali odmah je spreman za drugu kulturu. On se samo seli od jedne religije do druge, od hinduizma do kršćanstva. On mijenja svoje zatvore.

Buntovnik se jednostavno seli iz prošlosti i nikad ne dopušta da prošlost dominira nad njim. To je stalan, neprekidan proces. Cijeli život buntovnika je vatra koja gori. Do zadnjeg daha on je svjež, mlad. On neće odgovoriti ni na koju situaciju slijedeći svoje prošlo iskustvo, on će na svaku situaciju odgovoriti prema svojoj trenutnoj savjesti.

Biti buntovnik za mene je jedini način da čovjek bude pobožan, a takozvane religije nisu uopće pobožne. One su posve uništile čovječanstvo, zarobile su ljudska bića, okovale njihove duše. I tako na površini izgleda da ste slobodni, ali duboko u vama, religije su stvorile svijest koja i dalje dominira. Buntovnik je onaj koji odbacuje cijelu prošlost jer želi živjeti svoj život slijedeći svoje težnje, živjeti prema vlastitoj prirodi, a ne prema nekom Gautami Buddhi ili Isusu Kristu, ili Moj siju.

Buntovnik je jedina nada za budućnost čovječanstva.

Buntovnik će uništiti sve religije, sve nacije, sve rase —

jer sve su one trule, zastarjele jer sprečavaju napredak ljudske evolucije. One nikom ne dopuštaju da se posve razvije. One ne žele ljudska bića na Zemlji - one žele ovce.

Isus neprestano govori: "Ja sam vaš pastir, a vi ste moje ovčice."... Uvijek sam se pitao, kako nijedan čovjek nije ustao i rekao: "Kakve to gluposti govoriš? Ako smo mi ovce, onda si i ti ovca, a ako si ti pastir, onda smo i mi pastiri." Ne samo njegovi suvremenici...dvije tisuće godina ni jedan kršćanin nije postavio pitanje da je to vrijeđanje čovječanstva, da je to takva velika uvreda nazvati ljudska bića ovcama, a sebe nazvati pastirom spasiteljem!

"Došao sam vas spasiti"... a nije mogao ni sebe spasiti. Pa ipak se pola čovječanstva nada da će se on vratiti i spasiti ih. Jer vi ne možete spasiti sebe. Potreban je jedini sin Božji, Isus Krist. On je obećao svojim ljudima: "Ubrzo ću se vratiti, još za vašeg života..." A prošle su dvije tisuće godina - mnogo života je prošlo - no čini se da nema nikakva znaka, nikakvog pokazatelja...

Sve su religije radile isto, samo na razne načine... Košia kaže u *Giti* da uvijek kad se pojave problemi, uvijek kad je to potrebno... "ja ću doći ponovno." Prošlo je pet tisuća godina, a nisu ga vidjeli ni jednom - ne smeta.. "uvijek ponovno..." Ti ljudi, bez obzira kako lijepe bile njihove izjave, nisu poštovali čovječanstvo.

Buntovnik vas poštuje, on poštuje život, ima duboko poštovanje prema svemu što raste i diše. On se ne postavlja iznad vas, on nije svetiji od vas, nije viši od vas. On je samo

jedan među vama. Samo jedno možete tvrditi — on je mnogo hrabriji od vas. Ali ne može vas spasiti, samo vas vaša hrabrost može spasiti. Buntovnik vas ne može voditi, samo vas vaša hrabrost može dovesti do ispunjenja vašeg života.

Buntovništvo je stil života. Meni je to jedina autentična religija. Jer ako živite prema vašoj božanskoj istini, možda ćete još mnogo puta zalutati, mnogo puta pasti, ali svaki pad, svako lutanje učinit će vas mudrijim, inteligentnijim, humanijim, bolje ćete razumjeti stvari. Nema drugog načina da se nešto nauči nego preko pogrešaka. Samo nemojte ponavljati istu pogrešku. Jedini Bog je vaša savjest. Nema potrebe ni za kakvim Ayatollahom Homeinijem ili nekim Sankarom koji bi se postavili između vas i Boga. To su najveći kriminalci na svijetu jer iskorištavaju vašu bespomoćnost.

Prije nekog vremena papa je proglasio novi grijeh — čovjek se ne smije ispovijedati direktno Bogu, nego mora to činiti preko svećenika. Novi je grijeh ispovijedati se Bogu direktno, komunicirati direktno s Njim. Čudno — možete jasno vidjeti da nije u pitanju religija, već biznis - jer kad bi se ljudi direktno ispovijedali Bogu, tko bi se ispovijedao svećeniku i platio pristojbu? Svećenik postaje beskoristan, i papa postaje beskoristan.

Svi se svećenici pretvaraju da su posrednici između vas i krajnjeg izvora života. Oni ne znaju ništa o krajnjem izvoru života, samo vi možete znati te izvore vašeg života. Ali vaš izvor života je također krajnji izvor - jer vi niste odvojeni od drugih. Nijedan čovjek nije otok — a daleko dolje u oceanu

susrećete se. Vi ste dio jedne Zemlje, jednog kontinenta. To se odnosi i na svijest.

Ali treba se osloboditi crkvi, hramova, džamija i sinagoga. Čovjek treba biti samo ono to jest, treba prihvatiti izazov života bez obzira kamo on vodi. Vi ste jedini vođa. Vi ste svoj vlastiti gospodar. (1)

Stara je predodžba i krivo razumijevanje da je biti nekonformist isto što i biti buntovnik. Nekonformist je reakcionaran, on djeluje iz ljutnje, bijesan je i nasilan, ima silan ego. Njegova akcija se ne temelji na savjesti. Premda je protiv društva, ne znači da je ispravan. Zapravo, u većini slučajeva, kretati se od jedne krajnosti do druge znači uvijek kretati se od jedne neispravnosti do druge.

Buntovnik je uvijek u ravnoteži, a to nije moguće bez savjesti, budnosti i goleme suosjećajnosti. To nije reakcija, to je akcija ne protiv starog, nego za novo.

Nekonformist je samo protiv staroga, protiv utvrđenog reda, ali on nema kreativne koncepcije zašto je protiv toga, on nema vizije budućnosti. Sto će učiniti ako uspije? Bit će na gubitku i posve zbunjen. Nikad nije o tom razmišljao. Nikad nije bio zbunjen jer nikad nije uspio. Njegov ga je neuspjeh vrlo štitio.

Kad kažem *reakcija*, mislim da je vaša orijentacija u biti ovisna: vi ne radite zbog slobode i neovisnosti. To ima duboke implikacije, znači da je vaše djelovanje samo potrošna roba. Također znači da se vaša akcija može vrlo lako kontrolirati.

Evo jedne male priče o Mulla Nasruddinu.

On je bio nekonformist, vrlo revolucionaran, apsolutno negativan um.

Ako je njegov otac rekao: "Moraš skrenuti na lijevo", mogli ste biti sigurni da će on skrenuti na desno. Uskoro je oca to postalo jasno i tako nije bilo problema. Kad je otac želio da Nasruddin skrene desno, on bi rekao: "Molim te, podi lijevo!" I Mulla bi pošao desno. On je bio vrlo neposlušan, bio je nekonformist, ali nije uopće bio je svjestan da je bio usmjeravan, da su mu naređivali i kontrolirali ga, da je radio upravo onako kako je otac želio.

S vremenom, i njemu je postalo jasna ta strategija - "Sto se događa? Prije bi se otac vrlo ljutio kad mi je rekao da pođem na desno, a ja bih skrenuo na lijevo. Ja sam neposlušan kao i uvijek, ali sad se otac ne žali."

Jednog dana stari otac i Nasruddin prelazili su rijeku sa svojim magarcem koji je nosio veliku vreću šećera. Vreća se sve više naginjala na desno pa je postojala opasnost da klizne i padne u rijeku.

Otac je išao iza magarca i znao je - ako kaže Nasruddinu da vreću premjesti na lijevo, njegov čudan sin odmah će je okrenuti na desno i vreća će pasti u rijeku, a sav šećer će propasti. Zato je povikao: "Nasruddine, pomakni vreću na desno!" Prema starom iskustvu nadao se da će je on pomaknuti na lijevo.

Ali ovaj puta Nasruddin je također računao. Rekao je: "Dobro!" i pomaknuo vreću na desno i ona je pala u rijeku.

Otac je upitao: "Sto se dogodilo? Zar više nisi neposlušan?"

Nasruddin odgovori: "Odlučit ću svaki puta da li da budem neposlušan ili ne. Neću se rukovoditi utvrđenom filozofijom, nego ću se ravnati prema situaciji - jer ti si bio lukav sa mnom, varao si me. Ja sam tvoj sin, a ti si me ipak varao. Naređivao si mi na takav način da sam morao biti neposlušan. Od danas budi oprezan — možda ću te poslušati, a možda i neću. Od danas više neću u tvojim rukama biti predvidiv, nećeš me više moći kontrolirati."

Nekonformist je uvijek u rukama društva i državnog uređenja. Državno uređenje mora biti pametnije i lukavije i tada može upotrijebiti nekonformistu vrlo lako bez ikakvih teškoća.

Ali država nikad ne može računati na buntovnika jer on ne reagira na društveno uređenje. On ima viziju budućnosti, viziju novog čovjeka, novog čovječanstava. On će učiniti sve da ostvari svoj san i pretvori ga u stvarnost. Ako je protiv društva, on je to zato jer je društvo zapreka njegovim snovima. On se ne usredotočuje na upravu, već na nepoznatu budućnost, na potencijalne mogućnosti. On djeluje iz svoje slobode, slijedeći svoju viziju, svoj san. Njegova svijest odlučuje kojim putem da krene. (2)

Kako se vaš buntovnik odnosi prema Zorbi Buddhi ?

Moj buntovnik, moj novi čovjek je Zorba Buddha. Čovječanstvo je do sada vjerovalo ili u stvarnost duše i iluzornost materije, ili u stvarnost materije i iluzornost duše.

Čovječanstvo je u prošlosti podijelilo ljude na duhovnjake i materijali ste. Ali nitko se nije brinuo za stvarnost čovjeka. On nije samo duhovnjak, on nije samo svijest, a nije ni samo materijalist. On je nevjerojatan sklad između materije i svijesti.

Ili možda materija i svijest nisu dvije stvari, nego samo dva aspekta jedne stvarnosti: materija je vanjski dio svijesti, a svijest je unutarnji dio materije. Ali u prošlosti nije bilo ni jednog filozofa, mudraca ili religioznog mistika koji bi objasnio to jedinstvo. Svi su bili skloni podijeliti čovjeka, zovući jednu stranu stvarnom, a drugu nestvarnom. To je stvorilo ozračje šizofrenije po cijelom svijetu.

Ne možete živjeti samo kao tijelo. Na to je Isus mislio kad je rekao: "Čovjek ne može živjeti samo od kruha." No to je samo pola istine. Ne možete živjeti ni samo kao svijest, ne možete živjeti ni bez kruha. Imate dvije dimenzije i obje se moraju ispuniti, objema se mora dati ista prilika za rast. Ali prošlost je bila sklona jednoj, a bila je protiv druge i obratno.

Čovjek kao cjelovitost nije bio prihvaćen. To je stvaralo probleme, tjeskobu i silnu tamu, noć koja je trajala tisućama godina, činilo se da joj nema kraja. Ako slušate tijelo, osuđujete sebe. Ako ne slušate tijelo, patite, gladni ste, žedni, siromašni. Ako slušate samo svijest, vaš razvitak bit će jednostran. Vaša svijest će se razvijati, ali vaše će tijelo propadati, izgubit ćete ravnotežu. A vaše je zdravlje u ravnoteži, u ravnoteži je vaša cjelovitost, vaša radost, vaše pjesme i ples.

Zapad je odabrao slušati tijelo i postao je posve gluh

na stvarnost svijesti. Krajnji rezultat je snažna znanost i tehnologija, bogato društvo, obilje svjetovnih stvari. A usred svega toga obilja, jadan je čovjek bez duše posve izgubljen — ne zna tko je, ne zna zašto postoji, osjeća da je ovdje posve slučajno, kao hir prirode. Ako se svijest ne razvija zajedno s bogatstvom materijalnog svijeta, tijelo - materija - postaje teško, a duša preslaba. Previše ste opterećeni vlastitim invencijama, vlastitim otkrićima. Umjesto da stvore prekrasan svijet za sebe, oni stvaraju život koji sva inteligencija Zapada ocjenjuje bezvrijednim.

Istok je odabrao svijest i osudio materiju i sve što je materijalno, uključivši i tijelo, proglašivši to iluzijom, fatamorganom u pustinji, nešto što se samo pojavljuje, ali nije stvarno. Istok je stvorio Gautamu Buddhu, Mahaviru, Patanjaliya, Kabira, Farida, Raidasa - i dugi niz ljudi čija je svijest bila visoko razvijena. Ali je također stvorio milijune siromašnih ljudi koji gladuju i umiru poput pasa bez dovoljno hrane, bez čiste vode, s nedovoljno odjeće, bez krova nad glavom.

To je čudna situacija - na Zapadu svakih šest mjeseci milijune i milijune mliječnih proizvoda i druge hrane bacaju u ocean jer je suvišna. Oni ne žele opteretiti svoja skladišta, ne žele spustiti cijene i tako uništiti svoju ekonomsku strukturu. S druge strane, u Etiopiji umire tisuće ljudi od gladi, a u isto vrijeme europsko zajedničko tržište uništava tako mnogo hrane da se trošak njezinog uništavanja penje na milijune dolara. Nije riječ o cijeni hrane, već o odvoženju hrane i bacanju u more. Tko je odgovoran za tu situaciju?

Najbogatiji čovjek Zapada traži svoju dušu i otkriva da je prazna, bez ljubavi, samo požuda postoji. Nema molitve, tek papagajsko ponavljanje riječi koje je naučio u nedjeljnim školama. On nije pobožan, nema osjećaja za druga ljudska bića, ni poštovanja za život, ptice, drveće, životinje — tako olako sve uništava.

Hirošima i Nagasaki ne bi se nikad dogodili kad čovjek ne bi mislio da je samo materija. Tako mnogo nuklearnog oružja ne bi se nagomilalo da su čovjeka naučili kako je on skriveni Bog, skriveni sjaj koji se ne smije uništavati, već ga treba dovesti do svjetlosti, jer je on hram Božji. Ako je čovjek samo materija, samo kemija i fizika, kostur pokriven kožom i mesom, tada sve umire s tijelom i ništa ne ostaje. Zato je bilo moguće jednom Adolfu Hitleru da ubije šest milijuna ljudi, a da ne trepne okom. Ako su svi ljudi samo materija, tada ne treba o svemu tomu misliti dva puta.

Zapad je izgubio svoju dušu, svoju duhovnost. Okružen beznačajnostima, dosađujući se i pun tjeskobe, on ne pronalazi sebe. Sav uspjeh znanosti čini se da nema smisla jer kuća je puna svega, ali nema gospodara kuće. Ovdje na Istoku gospodar je živ, ali kuća je prazna. Teško je veseliti se praznog želuca, bolesnog tijela, sa smrću koja vas okružuje. Nemoguće je meditirati. I tako smo nepotrebno gubitnici. Svi naši sveci, svi naši filozofi, duhovnjaci i materijalisti odgovorni su za taj strašan zločin protiv čovjeka.

Zorba Buddha je odgovor na to. On je sinteza materije i duše. To je objava da ne postoji sukob između materije i

svijesti, da možemo biti bogati na obje strane. Možemo imati sve što nam svijet može osigurati, što znanost i tehnologija mogu proizvesti, a možemo imati i sve što su Buddha, Kabir i Nanaka pronašli u sebi - cvijeće zanosa, miris božanskosti, krila krajnje slobode.

Zorba Buddha je novi čovjek, buntovnik. Njegova pobuna sastoji se u uništavanju šizofrenije čovjeka, u uništavanju njegove podijeljenosti - ona je protiv duhovnosti koja uništava materiju i protiv materije koja uništava duhovnost. Njegova pobuna je manifest da tijelo i duša postoje zajedno, da je život pun duhovnosti, da su čak i planine žive, da je i drveće osjetljivo, da je sve što postoji oboje — ili je možda samo jedna energija koja se objavljuje na dva načina, kao materija i svijest. Kad je energija pročišćena, javlja se kao svijest, a kad je gruba, nepročišćena, pojavljuje se kao materija. Ali cijelo postojanje nije ništa drugo nego jedno veliko polje energije.

To je moje iskustvo, to je moja filozofija. A pomažu je fizičari svojim istraživanjima: postojanje je energija.

Možemo dopustiti čovjeku da ima oba svijeta zajedno. Ne moramo se odricati ovoga svijeta da bismo dostigli onaj svijet, niti čovjek treba poricati drugi svijet da bi uživao u ovom. Imati samo jedan svijet dok ste sposobni imati oba - to znači biti nepotrebno siromašan.

Zorba Buddha je najbogatija mogućnost. On će živjeti po svojoj prirodi do kraja, pjevat će pjesme ove Zemlje. On je neće izdati, a neće izdati ni nebo. Zahtijevat će sve što Zemlja ima - sve cvijeće, sva zadovoljstva. A zahtijevat će i sve zvijezde na nebu. Zahtijevat će cijelo postojanje kao svoj dom.

Čovjek prošlosti bio je siromašan jer je razjedinio postojanje. Novi čovjek, moj buntovnik Zorba Buddha, zahdjeva da cijeli svijet bude njegov dom. Sve što postoji na svijetu postoji za nas i mi to moramo iskoristiti na sve moguće načine — ne osjećajući nikakvu krivicu, ne sukobljavajući se s drugima, bez posebnog biranja. Ne birajte, nego uživajte u svemu što vam je materija sposobna dati, veselite se svemu što vam svijest može pružiti.

Budite Zorba, ali ne zaustavljajte se na tome. Krenite prema Buddhi. Zorba je jedna polovica, Buddha je druga polovica.

Evo jedne drevne priče:

U šumi blizu grada živjela su dva prosjaka, međusobno neprijateljski raspoložena. Kao i svi stručnjaci - kao dva liječnika, dva profesora, ili dva sveca. Jedan je bio slijep, a drugi hrom. A obojica su se voljela nadmetati. Cijeli dan su se tako u gradu međusobno natjecali.

Ali jedne noći njihovu je kolibu zahvatila vatra jer se šuma zapalila. Slijepac je mogao pobjeći, ali nije vidio kamo trči, nije vidio kamo se vatra još nije proširila. Hromi čovjek je vidio da još postoje mogućnosti bijega od vatre, ali nije mogao trčati. Vatra je bila prebrza, previše divlja i zato je hromi čovjek mogao samo gledati kako mu se smrt približava.

Oba su prosjaka shvatila da trebaju jedan drugoga. Hromi prosjak je iznenada shvatio: "Onaj drugi može trčati, a ja

mogu vidjeti kamo da trči." Zaboravili su svoja nadmetanja. U takvom kritičnom trenutku, kad su se oba suočila sa smrću, svako je od njih zaboravio sva glupa neprijateljstva. Stvorili su veliki savez. Dogovorili su se da slijepac ponese hromoga na leđima. Tako će funkcionirati kao jedan - hromi prosjak je vidio kamo idu, a slijepac je trčao. Tako su se spasili. A jer su jedan drugomu spasili život, postali su prijatelji, po prvi puta napustili su svoj antagonizam.

Zorba je slijep, on ne vidi, ali zna plesati, pjevati i zanosno se veseliti. Buddha vidi, ali on samo vidi, on je tek oko, sve mu je samo jasno, ima razvijenu percepciju. Ali ne zna plesati, on je hrom - ne zna ni pjevati, ne zna se veseliti.

Vrijeme je da se to promijeni! Svijet je zahvatila divlja vatra, sav život je u opasnosti. Susret Zorbe i Buddhe može spasiti cijelo čovječanstvo. Njihov susret je jedina nada. Buddha može doprinijeti svijesti, oči koje vide izvan stvari, ono što je gotovo nevidljivo. Zorba može cijelo svoje biće dati Buddhinoj viziji, no neka to ne ostane samo pusta vizija, neka se ona pretvori u ples, veselje, u zanosni život.

Ja dajem Buddhi energiju da pleše, ja dajem Zorbi oči da vidi stvari iznad neba, do udaljene sudbine postojanja i evolucije. Moj buntovnik nije nitko drugi nego Zorba Buddha.

(3)

Za detaljne informacije posjetite stranicu:

www.osho.com

To je opsežna višezjezična web-stranica koja uključuje časopise, Oshove knjige, Oshove audio zapise, Oshove video zapise i Oshovu biblioteku tekstova na engleskom i hindu jeziku, kao i detaljne informacije o Oshovim meditacijama. Tu ćete naći i raspored programa na Oshovom multi-sveučilištu i informacije o Oshovom međunarodnom meditacijskom utočištu.

Da biste kontaktirali Osho International Foundation,
posjetite web-stranicu:

www.OSHO.com/oshointemational

O autoru

Oshovo učenje prkosi kategorizaciji, pokrivajući sve, od osobne potrage za smislom do gorućih socijalnih i političkih tema s kojima se društvo danas suočava. Njegove knjige nisu napisane, nego su transkripcije audio i video zapisa njegovih nepripremljenih govora koje je držao međunarodnoj publici u razdoblju od 35 godina. U londonskom Sunday Timesu Osho je opisan kao "jedan od 1000 tvoraca 20. stoljeća", a američki pisac Tom Robbins ga je opisao kao "najopasnijeg čovjeka nakon Isusa Krista".

Govoreći o svom radu Osho je rekao da on pomaže stvoriti uvjete za rađanje nove vrste ljudskog bića. Cesto je opisivao to novo ljudsko biće kao "Zorba Buddha" — sposobnog da uživa i u zemaljskim zadovoljstvima poput Grka Zorbe i u tihom spokojstvu Gautama Buddhe. Vizija koja se poput niti provlači kroz sve aspekte Oshovog rada je obuhvatiti bezvremenu mudrost istoka zajedno s najvišim potencijalima zapadne znanosti i tehnologije.

Osho je također poznat po svom revolucionarnom doprinosu znanosti o unutarnjoj transformaciji, s pristupom meditaciji koji priznaje i pospješuje mir suvremenog života. Njegove jedinstvene "aktivne meditacije" oblikovane su tako da prvo otpuste nagomilani stres tijela i uma, tako da je lakše doživjeti bez-misaono i opušteno stanje meditacije.

Na engleskom jeziku su dostupna dva autorova autobiografska djela:

"AUTOBIOGRAPHY OF A SPIRITUALLY INCORRECT MYSTIC"

"GLIMPSES OF A GOLDEN CHILDHOOD"

Oshovo međunarodno meditacijsko utočište

Oshovo međunarodno meditacijsko utočište je sjajno mjesto za odmor i mjesto gdje ljudi mogu dobiti izravni osobni uvid u novi način življenja, s više pozornosti, opuštenosti i zabave. Smješteno oko 130 kilometara jugoistočno od Mumbaija, u Puni, Indija, ovo utočište nudi raznovrsne programe tisućama ljudi koji ga svake godine posjećuju iz više od 100 zemalja diljem svijeta. Izvorno utemeljena kao ljetovalište za maharadže i bogate britanske koloniste, Puna je danas napredan moderan grad koji udomljuje brojne fakultete i razvijene industrije visoke tehnologije. Meditacijsko utočište se prostire na više od 40 jutara zemlje u šumovitom predgrađu zvanom Koregaon park. Unutar utočišta postoji smještaj za ograničeni broj gostiju u novoj "gostinskoj kući", ali ima mnogo obližnjih hotela i privatnih apartmana u kojima se može odsjesti nekoliko dana, pa i nekoliko mjeseci.

Svi programi utočišta temelje se na Oshovoj viziji kvalitativno različitog ljudskog bića koje je sposobno kreativno učestvovati u svakodnevnom životu, kao i opuštat se u tišini i meditaciji. Većina programa odvija se u modernim klimatiziranim prostorima i uključuje raznovrsne individualne sastanke, tečajeve i radionice koje pokrivaju sve, od umjetnosti do holističkog iscjeljivanja, osobne transformacije i terapije, ezoterijskih znanosti, zen-pristupa sportu i rekreaciji, problema odnosa i važnih prijelaznih faza u životu muškaraca i žena. Individualni sastanci i grupne radionice su vam na raspolaganju tijekom cijele godine, zajedno s cjelodnevnom rasporedom meditacija. Kavane i restorani na području utočišta nude tradicionalnu indijsku hranu i veliki izbor internacionalnih

jela, a sva su pripremljena od organski uzgojenog povrća s poljoprivrednog gospodarstva koje pripada utočištu. Područje utočišta snabdijeva se vlastitom vodom koje je zdrava i filtrirana.

Sve informacije, kao i kontakt, možete pronaći na:

www.osho.com/resort

Do sada izašlo u Biblioteci **OSHO**:

JUTARNJE KONTEMPLACIJE

VEČERNJE KONTEMPLACIJE

HODAJUĆI U ZENU, SJEDAĆI U ZENU

BIJELI LOTOS

TANTRA - VRHOVNO SAZNANJE

MUDROST PIJESKA

NI VODE NI MJESECA

PUT DO SRCA

OD LIJEČENJA DO MEDITACIJE

SVAKI DAN OSO - 365 MEDITACIJA

PROS^ETLJENJE - JEDINA REVOLUCIJA

I SADA I OVDJE

KNJIGA O ŽENI

KNJIGA O EGU

KNJIGA O DJECI